

Aleg. 2.

SPRAWOZDANIE

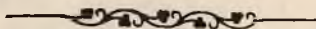
Z CZYNNOŚCI .

WYDZIAŁU KRAJOWEGO

za czas

od 1. Lipca 1882 roku

z alegatami 1—37 i z indeksem.

Arb. 3
Dziennik

SPRAWOZDANIE

z działalności

Z Drukarni Ludowej we Lwowie pod zarządem Stanisława Baylego.

1882

o d. 1. lipca 1882 roku

z miejscami 1 - 32 i 1000000

I N D E K S

do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za czas od Lipca 1882.
po koniec Czerwca 1883 r.

	Strona.
A bgarowicz Józef — urzędnik Wydziału krajowego	60
Accord Józef Piotr — uczeń mechaniki — zapomoga	34
Acht Kazimierz — uczeń akademii rolniczej — zasiłek na podróż naukową	44
Administracya dróg krajowych	97
— dochodów mytniczych	102
Administracyjny trybunał (obacz Trybunał).	
Akta (tak zwane) Bernardyńskie, wydawnictwo	62
Angelówka — kolonja — petycyja o wyłączenie z gminy Ożydowa	5
Archiwa krajowe akt grodzkich we Lwowie i Krakowie	62
Assekuracya przymusowa budynków włościańskich od ognia	18
Axentowicz Teodor — zapomoga na kształcenie w malarstwie	57
B aligrodzka droga i jej inkamerowanie	119
Bandrowski Stanisław — petycyja o subwencyę na własną fabrykę chemiczną	36
Bank krajowy — co do zadania wprowadzenia zakładów zastawniczych	31
— — uzupełnienie statutu	29
Bartnik postępowy — petycyja o subwencyę na wydawnictwo	36
Baum br. Józef — śmierć jego i kondolencya	55
Beauvale Agnieszka, petycyja o wsparcie	56
Benedyktynk pp. Zgromadzenie, w Przemyśle, petycyja o pożyczkę	56
Bernardyńskie akta — ich wydawnictwo	62
Biuro meljoracyjne — zdanie sprawy z czynności	45—52
— statystyczne, tegoż czynności	52
Błóżew gmina, pow. Rudecki, petycyja o subwencyę na most	95
Bochnia — subwencya dla oddziału towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego	44
Bodzioch Tomasz — fundacya jego imienia	38
Bojkowski Józef — woźny Wydziału krajowego	61
Bór Wilkowski (ob. Brzeszcze).	
Breń stary z dopływami, subwencya na regulacyę	83

*

	Strona.
Brody miasto — petycja o porękę dla pożyczki 200 tysięcy	4
— — zagodzenie sporu z producentem piwa A. Majerem o zwrot dodatku gminnego od piwa z miasta wywiezionego	21
— — Wydział powiatowy o regulację ustawową stosunków Towarzystw kolejowych do właścicieli sąsiednich gruntów — petycja	96
Brzesko Wydział powiatowy — petycja w sprawie jarmarków	31
Brzeszcze, Bór wilkowski i Kruki gminy — ustawa na pobór wyższych dodatków do podatków, dotąd niesankcyonowana	2
Brzyski Wincenty — praktykant rachunkowy Wydziału krajowego	61
Buczacz miasto, porozumienie z obszarem dworskim o pobór opłat od napojów	19
— — ustawa na pobór opłat od napojów dotąd niesankcyonowana	2
Budowa gmachu sejmowego	63
— koszar dla wojska z pomocą funduszu krajowego	14
Budowle w miastach w pobliżu kolei żelaznych — ustawa o kompetencji władz	1
Budownicze ustawy dla Lwowa i Krakowa dotąd niesankcyonowane	2
Budyki szkolne, kredyt dla gmin na stawianie	30
— włościańskie, przymusowa od ognia asekuracja	18
Budżet wydatków szkolnych na r. 1882 — przekroczenia	65
Bydła (trzód i mięsa) oględziny — uregulowanie taks	12
— rogatego piętnowanie	28
Bydło rzeźne — o stałe na to targi w Krakowie	42
Castrum — plac tej nazwy we Lwowie odstąpienie go miastu	55
Chomiński ksiądz Stefan — petycja komitetu parafialnego w Winnikach	59
Chorzy nieuleczalni — o zakłady przytułku dla nich sprawa	128
— — względem ich przyjmowania do szpitala lwowskiego	131
Chów koni — komitet doradczy dla spraw w Galicyi	41
Chrzanowski Mieczysław — wicedyrektor Oddz. rach. Wydz. kraj. zmarł	61
Ciepanowski Cypryan — petycja o subwencję na próbę wynalazków ogniotrwałych i do gaszenia pożarów	35
Cieszanów — o przeniesienie sądu ztamtąd do Narola	141
Czarkowska M. F. z hr. Golejewskich — fundacja dla rękodzielników	44
Czechów — o utworzenie tamże nowego sądu powiatowego	141
Czeladź służbowa — kontrola nad wykonaniem przepisów o niej	4
— — projekt uregulowania przepisów dotyczących	5
Czerkawskiego Józefa — fundacja stypendyjna	76
Czernichów — szkoła rolnicza i ogrodnicza	37
Delatyn i Zarzecze gminy — petycja o drogę do Jabłonowa	96
Dębica — suspenzya naczelnika gminy i zastępcy, oddalenie pisarza	21
Dmuchańwiec (obacz Kozłów).	
Dniestr rzeka. Projekt regulacji górnego Dniestru z dopływami	113
Dobrzanica kolonia niemiecka — o oddzielenie od gminy tej nazwy	5
Dodatki szkolne okręgowe	67
Dojazdy kolejowe publiczne	112
Dolina miasto — ustawa na pobór opłat od napojów	1
Domowy przemysł	44
Dotacja dla szkoły muzycznej w Krakowie	61

	Strona.
Dotacje dla krajowych zakładów leczniczych	123
Droga Baligrodzka — jej inkamerowanie	119
— z Borszczowa na Łanowce do Jezierzan, petycja o budowę	95
— z Delatyna do Jabłonowa, petycja o uznanie za krajową	96
— Dębicko-Tarnobrzęska — odprowadzenie wód	84
— z Jaworowa do dworca kolei w Sądowej Wiszni, petycja o subwencję	95
— Muszyńsko-Krynicka, objęcie w zarząd kraju	117
— z Nowego Targu do Zakopanego, rekonstrukcja	116
— z Piwnicznej do Szczawnicy, kwestya budowy	88
— Podhajecko-Halička, sprawa dalszej budowy	120
— Rzeszowsko-Strzyżowska, petycja trzech powiatów o subwencję	95
— do Słobody Rungurskiej do kopalń nafty, subwencyonowanie	118
— Wędrziska z Doliny do granicy węgierskiej, rekonstrukcja	119
— Żmigród-Grabska, rekonstrukcja mostów kosztem państwa	119
— z Żurawna do Bortnik, kwestya subwencji na rekonstrukcję	89
Drogi krajowe. Budowy nowe i przebudowania w roku 1882	100
— — Klęski elementarne i stan dróg	97
— — Konserwacye i rekonstrukcyje	98
— — Roboty mające się wykonać w r. 1883	100
— — — na r. 1884 projektowane	101
— — Zmiany w etacie służby drogowej	101
— powiatowe w powiecie Kossowskim — petycja o subwencję na rekonstrukcję	90
— — i gminne — tychże poprawa	82
— — — regulamin drogowy i normalja techniczne	83 i 104
— — — fundusz na zasiłki i bezprocentowe pożyczki	83
— — — Zasiłki w r. 1882 asygnowane	105 i 106
— wojskowe w zachodniej części kraju — kwestya utrzymania z funduszu państwa	120
— żelazne (ob. koleje).	
Dróg obsadzanie drzewami	120
Drogowe petycje Wydziałowi krajowemu przekazane:	
a) specjalnemi uchwałami	88 do 94
b) uchwałą generalną	94 do 97
Drohowyż. Zakład sierót i ubogich fund. St. hr. Skarbka	73
Drutowych robót warstat Teodorowiczównej — subwencya	34
Drzewa przydrożne. Sprawa sadzenia i pielęgnowania	120
Dublany — krajowe szkoły rolnicze	39
— kurs gorzelnictwa tamże	39
Dyszyński Karol, petycja o zatrzymaną należność za roboty przy drogach powiatowych Jasielskich	95
Egzekucya polityczna dla skryptów dłużnych przy konwersyi długów hipotecznych za porę- czeniem gmin	39
Egzekucyjne normy przy ściąganiu podatków	146
Emeryci: Dembicki, J. Boczarkiewiczowa i A. Skrowaczewska, petycja gminy Sanok	3
Emisya obligacyi pożyczki krajowej z r. 1883	23
Engel Eugenjusz, praktykant rachunkowy Wydziału krajowego	61
Etat służby drogowej, zmiany, emerytury, pięciolecia	101

	Strona.
Fabiańska Marya, zapomoga na kształcenie w muzyce	57
Felbach kolonja (ob. Kobylnica).	
Felbinger Anny z córką — koszta leczenia (ob. Huczko)	126
Felczerskie szkoły	127
Ficałowicz Jan, uczeń akademii rolniczej — stypendysta	44
Filipowice gmina — petycja z zażaleniem na obszar dworski o niedostarczenie drzewa dla szkoły miejscowej	2
Follpracht Hilary uczeń akademii rolniczej — stypendysta	44
Fundacya. Bodziocha Tomasza — stypendya dla uczniów szkół rolniczych	38
— Czarkowskiej M. F. z hr. Golejewskich dla rękodzielników	44
— Gątkiewicza Michała, stypendya	75
— Głowińskiego, sprzedaż gmachu ad St. Nicolaum we Lwowie	61
— — petycja Chomińskiego o kwoty z Winnik	59
— Lotaryngskiej księżnej dla Krakowca i okolicy	4
— Macierzy Polskiej	68 do 72
— Matejki Jana imienia	76
— Skarbka hr. Stanisława	73
— Słowackiego Juljusza imienia	80
— Strzałkowskiego Stanisława — alimenta dla Kowalskiej	57
— Wystawy krajowej z r. 1877	43
Fundacye stypendyjne. Sprawy tychże	75
— — Stan majątków zarodowych	79
— i zakłady dobroczynne w zarządzie gmin, lustracya	19
Fundusz bezprocentowych pożyczek i zasiłków na cele drogowe	83
— propinacyjny, zaległości	40
— szkolny krajowy	64 do 68
Gątkiewicza Michała fundacya stypendyjna	75
Głębocki Feliks z Mogilna, petycja o umorzenie pożyczki z funduszu zapomogi z r. 1868	10
Głowińskiego fundacya, sprzedaż gmachu św. Mikołaja we Lwowie	61
— — o zwrot kwot z Winnik, petycja	59
Gmach sejmowy. Budowa i rachunki	63
— — Ustanowienie inspicjenta	62
Goligowski Antoni, uczeń szkoły rysunków i modelowania, zapomoga na kształcenie	57
Gordon Jakób, archiwista oddz. rach. Wydz. kraj.	61
Gorlice miasto, ustawa opłat od napojów, dotąd niesankcyonowana	2
— Rada powiatowa, deficyt w kasie, ujście kasyera	21
Górnictwo. Przemysł górniczy i naftowy	44
— Zakłady naukowe dla kształcenia górników	45
Gorzelniany przemysł — opodatkowanie	28
Gorzelnictwa kurs praktyczny, petycja br. Rosé o subwencyę	36
— — — petycja towarzystwa gorzelników o otwarcie	36
— — w Dublanach	39
Granice od Rossyi i Rumunii. Memoryał przeciw otwarciu	127
Grochowalski Adolf, petycja o zasiłek na wykończenie żniwiarki	36
Gromnicka Julja — petycja o zapomogę	59
Grudna wielka, gmina i obszar dworski o subwencyę na drogi	95

Gwiazda. Stowarzyszenie rękodzielników lwowskich, subwencya	33
— Tarnowska. Stowarzyszenie rękodz. chrześcijan, odmowa pożyczki	35
Halicz — sprawa spólnego pastwiska z przysiółkiem Holendry	20
— wykopaliska koło miasta	58
Harasimowicz Marcei i Piotr — zapomoga na dalsze kształcenie się w malarstwie	57
Harkłowa — petycyja o subwencję na drogę do gościńca rządowego	96
Helcelowej Anny de Szternsztyn — fundacya	78
Hempel Kazimierz, urzędnik Wydziału krajowego	60
Historyi polskiej — katedra na uniwersytecie Lwowskim	55
Holuka Aleksander, praktykant rach. Wydz. krajowego	61
Huczko gmina — petycyja o przyjęcie na kraj kosztów leczenia Anny Felbinger z córką	126
Hupeczye Henryk, protokolista oddz. rach. Wydz. krajowego	61
Inspicjent techniczny gmachu sejmowego	62
Instrukcyja do sporządzenia budżetów, inwentarzy i rachunków powiatowych	18
— dla zawiązywania spółek wodnych	93
Izabela ad Huta Przysiołek, petycyja o wyłączenie z terytorium gminy Folwarki, Słobudka górna i Huta nowa	6
Janikowski Tomasz , rewident oddziału rach. Wydziału krajowego	61
Jarmarki, petycyje Kruszelnicy i Brzeskiego Wydz. powiat.	31
Jarosław, subwencya dla szkoły przemysłowej tamże	33
— ustawa na pobór opłaty od piwa	1
Jelonek Karol. praktykant rach. Wydziału krajowego	61
Jezierna — lustracyja gospodarstwa gminnego	21
Jeziorański — dar z łaski dla wdowy i córki	91
Kałuż — o założenie szpitala tamże, petycyja Mendliusa	10
Kamionka wielka — petycyja o subwencję na drogę do Nahojówki	94
Katedra historii polskiej na uniwersytecie lwowskim	55
„ prawa polskiego z historią na uniwersytecie we Lwowie i Krakowie	62
Kieszkowski Leonard — aplikant Wydziału krajowego	61
Kobylnica wołoska i ruska z Felbachem — o przeniesienie z sądu Lubaczowskiego do sądu w Krakowcu	144
Koczorowski Władysław — praktykant rach. Wydziału kraj.	61
Koleje żelazne — Budowa lenji ze Lwowa na Żółkiew do Rawy	87
— — — od kolei Karola Ludwika do granicy Królestwa Polskiego	86
— — z Doliny do Wygody koncesya na budowę	120
— — Dojazdy kolejowe publiczne	112
— — Petycyja Brodzkiego Wydziału powiat. o regulację stosunków Towarzystw kolejowych do właścicieli sąsiednich gruntów	96
— — Przeniesienie zarządów kolejowych do kraju i polskiego języka zaprowa- dzenie w urzędowaniu	91
— — Przystanek dla pociągów pospiesznych na Podzamczu we Lwowie	118
— — Transwersalna kolej.	108—111
— — — zmiana trasy Zagorzany—Stróże na Zagorzany Gorlice	94
— — Ustawa o kompetencyi władz przy budowlach w pobliżu kolei żelaznych w miastach	1

	Strona.
Koleje żelazne — utrudnienie komunikacji na przedmieściu Żółkiewskiem we Lwowie	118
Kółka rolnicze	41
Kołomyja — obrachunek o wzajemne pretensye między funduszem gminy a szpitala pow.	21
Koni chów — komitet doradczy dla spraw w Galicyi.	41
Konkurencya kościelna — projekty do zmiany ustawy.	56
Kopacze księżę, petycya gminy o wyłączenie z gminy katastralnej Woli przemykowskiej	7
Kopeczyńce miasteczko — ustawa na 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina dotąd niesankcyonowana	2
Kopytkowe — sprawa poboru	117
Korespondencye Wydziałów powiatowych z gminami o uwolnienie od pocztowego	3
Kornik świerkowy. O sposobie tępienia broszurka	43
Kosina Jan uczeń akademii rolniczej, stypendysta	44
Kostne gmina — (obacz Tyniec).	
Koszary dla wojska — budowa z pomocą funduszu kraj.	14
Koszta leczenia i dotacje dla krajowych zakładów leczniczych	123
— — Felbinger Anny (ob. Huczko)	126
— — Terleckiego Jana (ob. Terlecki)	126
Kowalska ze Strzałkowskich — petycya o alimenta z funduszu brata	57
Kozłów, Dmuchańce i Pokrojowna — petycya gmin o przyłączenie do sądu Tarnopol.	144
Kraków, Krukowskiego Jana o subwencyę na restauracyę pomników w kościele ś. Floryana	59
— OO, Kapucynów podobna petycya	59
— Odbudowa zamku na Wawelu	62
— Projekt targów stałych na bydło rzeźne	42
— Subwencya dla szkoły handlowej	33
— Ustawa budownicza dla miasta dotąd niesankcyonowana	2
— Zwrot kosztów za leczonych na dur w r. 1878	134
Krakowiec — Fundacya księżnej Lotaryngskiej	4
Kredyt dla gmin na budynki szkolne	30
Krosno — petycya Rady powiat. o uregulowanie poboru podatków	7
— — OO. Franciszkanów o zapomogę na restauracyę kościoła po pożarze	59
Krowianka — jej dostarczanie i nagrody	127
Kruki gmina (obacz Brzeszcze).	
Kruszelnica gmina — w sprawie jarmarków w Skolem	31
Krypiakiewicz Józef — medyk, zapomoga na kształcenie	57
Krzczkowski Władysław — były kancelista Wydz. kraj.	61
Krzyweca, Rzeczpól i Kupna — petycya gmin o subwencyę na regulacyę dróg i potoków	97
Ksiąg gruntowych założenie — petycya 33 gmin pow. Myślenickiego	9
Księgi rachunkowe dla gmin — nakład Wydziału kraj.	17
Kwiatów sztucznych szkoła Zielińskiej — subwencya	33
Kwieciński Stanisław, uczeń weterynaryi — stypendysta	44
Kucharski Karol — asystent manipul. Wydziału kraj.	61
Kulików — rewizya gospodarstwa gminnego skutkiem skargi	21
Kulparków — zakład dla obłąkanych	135
Kuławowski Kazimierz — inspicjent gmachu sejmowego	62
Langhaus Józef, rygorozant weterynaryi — zasiłek na kształcenie się	34
Lasów ochrona — wniosek p. Chrzanowskiego	92
Lasowego gospodarstwa — szkoła krajowa	36

	Strona.
Lenartowicz Franciszek, uczeń weterynaryi — stypendysta	44
Lewicki Witold — aplikant Wydziału kraj.	61
Lisowice gmina — petycyja o dostawę szutru na drogę rządową.	97
Lotaryngskiej księżnej — fundacyja dla Krakowca i okolicy.	4
Lustracyja ogólna wszystkich w zarządzie gmin fundacyi i zakładów dobroczynnych	19
Lwów — ustawa budownicza dla miasta dotąd nie sankcyonowana	2
Ł oziński Bronisław — sekretarz Wydziału kraj.	60
Łukaszewicz K., księgarz — petycyja o subwencyę na wydawnictwa	37
M acierz polska — Fundacyja i jej działalność	68—72
Manasterczany gmina — petycyja o sprostowanie stanu posiadania parcel gruntowych.	9
Manastersko — petycyja o zasiłek na urządzenie kościoła	56
Matejki Jana imienia — fundacyja stypendyjna	76—78
Martyniec Michał, uczeń akademii rolniczej — stypendysta	44
Melioracye gruntowe — czynności biura melioracyjnego	45—52
Memoryał przeciw otwarciu granicy od Rosyi i Rumunii	127
Mendlius Juliusz — o założenie szpitala w Kałuszu	10
Mikołajów — niespodziane szkcontro kasy gminnej	10
Młodzież kształcąca się — zasiłki dla niej	34, 44 i 56
Moszczeńskich małżonków fundacyja stypendyjna	78
Muszyna — lustracyja niespodziana gospodarki gminnej	21
Myślenickiego powiatu 33 gmin o założenie ksiąg gruntowych	9
Myta drogowe — na drogach krajowych	102
— sprawa poboru kopytkowego	117
N adzór nad gminami, nad majątkiem i działalnością zwierzchności	16
Nestajka Euzebiusz, uczeń weterynaryi — stypendysta	44
Niewiadomski Ignacy — radca Wydziału kraj.	60
Normy egzekucyjne przy ściąganiu podatków	146
Nowicki Maksymilian — państwowa subwencyja na prace do celu rozmnażania i rozdzielania ryb	43
O bertyński Emil — urzędnik Wydziału kraj.	60
Obligacye pożyczki krajowej z r. 1883 — subskrypeya	23
Obląkanych zakład na Kulparkowie	135
Obsadzanie dróg drzewami	120
Ochrona lasów — wniosek p. Chrzanowskiego	92
Ogniotrwałe wynalazki (ob. Ciepanowski),	154
Okręgi sądów powiatowych, sprawa terytoryalnego podziału kraju	90
Opór rzeka — petycyja gminy Tuchli o regulacyę	28
Opodatkowanie przemysłu gorzelnianego	145
Opust podatku gruntowego za wszelkie kłeski	8
Ordynacyja wyborcza dla gmin — petycyja Turkawskiego o zmiany	107
Orzeczenia Wydziału kraj. w sprawach drogowych	127
Ospy szczepienie	72
Ossolińskich imienia zakład narodowy	135
Osuszenie ogrodu szpitala św. Łazarza w Krakowie	2

	Strona.
Oświęcim miasto — odmowa sankcyi na opłaty od napojów	2
Otwarcie granicy od Rosyi i Rumunii Memoriał naprzeciw.	127
Ożydów — o wyłączenie z gminy petycyja kolonii Angelówka	5
P asierbiec gmina — petycyja o przeniesienie z powiatu Bocheńskiego do Limanowskiego	144
Petew rzeka — petycyja o jej regulacyę za Lwowem	7
Petycyje z Sejmu Wydziałowi krajowemu przekazane do załatwienia:	
— w sprawach administracyi gmin i nadzoru nad gminami	2—11
— — bankowych, gospodarczych, kultury krajowej i przemysłowych	32—36
— — szkolnych, edukacyjnych i stypendyjnych	56—60
— — drogowych, komunikacyi wodnej i lądowej, regulacyi rzek	88—97
— — szpitalnych i zdrowotnych	126
— — klęsk elementarnych, podatkowych, wojskowych, organizacyi politycznej i sądowej, terytoryalnego podziału i t. p.	144
Pieczygóry osada — ustawa o wydzieleniu ze związku gminy Starogród	1
Pierożyński Eugeniusz — urzędnik koncepcyjny Wydziału krajowego	60
Piętnowanie bydła rogatego	28
Piotrowski Mieczysław akademik rolniczy, zasiłek na ukończenie nauk	35
Pisarze gminni — petycyja rady pow. Rawskiej o zreformowanie tej instytucyi	6
Piwiczna gmina — lustracyja lasów miejskich	20
Piwovarstwo — na kształcenie w zawodzie stypendyum Tarnawskiego Stanisława	34
Pocztowe opłaty od korespondencyi Wydziałów powiat. z gminami	3
Podhajce miasteczko — ustawa na pobór 80% dodatku do podatku konsumcyjnego	1
Podatek gruntowy — postępowanie reklamacyjne	41
— — sprawa poboru za lata 1881 i 1882	143
— — — opustu za wszelkie klęski	145
Podatki bezpośrednie — petycyja o kolektantów i o regulacyę poboru	7
— sprawa norm egzekucyjnych	146
— — opodatkowania przemysłu gorzelnianego	28
Pogorzelcy — zapomogi dla gmin	145
Pokropiwna (ob. Kozłów).	
Popowice gm. — petycyja o dostarczenie z obszaru dworskiego materiału drzewnego na drogi.	91
Poręby huciskie — petycyja członków gminy o przyłączenie do gmin sąsiednich	10
Pospichal Jerzy — petycyja o podwyższenie cen kontraktu dostawy kamienia do dróg	96
Poturaj Paulina — petycyja o zapomogę	58
Powódź -- zapomogi dla nawiedzonych klęską gmin i krajów	146—151
Pożyczka krajowa z r. 1883 — subskrypcya publiczna	23
— na zasiewy	41
Propinacyjny fundusz — zaległości tegoż	40
Przemysł — PP. Benedyktynek petycyja o pożyczkę	56
— petycyja zbiorowa włościan powiatu o zmianę prestacyi w naturze na pieniądze	91
— subwencya dla szkoły przemysłowej	33
— z wystawy rolniczo-przemysłowej sprawozdanie	42
Przemysł — domowy i rękodzielniczy, górniczy i naftowy	44
— gorzelniany, sprawa opodatkowania	28
R adecka Stanisława — zapomoga na kształcenie w muzyce	57
Radomyśl gmina — petycyja o zwolnienie od obowiązku fundacyjnego na szkołę	57

	Strona.
Rady szkolne okręgowe — zaliczki dla nich	64
Rawa rada powiatowa — o zreformowanie instytucji pisarzy gminnych	6
Rąbków gmina — petycja w sprawie funduszu ubogich tej gminy	6
Reczpol, Krzyweza, Kupna (ob. Krzyweza).	
Regulacja rzek — Brnia starego z dopływami, subwencja	83
— — Dniestru górnego z dopływami, projekt	113
— — Oporu, petycja gminy Tuchli	90
— — Pełwi po za obrębem Lwowa, petycja Zygarińskiego	7
— — Sanu między Przemyślem a składem solnym	115
— — — pod Muniną, petycja gminy Sobiecin	97
— — — pod Ulanowem	94
— — spławnych systematyczna i ochrona lasów.	92
— — za spławne nieuznanych	84
— — Stryja, petycja gmin o wypracowanie projektu	96
— — Świcy pod Sokołowem brzegów ubezpieczenie, petycja	89
— — Soły brzegów ubezpieczenie petycja gminy Stare Stawy	97
— — Wisłoki pod Jasłem	116
— — Wiszni o przekop do Sanu, petycja gminy Wysocka	97
Reichan Stanisław — na kształcenie w malarstwie zapomoga	57
Reklamacje w sprawach podatku gruntowego	41
Rohatyn miasto — na pobór opłat od napojów ustawa dotąd niesankcjonowana	2
Romaszewskiego Jakóba — fundacja stypendyjna	76
Ropczyce — gospodarstwa gminnego szczegółowa rewizja	20
Rosé baron Joachim — petycja o subwencję na założenie kursu gorzelnictwa	36
Rozdół — petycja mieszkańców o 4 klasową szkołę ludową	58
— wykrycie nadużyć i braków w gospodarstwie gminy	21
Ruch chorych w zakładach krajowych	129
Ryby — subwencja państwowa (ob. Nowicki)	43
Rybackie Towarzystwo krajowe — subwencja	32
Rzeszów — subwencja dla szkoły przemysłowej	33
Sambor — likwidacja majątku gminy miasta	20
— San — rzeka (ob. Regulacja rzek)	—
Sanitarne wydatki	127
Sanok gmina — petycja o przyjęcie na fundusz krajowy emerytur Dębickiego, Boczarkiewiczowej i Skrowaczewskiej	3
Sapałczyński Robert — rewident rachunkowy Wydz. kraj.	61
Sądowa Wisznia — zgodzenie sporu gminy z obszarem dwors. o pobór opłat od napojów	11
Sądy rozjemcze — petycja o wprowadzenie w życie tej instytucji	9
— obwodowe, wezwanie do Rządu o aktywowanie takowych w Brzeżanach, Czortkowie, Jasle, Sanoku i Stryju	142
— powiatowe, projekt przeniesienia z Cieszanowa do Narola, i utworzenia nowego w Czchowie	141
— — utworzenie nowego w Bieczu	143
— — petycje o przeniesienie do innych	142
— — (ob. Terytorjalne zmiany)	
Schiffner Antoni — tegoż imienia fundacja dla wdów pocztmistrzów	78
Schweizer Karol dr. — subwencja na podróż naukową	44

	Strona.
Semetkowski Stanisław — rewident rach. Wydz. kraj.	61
Seminaryum naucz. męskie we Lwowie — Kursa dla uczniów	56
Sędziszów — rewizya szczegółowa gospodarstwa gminy	20
Sikorski Narcyz uczeń weterynaryi stypendysta	44
Sióstr Miłosierdzia św. Kazmierza we Lwowie — petycja o zapomogę na dach blaszany	57
Skała gmina — pożyczka 3 tysięcy zł. z fund. kraj.	56
Skałat — dochodzenia skarg na budowę domu dla urzędu gminnego	19
Skarbka hr. Stan. fundacya	73
Skole — w sprawie jarmarków, petycja gminy Kruszelnicy	31
— i Korezyn, o szybkwóz między Stryjem a Skolem	97
Skotniki — petycja (ob. Tyniec)	8
Słapy Karola — fundacya stypendyjna	76
Słoboda Rungurska — o drogę do kopalni nafty	118
Słowackiego Juliusza imienia — fundacya stypendyjna	80
Sobiecín gmina — petycja o przekop Sanu pod Munią	97
Sól — Sprzedaż kuchennej na cele gospodarcze	39
— Surowica, sprzedaż takowej	39
Soła rzeka — petycja gminy Stare Stawy o ubezpieczenie brzegów	97
Spółki wodne. Instrukeya do zawiązywania takowych.	93
— — Sprawa subwencyonowania takowych	114
— — Regulacyi Wisłoki pod Jasłem	116
Stanisławów — rewizya rachunków Rady powiatowej.	21
— petycja konkurencyi kościelnej o zapomogę na odbudowę kościoła po pożarze.	61
Starasól gmina — przeciw uznaniu lasu Buczów za obszar dworski	11
Starogród gmina — ustawa na wydzielenie osady Pieczygóry ze związku	1
Stasicki Józef — petycja o kolektantów podatków bezpośrednich	7
Statut banku krajowego — uzupełniony	29
Statystyczne biuro — czynność i publikacye	52
Strnad Henryk — praktykant rach. Wydziału kraj.	61
Stryj (ob. Regulacya rzek).	
Styka Jan — zapomoga na kształcenie w malarstwie	57
Stypendya dla szkoły Towarzystwa ogrodniczo-sadowniczego we Lwowie	43
— dla uczniów szkół pozakrajowych rolnictwa i leśnictwa	44
Stypendyjne fundacye	75
— fundusze i stan majątków	79
Subskrypcya publiczna na pożyczkę krajową z r. 1883	23
Subwencya dla Towarzystwa rybackiego	32
— — — ogrodniczo-sadowniczego we Lwowie	43
— — — pszczelniczo-ogrodniczego galicyjskiego	33
— — Stowarzyszenia rękodzielników lwowskich	33
— — Teodorowiczówny na warsztat robót drutowych	34
— — Zielińskiej na szkołę kwiatów sztucznych	33
— — Szkół przemysłowych	33
— — Szkoły handlowej w Krakowie	33
— na cele kultury krajowej	44
Subwencyonowanie dróg powiatowych i gminnych	105
— spółek wodnych	114
Surowica (ob. Sól).	

	Strona
Świca rzeka — ubezpieczenie brzegów pod Sokołowem	89
Syndykat Wydziału krajowego — zwiniecie	63
Szczytna gmina — petycja o rozłączenie z gminy Tywania	5
Szkolne budynki — kredyt dla gmin na stawianie	30
Szkoła krajowa — gospodarstwa lasowego	36
— — rolnicza i ogrodnicza w Czernichowie	37
— — rolnicza wyższa i niższa w Dublinach	39
— ludowa w Radomyślu, petycja gminy o ulgi	57
— — w Rozdole, petycja o urządzenie na 4-klasową	58
— muzyczna w Krakowie, dotacya z funduszu kraj.	61
— sadowniczo-ogrodnicza w Tarnowie	39
Szkoły felczerskie	127
— ludowe. Reforma ustawodawstwa	36
Szkoły przemysłowe — subwencye	33
— rolnicze nizsze, sprawa ich zakładania	39
Szpital krajowy we Lwowie	130 i 133
— św. Łazarza w Krakowie, grunt pod kliniki	134
— — — osuszenie ogrodu	135
— — — taksy leczenia	124
Szpitale prowincjonalne	137
Szujski Józef — pogrzeb kosztem kraju	55
Szupaśnictwa. Koszta szupasowe	152
Tarchalski Wład. Alex. — zasiłek na kształcenie w zawodzie handlowym	34
Taksy leczenia — ich znizzenie	124
— od oględzin bydła, trzody i mięsa — uregulowanie	12
Targi stałe na bydło rzeźne w Krakowie	42
Tarnawski Stanisław — stypendyum na naukę piwowarstwa	34
— Teofil, rewident rach. Wydz. kraj.	61
Tarnów — subwencya dla szkoły przemysłowej	33
— szkoła sadowniczo-ogrodnicza	39
Teatr polski i ruski we Lwowie	63
Teodorowiczówna Mich. — subwencya na warsztat robót drutowych	34
Terlecki Jan — koszta leczenia za gminę Sarnki na fund. kraj.	126
— Włodzimierz — praktykant rach. Wydz. kraj	61
Terytoryalne zmiany — okręgów sądowych i powiatów.	142
— Podział całego kraju na okręgi sądów powiatowych	154
Tłumak Hersz, regorozant weterynaryi — zasiłek na kształcenie się	34
Towarzystwo gorzelników, petycja o otwarcie kursu praktycznego	36
— ogrodniczo-sadownicze we Lwowie	42
— pszczelniczo-ogrodnicze kraj. subwencya	33 i 34
— rybackie krajowe subwencya	32
Transwersalna kolej (ob. Koleje żelazne)	
Trybunał administracyjny — decyzye w sprawach gminnych	13
— — — — — drogowych	107
Tuchla gmina — petycja o zapomogę na budowę mostu i regulacyę rzeki Opór	90
Turkawski Marcei, redaktor „Samorzadu“ — petycja o wprowadzenie sądów rozjemczych	9
— względem pouczenia włościan o ważności ksiąg hipotecznych	144

	Strona.
Turkawski o zmiany w ordynacji wyborczej dla gmin	8
Tymoftyjewicz Ludwik, uczeń weterynaryi — stypendysta	44
Tyniec, Kostrze i Skotniki gminy pow. Wielickiego — petycyja o usunięcie strzelnicy wojsk.	8
Tywania i Szczytna gminy połączone — petycyja o rozłączenie	5
U bezpieczenie przymusowe budynków włościańskich od ognia	18
Uchwały i ustawy sankcyonowane 1, 2, 23, 55, 81 i 141	
— — dotąd niesankcyonowane	2 i 55
— — którym sankcyi odmówiono	2, 82 i 141
— niepodlegające sankcyi	2, 30, 56, 82 i 141
— dotyczące zapomóg dla pogorzalców	145
Uniwersytet krakowski — katedra prawa polskiego	62
— Lwowski, katedra historyi polskiej	55
— — — prawa polskiego	62
Urbański Aureli — rewident rach. Wydz. kraj.	61
Urzednicy rad powiatowych, petycyja o zaopatrzenie	11
— Wydziału krajowego — nominacye i zmiany etatu	60
— — — pokrycie połowy należytości stemplowej od dekretów nominacyi	151
Ustawa — gminna, nowella do §. 98.	1
— o kompetencyi władz przy budowlach w pobliżu kolei żelaznych	1
— o podniesieniu rybactwa na wodach śródkrajowych	23
— o swojszczyźnie, zmiana takowej	3
— szkolna, zmiana	55
Ustawodawstwo, tyczące się szkół ludowych — reforma onegoż	56
W ampierzów gmina — zapomoga z powodu gradobicia	146
Wawel — odbudowanie zamku królewskiego w Krakowie	62
Wencek Marya, wdowa po nauczycielu — petycyja o zapomogę	58
Wieliczka miasto — ustawa o zniesienie propinacyi dotąd niesankcyonowana	2 i 20
Wierzbicki dr, adjunkt obserwatoryum w Krakowie, petycyja o subwencyę na sporządzenie Sextansa	59
Winniki — petycyja komitetu parafialnego o kwoty z fund. Głowińskiego	59
Wisłoka i Wisznia rzeki (ob. Regulacya rzek).	
Wodne spółki. Instrukcyje do zawiązywania	93
— — Subwencyonowanie takowych	114
Woroniecki ksiązę Franciszek, praktykant rach. Wydz. kraj.	61
Wydm piaszczystych zalesienie	31
Wydrze przysiółek — odmowa sankcyi wydzielenia z gminy Grębowa	2
Wykopaliska koło Halicza	58
Wysocko, Łany, Nienowice — o przekop Wiszni	97
Wystawa rolniczo-przemysłowa w Przemyśle, sprawozdanie	42
Z abierzowski Stanisław, były kancelista, proces o 20.000 zł.	80
Zahorskiego Konstantego fundacya stypendyjna	78
Zakłady dobroczynne w zarządzie gmin — lustracya ogólna	19
— przytułku dla chorych nieuleczalnych	128
— krajowe lecznicze	129
Zaległosci funduszu propinacyjnego	40
— — szkolnego krajowego	67 i 68

Zaległości kosztów leczenia, zwroty od gmin	125
Zalesienie wydm piaszczystych	31
Zaliczki dla okręgowych Rad szkolnych	64
— na szkolne budynki, zaległości	67
Zapomogi dla pogorzalców	145
— — powodzią dotkniętych	146 do 151
— — uczącej się młodzieży	56
Zasiłki dla młodzieży kształcącej się w zakładach pozakrajowych	34
Zasiewy — pożyczka na takowe	41
Zastawnicze zakłady — sprawa zadania banku krajowego	31
Zawadzki Michał, praktykant rach. Wydz. kraj.	61
Zeńczak Władysław, urzędnik konc. Wydz. kraj.	60
Zielińska Teofila, subwencya na szkołę kwiatów sztucznych	33
Zimmerman Artur — praktykant rach. Wydziału kraj.	61
Związek stowarzyszeń zarobkowych, subwencya na rocznik	44
Zwiniacz gmina — petycja o zmianę granic gruntów w Kossowie położonych	9
Zwinięcie syndykatu Wydziału krajowego	63
Zygarliński Kazmierz z Kleparowa o regulację Pełtwi	7
Z abińce gmina, petycja o odpisanie ekwiwalentu	6
Żandarmerya. Pomnożenie posterunków i kosztu kwaterunkowe	153
Żółkiew — ustawa na pobór 100 proc. dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina	1
Żółkiewski Karol — rewident rach. Wydz. kraj.	61
Żukowski dr. Aleksander, operator, zapomoga na kształcenie	57
Żulice, narażenie majątku gminy na szkody	21
Żywiec gmina — o uregulowanie gospodarki lasowej	20

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności swoich urzędowych.

WYSOKI SEJMIĘ!

W myśl postanowień § 26 statutu krajowego przedkłada Wydział krajowy sprawozdanie z czynności swoich, a mianowicie co do Departamentów I. II. III. V. i VI. za czas od 1. lipca 1882 do końca czerwca 1883, zaś co do Dep. IV. (komunikacye) za czas od 1. stycznia do końca grudnia 1882 r.

Departament I.

Referent: Dr. Franciszek Smolka Członek Wydziału krajowego.

Ustawy i uchwały podlegające Najwyższej sankcyi.

Ustawy i uchwały sankcyonowane.

Ustawa uzupełniająca postanowienia §. 98. ustawy gminnej zmienionej ustawą z 18. Lutego 1875. N. 14 dz. u. i rozp. kraj.

Uchwała zezwalająca gminie miasta Żółkwi na pobór 100%, dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina.

Ustawa dla miast Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem z wyjątkiem Lwowa i Krakowa o kompetencyi c. k. Władz politycznych w sprawach tyjących się budowl w pobliżu kolei żelaznych.

Ustawa o wydzieleniu osady Pieczygóry w powiecie sokalskim ze związku gminy Starogród i utworzenie osobnej gminy.

Uchwała zezwalająca gminie miasteczka Podhajce na pobór 80% dodatku do podatku konsumcyjnego.

Ustawa o zezwoleniu gminie miasta Doliny na pobór opłat od napojów spirytusowych i od piwa na przeciąg 10 lat.

Ustawa o zezwoleniu gminie miasta Jarosławia na pobór opłaty od piwa.

Ustawa o zezwoleniu gminie miasta Gorlic na pobór opłat od napojów spirytusowych i od piwa.

Uchwała zezwalająca gminie miasteczka Kopeczyńce w powiecie Husiatyńskim na pobór 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina.

Uchwała zezwalająca gminom Brzeszcze, Bór wilkowski i Kruki w powiecie bialskim na pobór dodatków przenoszących 50% podatków bezpośrednich.

Ustawy i uchwały jeszcze nie sankcjonowane.

Ustawa budownicza dla miasta Lwowa.

Ustawa budownicza dla miasta Krakowa.

Ustawa o zezwoleniu gminie miasta Rohatyna na pobór opłat od napojów spirytusowych i od piwa.

Ustawa o zezwoleniu gminie miasta Buczacza na pobór opłat od napojów spirytusowych i od piwa.

Ustawa o zniesieniu prawa propinacyi w mieście Wieliczce.

Ustawy, którym Najwyższej Sankeyi odmówiono.

Prezydium c. k. Namiestnictwa zawiadomiło nas pismem z dnia 4. Czerwca 1882. L. 4675/pr. że Jego Ces. i Król Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 27. Kwietnia 1883. nie raczył użyzyć Najwyższej Sankeyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm projektowi ustawy o podwyższenie na lat 5 opłat od napojów pobieranych przez gminę miasta Oświęcima a to z powodu, ponieważ ustanowiony w tej ustawie wymiar opłaty jednego (1) centa od półlitrowej flaszki piwa równa się opłacie 2 zlr. od hektolitra, a więc przewyższa ustanowiony w interesie dochodu z podatku piwnego najwyższy wymiar 1 zlr. 70 ct. od hektolitra.

Pismem z dnia 29. Czerwca 1883 l. 6069. uwiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa, że Jego Ces. Król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 27. Maja 1883. nie raczył udzielić Najwyższej Sankeyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm projektowi ustawy względem wyłączenia przysiółka Wydrze ze związku gminy Grębowa i utworzenia osobnej gminy Wydrze, a to z powodu, ponieważ względem podziału obecnie wspólnego majątku gminnego i dobra gminnego między mieszkańcami gminy Grębów i miejscowości Wydrze porozumienie do skutku nie przyszło, ponieważ dalej w razie podziału nie możnaby między projektowanymi dwiema gminami pod względem terytoryalnym pociągnąć takiej linii, któraby należycie odgraniczała grunta mieszkańców obydwóch gmin, a wreszcie, ponieważ zdanie wypowiedziane w art. III. i IV. uchwalonego projektu ustawy, jakoby ewentualnie miał Wydział powiatowy zarządzić potrzebne kroki co do zarządu w mowie będącej wspólnej posiadłości gminnej, nie jest uzasadnione w postanowieniach paragrafów 68. i 97. ustawy gminnej.

Wezwania do c. k. Rządu i sprawy temuż do załatwienia odstąpione.

1. Uchwała, którą Wysoki Sejm odstąpił c. k. Radzie szkolnej krajowej petycję gminy Filipowice z zażaleniem na obszar dworski z powodu niedostarczenia drzewa do szkoły.

Na posiedzeniu z dnia 25. Września 1882. wydał Wysoki Sejm nad petycją gminy Filipowice w powiecie Brzeskim z zażaleniem przeciw obszarowi dworskiemu tamże o niedostarczenie drzewa dla szkoły w Filipowicach uchwałę następującej treści:

„Petycję gminy Filipowice odstępuje się c. k. Radzie szkolnej krajowej do załatwienia“.

Stosownie do tej uchwały przesłało biuro sejmowe powyższą petycję c. k. Radzie szkolnej krajowej pismem z dnia 25. Września L. 367/s.

2. Wezwanie do c. k. Rządu o zmianę ustawy o swojszczyźnie.

Na posiedzeniu z dnia 5. Października 1882. wydał Wysoki Sejm nad sprawozdaniem Komisji administracyjnej o wniosku posła Pilata w przedmiocie reformy ustawy o swojszczyźnie następującej treści uchwałę:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby przyspieszył ile możności zmianę ustawy o swojszczyźnie z 3. Grudnia 1863. w kierunku wskazanym uchwałą sejmową z dnia 17. Października 1881“.

Uchwała ta została wprost z biura sejmowego zakomunikowaną c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 5. Października 1882. L. 718/s.

Wydział krajowy wystosował do c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwę z dnia 10. Lutego i 29. Maja 1883. do L. 6331. i 25.347. z zapytaniem, czyli i co Rząd zamierza uczynić w załatwieniu powyższej uchwały sejmowej.

Pismem z dnia 5. Czerwca 1883. L. 5597/pr. oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu, że odezwę jego do L. 6331/83 przesłało c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych.

3. Uchwała sejmowa nad petycją gminy m. Sanoka w sprawie emerytów: P. Dembickiego, J. Boczarkiewiczowej i A. Skrowaczewskiej.

Uchwałą z dnia 19. Października 1882. odstąpił Wysoki Sejm c. k. krajowej Radzie szkolnej do możliwego uwzględnienia petycję gminy miasta Sanoka o przyjęcie na krajowy fundusz szkolny emerytur nauczyciela Pawła Dembickiego, nauczycielki Izabeli Boczarkiewiczowej i wdowy po nauczycielu Aleksandry Skrowaczewskiej.

O tej uchwale przy dołączeniu petycyi uwiadomiło biuro sejmowe c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z 19. Października 1882. L. sej. 251.

W załatwieniu powyższej sprawy przyjęto wedle aktu do LW. 10051/83. i 10211/83 pomienione emerytury za r. 1882. na krajowy fundusz szkolny.

4. Wezwanie do c. k. Rządu w sprawie uwolnienia korespondencji Wydziałów powiatowych z gminami i obszarami dworskimi od opłaty pocztowej.

Na wniosek komisji lustracyjnej uchwalił Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 17. Października 1882. rezolucję podobnej treści, jaką już dnia 23. Października 1881. w tej sprawie powziął, a mianowicie:

„Wzywa się c. k. Rząd, aby wyjednał w drodze ustawodawczej uwolnienie od opłaty pocztowej korespondencji Wydziałów powiatowych z gminami i obszarami dworskimi“.

Rezolucję powyższą przesłało biuro sejmowe bezpośrednio c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 17. Października 1882. L. s. 851.

W odpowiedzi na to pismo otrzymaliśmy z wspomnianego Prezydium odezwę z dnia 26. Grudnia 1882. L. 13366/pr. następującej osnowy:

„Reskryptem z dnia 21. Grudnia 1882. L. 6539/pr. oznajmiło Wysockie c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z Wys. c. k. Ministerstwem handlu, iż c. k. Rząd wskutek uchwały Sejmu krajowego z dnia 17. Października b. r. w przedmiocie uwolnienia korespondencji Wydziałów powiatowych z gminami i obszarami dworskimi od opłaty pocztowej z powodów przytoczonych w reskrypcie Wysockiego Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 14. Września b. r. L. 4216/M. J. intymowanym Świątelnemu Wydziałowi krajowemu odezwą tutejszą z dnia 22. Września z. r. L. 9837/pr. nie może poczynić żadnych zarządzeń.“

Ponieważ zatem starania nasze i Wysockiego Sejmu o uzyskanie uwolnienia od pocztowej opłaty dla korespondencji między Wydziałami powiatowym

a gminami i obszarami dworskimi prowadzone ze stanowiska zasadniczego nie doprowadziły do pożądanego rezultatu, przeto postanowiliśmy przy pierwszym szczegółowym wypadku przeprowadzić całą sprawę przez wszystkie instancje administracyjne a w razie nie osiągnięcia na tej drodze zamierzonego celu, poddać ją pod rozstrzygnięcie c. k. Trybunału administracyjnego.

W myśl tego postanowienia wnieśliśmy pismem z dnia 15. Maja 1883. L. 21277. rekurs do c. k. Ministerstwa handlu przeciw odmownej odezwie tutejszej c. k. krajowej Dyrekcji poczt z 1. Maja r. b. L. 7993. w sprawie odpisania portoryum nałożonego na urzędową przesyłkę Wydziału krajowego do LW. 12259/83. z obligacją na 400 zł. wysłaną do Wydziału powiatowego w Jasle na rzecz gminy Brzyska.

Nałożenie opłaty pocztowej nastąpiło tu bowiem na taką przesyłkę, która tyczy się poruczonego Wydziałom powiatowym ustawami nadzoru nad zakładom majątkiem gmin.

5. Wezwanie do c. k. Rządu w sprawie fundacji księżnej Lotaryngskiej dla Krakowca i gmin sąsiednich.

Na wniosek komisji lustracyjnej powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 17. Października 1883. następującą uchwałę:

„Wzywa się c. k. Rząd, by uczynił odpowiednie kroki w celu jak najszybszego wydania listu fundacyjnego fundacji księżnej Lotaryngskiej dla Krakowca i gmin sąsiednich i wprowadzenia tej fundacji w życie“.

Rezolucję powyższą przesłano c. k. Prezydium Namiestnictwa wprost z biura sejmowego pismem z 17. Października 1882. L. s. 851.

Pismem z dnia 2. Listopada 1882. L. 69.200 udzieliło nam c. k. Namiestnictwo wypracowane przez c. k. Prokuratorę skarbu zarzysy wspomnianej fundacji, które przesłaliśmy Wydziałowi powiatowemu w Jaworowie reskryptem z 19. Grudnia 1882. L. 60958. celem przedstawienia w porozumieniu z Reprezentacją gminy Krakowca uzasadnionych wniosków i niektórych wyjaśnień w tej sprawie.

Dnia 8. maja 1883. L. 20827. upomnieliśmy Wydział powiatowy jaworowski, aby uczynił zadość naszemu wezwaniu, co się jednak do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania jeszcze nie stało.

6. Wezwanie do c. k. Rządu w sprawie przepisów dla czeladzi służbowej.

Na posiedzeniu z dnia 21. Października 1882. uchwalił Wysoki Sejm rezolucję następującej osnowy:

„Wzywa się c. k. Rząd, by do czasu zanim stosunki służbowe w drodze ustawodawczej zostaną uregulowane, przeprowadził ścisłą kontrolę nad wykonaniem przepisów rozporządzenia gubernialnego z dnia 1. Lipca 1857. dla lwowskiego okręgu administracyjnego i rozporządzenia Prezydium krajowego z dnia 11. Marca 1855. dla okręgu krakowskiego o czeladzi służbowej w zakresie postępowania karnego tak w obec sług jak i służbodawców, a zwłaszcza w razach zaniedbywania przepisów co do ksiąg służbowych“.

Wedle aktów do LW. 1498/83. i 11497/83. wydało c. k. Namiestnictwo w duchu wskazanym rezolucją powyższą okólnik do wszystkich c. k. Starostw i c. k. Dyrekcji policji we Lwowie i Krakowie.

Sprawy Wydziałowi krajowemu przekazane i polecane.

1. Uchwała sejmowa nad petycją gminy Brody o porękę kraju na pożyczkę 200.000 zł.

Uchwałą z 30. Września 1882. L. 631/s. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu jako komisji petycję gminy miasta Brody o udzielenie poręki kraju na pożyczkę w sumie 200.000 zł. zaciągnąć się mającej.

Gdy gmina miasta Brodów cofnęła powyższą petycję drogą telegraficzną, Wydział krajowy zwrócił ją gminie bez żadnych dalszych zarządzeń reskryptem z dnia 18. Października 1882 L. 48638.

2. Wezwanie do Wydziału krajowego w sprawie przedłożenia projektu do ustawy o czeladzi służebnej.

Na posiedzeniu z dnia 21. października 1882. uchwalił Wysoki Sejm co następuje :

„Wzywa się Wydział krajowy, aby rozpatrzywszy się w stosunkach i przepisach o czeladzi służebnej, przedłożył Sejmowi na następnej sessji odpowiednie wnioski w celu ich uregulowania“.

W wykonaniu tego polecenia Wydział krajowy odniósł się do wszystkich Wydziałów krajowych w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa o udzielenie przepisów w tych krajach obowiązujących co do stosunku między słuźbodawcami a czeladzią służebną. Otrzymawszy te przepisy, porównał je z przepisami w kraju naszym obowiązującymi i przedkłada w tym przedmiocie Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

3. Sprawa oddzielenia niemieckiej kolonii Dobrzanic od gminy tegoż nazwiska.

Sprawozdaniem z dnia 22. Sierpnia 1882. L. 41275 przedłożył Wydział krajowy na prośbę niemieckiej kolonii Dobrzanic Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy zezwalającej na odłączenie tejże kolonii od gminy Dobrzanic i utworzenie odrębnej gminy w powiecie przemysłańskim.

Na wniosek komisji administracyjnej zwrócił Wysoki Sejm uchwałą z 27. Września 1882 Wydziałowi krajowemu powyższe sprawozdanie celem dokładniejszego wyjaśnienia stosunków miejscowych i zażądania przedłożenia urzędownie potwierdzonej mapy, określającej ściśle posiadłości i obszar rozdzielić się mających osad.

Zawiadamiając o tej uchwale członków niemieckiej kolonii Dobrzanic, wezwaliśmy ich reskryptem z dnia 11. Października 1882. L. 48.183 o spieszne przedłożenie nam wspomnianej mapy, czego jednak do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nie uczynili.

4. Petycja gmin Tywania i Szczytna o rozłączenie.

Petycję połączonych administracyjnie gmin Tywania i Szczytna powiatu, jarosławskiego o rozłączenie do L. S. 317 wniesioną, przekazał Wysoki Sejm uchwałą z 9. Października 1882. Wydziałowi krajowemu dla zbadania odnośnych stosunków i odpowiedniego zarządzenia, a ewentualnie do przedstawienia sprawy na najbliższej sessji sejmowej. — W sprawie poruszonej w petycji odnosił się Wydział krajowy wedle aktów do LW. 50577|82, 9124|83, 12552|83 21317|83 do Wydziału powiatowego w Jarosławiu — jednak do czasu zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał jeszcze zażądanych wyjaśnień.

5. Petycja kolonii Angielówka o wyłączenie z gminy Ożydowa.

Uchwałą z dnia 12. Października 1882. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego przedstawienia wniosku petycję przysiółka gminy Ożydowa w powiecie złoczowskim o wyłączenie z gminy Ożydowa i utworzenie osobnej gminy Angielówki do LS. 248|82 wniesioną.

W sprawie tej odniósł się Wydział krajowy wedle aktu do LW. 50934|82, 9125|83, 10859|83, 18806|83 do Wydziału powiatowego w Kamionce Strumilowej i Złoczowie, jednak nie otrzymał do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania zażądanych wyjaśnień.

6. Petycja w sprawie wyłączenia przysiołka Izabeli z terytorium gmin Folwarki, Słobudka górna i Huta nowa.

Uchwałą z dnia 13. Października 1882. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycję mieszkańców przysiołka Izabeli ad Huta o wyłączenie z terytorium gmin Folwarki, Słobudka górna i Huta nowa do LS. 926 wniesioną.

W wykonaniu tej uchwały wezwaliśmy Wydział powiatowy w Buczaczu pismem z 28. Października 1882. L. 51381 przy dołączeniu wspomnianej petycji do wyczerpującego zbadania stanu sprawy, przesłuchania stron interesowanych tudzież zdania sprawy. Na ponowne wezwanie nasze z 27. Lutego 1883. L. 9409 przedłożył nam Wydział powiatowy swe sprawozdanie, które jednak z powodu niedokładności zwrócono mu reskryptem z 15. Marca 1883. L. 11944 do uzupełniającego wyjaśnienia we wskazanych kierunkach.

Reskryptem z 8. Maja 1883. L. 21318 przypomnieliśmy Wydziałowi powiatowemu załatwienie tej sprawy, lecz do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie przedłożono nam żądanych wyjaśnień.

7. Petycja Zwierzchności gminnej w Rąbkowie w sprawie funduszu ubogich tej gminy.

Uchwałą z 13. Października 1883. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycję Zwierzchności gminnej Rąbkowskiej w sprawie zaległości nieuiszczanych przez tamtejszy obszar dworski na rzecz funduszu ubogich.

Wskutek tego przesłaliśmy pomienioną petycję reskryptem z 28. Października 1882 L. 52434 Wydziałowi powiatowemu w Nowym Sączu do zbadania. — Z przedłożonego do LW. 61859|82 sprawozdania Wydziału powiatowego okazuje się, że tenże już wskutek wezwania naszego z dnia 12. Listopada 1879. L. 45022 zajął się powyższą sprawą, która jednak z powodu niezem niewytłómaczonej opieszałości Zwierzchności gminnej w Rąbkowie przedtem załatwioną być nie mogła. — Dopiero z końcem r. 1882. uczyniła wspomniana Zwierzchność gminna zadość licznym wezwaniom Wydziału powiatowego w tej mierze, który zebrawszy potrzebne materiały przekazał całą sprawę do załatwienia swemu delegatowi. — Na dwukrotne zapytanie nasze do LW. 61859|82 i 13108|83 o skutkach przedsięwzięć się mających przez delegata kroków celem ściągnięcia zaległego kapitału, odpowiedział Wydział powiatowy sprawozdaniem do LW. 25080|83, że z powodu zachodzących wątpliwości co do należności procentów a nawet i rat w swoim czasie niezaskarżonych uchwalili wezwać obie interesowane strony do ugodowego ustanowienia pretensyi rzeczonemu funduszowi ubogich z dóbr Rąbkowa należnych.

8. Petycja Rady powiatowej w Rawie o zreformowanie instytucji pisarzy gminnych.

Między petycjami uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1882. przekazanemi Wydziałowi krajowemu do załatwienia, udzielono także Wydziałowi krajowemu petycję Rady powiatowej w Rawie o zreformowanie instytucji pisarzy gminnych w myśl projektów wyrażonych w nowellach do §§. 31 i 102 u. gm. uchwalonych na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 5. Października 1878.

Gdy jednak powyższe nowele nie uzyskały Najwyższej Sankcyi i nie ma podstawy do przypuszczenia, że w razie ponownego ich uchwalenia sankcyonowanemi zostaną, przeto nie był Wydział krajowy w położeniu zarządzenia czegokolwiek w załatwieniu powyższej petycji.

9. Petycja gminy Żabińce w sprawie odpisania ekwiwalentu.

Uchwałą z dnia 13. Października 1882. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycję gminy Żabińce o wyjednanie odpisania należności ekwiwalentowej wymierzonej na decenium 1880.—1890. od rzekomego pastwiska gminnego.

Po przeprowadzeniu obszernej korespondencji i skuteczniejszych szczegółowych dochodzeniach, jak świadczą akta Wydziału krajowego do LW. 19203|75, 22390|75, 6652|76, 6477|79, 37000|79, 49904|82, 51443|82, 64365|82, 6685|83, 9611|83 uwiadomił nas Wydział powiatowy w Husiatynie sprawozdaniem do LW. 13997|83, że w powyższej sprawie odniósł się do c. k. krajowej Dyrekcji skarbu.

O skutkach podjętych przez Wydział powiatowy kroków, nie otrzymaliśmy do dnia zestawienia niniejszego sprawozdania żadnego uwiadomienia.

10. Petycja w sprawie regulacji Pełtwy po za obrębem m. Lwowa.

Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu do załatwienia uchwałą z dnia 21. Października 1882. petycję Kazimierza Zygarlińskiego z Kleparowa w sprawie regulacji Pełtwy poza obrębem miasta Lwowa.

Sprawa powyższa została poruszona jeszcze przed wniesieniem wspomnianej petycji i była traktowaną w Reprezentacji gminnej miasta Lwowa, w c. k. Starostwie Lwowskiem i w c. k. Namiestnictwie.

Po przeprowadzeniu obszernej korespondencji z Lwowskim Magistratem i c. k. Prezydium Namiestnictwa, udaliśmy się pismem z dnia 31. Maja 1883. L. 25687 do Lwowskiego c. k. Starostwa o udzielenie nam aktów dotyczących się tej sprawy, których jednak do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nam nie nadesłano.

11. Petycje w sprawie poboru podatków bezpośrednich.

Uchwałą z 21. Października 1881. i z 21. Października 1882 przekazał Wysoki Sejm pomiędzy innymi, w Izbie nie załatwionymi sprawami, Wydziałowi krajowemu do załatwienia wedle wniosków komisji, jeżeli to uzna za stosowne, także a) petycję Józefa Stasickiego, sekretarza gminnego w Podhajcach z zaprowadzenie kolektantów do poboru podatków wniesioną do LS. 52|81, tudzież b) petycje Rady powiatowej w Krośnie w sprawie uregulowania poboru podatków bezpośrednich przez Naczelników gmin wniesione do LS. 317|81 i 489|82.

Podzielając zapatrywania komisji, że obecny sposób ściągania przymusowego podatków i poboru tychże przez Naczelników gmin obareza tychże i ludność podatującą nadmiernym ciężarem, że zatem zmiana tej praktyki ze wszech miar jest pożądana — odstąpił Wydział krajowy wspomniane petycje c. k. Rządowi pismami do LW. 54350|81 i 53671|82 do zbadania stanu rzeczy a ewentualnie do uregulowania poruszonych sprawy w drodze ustawodawczej.

Z odpowiedzi c. k. Prezydium Namiestnictwa do LW. 1370|83 powzięliśmy, że wspomniane pisma przedłożono za pośrednictwem c. k. krajowej Dyrekcji skarbu c. k. Ministerstwu skarbu do dalszego zarządzenia.

Pismem do LW. 19855|83 zapytywaliśmy c. k. Prezydium Namiestnictwa, czyli i co zarządziło c. k. Ministerstwo skarbu w załatwieniu powyższej sprawy, lecz otrzymaliśmy do LW. 21559|83 tylko zawiadomienie, że odezwę naszą do L. 19855 przesłano c. k. krajowej Dyrekcji skarbu.

12. Petycja gminy Kopa-cze księżę o wyłączenie tejże z obrębu gminy katastralnej Woli przemykowskiej i pozostawienie jej samodzielną gminą katastralną.

Petycję gminy Kopa-cze księżę o wyłączenie tejże z obrębu gminy katastralnej Woli przemykowskiej i pozostawienie jej samodzielną gminą katastralną, przekazał Wysoki Sejm uchwałą z dnia 21. Października 1882. Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Po zasięgnięciu wyjaśnień w Wydziale powiatowym w Brzesku, odnieśliśmy się w tej sprawie pismem z dnia 19. Stycznia 1883. r. L. 2136 do

c. k. Prezydium krajowej Dyrekcji skarbu, która oznajmiła wedle aktu do LW. 19400|83, że życzeniu wyrażonemu w petycji na razie nie można zadość uczynić, z powodu niedopełnienia wymaganych warunków.

13. Petycja o zmianę niektórych postanowień ordynacji wyborczej dla gmin.

Uchwałą z dnia 21. Października 1882. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innymi petycję p. Marcelego Turkawskiego, redaktora czasopisma „Samorządu“ o zmianę niektórych postanowień ordynacji wyborczej dla gmin. W tej petycji przedstawia petent, jak szkodliwie oddziaływa na normalny rozwój życia autonomicznego spóźnianie wyborów do Rady gminnej nad termin legalny trzech lat.

Dla usunięcia tych wadliwości proponuje petent: a) rezolucję do Rządu tej treści: Wzywa się c. k. Rząd, aby polecił organom podwładnym ściśle przestrzeganie trzechletniego peryodu wyborczego Rady i Zwierzchności gminnej, tudzież, aby przy wniesieniu protestów przeciw wyborom Rady lub Zwierzchności gminnej zastosowały się ściśle do postanowień ustawy i ordynacji wyborczej dla gmin. Dalej proponuje petent; b) zmianę ustępu drugiego §. 19 ordynacji wyborczej dla gmin, a to tak, aby ów ustęp brzmiał „Polityczna władza powiatowa *ma* (zamiast wyrazu *może*) do aktu wyboru zesłać delegata dla czuwania nad zastosowaniem ustawy i dla utrzymania porządku; c) zniesienie §. 31 ord. wybor. dla gmin o zarzutach przy wyborach; d) zmianę §. 33 ord. wybor. dla gmin, który ma opiewać: „Naczelnik politycznej władzy powiatowej *powinien* (zamiast wyrazu *ma prawo*) dla czuwania nad prawnością postępowania albo sam być obecnym, albo zesłać swego delegata“.

Przedmiotem załatwienia przez Wydział krajowy mogły być jedynie zmiany b), c) i d) wymienione. Wydział krajowy nie ma jednak podstawy do przypuszczenia, aby przy każdym wyborze Rady i Zwierzchności gminnej zachodziły nieporządki lub nadużycia, któreby wymagały interwencji władzy politycznej. Prócz tego w razie równoczesnego odbywania wyborów w wielu gminach, Naczelnik politycznej władzy powiatowej nie miałby dostatecznych sił w urzędzie do delegowania organów rządowych do aktu wyboru w każdej gminie.

Z tych powodów Wydział krajowy nie uznał za stosowne przedkładać do uchwalenia projektów do ustaw, zawierających zmiany przez petenta proponowane.

14. Petycja gmin Tyniec, Kostrze i Skotniki łącznie z obszarem dworskim w Skotnikach w sprawie usunięcia strzelnicy wojskowej z pól do petentów należących.

Uchwałą z 21. Października 1882. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia także petycję gmin Tyniec, Kostrze i Skotniki łącznie z obszarem dworskim w Skotnikach o wstawienie się do c. k. Rządu o usunięcie strzelnicy wojskowej z pól do petentów należących, a przez władze wojskowe zadzierzawionych.

W wykonaniu tej uchwały odnieśliśmy się w powyższej sprawie pismem z 3. Listopada 1882. L. 53672 do c. k. Namiestnictwa, pismem z 6. Stycznia, 20. Lutego i 6. Kwietnia 1883. L. 447, 8139 i 15069 do Wydziału powiatowego w Wieliczce, pismem z 8. Marca 1883. L. 10122 do c. k. Starostwa w Wieliczce, w końcu, po zebraniu wszechstronnych informacji w tej mierze, pismem z 8. czerwca 1883. L. 26821 do c. k. I. Komendy korpusnej w Krakowie.

W odpowiedzi na to pismo oznajmiła nam ta komenda pismem z dnia 26. czerwca 1883. L. 4340, że stara się wprawdzie o uzyskanie innego odpowiedniego miejsca na strzelnicę wojskową, gdyż obecnie zajmowana przestrzeń

nie odpowiada wymaganiom, gdyby jednak starania te w przeciągu jednego roku nie doprowadziły do pomyślnego skutku, a interesowane gminy i obszary dworskie nie pogodziły się dobrowolnie z zarządem wojskowym o odpowiedni plac na strzelnicę, natenczas zarząd wojskowy byłby zniewolony postarać się o wywłaszczenie potrzebnych na urządzenie strzelnicy gruntów, w myśl ustawy kwaterunkowej.

O czym interesowane strony uwiadomiono reskryptem tutejszym do LW. 31422/83.

15. Petycja o wprowadzenie w życie instytucji sądów rozjemczych.

Uchwałą z dnia 21. Października 1882. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycję p. Marcelego Turkawskiego, redaktora czasopisma „Samorząd“ w sprawie wprowadzenia w życie instytucji sądów rozjemczych.

W wykonaniu tej uchwały wystosowaliśmy do wszystkich Wydziałów powiatowych okólnik z dnia 3. Listopada 1882. L. 53678 w następującej „Ustawą z dnia 6. Marca 1875. L. 27 dz. u. kr. została wprowadzoną instytucja urzędów rozjemczych, która, gdzie wejdzie w życie, spowodować może szybki i tani wymiar sprawiedliwości, a tem samem pomyślnie oddziaływać na stosunki społeczne w kraju.

Ustawa ta jest jednak dotąd tylko martwą literą, gdyż z bardzo nielicznymi wyjątkami nie utworzono weale takich urzędów rozjemczych.

Wzywamy przeto Wydział pow. by pouczył Zwierzchności gminne o pożyteczności tej instytucji i zawiadzał w pierwszem rzędzie Reprezentacyę gmin miejskich tamtejszego powiatu do poczynienia odpowiednich kroków w celu rychłego wprowadzenia jej w życie.“

Nadmienić tu wypada, że wedle sprawozdania Zwierzchności gminnej w Nowym Sączu do LW. 20957/83 istnieje tam od r. 1877 instytucja Sądu rozjemczego, lecz nie zaszedł żaden wypadek zgłoszenia się do tego Sądu.

16. Petycja w sprawie zmiany granic gmin Zwiniacza i Kossowa.

Petycję obszaru dworskiego i gminy Zwiniacza w powiecie czortkowskim położonej o wydzielenie parcel gruntowych ich własnością będących w gminie Kossowie położonych z obrębu tejże gminy i przydzielenie ich do gminy Zwiniacza lub też utworzenie osobnego ciała tabularnego przekazał Wys. Sejm uchwałą od 21. Paźdz. 1882. Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Reskryptem z 3. Listopada 1882. l. 53849 przesłał Wydział krajowy rzeczoną petycję Wydziałowi pow. w Czortkowie do poinformowania proszących, że sprawa ta nie została w Wys. Sejmie załatwioną, a gdy im zależy na zmianie granic gmin Zwiniacza i Kossowa powinni poczynić kroki odpowiednie, by zadość stało się postanowieniu §. 4. u. gm.

17. Petycja o przyspieszenie założenia ksiąg-gruntowych w 33. miastach powiatu Myślenickiego.

Uchwałą z dnia 21. Października 1882. przekazał Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycję Myślenickiego Wydziału pow. o przyspieszenie założenia ksiąg-gruntowych w 33. gminach tamtejszego powiatu, w których tego jeszcze nie uskuteczniono.

W wykonaniu powyższej uchwały odniósł się Wydział krajowy w pomienionej sprawie pismem z d. 3. Listopada 1882. l. 53850 do c. k. wyższego Sądu krajowe w Krakowie, pismem zaś z d. 2. Grudnia 1882. l. 593 50-

i z 30. Stycznia 1883. L. 4571 do Prezydyum tego Sądu, które uwiadomiło Wydział krajowy pismem do LW. 10.662/83 i dodatkowem pismem do LW. 11832/83 o stanie sprawy.

Z tych pism okazuje się, że mimo gorliwych usiłowań ze strony wspomnianego Prezydyum nie można było dotąd uczynić zadość życzeniu wyrażonemu w powołanej petycyi z powodu nieukończenia jeszcze czynności przygotowawczych — niezawisłych od udziału c. k. władz sądowych — które założenie ksiąg gruntowych w myśl obowiązujących ustaw poprzedzić muszą.

18. Petycja Feliksa Głębockiego z Mogilna w sprawie umorzenia pożyczki zaciągniętej z funduszu zapomogi z r. 1868.

Uchwałą z d. 21. Października 1882. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycję Feliksa Głębockiego, współwłaściciela dóbr Mogilna o przedłużenie terminu umorzenia zaległości dłużnej funduszowi zapomogi z r. 1868.

Reskryptem z d. 3. Listopada 1882. L. 53.848 odmówił wprawdzie Wydział krajowy prośbie petenta, jednak na ponowne przedstawienie jego zezwolił reskryptem z dnia 30. Stycznia 1883. L. 4758 na umorzenie wspomianej zaległości w ośmiu równych kwartalnych ratach.

19. Petycja gminy Manasterczany o sprostowanie stanu posiadania parceli gruntowej l. top. 1099.

Uchwałą z dnia 21. Października 1882. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycję gminy Manasterczany w powiecie Bohorodczańskim o sprostowanie stanu posiadania parceli gruntowej l. top. 1099 w Manasterczanach położonej.

Petycję wspomnianą przesłaliśmy pismem do LW. 53.851/82 c. k. Prezydyum krajowej Dyrekcji Skarbu z prośbą o zbadanie sprawy w petycyi poruszonyj a ewentualnie o polecenie sprostowania zaszłych myłek.

Na przypomnienie nasze do LW. 10.588/83. oznajmiło nam wspomniane Prezydyum, że przytoczone pismo nasze odstąpiło do załatwienia Prezydyum c. k. krajowej Komisji reklamacyjnej, które mimo pism naszych do LW. 15.368/83 i 29.898/83 nie nam w tej sprawie nie odpowiedziało.

20. Petycyę członków gminy Poręby huciskie w sprawie zmniejszenia jej terytorjum.

Petycję członków gminy Poręby huciskie w sprawie odłączenia od niej 22 numerów gruntowych a przyłączenia tychże do gmin sąsiednich przekazał Wysoki Sejm uchwałą z 21. Października 1882. Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Petycję wspomnianą przesłaliśmy Wydziałowi powiatowemu w Kolbuszowie reskryptem do LW. 53.853/82 do zbadania i przedłożenia sprawozdania.

Z odpowiedzi Wydziału powiatowego LW. 14.801/83. okazuje się, że gmina Poręby huciskie mimo ponawianych wezwań nie dopełniła dotąd warunków wymaganych, aby wyrażonej w petycyi prośbie w myśl §. 4. ust. gm. mogło stać się zadość.

21. Petycja Juliusza Mendliusa i towarzyszy o założenie szpitala powiatowego w Kałuszu.

Uchwałą z dnia 21. Października 1882. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycję Juliusza Mendliusa i towarzyszy o założenie szpitala powiatowego w Kałuszu.

Petycję rzezoną przesłaliśmy reskryptem do LW. 53.854/82 Wydziałowi powiatowemu w Kałuszu do wyczerpującego i wszechstronnego zdania sprawy.

Na ponowne wezwanie do LW. 6628/83 przedłożył nam Wydział powiatowy sprawozdanie, które zwrócono mu reskryptem do LW. 11.366/83 do uzupełnienia.

22. Petycje o zaopatrzenie urzędników Rad powiatowych.

Uchwałą z dnia 21. Października 1882. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycję p. Marceliego Turkawskiego, redaktora czasopisma „Samorządu“ i urzędników Rad powiatowych w Kołomyi, Stanisławowie i Mościskach w przedmiocie zaopatrzenia urzędników i służb Rad powiatowych.

Sprawa ta była już kilkakrotnie przedmiotem uchwał Wysokiego Sejmu i Wydziału krajowego. Mianowicie przeszedł Wysoki Sejm już w r. 1869. do porządku dziennego nad petycją Wydziału powiatowego w Chrzanowie popartą przez 17 innych Wydziałów powiatowych o przyjęcie urzędników powiatowych w skład urzędników Wydziału krajowego i przyznanie tak im, jako też ich wdowom i sierotom z funduszu krajowego tych samych emolumentów, jak urzędnikom krajowym.

W roku 1872. wniosło kilka Wydziałów powiatowych petycje do Wysokiego Sejmu o uznanie ich urzędników za urzędników krajowych i przyznanie im emerytury z funduszu krajowego. Petycje te w Izbie nie załatwione przekazane zostały Wydziałowi krajowemu, który na zasadzie §§. 21. i 26. ust. o rep. pow. załatwił je odmownie i uwiadomił o tem wszystkie Wydziały powiatowe okólnikiem z dnia 11. Stycznia 1873. L. 22026. — W roku 1878. wniosły Wydziały powiatowe w Żydaczowie, Buczaczu i Łańcucie petycje do Wysokiego Sejmu o uznanie urzędników Rad powiatowych za urzędników krajowych. Wysoki Sejm przeszedł jednak na posiedzeniu odbytem dnia 14. Października 1878. nad nimi do porządku dziennego. Również załatwił Wydział krajowy rozporządzeniami z dnia 2. Listopada 1878. L. 53.376 i z dnia 23. Września 1879. L. 36.869. odmownie prosby tego rodzaju do Wydziału krajowego wniesione.

W obec powtarzanych uchwał Wysokiego Sejmu przechodzących nad tą sprawą do porządku dziennego, nie mógł Wydział krajowy zająć w tej sprawie odmiennego stanowiska, zwłaszcza, gdy postanowieniami §§. 21 i 26. ust. o rep. pow. Rada powiatowa wyłącznie powołaną jest do stanowienia o płacy i zaopatrzeniu urzędników i służb powiatowych.

O tem zawiadomił Wydział krajowy petentów reskryptem do LW. 53.666/82.

23. Petycja gminy m. Starejsoli w sprawie uznania lasu „Buczów“ zwanego za obszar dworski.

Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu uchwałą z dnia 21. Października 1882. między innymi także petycję gminy miasta Starejsoli o wyjednanie rychłego załatwienia rekursu jej wniesionego do c. k. Namiestnictwa od orzeczenia c. k. Starostwa w Staremmieście z 5. Sierpnia 1880. L. 6121., którem uznano las zwany „Buczów“ za obszar dworski.

W wykonaniu tej uchwały odniósł się Wydział krajowy pismami z dnia 3. Listopada i 22. Grudnia 1882. L. 53.860 i 62.882 do c. k. Namiestnictwa z prośbą o zawiadomienie o przebiegu i obecnym stanie sprawy powyższej, ewentualnie o udzielenie aktów.

W odpowiedzi na te pisma oznajmiło c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu pismem z 24. lutego 1883. L. 12240 (LW. 11.114/83.), że pomieniony rekurs dotąd załatwiony być nie mógł, ponieważ wszystkie akta dotyczące się tej sprawy przedłożono c. k. Ministerjum spraw wewnętrznych z powodu

rekursu ministeryalnego w sprawie wykonywania prawa propinacyi w lesie Buczowie wniesionego.

Inne ważniejsze sprawy Dep. I.

1. Opłaty (taksy) za oglądanie bydła, trzody i mięsa.

W celu uregulowania sprawy pobierania opłat (taks) za oględziny bydła, trzody i mięsa odnieśliśmy się pismem do LW. 12736/82 do Wydziałów krajowych sześciu krajów koronnych o udzielenie przepisów co do oglądania bydła, trzody i mięsa w tych krajach obowiązujących, okólnikiem zaś do LW. 23144/82. do wszystkich Wydziałów powiatowych z wezwaniem, aby podały do naszej wiadomości, jakie opłaty bywają pobierane w poszczególnych miejscowościach powiatu za oglądanie bydła, trzody i mięsa, jako też, aby nam objawiły swe zdanie, jak te należitości wypadałoby unormować, względnie, jakie taksy byłyby odpowiednie.

Otrzymaawszy zażądane od Wydziałów krajowych przepisy, tudzież sprawozdania 59 Wydziałów powiatowych, wydaliśmy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem rozporządzenie z dnia 19. Lutego 1883. L. 5689. w następującej osnowie:

„Na podstawie ustawy gminnej z dnia 12. Sierpnia 1866. i ustawy o organizacyi publicznej służby zdrowia z dnia 30. Kwietnia 1870. (Nr. 68. dz. u. p.) postanawia Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem co następuje:

§. 1. Oględziny bydła przed wydaniem paszportów bydłecyeh, przepisanych §. 8. Ustawy o chorobach stadnych z dnia 29. Lutego 1880. i rozporządzeniem ministeryalnym z dnia 12. Kwietnia 1880. (Nr. 35. i 36. Dz. u. p.) tudzież oględziny bydła rzeźnego i mięsa, przeznaczonego do konsumcyi stosownie do postanowień §. 12. przytoczonej ustawy i rozporządzenia ministeryalnego mają być przedsiębrane powszechnie i komisjonalnie.

§. 2. Komisya składa się z mianowanego przez gminę oglądacza (rzeczoznawcy) i członka Zwierzchności gminnej, albo delegata Rady gminnej (§. 53 ust. gm.)

§. 3. Rada gminna, względnie zwierzchność gminna wyznaczy miejsce, w którym, i porę dnia, w której, bydło, trzoda i mięso ma być przedstawiane do oględzin.

§. 4. Gmina ma prawo na podstawie należycie ogłoszonej uchwały Rady gminnej, zatwierdzonej przez Wydział powiatowy, pobierać od stron, przedstawiających bydło, trzodę lub mięso do oglądania za skutecznienie oględzin — opłaty czyli taksy.

Opłaty te nie mogą jednak przekraczać następującej maksymalnej wysokości:

Z a o g l ę d z i n y :

1. przed wydaniem paszportu :
 - a) bydła (wołów, buhajów, krów i koni) po 4 centy za sztukę ;
 - b) cieląt, trzód, owiec, jagniąt, baranów, skopów, kóz i świń aż do 50 sztuk po 2 centy za sztukę, — za każdą dalszą sztukę po 1 cencie,
2. bydła rzeźnego przed i po rzezi :
 - a) wołów, buhajów i krów po 8 ct. za sztukę ;

δ) cieląt, owiec, jagniąt, baranów, skopów, kóz i świń po 4 centy za sztukę;

3. mięsa, sprowadzanego z innych miejscowości w celu sprzedaży, po 4 centy za sztukę (całych zwierząt, połówek lub ćwiartek).

Taksy powyższe należy uiszczać do kasy gminnej za kwitem, którym strona winna wykazać się przed komisją, która uskutecznia oględziny.

W razie rzezi z konieczności może w nagłych wypadkach uiszczenie tych taks do kasy gminnej nastąpić dopiero po dokonaniu oględzin.

§. 5. Jeżeli oględziny odbywają się w innym miejscu lub w innym czasie (§. 3) z powodu, że bydło, trzoda lub mięso w oznaczonym miejscu i czasie do oględzin przedstawione nie zostały, mają członkowie komisji prawo żądać za jednorazowe udanie się na miejsce oględzin bez względu na ilość bydła, trzody lub mięsa, wynagrodzenia dla każdego członka komisji w wysokości 20 ct., jeżeli odległość nie wynosi więcej, jak 2 klmtr. (we Lwowie i w Krakowie takse doróżki), przynależne zaś milowe za odległość powyżej 2 klmtr.

§. 6. Rada gminna uchwali, jakie wynagrodzenie ma pobierać oglądacz (rzeczoznawca) z funduszków gminnych za uskutecznianie oględzin, oprócz wynagrodzenia w wypadku, o którym mowa w §. 5.

2. Sprawy, wytoczone przed c. k. Trybunał administracyjny.

W sporach, wytoczonych przed c. k. Trybunał administracyjny, odrzucił tenże po przeprowadzonej rozprawie ustnej,

a) zażalenie Karola Lengsfelda przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 20. Stycznia 1882. L. 646. w sprawie konsensu budowlanego wyrokiem z 29. Września 1882. L. 1762;

b) zażalenie Arona Philippa przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 24. Lutego 1882. L. 1646 w sprawie pokrycia domu jego we Lwowie pod Nr. 732¹/₄ ogniotrwałym materiałem wyrokiem z 29. Września 1882. L. 1763,

c) zażalenie gminy miasta Lwowa przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 21. Lipca 1882. L. 27.416 w sprawie o werandę przed kawiarnią teatralną wyrokiem z dnia 9. Lutego 1883. L. 275;

d) zażalenie Leiby Weidmanna przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 11. Sierpnia 1882. L. 38.729. w sprawie opłat od napojów spirytusowych w Rohatynie z 8. Czerwca 1883. L. 1399.

Dalej odrzucił c. k. Trybunał administracyjny bez rozprawy:

a) Wyrokami z dnia 24. Lipca i 7. Września 1882. L. 1538 i 1628. zażalenie gminy Skołoszowa tudzież zażalenie Franciszka Musiałowskiego przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 23. Maja 1883. L. 22.424, którem zatwierdzono rozporządzenie Wydziału powiatowego w Jarosławiu, zakazujące gminie Skołoszowa mianowanie Franciszka Musiałowskiego pisarzem gminnym,

b) wyrokiem z dnia 18. Września 1882. L. 1686. zażalenie Kaspra Zabłotnego przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 9. Czerwca 1882 L. 25.987 w sprawie wydzierżawienia placu gminnego w Jarosławiu;

c) wyrokiem z dnia 18 Września 1882. L. 1685. zażalenie Kaspra Zabłotnego przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 6. Czerwca 1882. L. 26887 w sprawie nadużyć w Jarosławskiej szkole realnej;

d) wyrokiem z 18. Września 1882. L. 1684. zażalenie Kaspra Zabłotnego przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 9. Czerwca 1882. L. 25.988

w sprawie dyscyplinarnej przeciw Henrykowi Rutkowskiemu, byłemu urzędnikowi jarosławskiego magistratu;

e) wyrokiem z dnia 25. Września 1882. L. 1750 zażalenie Ludwika Weebersa przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 27. Czerwca 1882. L. 26102 w sprawie zastrzeżonego temuż rzekomo jako urzędnikowi magistratualnemu ryczałtu na opał;

f) wyrokiem z dnia 25. Września 1882. L. 1808 zażalenie gminy Szumlan w powiecie Jaworowskim przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 23. Maja 1882. L. 21658 w sprawie sprzedaży gruntu w Szumlan;

g) wyrokiem z 23. Października 1882. L. 1956 zażalenie Piotra Ozimkiewicza, byłego sekretarza Drohobyckiej Rady powiatowej przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 25. Lipca 1882. L. 36100, którym tenże w drodze dyscyplinarnej z posady Sekretarza Rady powiatowej usunięty został;

h) wyrokiem z dnia 13. Listopada 1882. L. 2168 zażalenie Dra Piotra Hryszkiewicza, adwokata krajowego we Lwowie, jako opiekuna małoletnich Franciszka i Felicyi Geschöpfów, przedsiębiorców pogrzebowych we Lwowie, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 11. Lipca 1882. L. 33290 w sprawie przeistoczenia poprzecznego godła (szyldu) wywieszonego nad składem przyborów pogrzebowych;

i) wyrokiem z 13. Listopada 1882. L. 2168 zażalenie adwokata krajowego Dra Piotra Hryszkiewicza, jako opiekuna małoletniego Franciszka Geschöpf, przedsiębiorcy pogrzebowego we Lwowie, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 18. Sierpnia 1882. L. 40067 w sprawie wyboru pomieszczenia na skład przyborów pogrzebowych;

k) wyrokiem z 5. Marca 1883. L. 360 zażalenie Tekli Bełdowskiej przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 20. Września 1882. L. 45383 w sprawie pretensyi spadkobierców Maryi Demkowiczowej o wypłacenie przez gminę miasta Pilzna alimentacyi;

l) wyrokiem z 7. Maja 1883. L. 1028 zażalenie Ojzera Justa z Potylicza przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 6. Marca 1883. L. 7769 w sprawie nieudzielenia mu konsensu budowlanego i demolacyi wystawionego budynku;

m) wyrokiem z 29. Stycznia 1883. L. 142 zażalenie Jakóba M. Fernhoffa, Neumanna i towarzyszy przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 31. Października 1882. L. 53123 w sprawie zaprowadzić się mających w Buczaczu opłat od napojów spirytusowych i piwa;

n) wyrokiem z 2. Kwietnia 1883. L. 508 zażalenie Dawida Szārfa handlarza drzewa w Jabłonicy wołoskiej przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z 29. września 1882. L. 46500 w sprawie sprzedaży drzewa wyrąbanego w gminie Hryniawie.

Sprawa budowy koszar przy pomocy pożyczek bezprocentowych udzielanych gminom z funduszu krajowego.

W sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego przedłożonem Wysokiemu Sejmowi w roku ubiegłym przedstawiliśmy, w jaki sposób użyte zostały fundusze przeznaczone na udzielanie pożyczek bezprocentowych na budowę koszar w roku 1882., a mianowicie: Wysoki Sejm przeznaczył na powyższy cel przez trzy lata, 1882., 1883. i 1884, po 60.000 zł.

Z dotacyi na rok 1882. i 1883. przyrzeczono następującym gminom pożyczki:

1) Trembowla	5.000 zł. w r. 1882., a 5.000 zł. w r. 1883.
2) Złoczów	6.000 zł. w r. 1882.
3) Rzeszów	10.000 zł. w r. 1882., a 10.000 zł. w r. 1883.
4) Sędziszów	4.000 zł. w r. 1882., a 4.000 zł. w r. 1883.
5) Przemyśl	15.000 zł. w r. 1882., a 10.000 zł. w r. 1883.
6) Sanok	10.000 zł. w r. 1882.
7) Krosno	6.000 zł. w r. 1882.
8) Brzeżany	4.000 zł. w r. 1882.

Razem 60.000 zł. w r. 1882., a 29.000 zł. w r. 1883.

Pozostało więc z dotacyi na r. 1883. 31.000 zł.

W tym rozdziale pożyczek zaszły dwie zmiany, a mianowicie: Gminy Krosno i Sędziszów nie uzyskały zapewnienia od władz wojskowych, że będą miały stałe załogi wojskowe.

Wydział krajowy cofnął przeto dane przyrzeczenie, wskutek czego zostało do dyspozycyi na rok 1882 10.000 zł., a na r. 1883. jeszcze dalszych 4000 zł. Wydział krajowy użył pozostałą z roku 1882 kwotę 10.000 zł. na wypłacenie gminie miasta Przemyśla przyrzeczonej na rok 1883. drugiej raty pożyczki w wysokości 10 000 zł. Wskutek tego wzmogły się fundusze, które Wydziałowi krajowemu na rok 1883. do dyspozycyi pozostały o 10.000 zł. tak, że Wydział krajowy miał do rozdania z dotacyi na rok 1883. następujące kwoty:

a) Pozostałą resztę	31.000 zł.
b) Niewypłaconą pożyczkę gminie Sędziszów	4.000 zł.
c) Przyrzeczoną gminie miasta Przemyśla pożyczkę z dotacyi na rok 1883., a pokrytą pozostałymi funduszami z dotacyi na rok 1882. w kwocie	10.000 zł.
Razem	45.000 zł.

Na posiedzeniu dnia 28. Września 1882. wydał Wysoki Sejm następującej treści

u c h w a ł e :

„Sejm podwyższa kwoty przeznaczone uchwałą sejmową z 21. Października 1881. na udzielanie bezprocentowych pożyczek w latach 1883. i 1884. na budowy koszar dla stałej załogi lub na przemianę na takie koszary budynków, mających obecnie inne przeznaczenie z 60.000 zł. rocznie na 120.000 zł rocznie“.

Wskutek tego wzmogły się fundusze tak, że Wydział krajowy miał do dyspozycyi:

a) z dotacyi na rok 1883.	105.000 zł.
b) z dotacyi na rok 1884.	120.000 zł.
Razem	225.000 zł.

Po przeprowadzeniu korespondencji z c. k. Komendą wojskową we Lwowie i Krakowie w celu wyrozumienia władz wojskowych, w których gminach budowa koszar jest najpilniejsza i dla jakiego rodzaju broni mają być te koszary zbudowane, okazało się, że najpilniejszą potrzebą jest budowa koszar na pomieszczenie całej dywizyi artyleryi

- a) w Przemyślu i
- b) w Stanisławowie.

Oprócz tego domagają się władz wojskowe, żeby gmina miasta Przemyśla dostarczyła oraz koszary na pomieszczenie konnicy i magazyn augmentacyjny.

Dalej wyliczają władze wojskowe jeszcze inne miejscowości, w których budowa koszar byłaby pożądana, a to w następującym porządku: Lwów, Kraków, Czortków, Gródek, Tarnopol, Brody i Złoczów.

Gmina miasta Przemyśla zażądała bezprocentowej pożyczki w kwocie 150.000 zł., a gmina miasta Stanisławowa w kwocie 120.000 zł.

Oprócz tego zgłosiło się jeszcze bardzo wiele gmin z żądaniem o pożyczkę tak, że łączna kwota żądanych pożyczek wynosi 968.000 zł., nie licząc w to takich żądań, którym dla braku warunków określonych uchwałą sejmową z 21. Października 1881. wprost odmówiono.

Wobec tego stanu rzeczy, tj. wobec niedostatecznych funduszy widział się Wydział krajowy spowodowany przy rozdzielaniu pożyczek tak postąpić, aby uwzględnić przedewszystkiem najpilniejszą potrzebę budowy koszar a potwóre, aby udzielić pożyczkę w takiej wysokości, aby budowa koszar rzeczywiście przysła do skutku.

Trzymając się tych zasad, przyrzekł Wydział krajowy pożyczkę następującym gminom:

a) gminie miasta Przemyśla w kwocie	60.000 zł.
b) gminie miasta Stanisławowa w kwocie	60.000 zł.
c) gminie Czortkowa w kwocie	15.000 zł.
Razem	135.000 zł.

Fundusze wyżej wykazane w łącznej kwocie 225.000 zł. użył przeto Wydział krajowy w ten sposób, że przyrzekł jak wyżej pod a), b) i c) gminom Przemyśla, Stanisławowa i Czortkowa łączną kwotę	135.000 zł.
po odtrąceniu od	225.000 zł.
pozostaje	90.000 zł.

Wedle przedstawionego stanu rzeczy wyczerpał Wydział krajowy całą dotację na rok 1882. i 1883. i przyrzekł z dotacji na rok 1884. kwotę 30.000 zł. Pozostaje mu do dyspozycji jeszcze tylko 90.000 zł., które dopiero w roku 1884. mogą być wypłacone.

Następującym gminom udzielił Wydział krajowy dla braku funduszy odmowną odpowiedź na ich żądanie o pożyczkę: Lwów, Kraków, Tarnów, Kołomyja, Gródek, Żółkiew, Trembowla, Tarnopol, Śniatyn, Brody, Buczacz, Brzeżany, Złoczów, Kałusz, Rzeszów i Bochnia, oznajmiając im, że po wejściu w życie Banku krajowego, wydana zostanie pierwsza emisja obligacji komunalnych w kwocie 5.000.000 zł., mogą przeto gminy z tego źródła zaczerpnąć potrzebne fundusze na budowę koszar.

Wykonywanie nadzoru nad działalnością Zwierzchności gminnych, nad zakładowym majątkiem gmin i zakładów gminnych, tudzież nad zakładowym majątkiem powiatów w myśl ustaw kraj. z dnia 18. Lutego 1875., z dnia 17. Czerwca 1874. i w myśl § 48 ust. o Repr. pow.

Wykonywanie nadzoru nad działalnością Zwierzchności gminnych, nad zakładowym majątkiem gmin i zakładów gminnych, tudzież nad zakładowym majątkiem powiatów w myśl ustaw krajowych postępowało tym samym trybem, jak w latach ubiegłych, a gdybyśmy bardzo liczne czynności Wydziału krajowego w tym dziale administracji krajowej przedstawić chcieli, musieliśmy po większej części powtórzyć to wszystko, co podnosiliśmy już szcze- gółowo w dawniejszych sprawozdaniach.

Czynności bowiem nadzoru — jeżeli nadzór ma być systematyczny — muszą się powtarzać peryodycznie.

Do tych czynności powtarzających się rok rocznie peryodycznie należą: Sprawdzanie budżetów, zamknięć rachunkowych i inwentarzy powiatowych, rozpatrywanie budżetów, inwentarzy i zamknięć rachunkowych miast i miasteczek, czuwanie nad tem, ażeby Wydziały powiatowe przestrzegały, by gminy — szczególnie wiejskie — uchwalały budżety w terminie ustawą określonym i prawidłowo, sprawdzały roczne rachunki, i ażeby inwentarze majątków gminnych były należycie spisywane; utrzymywanie ewidencji co do wysokości dodatków do podatków na cele gminne, i t. d.

Jeżeli doliczymy do powyższych agend, udzielanie liczynek pouczeń i wskazówek, decyzje w drodze rekursów w rozlicznych sprawach gospodarki gminnej i powiatowej i wykonywania poszczególnych gałęzi policyi (§. 27 Ust. gm.), zarządzanie niespodziewanych skontr kasowych i lustracyi, a wreszcie sprawy dyscyplinarne w myśl §. 102 Ust. gm. — to streści się w najgłówniejszych zarysach nadzorcza działalność Wydziału krajowego.

Ponieważ ważnym warunkiem dobrej administracyi jest szybkość w zarządzeniach i sprężystość w wykonywaniu, przeto Wydział krajowy dążąc wszelkimi siłami do podniesienia i rozwoju administracyi gminnej i powiatowej, starał się przedewszystkiem załatwiać wszystkie sprawy z należytym pośpiechem, a nadto wszystkie ważniejsze zarządzenia utrzymywano w stałej ewidencji i urgowano póty, póki wykonanemi nie zostały.

W ten sposób starał się Wydział krajowy pobudzić do skutecznej działalności i te organa autonomiczne, które w wykonywaniu swych obowiązków ocieężały się okazywały.

Z ważniejszych zarządzeń poczynionych w okresie od ostatniego sprawozdania, podnosimy następujące:

Wydział krajowy zrobił w wielu wypadkach spostrzeżenie, że rachunki gmin wiejskich i małomiejskich popadły w nieład z tego powodu, ponieważ spisywano je nieporządnie po luźnych arkuszach i kartkach, które pisarze gminni nieraz samowolnie przepisywali i zmieniali i które się często zatracaly. Zdarzało się również często, że w tak nieporządnie prowadzonych rachunkach nie zapisywano wcale części przychodów i wydatków gminnych.

Przy takim stanie rzeczy, ani likwidacye wdrażane przez Reprezentacye powiatowe, ani nawet dochodzenia sądowe nie były w stanie doprowadzić do pewnych rezultatów.

Ponieważ upomnieuia, ażeby gminy prawidłowo dziennik przychodów i wydatków prowadziły, widocznie żadnego skutku nie odniosły, przeto Wydział krajowy chcąc gospodarstwo gminne podnieść, gminy do porządku rachunkowego przyzwyczaić, a zarazem osiągnąć bardzo pożądaną jednolitość w sposobie prowadzenia rachunków we wszystkich gminach kraju, uchwalił sporządzić u siebie gotowe już dzienniki czyli książki rachunkowe, w któreby gminy wpisywały wszystkie przychody i wydatki bez żadnego wyjątku.

W tym celu zarządzony został nakład 7000 egzemplarzy dzienników, z których każdy obejmuje 20 odpowiednio rubrykowanych arkuszy — ażeby przynajmniej na 3—4 lat wystarczył.

Przy tak znacznym nakładzie wypada cena jednego dziennika stosunkowo bardzo nisko (40 centów), chociaż dzienniki sporządzone są z trwałego materiału w mocnych okładkach.

Na pierwszej stronie wydrukowane są wskazówki, które Naczelnik gminy przestrzegać winien.

Dzienniki rozesłano gminom za pośrednictwem Wydziałów powiatowych, które ściągając mają należytość 40 ct. od każdej gminy, a nadto nadzorować, ażeby zarządzenia Wydziału krajowego ściśle wykonane zostały.

Następnie:

Przy rozpatrywaniu budżetów, inwentarzy i zamknięć rachunkowych powiatowych zrobiono wielokrotnie spostrzeżenie, że powyższe przedłożenia były niejasno lub wadliwie sporządzone, co prawie wyłącznie brakowi fachowych sił rachunkowych przypisać należało.

Chcąc przeto ciągle powtarzającym się sprostowaniom, pouczeniom i w ogólności niepotrzebnej korespondencji zapobiedz, wydał Wydział krajowy okólnikiem z dnia 23. Grudnia 1882. L. 63.782 instrukcyę pouczającą, w jaki sposób budżety, inwentarze i zamknięcia rachunkowe powiatowe według zasad rachunkowych prawidłowo sporządzone być mają, dołączając do niej praktyczne formularze.

Następnie:

Wydział krajowy zrobił na podstawie dokonanych lustracji gospodarstw gminnych spostrzeżenie, że wiele miast i miasteczek posiada drogocenne zabytki starożytności, szczególnie w oryginalnych przywilejach, księgach radzieckich i innych dokumentach — bardzo ważne dla archeologii, historii i prawa polskiego, które jednak często przeważnie wskutek niewiedomości nie tak starannie przechowywane bywają, jakby zasługiwały ze względu na poszanowanie przeszłości, wskutek czego ostatecznie na zaturę narazone być mogą.

Wydział krajowy niechcąc, ażeby na samorządzie ciążył zarzut jakiegokolwiek zaniedbania w tej mierze, odniósł się do Prezesów Rad powiatowych z zawezwaniem, ażeby osobiście przekonywali się, czyli i jakie zabytki przeszłości gminy miast i miasteczek posiadały i posiadają, czyli takowe są dokładnie w inwentarzach zapisane i bezpiecznie w kasach, lub innych zamknięciach ochronionych od wilgoci przechowywane.

Następnie:

Komisya administracyjna Wysokiego Sejmu załatwiając liczne petycje o wyjednanie ustawy względem przymusowego zabezpieczenia od ognia budynków włościańskich wniosła wprawdzie w sprawozdaniu z dnia 11. Października 1882 r. przejście do porządku dziennego, dodała jednak rezolucyę następującej treści:

„Wzywa się Wydział krajowy, ażeby zbadał, czyli ze względu opieki nad majątkiem gmin nie dałoby się i w jakiej drodze przeprowadzić przymusowe ubezpieczenie budynków publicznych, bądź majątek gminy stanowiących, bądź w drodze konkurencyi stawianych“.

Jakkolwiek powyższe sprawozdanie Komisji administracyjnej nie przyszło pod obrady Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy uznając trafność uwagi Komisji administracyjnej, polecił wszystkim Zwierzchnościom gminnym okólnikiem z dnia 14. Listopada 1882. L. 54540, ażeby wszystkie budynki gminne i za-

kładów gminnych zabezpieczone były najdalej od 1. Stycznia 1883. od szkód ogniowych.

Do wydania powyższego zarządzenia i do przynaglenia Zwierzchności gminnych, ażeby było wykonane, jest Wydział krajowy zupełnie uprawnionym, a to na mocy ustawy krajowej z dnia 18. Lutego 1875, poruczającej mu najwyższy nadzór nad całością zakładowego majątku gmin i zakładów gminnych i upoważniającej go do używania stosownych środków zaradczych, a nie podlega żadnej wątpliwości, że majątek gmin i zakładów gminnych jest w razie pogorzeli budynków na ciężkie straty narażony.

Kwestya zabezpieczenia budynków kościelnych, parafialnych i szkolnych będzie odrębnie załatwioną.

Z dalszych ważniejszych zarządzeń Wydziału krajowego zasługuje na wzmiankę zarządzenie lustracyi wszystkich fundacyi i zakładów dobroczynnych, pozostających w zarządzie gmin, których jest znaczna ilość. — Fundacye te i zakłady przeszły w znacznej części dopiero na mocy ustawy gminnej z roku 1866. i specjalnych rozporządzeń c. k. Namiestnictwa w zarząd gmin. W roku 1875. zarządził Wydział krajowy ogólną rewizyę tych instytucyi, dołączając szczegółowy kwestyjonarz.

Ponieważ w czasie od roku 1875. nawet i znaczniejsze zmiany nastąpić mogły, ponieważ zresztą nie wszystkie Wydziały powiatowe wywiązały się należycie ze zadania im poruczonego, przeto Wydział krajowy zarządził reskryp-tem z dnia 2. Stycznia 1883. L. 58180. ponowną ogólną lustracyę tych zakładów gminnych.

Sprawozdania Wydziałów powiatowych o wykonaniu polecenia Wydziału krajowego wpływają.

W ogólności lustracye gospodarstw gminnych i niespodziewane skontra kas gminnych są bardzo potrzebne i pożyteczne.

Zapobiegają skutecznie zakorzenianiu się nieporządków, nieprawidłowości i nadużyciom, gdziekolwiek takowe pojawiać się zaczynają, a tem samem i dalszym dochodzeniem w myśl §. 102 ust. gm. i śledztwom sądowo-karnym.

Zazwyczaj przeprowadzają skontra i rewizyę Wydziały powiatowe, chociaż takowe nie wypadają zawsze zadowalniająco dla braku rutyny i sił fachowych.

W razach uzasadnionej potrzeby wykonuje Wydział krajowy akt bezpośredniego nadzoru w myśl ustaw krajowych z dnia 17. Czerwca 1874. i z dnia 18. Lutego 1875. W czasie od ostatniego sprawozdania interweniował Wydział krajowy w następujących wypadkach:

Wskutek skarg wielu członków gminy Skałata przeciw Zwierzchności gminy, a poniekąd i Wydziałowi powiatowemu, z powodu rzekomo nieprawidłowej, uchwałam Rady gminnej sprzeciwiającej się, i nierzetelnej budowy domu dla pomieszczenia urzędu gminnego, delegował Wydział krajowy komisję dla rozpatrzenia sprawy pod względem administracyjnym i technicznym.

Z wyniku dochodzenia okazało się, że skargi poduszczane agitacyą były w części nieuzasadnione, w części przesadzone, a Wydział krajowy uznając, że byłoby bardzo pożądane, ażeby każda gmina posiadała własny budynek dla obrad, pomieszczenia urzędu gminnego i aresztów, poczynił jedynie zarządzenia w interesie zakładowego majątku gminy.

Z powodu długoletnich sporów pomiędzy gminą Buczacza i skarbem państwa buczackiego o pobór dodatków gminnych od trunków spirytusowych i piwa, rozstrzygniętych orzeczeniem c. k. Trybunału administracyjnego sta-

nowczo na niekorzyść gminy, wskutek czego gmina znaczny dochód utraciła, delegował Wydział krajowy na prośbę interesowanych stron komisję, która doprowadziła do wzajemnego porozumienia się i ugody, i na tej podstawie uchwalony został przez Wysoki Sejm projekt do ustawy, przyzwalającej gminie Buczacza na pobór opłat gminnych od trunków spirytusowych i od piwa, który Najwyż. Sankeyę otrzymał. W ten sposób zabezpieczono gminie roczny kilkudziesięcny dochód.

Przeciw administracji prawa propinacyjnego w Wieliczce wnoszone były bezustannie skargi, doniesienia, memoriały i t. d., które spowodowały Wydział krajowy do dwukrotnego delegowania komisji na miejsce celem dokładnego zbadania stanu rzeczy.

Z wyniku dochodzeń przyszedł Wydział krajowy do przekonania, że zniesienie prawa propinacji i zaprowadzenie opłat nietylko położy tamę wszelkim skargom, ale przyczyni się do podniesienia dochodów gminy, zwalniając członków gminy od uciążliwego przymusu propinacyjnego.

Projekt do ustawy uchwalony przez Wysoki Sejm na wniosek Wydziału krajowego przedłożony został do Najwyższej Sankeyi. Do chwili zamknięcia sprawozdania nie otrzymaliśmy jednak zawiadomienia o Najwyższym postanowieniu.

Ponieważ Wydział powiatowy w Żywcu z załatwieniem skargi członków gminy Żywca na nieporządki w gospodarstwie gminnym zwlekał, przeto zarządził Wydział krajowy lustrację ze swego ramienia i wydał na tej podstawie szczegółowe zarządzenia, regulujące przedewszystkiem gospodarkę lasową tej gminy.

Lustracja lasów miejskich gminy Piwnicznej obejmujących 2.237 morgów, dokonana szczegółowo przez rzeczoznawcę delegowanego przez Wydział krajowy, wykazała bardzo ujemne wyniki. W skutek tego Wydział krajowy porozumiewszy się z c. k. Namiestnictwem poczynił stanowcze zarządzenia, ażeby marnotrawne gospodarstwo ukrócić i zakładowy majątek gminy od zupełnego zniszczenia uratować.

Na prośbę Wydziału powiatowego w Samborze przeprowadził Wydział krajowy likwidację majątku gminy miasta Sambora i wydał na tej podstawie liczne szczegółowe zarządzenia, nad których wykonaniem Wydział powiatowy czuwa.

Na prośbę Prezydium Rady powiatowej w Ropczycach przeprowadzono szczegółową rewizję gospodarstw gminnych w Ropczycach i Sędziszowie. O najściślejszym wykonaniu poleceń złoży nam Wydział powiatowy szczegółowe sprawozdanie.

Z powodu wniesionej do Wysokiego Sejmu petycji gminy Halicza pod Podhajcami, rzekomo ukróconej prawomocnem orzeczeniem Wydziału krajowego, dopuszczającym przysiółek tej gminy „Holendry“ zwany do spółużytkowania części pastwisk gminnych, uchwaliła Komisya petycyjna wniosek, ażeby Wydział krajowy tę sprawę bliżej rozpatrzył. Jakkolwiek sprawozdanie Komisji petycyjnej nie przyszło na porządek dzienny Wysockiej Izby, wydelegował Wydział krajowy Komisję do zbadania stanu rzeczy. Zarządzenia w toku.

Przy sposobności innej czynności urzędowej zarządzono przeprowadzenie niespodziewanego skontra kasy gminnej w Mikołajowie, którego wynik był zadawalniający.

Ponieważ kilkuletnia korespondencya w sprawie powikłanego sporu pomiędzy p. Antonim Majerem, producentem piwa w Brodach, a gminą Brody o zwrot dodatku gminnego od piwa, za obręb gminy wywiezionego, za kilka lat do żadnego rezultatu nie doprowadziła, a gminie długoletni proces sądowy z bardzo wątpliwym wynikiem zagrażał, wydelegowano komisję na miejsce, która sprawę w drodze ugodowej załatwiła.

Tak samo załatwiono w drodze komisyjnej ugodowo długoletni spór pomiędzy gminą Sądowej Wiszni i obszarem dworskim o pobór opłat gminnych od trunków spirytusowych i od piwa.

Przeprowadzono komisyjnie obrachunek pretensyi funduszu gminy Kołomyi do funduszu szpitala powszechnego w Kołomyi, który w drodze korespondencyi przeprowadzony być nie mógł.

Wskutek skargi członków Rady gminnej w Kulikowie przeprowadzono szczegółową rewizję gospodarstwa gminnego i wydano surowe polecenia celem uporządkowania bardzo zaniedbanej rachunkowości i kasowości gminy.

Przy sposobności innej czynności urzędowej przeprowadzono niespodziewaną lustrację gospodarki gminnej w Muszynie i uchylono ważniejsze powody do skarg licznych członków gminy.

Nieporządki w gospodarstwie gminy Dębicy spowodowały zawieszenie w urzędowaniu Naczelnika gminy, tegoż zastępcy i oddalenie pisarza gminnego.

Wskutek przeprowadzonej niespodziewanej lustracji poczyniono dalsze administracyjne zarządzenia.

Znaczny zakładowy majątek gminy Żulic został narażony na szkody przez niewłaściwe administrowanie funduszków przez miejscowego parocha.

Wskutek zażalenia gminy bezpośrednio do Wydziału krajowego wniesionego, przedsięwzięto skontrolować i ścisłą likwidację funduszków gminnych, oraz funduszków na budowę cerkwi przeznaczonych, które wykazały znaczniejsze nieusprawiedliwione ubytki, wskutek czego odstąpiono sprawę c. k. Sądowi karnemu.

Przy niespodziewanej rewizyi rachunków Rady powiatowej w Stanisławowie sprawdzono rażące nieporządki i wielkie nadużycia, których się dopuszczał funkcyonaryusz kancelaryi Wydziału powiatowego. Wydział powiatowy przywrócił porządek i uwolnił ze służby funkcyonaryusza.

Przy komisyjnym sprawdzaniu rachunków Rady powiatowej w Gorlicach okazały się ogromne, dawnych lat sięgające nieporządki i niewyjaśniony deficyt przeszło 14.000 złr. Kasyer kasy powiatowej uszedł za granicę.

Ponieważ Rada powiatowa w wysokim stopniu zaniedbała swoje obowiązki nadzoru, przeto została rozwiązana, a tymczasowy zarząd zajmuje się przywróceniem porządku. Śledztwo karne w toku.

Na prośbę Wydziału powiatowego w Żydaczowie przeprowadził Wydział krajowy rewizję gospodarstwa gminnego w Rozdole, która wykryła nadużycia i nieusprawiedliwione braki. — Z tego powodu wydano szczegółowe rozporządzenie w celu usunięcia wszelkich nadużyć i równocześnie oddano sprawę c. k. Sądowi karnemu w Samborze.

Lustracja gospodarstwa gminnego w Jeziernej w toku.

W końcu nadmienia się, że w czasie od ostatniego sprawozdania złożonych zostało z urzędowania 23 członków Zwierzchności gminnych z powodu cięższych przekroczeń i zaniedbań.

The following is a list of names of persons who have been
found to be liable for the amount of the debt as shown
in the schedule annexed to the report of the
Trustees of the said estate, which has been
submitted to the Court for its consideration.

- 1. Mrs. [Name]
- 2. [Name]
- 3. [Name]
- 4. [Name]
- 5. [Name]
- 6. [Name]
- 7. [Name]
- 8. [Name]
- 9. [Name]
- 10. [Name]
- 11. [Name]
- 12. [Name]
- 13. [Name]
- 14. [Name]
- 15. [Name]
- 16. [Name]
- 17. [Name]
- 18. [Name]
- 19. [Name]
- 20. [Name]
- 21. [Name]
- 22. [Name]
- 23. [Name]
- 24. [Name]
- 25. [Name]
- 26. [Name]
- 27. [Name]
- 28. [Name]
- 29. [Name]
- 30. [Name]

The above are the names of the persons who have been
found to be liable for the amount of the debt as shown
in the schedule annexed to the report of the
Trustees of the said estate, which has been
submitted to the Court for its consideration.

Departament II.

Referent: Dr. Józef Wereszczyński Członek Wydziału krajowego.

Ustawa o niektórych środkach ku podniesieniu rybactwa na wodach śródkrajowych.

C. k. Prezydium Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 1. Grudnia 1882. L. 12.337, pr., że jego Ces. i król. Apostolska Mość raczył najmiłościwiej udzielić Najwyższej sankcyi uchwalonej przez Wysoki Sejm ustawie o niektórych środkach ku podniesieniu rybactwa krajowego na wodach śródkrajowych.

Równocześnie oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa, że zamierza wstrzymać ogłoszenie sankcyonowanej ustawy dopóty, dopóki przepisy wykonawcze do tejże ustawy nie zostaną ułożone, oraz wezwało Wydział krajowy, ażeby w myśl §. 20. ustawy wyznaczył delegatów swych do narady nad rzezonemi przepisami.

Czyniąc zadość wezwaniu powyższemu, zamianował Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 9. Grudnia 1882. L. 60394. delegatami pp. Dra. Józefa Wereszczyńskiego, członka Wydziału krajowego, i Edmunda Mochnackiego, radcę Wydziału krajowego, poczem termin narady oznaczony został przez c. k. Prezydium Namiestnictwa na dzień 4. Stycznia r. b. Nadmienić jeszcze wypada, że p. Dr. Maksymilian Nowicki, c. k. profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, przedłożył Wydziałowi krajowemu w Październiku roku 1882. projekt rozporządzenia wykonawczego do ustawy rybackiej, który Wydział krajowy odstąpił c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z dnia 11. Października 1882. L. 49160, a okólnikiem z dnia 22. Listopada 1882. L. 56079 przesłał Wydziałom powiatowym do zaopiniowania — oraz, że następnie ze sprawozdań, jakie nadeszły od Wydziałów powiatowych wskutek wzmiankowanego okólnika, delegaci Wydziału krajowego zrobili odpowiedni użytek.

Pożyczka krajowa z r. 1883.

Wydział krajowy upoważniony został ustawami z dnia 28. Grudnia 1881, 22. Marca 1882 i 27 Kwietnia 1882. do zaciągnięcia imieniem kraju następujących pożyczek :

1) pożyczki w kwocie 1,100.000 zł. w. a. jako zasiłek krajowy na budowę kolei transwersalnej,

2) pożyczki w kwocie 1,919.400 zł. w. a. na spłacenie 6% obligacyi pożyczki krajowej z roku 1873 i reszty zaciągniętej w r. 1880. w Banku dla krajów koronnych pożyczki w kwocie 600.000 zł., wreszcie

3) pożyczki w kwocie 1,025.000 zł. w. a. na koszt urzędzenia i dotacyę Banku krajowego.

Do zrealizowania tych pożyczek przystąpił Wydział krajowy dopiero w tym roku, gdyż pierwsza i trzecia (dla kolei transwersalnej i Banku krajowego) dopiero obecnie stały się potrzebnymi, druga zaś zaciągnięta osobno z całym ciężarem wydatków, jakie każda operacya kredytowa tego rodzaju pociągać musi za sobą, do pewnego stopnia bez względu na wysokość sumy, nie

mogłaby była przysporzyć krajowi takich korzyści, jakie przy równoczesnem zrealizowaniu wszystkich pożyczek razem osiągnąć się dają. Z resztą już w chwili, gdy nadeszła najwyższa sankcyja ustawy o pożyczce konwersyjnej, stosunki targu pieniężnego zmieniły się na gorsze w porównaniu z temi, wśród których zapadła w Wysokim Sejmie uchwała o spłacie dawniejszych pożyczek. Mianowicie spłata pożyczki zaciągniętej w Banku dla krajów koronnych na 4·9% za pomocą nowej pożyczki straciła już na schyłku roku 1881 dawną rachunkową podstawę, gdyż stopa procentowa już wtedy znacznie się podniosła. Natomiast spłata sześcioprocentowych obligacji krajowych z r. 1873. nawet mimo tej zmiany przedstawiała korzyści dla finansów krajowych i z tego powodu wzięta została w program najswieższej operacyi kredytowej kraju.

Rokowania o zrealizowanie pożyczek prowadzone były najpierw w Wiedniu z tamtejszemi zakładami finansowemi przez Marszałka krajowego i Szefa Dep. II. Dra Józefa Wereszczyńskiego.

Nie pominięto także zakładów finansowych w kraju, które czuły się dość zasobnemi do wykonania tak znacznej operacyi.

Po dokładnem rozpatrzeniu się w podanych przez zakłady finansowe warunkach przyszedł Wydział krajowy do przekonania, że po rozpisanii publicznej subskrypcyi może oczekiwać większych dla kraju korzyści.

Alegat 1.

Postanowiwszy otworzyć subskrypcyę publiczną na obligacye krajowe 4½% po kursie 90 za 100, Wydział krajowy wystosował w tej mierze 2. Kwietnia b. r. L. 15593 /- przedstawienie do Jego Excelencyi p. Ministra skarbu, w którym wyłuszczył tak czysto finansowe jak i ekonomiczne względy przemawiające za tą drogą zrealizowania pożyczek.

Dla bliższego wyswiecenia stanu rzeczy przytaczamy motywa, na których oparta została uchwała Wydziału krajowego o rozpisanii publicznej subskrypcyi: Z propozycyi otrzymanych przez Wydział krajowy w sprawie zrealizowania pożyczki krajowej tak od wiedeńskich jak i tutejszych zakładów kredytowych po ścisłem rachunkowem porównaniu warunków, najkorzystniejszą okazała się ta, z którą wystąpiła wiedeńska Bodencreditanstalt W zakładzie tym ofiarowano Wydziałowi krajowemu pożyczkę w 3% listach zastawnych po kursie 94 za 100 na 50 letni okres amortyzacyjny z obowiązkiem płacenia rocznie 5.45% na odsetki i na amortyzacyę.

Z tą tylko propozycyą jako najkorzystniejszą należy porównać projekt ogłoszenia subskrypcyi na 4½% obligacye krajowe z okresem amortyzacyjnym najdłużej 40 lat (dla łatwiejszego rachunku) po kursie 90 za 100 i z warunkiem przyjęcia podatku dochodowego od kuponów na fundusz krajowy. Za podstawę porównania przyjmuje się dla łatwiejszego poglądu pożyczkę w wysokości 2,125.000 zł. (w gotówce) t. j. w kwocie niezbędnie potrzebnej (1,025.000 zł. na udotowanie i urządzenie Banku krajowego i 1,100.000 zł. na zasiłek dla kolei transwersalnej). Aby kwotę tę uzyskać w Bodencreditanstalt potrzeboby pożyczycie nominalnie 2,261.000 zł., aby zaś otrzymać ją w drodze subskrypcyi pod warunkami powyżej wskazanemi wypada wydać obligacye krajowe na 2.361.111 zł. dodawszy do tego 1% na kosztą druku obligacyi i kwitów tymczasowych, założenia książek, na stępel i t. d. okaże się potrzeba nominalnej kwoty w zaokrągleniu 2.385.000 zł.

W pierwszym razie (pożyczka w Bodencreditanstalt) półroczna anuiteta wynosiłaby 61.612 zł., w drugim razie (emissya krajowych obligacyj) 64.547 zł.

W pierwszym razie fundusz krajowy zapłaciłby w całym okresie amortyzacyjnym razem 6,161.225 zł., w drugim razie zaś 5.163.765 zł. a z dodatkiem podatku do kuponow (277.876 zł.) 59,441.641 zł.

Zaciągając tedy pożyczkę w Bodencreditanstalt fundusz krajowy musiałby w okresie amortyzacyjnym zapłacić o 719.584 zł. więcej, aniżeli w razie emissyi obligacyi. Za to jednak miałby termin spłaty o 10 lat odleglejszy. Żeby objaśnić rachunkowo korzyści dłuższego terminu amortyzacyi należy przypuścić, że różnica zachodząca między anuitetami na korzyść Bodencreditanstalt (61.612 zł. i 64.547 zł.) wraz z spadającym na fundusz krajowy podatkiem od kuponów t. j. kwota 6.408 zł. zostaje na 4% ulokowaną i kapitalizowaną w ciągu 40 lat t. j. aż do umorzenia obligacyi pożyczki krajowej. Powstałaby z takiego kapitalizowania kwota 1,266.575 zł. t. j. fundusz krajowy miałby tyle w zapasie, jeżeliby spłacał pożyczkę w Bodencreditanstalt zaciągniętą a miał do dyspozycyi oddaną corocznie taką kwotę, jakiej potrzeba na anuitetę w razie emissyi obligacyi krajowych.

W chwili gdy różnica między obiema anuitetami urosłaby do powyższej kwoty (po 40 latach) dług kraju w Bodencreditanstalt wynosiłby już tylko 990.000 zł. a więc o 276.575 zł. mniej, t. j. fundusz krajowy mógłby spłacić odrazu całą resztę długu w Bodencreditanstalt i pozostałoby mu jeszcze 276.575 zł. w zapasie.

Według powyższego rachunku przedstawia się tedy pożyczka w Bodencreditanstalt zaciągnięta korzystniejszą od emissyi krajowych obligacyi. Zachodzi jednak pytanie, czy korzyść ta dotrzymuje równowagi ujemnym stronom operacyi. Pod tym względem niemożliwym jest żadne porównanie rachunkowe, bo ujemne strony nie dadzą się ująć w cyfry. Są one jednak tak ważne, że wobec nich wykazana powyżej kwota korzyści nie powinna przeważać szali na stronę Bodencreditanstalt.

Przedewszystkiem długi (50 letni) termin umorzenia stanowi warunek uciążliwy dla kraju, gdyż na kilka pokoleń rozkłada ciężar umorzenia. Skoro w gospodarstwie jednostki wybór dłuższego terminu amortyzacyjnego dla mniejszych rat daje się ze stanowiska ekonomicznego tylko wtedy usprawiedliwić, jeżeli jedynie w ten sposób możliwym jest racjonalne umarżenie długu z dochodu bez narażania substancyi majątkowej, to w gospodarstwie kraju tem więcej dążyć należy do skrócenia terminu umorzenia zwłaszcza w tedy, jeżeli jak właśnie w tym wypadku różnica w corocznym ciężarze amortyzacyjnym (6.408 zł.) jest znikająco mała w porównaniu z budżetowymi kwotami dochodu i rozchodu. Co więcej, 50 letni termin umorzenia ustanowiony przez Bodencreditanstalt byłby niezmienny, bo pożyczka nie może być wcześniej wypowiedziana i spłacona. Ta okoliczność więcej jeszcze przemawia za emissyą, aniżeli sama długość perjodu amortyzacyjnego. Dzisiejszej bowiem w świecie finansowym przyjętej stopy procentowej niemożna uważać za minimalną, owszem wiele okoliczności zdaje się przemawiać za tem, że za nim kraj umorzy pożyczkę zajądą znowu pomyslniejsze stosunki kredytowe. W razie ziszczenia się tej nadziei konwersya obligacyi krajowych może być łatwo dokonana i przysporzyłaby krajowi korzyści, kiedy tymczasem pożyczka z niezmiennym 50 letnim perjodem umorzenia wykluczałaby już naprzód i stanowicza wszelką możność wyzyskania korzystnej

zmiany stosunków i ulżenia ciężaru krajowi. Szansa takiej korzyści, jaką w danym razie przedstawiałaby konwersya, w każdym razie więcej znaczy, aniżeli powyżej wykazana stosunkowo nieznaczna różnica cyfrowa.

Wreszcie i to także musi wejść w rachubę, że emisyja obligacyi w kraju dokonana oddaje połączone z taką operacją kredytową zyski kapitalistom krajowym a pokrycie potrzeb własnymi środkami przynosi korzyść moralną, bo świadczy o pewnej samodzielności finansowej kraju. Tej ostatniej korzyści nie można lekceważyć, owszem należy ją przenieść nad pewien zysk materialny, bo podnosi ona reputację ekonomiczną i finansową kraju a to w przyszłości jaknajkorzystniej musi się odbić na jego stosunkach ze światem finansowym. Obecna pożyczka krajowa ma na celu także spłacenie w obiegu zostających 6% obligacyi pożyczki krajowej z roku 1873, oraz reszty pożyczki zaciągniętej w Banku dla krajów koronnych we Wiedniu. W chwili uchwalenia ustawy o spłaceniu obu tych pożyczek (przy końcu r. 1881) wynosiła pozostała reszta pierwszej 1.343.400 zł. a reszta drugiej 576.000 zł. Dotąd zmniejszyły się obie pożyczki, pierwsza wskutek losowania obligacyi, druga wskutek płacenia kilku rat amortyzacyjnych. Pierwsza wynosi dziś 1,320.200 zł. a zmniejszy się jeszcze przed dokonaniem emisji nowych obligacyi, gdyż dnia 1. Sierpnia odbędzie się losowanie.

Emisyja obligacyi krajowych w kwocie nominalnej 3,800.000 zł. po kursie 90 za 100 przyniesie w gotówce 3,420.000 zł. Po wypłaceniu z tej sumy zasiłku dla kolei transwersalnej i dotacyi dla Banku krajowego (razem 2,125 000 zł.) pozostanie jeszcze w gotówce 1,295.000 zł., co wystarczy na spłacenie obligacyi z r. 1873. według ich stanu po najbliższem losowaniu. Chcąc spłacić resztę pożyczki bankowi dla krajów koronnych wypadłoby podnieść nominalną sumę emisji, do czego ustawy krajowe upoważniają Wydział krajowy. Z upoważnienia tego jednak Wydział krajowy może ale nie musi korzystać. Obowiązany jest nawet Wydział krajowy, jako organ zarządzający funduszem krajowym, zaniechać operacyi kredytowej, z której nie może wypłynąć żadna korzyść lecz nawet strata. Tak się rzecz ma z pożyczką w banku dla krajów koronnych zaciągniętą. Fundusz krajowy opłaca od tej pożyczki 4·9% a za uzyskany z emisji obligacyi kapitał wypadnie płacić 5% biorąc za podstawę tylko sam kurs emisyjny bez doliczania dalszych wydatków ($4\frac{1}{2}\%$ za 0 w gotówce równa się 5% za 100 w gotówce). Kiedy Sejm uchwalał spłacenie także i tej pożyczki za pomocą nowej, stopa procentowa w całym świecie znajdowała się właśnie w okresie przejściowym, zniżała się tak, że można było oczekiwać jeszcze korzystniejszej sytuacji. Już jednak w chwili nadejścia sankcyi dla ustawy krajowej stosunki tak się zmieniły, że spłata reszty pożyczki w Banku dla krajów koronnych nie przedstawiała korzyści.

Inaczej rzecz się ma z resztą pożyczki krajowej z r. 1873. Wydział krajowy zaciągnął ją w czasach najniekorzystniejszych dla tego rodzaju operacyi kredytowych. Musiano ustanowić kurs bardzo niski (82) i przyznać 6%. Spłacając dzisiaj te obligacye kapitałem uzyskanym jak wyżej wykazano na 5% zyskuje się 1% od całego dłużnego kapitału w dalszym okresie amortyzacyjnym.

Przedstawione J. Ex. p. Ministrowi skarbu dnia 2. Kwietnia b. r. L. 15.593. warunki subskrypcyi natrafily początkowo na pewne trudności, które wskutek ponownego przedstawienia Wydziału krajowego z dnia 13. Kwietnia b. r. L. 17581. % zostały usunięte. P. Minister skarbu uwzględniając w całości to ponowne przedstawienie Wydziału krajowego zauważał w reskrypcie swoim

z dnia 16. b. m. L. 1650, że modyfikacye, przeciw którym Wydział krajowy głównie skierował swoje przedstawienie (sposób określenia czasu amortyzacji i zastrzeżenie co do podatku od kuponów) uważał „jako pożądane w interesie kredytu krajowego i od zamieszczenia ich w tekście obligacji krajowych odstąpił tylko wskutek ponowionej prośby Wydziału krajowego, na którym w pierwszym rzędzie ciąży obowiązek utrzymania kredytu krajowego i któremu pozostawioną być musi odpowiedzialność za wszelkie nadwężenie tego kredytu“. Co do innych modyfikacji formalnej tylko natury zauważał p. Minister, że „z stały jedynie uwadze Wydziału krajowego zalecone“ z pozostawieniem swobody co do zastosowania się do takowych.

Alegat 3.

Po przeprowadzeniu rokowań z e. k. Ministerstwem skarbu Wydział krajowy rozpiął 19. Kwietnia b. r. L. 16978. publiczną subskrypcyę na obligacyę pożyczki krajowej w sumie 3,800.000 zł. w dniach 9, 10, i 11. Maja b. r. Rezultat subskrypcyi dorównał najśmielszym oczekiwaniom, gdyż subskrybowane kwoty przewyższyły sumę pożyczkową o 1,241.000 zł. Tem większe znaczenie ma ten rezultat, że Wydział krajowy ograniczył się wyłącznie do kapitałów krajowych i nie tylko nie ustanowił po za krajem miejsc subskrypcyjnych, lecz nawet ogłoszenia subskrypcyjne umieścił tylko w dziennikach krajowych. Zbieraniem podpisów zajmowały się oprócz wszystkich Wydziałów powiatowych zupełnie bezinteresownie, bo nawet bez pretensyi do zwrotu kosztów poniesionych, następujące zakłady i firmy: Kasy oszczędności w Krakowie i we Lwowie, galicyjski Bank kredytowy we Lwowie, Towarzystwo wzajemnego kredytu w Krakowie, galicyjski Bank hipoteczny we Lwowie, Zakład kredytowy dla handlu i przemysłu w Krakowie, A. Mendelsburg w Krakowie, Blau et Epstein w Krakowie, A. Schellenberg we Lwowie, Sokal et Lilien we Lwowie, Natanson et Kallir w Brodach. Wszystkim tym zakładom i domom bankowym wyraził Wydział krajowy reskryptem z dnia 25. Maja b. r. L. 25541. imieniem kraju uznanie i podziękowanie za oddane tak ważnej sprawie publicznej znakomite usługi, które świadczą o żywym poczuciu obywatelskich obowiązków.

Pragnąc ile możności pozostawić ogół subskrybentów w posiadaniu obligacji krajowych. Wydział krajowy nie skorzystał z zastrzeżonego w warunkach subskrypcyjnych na wypadek redukcji wyjątku dla funduszków publicznych, któremi sam zarządza. Z kwot subskrybowanych na rachunek rozmaitych funduszków tego rodzaju cofnął Wydział krajowy tyle, ile tylko cofnąć było można bez narażenia się na stratę z powodu dokonanej już poprzednio sprzedaży innych papierów i potrzeby ponownego zakupu takowych. Ponieważ równocześnie wielu subskrybentów, którzy podpisali znacznie większe sumy, oświadczyło gotowość do całkowitego lub częściowego cofnięcia podpisów swoich, aby ułatwić Wydziałowi krajowemu osiągnięcie celu powyżej wskazanego, przeto powiodło się tą drogą ominąć wszelką przymusową redukcję i sprowadzić rezultat subskrypcyi ściśle do sumy w ogłoszeniu subskrypcyjnym oznaczonem, t. j. 3,800.000 zł. w. a.

Osobnemi instrukcyami unormował Wydział krajowy pod względem rachunkowym tak zbieranie podpisów z kaucyami jak i pobór obu rat subskrypcyjnych przez zakłady i kasy pośredniczące. Druk kwitów tymczasowych i obligacji krajowych zarządzony został z uwzględnieniem doświadczeń zrobionych przy takiej samej czynności w r. 1873. Emisya wynosić będzie 15.320 obligacji mianowicie 50 na 10.000 zł., 70 na 5.000 zł., 700 na 1000 zł., 2000 na 500 zł. i 12.500 na 100 zł.

Alegat 4.

Po zamknięciu subskrypcyi wystosował Wydział krajowy 23. Maja 1883 L. 24.258. przedstawienie do Jego Excellencyi pana Ministra skarbu z prośbą o wyjednanie w odpowiedniej drodze dla obligacyi krajowych prawa notowania w dzienniku urzędowym giełdy wiedeńskiej, oraz o uznanie takowych za odpowiednie do popularnej lokacyi funduszów publicznych, depozytów i kaucyi wszelkiego rodzaju. Przychylnie przyrzeczenie w tej mierze otrzymał Wydział krajowy w reskrypcie p. Ministra skarbu z dnia 5. Czerwca b. r. L. 2342, podanym do wiadomości odezwą Prezydyum c. k. Namiestnictwa z dnia 11. Czerwca b. r. L. 6205/pr. 7.

Alegat 5.

W odpowiedzi swojej z dnia 15. Czerwca 1883. L. 28.789. Wydział krajowy oświadczył Prezydyum c. k. Namiestnictwa, że jakkolwiek uznaje zupełne uzasadnienie uwagi Jego Excellencyi p. Ministra skarbu, iż w interesie kursu obligacyi pożyczki krajowej z r. 1883. leżałoby, aby już w ich texcie przytoczona została wydać się mająca ustawa o możności używania do lokacyi kapitałów z popularnem bezpieczeństwem, to jednak nie może się do tej uwagi zastosować z powodu, że według warunków subskrypcyjnych obligacye wydane być mają subskrybentom w miejsce kwitów tymczasowych po spłaceniu drugiej raty (15. Października b. r.) a do tego czasu zapewne jeszcze nie przyjdzie do skutku wspomniana ustawa w Radzie państwa.

Sprawa piętnowania bydła rogatego.

Na posiedzeniu z dnia 18. Września 1882. uchwalił Wysoki Sejm wskutek sprawozdania Komisji kultury krajowej o wniosku posła hr. Reya w przedmiocie zmiany sposobu piętnowania bydła rogatego co następuje:

„I. Wzywa się c. k. Rząd, aby ile możności jak najspieszniej wydał polecenie zaniechania znaczenia bydła w pasie granicznym przez piętnowanie rozpalonem żelazem na ciele bydłęcia. Natomiast, aby wydał rozkaz znaczenia bydła tego w inny bardziej odpowiedni sposób“.

„II. Niniejszą uchwałą załatwione zostają petycje w sprawie zmiany sposobu piętnowania bydła do Wysokiego Sejmu wniesione“.

Uchwałę powyższą podał Marszałek krajowy odezwą z dnia 18. Września 1882. L. 305/s. do wiadomości c. k. Prezydyum Namiestnictwa, zaś Wydział krajowy zawiadomił o niej rozporządzeniem z dnia 29. Września 1882. L. 46.679. gminy, które w sprawie powyższej wniosły były petycje do Wysokiego Sejmu. Otrzymawszy następnie kilka nowych podań w sprawie powyższej, udał się Wydział krajowy odezwą z dnia 9. Grudnia 1882. L. 58.620. do c. k. Prezydyum Namiestnictwa z zapytaniem, co c. k. Rząd postanowił w skutek przywiezionego na wstępie wezwania Wysokiego Sejmu. Na zapytanie to odpowiedziało c. k. Prezydyum Namiestnictwa odezwą z dnia 27. stycznia r. b. L. 901/pr., że sprawa zmiany dotychczasowego sposobu cechowania bydła rogatego w okręgach pogranicznych jest przedmiotem szczegółowych badań i prób praktycznych, które nie zostały jeszcze ukończone. Od tej pory zaś nie otrzymał Wydział krajowy w sprawie powyższej od c. k. Rządu żadnej dalszej wiadomości, pomimo, że odezwą z dnia 27. Kwietnia r. b. L. 15.579. jeszcze raz sprawę poruszył.

Opodatkowanie przemysłu gorzelnianego.

Na posiedzeniu z dnia 17. Października 1882. uchwalił Wysoki Sejm wskutek sprawozdania Komisji kultury krajowej o wniosku posła Grossa w sprawie reformy ustawy o opodatkowaniu przemysłu gorzelnianego, co następuje:

„Wzywa się Wysoki c. k. Rząd, aby przy zamierzonej zmianie dotychczasowego opodatkowania przemysłu gorzelnianego zechciał:

1) zarządzić, by dzisiejszy system pobierania podatku od objętości naczyń fermentacyjny chbył nadal utrzymany, jako najmniej jeszcze uciążliwy pod względem kontroli dla stron i organów nadzorujących, i pod żadnym warunkiem nie dopuścić zaprowadzenia znanych już ze swej szkodliwości dla stron i c. k. Władz finansowych, przyrządów zegarowych do oznaczenia ilości uzyskanego alkoholu;

2) by zechciał przy wydzierżawieniu gorzelní gospodarczych przedłużyć czas przedkładania kontraktów dzierżawy, w celu uzyskania opustu podatkowego, do końca Października każdorocznie, a nie jak dotąd, owe umowy o wiele pierwej przed rozpoczęciem każdorocznej kampanii gorzelnianej przedkładane być musiały, nakoniec

3) aby strony żądające dla swych gorzelní opustu podatkowego nie były zmuszone składać c. k. Władzom finansowym corocznie dowody niezmienionej własności dóbr, gorzelní i przestrzeni posiadanego gruntu, gdyż podobne zmiany, skoro następują, są zaraz podawane do wiadomości c. k. Władz, a tem samem dowody niezmienionego posiadania dóbr są zbytecznem tylko obciążeniem stron i tychże Władz.

Uchwałę powyższą podał Marszałek krajowy odezwą z dnia 17. Października 1882. Ls. 940. do wiadomości c. k. Rządu. Dotąd jednakże rezolucya w sprawie tej nie nadeszła, pomimo że Wydział krajowy odezwą z dnia 19. Lutego r. b. L. 6327, wystosował do c. k. Prezydium Namiestnictwa zapytanie, co c. k. Rząd postanowił wskutek przywiedzionej uchwały.

Uzupełnienie Statutu
Banku krajowego.

Na posiedzeniu z dnia 20. Października 1882. Wysoki Sejm załatwiając sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie uzupełnienia statutu Banku krajowego postanowieniami o czasie trwania mandatów Członków Rady nadzorczej, powziął następującą uchwałę:

„Sejm upoważnia Wydział krajowy do uzupełnienia § 71. Statutu Banku krajowego następującemi postanowieniami:

„I. Członkowie Rady nadzorczej Banku krajowego i ich zastępcy wybierani będą na lat sześć.

„II. Z pomiędzy Członków Rady nadzorczej występuje co dwa lata trzecia część w sposób następujący:

Z upływem pierwszych dwóch po pierwszym wyborze a następnie drugich dwóch lat urzędowania rozstrzyga los, którzy członkowie ustąpić mają, następnie zaś ustępować będą ci, którzy sześć lat urzędowali.

„III. Z pomiędzy zastępców członków Rady nadzorczej ustępuje co 3 lata połowa w ten sposób, że z upływem pierwszych trzech lat urzędowania los rozstrzyga, którzy zastępcy ustępują, następnie zaś ustępować będą ci, którzy sześć lat urzędowali.

„IV. Dopóki nowo wybrani członkowie i zastępcy nie wejdą w urzędowanie, urzędują dotychczasowi członkowie i zastępcy, chociaż zostali wylosowani.

„V. Występujący członkowie Rady nadzorczej i zastępcy mogą być napowrót wybrani“.

Stosownie do tego upoważnienia Wydział krajowy ułożył dodatkowy ustęp do § 71. statutu ściśle według brzmienia powyżej przytoczonej uchwały i w myśl § 76. statutu odniósł się 31. Października 1882. L. 53553. do Pre-

zydyum c. k. Namiestnictwa z prośbą o wyjednanie zatwierdzenia ze strony c. k. Rządu.

Odezwą z dnia 17. Stycznia 1882. L. 355/pr. Prezydyum c. k. Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy, że c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych zatwierdziło w porozumieniu z interesowanymi Ministerstwami przedłożony przez Wydział krajowy ustęp uzupełniający do § 71. statutu bankowego.

Jak statut Banku krajowego tak i ten zatwierdzony dodatek uzupełniający został wskutek zarządzenia c. k. Prezydyum Namiestnictwa ogłoszony w Dzienniku ustaw i rozporządzeń krajowych.

Ze wszystkich czynności odnoszących się do samego aktywowania Banku krajowego przedkłada się Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

Kredyt dla gmin na stawianie budynków szkolnych.

Na posiedzeniu z dnia 6. Października 1882. Wysoki Sejm załatwiając sprawozdanie Komisji budżetowej z wniosku p. Merunowicza w sprawie wydawania przez Bank krajowy obligacyi w celu udzielania pożyczek na budowę szkół i ich uposażenie, powziął następującą uchwałę:

„Sejm uznając, że kredyt amortyzacyjny udzielany gminom lub powiatom na stawianie budynków szkolnych jest pożądany, odstępuje sprawę tę Wydziałowi krajowemu do właściwego postąpienia“.

Ponieważ z treści sprawozdania Komisji budżetowej wypływało, że wnioski jej przyjęty bez zmiany przez Wysoki Sejm, miał na celu pozostawienie zarządów bankowemu swobody w rozbiórce kwestyi a ewentualnie i w obmyśleniu najwłaściwszej formy wykonania, co mianowicie nie wątpliwie okazuje się z ustępu nazywającego niebezpiecznym precedensem uchwały sejmowe, premtorycznie nakazujące wykonanie pewnych i ściśle naprzód oznaczonych operacyi kredytowych, przeto Wydział krajowy wstrzymując się od wszelkich uwag przekazał uchwale Wysokiego Sejmu Dyrekcyi Banku krajowego do dalszego traktowania a ewentualnie do przedstawienia dalszych wniosków w tej mierze.

Ograniczenie wolności dzielenia gruntów włościańskich.

Na posiedzeniu z dnia 17. Października 1882. Wysoki Sejm załatwiając sprawozdanie Komisji lustracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w r. 1881. powziął następującą uchwałę:

„Przypomina się Wydziałowi krajowemu, ażeby uchwale sejmowej z dnia 23. Października 1881. powziętej na wniosek hr. Tyszkiewicza i na petycyje Towarzystw gospodarczych w sprawie ograniczenia wolności dzielenia gruntów włościańskich na najbliższej sesyi sejmowej zadość uczynił przedłożeniem odpowiednich wniosków“.

Celem wykonania tej uchwały Wysokiego Sejmu Wydział krajowy z odwołaniem się na odezwę swoją z dnia 11. Lipca 1882. L. 18.143, podaną w zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności, odniósł się do Prezydyum c. k. Namiestnictwa z zapytaniem, jakie są dalsze postanowienia i zamiary c. k. Rządu w sprawie reformy obowiązującego ustawodawstwa o dziedziczeniu posiadłości gruntowych.

Do zamknięcia tego sprawozdania nie nadeszła odpowiedź c. k. Rządu na powyższe pytanie. Z tego powodu Wydział krajowy nie mógł nic więcej uczynić w tej sprawie. Jestto bowiem kwestya ustawodawstwa cywilnego, więc co do zasadniczych postanowień należy do zakresu Rady Państwa. W obecnem stadyum sprawy Wydział krajowy ograniczyć się musiał tylko do objawienia swojej opinii o projekcie rządowym i podniesienia odrębnych

stosunków naszego kraju, co też uczynił w powołanej powyżej i przed rokiem do wiadomości Wysokiego Sejmu podanej odezwie z dnia 11. Lipca 1882. L. 18.143.

W chwili zamknięcia tego sprawozdania Wydział krajowy ponownie odniósł się do Prezydium c. k. Namiestnictwa z prośbą o odpowiedź na powyżej przytoczone odezwę.

Petycje w sprawie jarmarków.

Przekazane Wydziałowi krajowemu uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 14. Października 1882. petycje: 1) gmin Kruszelnica szlachecka i Kruszelnica rustykalna o przeniesienie jarmarków w Skolem z dni świątecznych Nowego roku i Trójcy Przenajśw. na dni powszednio bezpośrednio po tych świętach następujące, oraz petycja 2) Wydziału powiatowego w Brzesku o zmniejszenie liczby jarmarków lub wyznaczenie na nie jednego dnia w tygodniu — przesłane zostały c. k. Namiestnictwu jako należące do jego zakresu działania.

Zaprowadzenie publicznych zakładów zastawniczych.

Komisyja lustracyjna Wysokiego Sejmu w zeszłorocznym sprawozdaniu swoim z czynności Wydziału krajowego wyraziła zdanie, że zaprowadzenie publicznych zakładów zastawniczych powinno być jednym z pierwszych zadań Banku krajowego. Ponieważ Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 27. Października 1882. przyjął do wiadomości całe sprawozdanie Komisyji lustracyjnej, przeto Wydział krajowy przekazał opinię powyższą o zakładach zastawniczych Dyrekcji Banku krajowego do bliższego zbadania.

Zalesienie wydm piaszczystych.

Na posiedzeniu z dnia 25. Września 1882. uchwalił Wysoki Sejm wskutek sprawozdania Komisyji kultury krajowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie zalesienia wydm piaszczystych w powiatach Jaworowskim i Mościckim co następuje:

„I. Sejm wyznacza na pokrycie kosztów zadrzewienia wydmisk i pastwisk zapiaszczonych począwszy od roku 1883:

1. w powiecie Jaworowskim:

- a) na pierwszy rok 550 zł.
- b) na następne dwa lata po . . 500 „
- c) na czwarty rok 400 „
- d) na piąty rok 250 „
- e) na ostatnie 3 lata po . . 200 „

2) w powiecie Mościckim:

- a) na pierwszy rok 700 zł.
- b) na następne 2 lata po . . 560 „
- c) na dalsze 2 lata po . . . 400 „
- d) na ostatnie 3 lata po . . 260 „

„II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wypłacenia kwot powyższych pod warunkiem, że właściciele gruntów zadrzewić się mających dostarczą bezpłatnie robocizny potrzebnej do przeprowadzenia projektowanej melioracji, niemniej gruntu pod szkółki, zaś c. k. Rząd utrzymywać będzie nadzorcę leśnego jako kierownika robót wykonać się mających, a nadto przyzna Wydziałowi krajowemu prawo ingerencji co do zużycia dotacji wyznaczonej uchwałą niniejszą z funduszu krajowego.

„III. Na pokrycie wydatków spowodowanych wyznaczeniem powyższych dotacyi otwiera się Wydziałowi krajowemu na rok 1883. kredyt do wysokości 1250 zł. w. a.“

Uchwałę powyższą podał Wydział krajowy odezwą z dnia 11. Października 1882. L. 47.720. do wiadomości c. k. Namiestnictwa, a równocześnie udzielił także odpisu jej Wydziałowi powiatowemu w Jaworowie i Mościskach.

W odpowiedzi na odezwę powyższą oznajmiło c. k. Namiestnictwo odezwą z dnia 13. Marca r. b. L. 15.929, że c. k. Ministerstwo rolnictwa przyzwoliło z funduszków państwowych tytułem wynagrodzenia leśnika, któremu poruczonem będzie prowadzenie kultur lasowych na wydmach piaszczystych w powiatach Jaworowskim i Mościskim, na rok 1883. kwotę 650 zł., zapewniając zarazem asygnatę powyższej kwoty i w następnych siedmiu latach. Ponieważ zaś reszcie warunków, od których Wysoki Sejm wypłatę dotacyi uczynił zawisłą, już przedtem stało się zadość, przeto Wydział krajowy zaasygnował rozporządzeniem z dnia 3. Kwietnia r. b. L. 15082. na podstawie udzielonego przez c. k. Namiestnictwo planu robót dotacyę na rok bieżący Wydziałom powiatowym w Jaworowie i Mościskach, a równocześnie zamianował p. Stanisława hr. Stadnickiego delegatem swym do wykonywania nadzoru nad robotami, przeprowadzić się mającemi około zadrzewienia wydmisk w powyższych powiatach.

Petycyę Wydziału powiatowego w Kolbuszowie o udzielenie zasiłku na zadrzewienie wydm piaszczystych i nieużytków w tymże powiecie, którą to petycyę Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu nie załatwioną, odstąpił Wydział krajowy odezwą z dnia 10. Listopada 1882. L. 53897. c. k. Prezydium Namiestnictwa z prośbą, ażeby zarządziło zbadanie sprawy, ewentualnie wyjednało na przeprowadzenie projektowanego zalesienia pomoc ze Skarbu Państwa.

Nakoniec nadmienia się, że podług udzielonych Wydziałowi krajowemu przez c. k. Namiestnictwo sprawozdań p. p. c. k. Rady lasowego Lettnera i c. k. komisarza lasowego Hołowkiewicza postęp robót około zalesienia wydmisk w powiatach, dla których Wysoki Sejm dawniejszemi uchwałami wyznaczył dotacye, a mianowicie Tarnobrzegskim, Niskim, Jarosławskim oraz niektórych gminach powiatów: Łańcuckiego, Przemyślańskiego i Cieszanowskiego jest zadowalniającym, jakkolwiek część gmin interesowanych powiatu Jarosławskiego, Łańcuckiego i Cieszanowskiego do udziału w projektowanych robotach dotąd nakłonić się nie dała.

Subwencya dla krajowego
Towarzystwa rybackiego.

Na posiedzeniu z dnia 20. Października 1882. przyznał Wysoki Sejm w skutek petycyi krajowego Towarzystwa rybackiego w Krakowie o subwencyę temuż Towarzystwu zasiłek w kwocie 600 zł. a. w. na r. 1883. ■ żądaniem, aby Towarzystwo przedłożyło Wydziałowi krajowemu rachunki z swych dochodów i wydatków za lata 1882 i 1883.

Uchwałę powyższą podał Wydział krajowy do wiadomości zarządu Towarzystwa rybackiego rozporządzeniem z dnia 10. Listopada 1882. L. 54.575; otrzymawszy zaś sprawozdanie z czynności Towarzystwa z r. 1881. wraz z zamknięciem rachunku za tenże rok, zaasygnował zarządowi Towarzystwa rozporządzeniem z dnia 11. Stycznia r. b. L. 354. dotacyę na rok bieżący.

Subwencya dla gal. Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego.

Na posiedzeniu z dnia 7. Października 1882. uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycyi galic. Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego o udzielenie subwencji jednorazowej w kwocie 400 zł. w. a. co następuje:

„Udziela się galic. Towarzystwu pszczelniczo-ogrodniczemu za pokwitowaniem Prezesa lub Zastępcy sumę 400 zł. w. a. jako jednorazową subwencję z funduszu krajowego“.

Uchwałę powyższą podał Wydział krajowy do wiadomości petenta rozporządzeniem z dnia 11. Października 1882. L. 49.820, a przyznany przez Wysoki Sejm zasiłek zaasygnował rozporządzeniem z dnia 11. Stycznia r. b. L. 885.

Subwencya dla szkół przemysłowych w Jarosławiu, Przemyślu, Rzeszowie i Tarnowie, oraz dla szkoły handlowej w Krakowie.

Na posiedzeniu z dnia 20. Października 1882. uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycyi Zarządu głównego Towarzystwa pedagogicznego, oraz Zarządu filii tegoż Towarzystwa w Przemyślu wstawić w preliminarz funduszu krajowego na r. 1883. dla szkół przemysłowych w Jarosławiu, Przemyślu, Rzeszowie, Tarnowie po 500 zł. w. a. dotacyi, oraz po 200 zł. w. a. na sprawienie przyrządów naukowych tytułem datku jednorazowego.

Na temże samem posiedzeniu uchwalił nadto Wysoki Sejm wskutek petycyi Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie, tudzież gminy król. stoł. miasta Krakowa co następuje:

„Szkole handlowej w Krakowie udziela się roczną subwencję w kwocie 1000 zł. w. a.“

Uchwały powyższe podał Wydział krajowy do wiadomości petentów rozporządzeniami z dnia 31. Października 1882. L. 53.439, 53.440 i 53.559, oraz z dnia 10. Listopada 1882. L. 54.561 i 54.562. Kiedy zaś Dyrekcye szkół przemysłowych dopełniły warunków, od których Wysoki Sejm w latach poprzednich czynił zawisłą wypłatę przyznanych tymże szkołom subwencji, zaś od Magistratu król. stoł. miasta Krakowa nadeszło zawiadomienie, że szkoła handlowa otwartą została z dniem 1. Października 1882. zaasygnowano subwencye na r. 1883. rozporządzeniami z dnia 11. Stycznia r. b. L. 886, 887, 917, 920 i 941.

Na popisach uczniów, które się odbyły w ciągu lata r. b., obecnym był jako delegat Wydziału krajowego we wszystkich wymienionych szkołach przemysłowych p. Ludwik Wierzbicki, członek Kuratoryi dla spraw przemysłu domowego i drobnego.

Subwencya dla Stowarzyszenia rękodzielników lwowskich „Gwiazda“.

Na posiedzeniu z dnia 20. Października 1882. r. uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycyi Stowarzyszenia rękodzielników lwowskich „Gwiazda“ o subwencję, wstawić na cel powyższy w preliminarz funduszu krajowego na rok 1884. kwotę 500 zł. w. a.

Treść uchwały powyższej podał Wydział krajowy do wiadomości zarządu Stowarzyszenia rozporządzeniem z dnia 10. Listopada 1882. L. 54.567, a przyznany przez Wysoki Sejm zasiłek zaasygnował rozporządzeniem z dnia 6. Stycznia r. b. L. 894.

Subwencya dla p. Teofilii Zielińskiej na rozszerzenie szkoły sztucznych kwiatów.

Na posiedzeniu z dnia 20. Października 1882. r. uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycyi p. Teofilii Zielińskiej o subwencję na rozszerzenie szkoły sztucznych kwiatów, wstawić na ten cel w preliminarz funduszu krajowego na r. 1883. kwotę 200 zł. w. a.

Treść uchwały powyższej podał Wydział krajowy do wiadomości petentki rozporządzeniem z dnia 10. Listopada 1882. L. 54.557 a przyznany przez Wysoki Sejm zasiłek zaasygnował rozporządzeniem z dnia 20. Grudnia 1882. L. 63.361.

Subwencya dla p. Michaliny Teodorowiczówny na otworzenie warsztatu maszynowych robót drutowych.

Na posiedzeniu z dnia 2. Października 1882. uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycyi p. Michaliny Teodorowiczówny o subwencję na warsztat robót pończoszkowych co następuje :

„Pannie Michalinie Teodorowiczównie udziela się z funduszu krajowego subwencję w kwocie 200 zł. w. a. na otworzenie warsztatu maszynowych robót drutowych, na maszynach dotąd w kraju nie używanych“.

Uchwałę powyższą udzielił Wydział krajowy petentce rozporządzeniem z dnia 11. Października 1882. L. 48.905 a przyznany przez Wysoki Sejm zasiłek zaasygnował rozporządzeniem z dnia 11. Stycznia r. b. L. 890.

Stypendyum Stanisława Tarnawskiego.

Na posiedzeniu z dnia 20. Października 1882. przyznał Wysoki Sejm wskutek petycyi Stanisława Tarnawskiego, ukończonego politechnika o zasiłek na dokończenie wykształcenia w zawodzie piwowarskim, temuż petentowi kwotę 300 zł. w. a., wypłacalnych przez Wydział krajowy częściowo w miarę postępów, jakimi petent się wykaże.

O uchwale powyższej zawiadomionym został p. Tarnawski rozporządzeniem z dnia 10. Listopada 1882. L. 54.569. a na podstawie sprawozdań, jakie przedłożył p. Tarnawski o swych zajęciach, udzielił mu Wydział krajowy list polecający, oraz wypłacił przyznaną kwotę rozporządzeniami z dnia 1. Stycznia b. r. L. 62405/82 i z dnia 5. Kwietnia b. r. L. 15.362.

Zapomoga dla Józefa Piotra Accorda na kształcenie się w zawodzie mechanicznym.

Na posiedzeniu z dnia 20. Października 1882. przyznał Wysoki Sejm wskutek petycyi Józefa Piotra Accorda o udzielenie zapomogi na kształcenie się w zawodzie mechanicznym petentowi na cel powyższy na dwa lata rocznie po 300 zł. w. a.

Treść uchwały powyższej podał Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 10. Listopada 1882. L. 54.563 do wiadomości petenta, oraz opiekuna jego, p. Franciszka Podgórskiego, c. k. adjunkta sądowego w Radłowie, oznajmiając zarazem, że przyznany przez Wysoki Sejm zasiłek wypłacany będzie w różnych ratach kwartalnych z góry poczynszy od 1. Stycznia 1883.

Zasiłki dla kształcącej się młodzieży.

Na posiedzeniu z dnia 20. października 1882. w rozprawie nad Rubr. XV. preliminarza funduszy krajowych na rok 1883. uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycyi Władysława Alexandra Tarchalskiego wstawić dla niego do budżetu jako zasiłek na kształcenie się w zawodzie handlowym po 300 zł. na dwa lata. O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy petenta i zaasygnował mu zasiłek na r. 1883. po złożeniu dowodu przyjęcia na wykłady wiedeńskiej akademii handlowej.

Przekazane przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 20. Października 1882. Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyje dwóch regorozantów wiedeńskiej szkoły weterynaryi, Józefa Langhausa i Hirsza Tłumaka załatwione zostały w ten sposób, że obu petentom przyznano jednorazowy zasiłek po 60 zł. w. a.

Mieczysławowi Piotrowskiemu, słuchaczowi akademii rolniczej w Wiedniu, który wykazał celujący postęp w naukach, a przytem brak wszelkich środków utrzymania, przyznał Wydział krajowy jednorazowy zasiłek z funduszu krajowego na ukończenie studyów w kwocie 200 zł.

Petycyje stowarzyszenia rękodzielników chrześcijańskich „Gwiazda Tarnowska“ o udzielenie pożyczki bezprocentowej w kwocie 2000 zł. w. a., ewentualnie o jednorazową zapomogę.

Na posiedzeniu z dnia 21. Września 1882. uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycyi stowarzyszenia rękodzielników chrześcijańskich „Gwiazda Tarnowska“ o udzielenie pożyczki bezprocentowej w kwocie 2000 zł. w. a., ewentualnie o jednorazową zapomogę, co następuje:

„Petycyę zarejestrowanego stowarzyszenia rękodzielników chrześcijańskich „Gwiazda Tarnowska“ z poręką ograniczoną do pięciokrotnej wkładki o udzielenie pożyczki bezprocentowej w kwocie 2000 zł. w. a. z hipotekować się mającej na realności pod Nr. cons. 273 w Tarnowie splecałnej kwartalnymi ratami po 50 zł. w. a. w przeciągu 10 lat, a w razie nieprzychylenia się do tej pożyczki o jednorazową zapomogę — odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego uwzględnienia“.

Spełniając otrzymane polecenie, znalazł Wydział krajowy przy badaniu treści statutu stowarzyszenia „Gwiazda Tarnowska“, że głównem zadaniem stowarzyszenia tego jest umoralnienie rękodzielników i uzupełnienie ich wykształcenia ogólnego. Wobec tego nie czuł się Wydział krajowy upoważnionym do udzielenia rzeczonemu stowarzyszeniu pożyczki lub zasiłku z funduszu, który Wysoki Sejm oddał Wydziałowi krajowemu do rozporządzenia na rok 1883. na cele przemysłu czyli na rozpowszechnienie ściśle fachowego wykształcenia przemysłowego, tudzież popieranie przedsiębiorstw przemysłowych. Udzielając przeto rozporządzeniem z dnia 24. września 1882. L. 47.252 zarządowi stowarzyszenia przywiedzioną na wstępie uchwałę Wysokiego Sejmu, Wydział krajowy wyłuszczył zarazem powody, dla których pomimo wszelkiego uznania, jakie się należy pożytecznej działalności stowarzyszenia „Gwiazda Tarnowska“, uwzględnienia próby jego postanowił odmówić.

Petycyja Cypryana Ciepanowskiego o subwencyę na wypróbowanie strzech ogniotrwałych jego wynalazku, oraz na przeprowadzenie prób gaszenia pożarów za pomocą ogniochronnych płyt z słomy i szuwaru.

Na posiedzeniu z dnia 21. września 1882. uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycyi Cypryana Ciepanowskiego o subwencyę co następuje:

„Petycyja p. Cypryana Ciepanowskiego, emerytowanego technika górniczego w Przemysłu o udzielenie mu subwencyi w celu przeprowadzenia prób gaszenia pożarów za pomocą ogniochronnych płyt z słomy i szuwaru, jakoteż ogniotrwałych strzech, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do uzupełniającego bliższego i szczegółowego zbadania, a natenczas do uwzględnienia, jeżeli przeprowadzenie próby uzna za stosowne“.

Uchwałę powyższą udzielił Wydział krajowy p. Cypryanowi Ciepanowskiemu rozporządzeniem z dnia 31. Października 1882. L. 47.253, a spełniając otrzymane polecenie, zawezwał równocześnie w myśl wskazówek, jakie udzieliła w tej sprawie sejmowa Komisya kultury krajowej, Komitety obydwóch krajowych towarzystw gosp., Dyrekeyę Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, oraz Komendy straży ogniowych we Lwowie i Krakowie, ażeby wzięły pod rozwagę, czy urządzenie próby zaproponowanej przez p. Ciepanowskiego byłoby pożądanem, ewentualnie, gdzie i jakim trybem próbę tę przeprowadzićby należało.

Wezwaniu temu uczynili już zadość wszyscy zapytani, a na podstawie ich opinii, dla projektu p. Ciepanowskiego wogóle przychylniej, poczyni Wydział krajowy w sprawie tej niebawem dalsze kroki.

Petycyę Barona Joachima Rosé o subwencję na utworzenie kursu praktycznego gorzelnictwa.

Na posiedzeniu z dnia 9. Października 1882. uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycyi Barona Joachima Rosé co następuje:

„Prośbę Barona Joachima Rosé o subwencję na utworzenie kursu praktycznego gorzelnictwa, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i odpowiedniego załatwienia“.

Nie znalazłszy w petycyi określenia, gdzie, w jaki sposób i jakim kosztem miałyby być urządzonym projektowany przez petenta kurs gorzelnictwa i fabrykacji drożdży prasowanych, musiał Wydział krajowy odmówić uwzględnienia wniesionej prośby rozporządzeniem z dnia 28. Października 1882. L. 50.535. Ponieważ zaś Baron Rosé, jakkolwiek poinformowany rozporządzeniem Wydziału krajowego o powodach odmowy, nie dostarczył żadnych bliższych wyjaśnień, przeto sprawa nie była więcej przedmiotem czynności Wydziału krajowego.

Petycyę Towarzystwa gorzelników w sprawie urządzenia praktycznej szkoły gorzelnictwa i zobowiązania przedsiębiorców do utrzymywania maszynistów przy kotłach parowych w gorzelniach.

Na posiedzeniu z dnia 9. Października 1882. uchwalił Wysoki Sejm nad petycyą Towarzystwa gorzelników w sprawie urządzenia praktycznej szkoły gorzelnictwa i zobowiązania przedsiębiorców do utrzymywania maszynistów przy kotłach parowych w gorzelniach przejść do porządku dziennego.

Uchwałę powyższą podał Wydział krajowy do wiadomości petentów rozporządzeniem z dnia 15. Października 1882. L. 50.536.

Petycyę o subwencję na wydawnictwo „Bartnika postępowego“.

Na posiedzeniu z dnia 19. Października 1882. uchwalił Wysoki Sejm nad petycyą Redakcyi „Bartnika postępowego“ o subwencję przejść do porządku dziennego.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy petenta rozporządzeniem z dnia 10. Listopada 1882. L. 54.568.

Petycyę Stanisława Bandrowskiego o subwencję dla jego fabryki chemicznej.

Na posiedzeniu z dnia 19. Września 1882. uchwalił Wysoki Sejm co następuje:

„Sejm przechodzi nad prośbą Stanisława Bandrowskiego o subwencję dla jego fabryki chemicznej w Krakowie do porządku dziennego“.

O uchwale powyższej zawiadomił Wydział krajowy petenta rozporządzeniem z dnia 29. Września 1882. L. 46.927.

Petycyę Adolfa Grochowalskiego o zasiłek na wykończenie żniwiarki pod nazwą „sierp mechaniczny“.

Na posiedzeniu z dnia 19. września 1882. uchwalił Wysoki Sejm wskutek petycyi Adolfa Grochowalskiego o subwencję co następuje:

„Sejm przechodzi nad prośbą Adolfa Grochowalskiego o zasiłek 600 zł. w. a. do wykończenia swej żniwiarki pod nazwą „sierp mechaniczny“ do porządku dziennego“.

Uchwałę powyższą podał Wydział krajowy do wiadomości petenta rozporządzeniem z dnia 29. Września 1882. L. 46.928.

Krajowa szkoła gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Od roku krajowa szkoła gospodarstwa lasowego zajmuje nowy, umyślnie dla niej wystawiony budynek na ulicy Stryjskiej. Wszystkie czynności pracowne, połączone z nabyciem nowej realności i przeniesieniem na nią reszty

długu, zaciągniętego w kasie oszczędności we Lwowie na hipotekę dawnej realności zostały dopełnione w jesieni z. r.

Dnia 5. Stycznia 1883. L. 63.257|82 Wydział krajowy zatwierdził kollaudację robót budowlanych w nowej realności i przyznał przedsiębiorcy, inżynierowi L. Radwańskiemu przypadające z obrachunku dokonanego według cen jednostkowych wynagrodzenie w kwocie 21.648 zł. 89 ct. Z kwoty tej przedsiębiorca pobrał już w toku budowy stosownie do postanowień kontraktu zaliczkowo 21.050 zł. Wypłacono mu zatem resztę w kwocie 598 zł. w. a. Kaucję zatrzymano stosownie do postanowień kontraktu aż do rekoaudacji i przekonania się o dokonaniem usunięciu wszystkich przez Komisję kollaudacyjną wykniętych wad i niedostatków. Cały akt kollaudacyjny przedłożony został c. k. Namiestnictwu z prośbą o asygnowanie drugiej połowy (10.000 zł.) subwencji, przyznanej ze skarbu państwa na koszt budowy. Wezwaniu temu uczyniło c. k. Namiestnictwo zadość odezwą z dnia 25. Stycznia b. r. L. 7198.

W nowym budynku szkoły leśnej pozostały jeszcze po kollaudacji do wykonania niektóre roboty (postawienie sztachet, urządzenie studni i t. d.) które uskutecznił w własnym zarządzie. Podniesioną przez Kuratoryę potrzebę postawienia werandy krytej na przechowanie grubszych okazów drzewnych, pozostawił Wydział krajowy w zawieszeniu aż do chwili, gdy z ostatecznego rachunku wydatków okaże się, że w funduszu na budowę przeznaczonym mimo dodatkowych urządzeń pozostaje jeszcze potrzebna kwota do dyspozycji.

W sprawie postawionego przez Kuratoryę już w roku ubiegłym a ponowionego w r. b. wniosku wystawienia budynku mieszkalnego dla dyrektora szkoły, Wydział krajowy zgodnie z dalszą w tej mierze uczynioną propozycją oświadczył, że uważałby zawiązanie rokowań z właścicielem realności, obok szkoły położonej, a nadającej się na budynek mieszkalny dla dyrektora, tylko w tym razie za stosowne, gdyby wypadło ponieść z funduszu krajowego wydatek w takiej tylko wysokości, iż odsetki od wydatku równałyby się w przybliżeniu dodatkowi aktywnemu, pobieranemu przez dyrektora szkoły.

Z funduszu, przeznaczonego na stypendya i zapomogi dla uczniów szkoły leśnej, przyznał Wydział krajowy 27. Czerwca 1882. L. 29.844: 8 uczniom stypendya po 100 zł., trzem po 80 zł., dwom po 60 zł., a sześciu zapomogi po 40 zł. Pozostałą z funduszu stypendyjnego za r. 1882. resztą (w kwocie 219 zł.) rozporządził Wydział krajowy zgodnie z wnioskiem Kuratoryi w ten sposób, że dwaj uczniowie otrzymali stypendya (100 i 80 zł.), a inni (9) jednorazowe zasiłki.

Krajowa średnia szkoła rolnicza w Czernichowie i szkoła ogrodnicza tamże.

Reorganizacja kraj. średn. szkoły rolniczej w Czernichowie postąpiła w ciągu peryodu objętego niniejszem sprawozdaniem o tyle, że Wydział krajowy załatwił w porozumieniu z c. k. Ministerstwem rolnictwa sprawę obsadzenia etatowych posad nauczycieli rzeczzonego zakładu. W przeszłorocznem sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego (str. 19) wspomniano już, że Wydział krajowy relacją z dnia 31. Maja 1882. L. 25.940 przedłożył c. k. Ministerstwu rolnictwa uchwałę swą w przedmiocie obsadzenia posad nauczycieli etatowych szkoły Czernichowskiej. Pragnąc zapewnić szkole potrzebnych nauczycieli zaraz z początkiem następnego roku szkolnego, powołał Wydział krajowy jeszcze przed otrzymaniem rezolucji c. k. Ministerstwa w sprawie

obsadzenia posad, dekretem z dnia 25. Lipca 1882. L. 37.233 wszystkich de-
zygnowanych kandydatów do objęcia obowiązków, poczynszy od 1. Sierpnia
1882. Na podstawie zaś odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 13.
Września 1882. L. 9344|Pr. udzielającej treść oczekiwanej rezolucji c. k.
Ministerstwa rolnictwa, zamianował dekretem z dnia 20. Września 1882.
L. 45.821 p. p.

1) Dra Ludwika Birkenmajera, nauczycielem nauk matematycznych
i fizyki;

2) Leonarda Brokla p. o. nauczyciela administracyi, taksacyi i rachun-
kowości;

3) Dra Adama Prażmowskiego p. o. obowiązki nauczyciela botaniki
i rolnictwa;

4) Hipolita Kuśnierskiego p. o. nauczyciela chowu zwierząt;

5) Piotra Giermańskiego p. o. nauczyciela chemii i mineralogii.

Zarazem pcruczył Wydział krajowy p. Leonardowi Broklowi tymczasowe
pełnienie obowiązków dyrektora zakładu. Z grona nauczycieli kraj. sred. szkoły
rolniczej w Czernichowie ubyłó w ciągu peryodu objętego niniejszem sprawo-
zdaniem dwóch, a mianowicie p. Franciszek Skowron, docent miernictwa i bu-
downictwa wiejskiego i p. Jan Kozierkiewicz, docent weterynaryi. W miejsce
pierwszego zamianował Wydział krajowy zgodnie z uchwałą Kuratoryi dekre-
tem z dnia 9. Marca r. b. L. 8239 docentem do wykładu miernictwa i budo-
wnictwa wiejskiego p. Konrada Kuhla, asystenta przy c. k. szkole politechni-
cznej we Lwowie. Drugi zaś t. j. p. Jan Kozierkiewicz opuścił Czernichów bez
zezwozenia Kuratoryi zakładu i Wydziału krajowego z końcem Kwietnia r. b.,
ażeby objąć posadę docenta przy c. k. szkole weterynaryi we Lwowie, a opróż-
niona posada docenta weterynaryi w Czernichowie dotąd nie została ob-
sadzoną.

Budowa domu mieszkalnego dla nauczycieli, o której rozpoczęciu była
wzmianka w przeszłorocznem sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego,
jest ukończoną. Niebawem zaś rozpoczętem będzie kosztem subwencyi nadzwyz-
czajnej, udzielonej na ten cel przez c. k. Ministerstwo rolnictwa, na podsta-
wie planu i kosztorysu, zatwierdzonego przez Wydział krajowy rozporzą-
dzeniem z d. 12. Czerwca r. b. L. 20498, przebudowanie ostatniej trzeciej
części budynku szkolnego, które przeprowadzom być musi w ciągu tego-
rocznych wakacyi szkolnych.

Starania Wydziału krajowego o uzyskanie subwencyi państwowej na utrzy-
manie szkoły ogrodniczej w Czernichowie osiągnęły skutek pożądany, albo-
wiem c. k. Namiestnictwo zawiadomiło Wydział krajowy odezwą z dnia 4.
Września 1882. L. 51944, że J. E. p. Minister rolnictwa przedłożony mu sta-
tut szkoły uznał za odpowiedni i wyznaczył na utrzymanie jej na razie na
lata 1882, 1883 i 1884 subwencyę roczną ze skarbu państwa w kwocie 2000 zł. w .a.

Fundacya ś. p. Tomasza
Bodziocha.

Ś. p. Tomasz Bodzioch, właściciel gospodarstwa w Zamościu przy Woj-
niczu, zmarły d. 25 Maja 1882, przeznaczył testamentem z tegoż dnia pomiędzy
innemi kwotę 10.000 zł. w. a. na utworzenie stypendyów dla uczniów szkoły
rolniczej w Czernichowie rocznie po 100 zł. w. a. wynosić mających z za-
strzeżeniem prawa rozdawnictwa tych stypendyów dla Dra Stanisława Tokarza,
adwokata w Krakowie. Otrzymawszy zawiadomienie o zapisie powyższym,
Wydział krajowy poczynił za pośrednictwem p. Dr. Feliksa Szlachtowskiego,

adwokata krajowego w Krakowie, odpowiednie kroki, ażeby fundację jak naj-
rychlej wprowadzić w życie.

Kurs gorzelnicy w Du-
blanach.

Kurs gorzelnicy w Dublanach urządzonym został w roku bieżącym po raz trzeci na podstawie tegoż samego programu naukowego, co w latach poprzednich. Uczniów zapisało się na kurs tegoroczny dziewięciu, pomiędzy którymi siedmiu gorzelanych. Liczba więc gorzelanych, którzy z kursów chcą korzystać, wzrasta z każdym rokiem. Kandydaci ci jednak nie posiadają za-
zwyczaj dostatecznego funduszu na utrzymanie się w ciągu kursu, a tem mniej na pokrycie opłaty za naukę. Z tego powodu Wydział krajowy rozporządze-
niem z dnia 15. Czerwca r. b. L. 28423 zwolnił siedmiu uczniów od wspo-
mnianej opłaty, jednemu uczniowi obniżył takową na 20 zł. w. a. a nadto
udzielił zasiłków czterem uczniom po 30 zł. w. a. a dwom uczniom po 40 zł. w. a.

Szkoła sadowniczo-ogro-
dnicza w Tarnowie.

Powołując się na relację o szkole ogrodniczo-sadowniczej w Tarnowie zamieszczoną w poprzednim sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego (str. 24), nadmieniam Wydział krajowy, że podług odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 2. Lutego r. b. L. 1025, pr. J. E. p. Minister rolnictwa wyznaczył dla szkoły ogrodniczo-sadowniczej w Tarnowie dotację roczną w kwocie 300 zł. w. a. na lata 1882, 1883 i 1884 t. j. na ten sam czas, na który Wysoki Sejm zapewnił tej szkole subwencję z funduszków krajowych.

Krajowe szkoły rolnicze
w Dublanach.

Z czynności dotyczących krajowych szkół rolniczych w Dublanach zdaje
Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi sprawę w osobnem sprawozdaniu.

Sprawa zakładania niż-
szych szkół rolniczych.

Podobnie przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie w przed-
miocie zakładania niższych szkół rolniczych, obejmujące sprawę założenia
niższych szkół rolniczych w Horodence i Jagielnicy.

Polityczna egzekucya dla
skryptów dłużnych wy-
stawionych przy konwer-
syi długów hipotecznych
za poręczeniem gmin.

Na zapytanie Prezydium c. k. Namiestnictwa z dnia 26. Lutego 1883.
L. 12612, pr. . czy nawet obecnie po przyzuanu prawa politycznej egzekucyi
zaległym wierzytelnościom hipotecznym Banku krajowego, potrzebnem jest
takie same prawo co do skryptów dłużnych, wystawionych przy konwersyi
długów hipotecznych za poręczeniem gmin — odpowiedział Wydział krajowy
w sposób twierdzący i uzasadnił tę opinią swoją w odezwie z dnia 13. Marca
1883. L. 10556 ./.

Alegat 6.

Alegat 7.

Sprzedż soli kuchennej
i na cele gospodarskie.

Wydział krajowy zestawiał sprawozdania Wydziałów powiatowych w przed-
miocie dalszej sprzedaży soli w topkach a nie w stanie miałkim i przedstawił
tak rezultat tego zestawienia jak i inne przy tej sposobności przez Reprezen-
tacye powiatowe wyrażone życzenia w sprawie sprzedaży soli Prezydium c. k.
Namiestnictwa odezwą z dnia 24. Października 1882. L. 40768. ./. W odpo-
wiedzi na to przedstawienie otrzymał Wydział krajowy z Prezydium c. k. Na-
miestnictwa odpis odezwy c. k. krajowej Dyrekeyi skrabu z dnia 14. Listo-
pada 1882. L. 60473. ./.

Alegat 8.

Alegat 9.

Odpowiedź c. k. Rządu na uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 9. Paź-
dziernika 1882, wzywającej Rząd, aby już w r. 1883. zaprowadził wyrób
i sprzedaż soli dla bydła po cenie stosunkowo niższej, zakomunikował Wy-

Alegat 10. dział krajowy wszystkim Wydziałom powiatowym okólnikiem z dnia 18. Listopada 1882 L. 55640 %.

Wniesione do Wysokiego Sejmku na sesji zeszłorocznej petycyje gmin o dozwozenie poboru surowicy dla bydła przesłał, Wydział krajowy c. k. Rządowi popierając takowe ze swojej strony.

W załatwieniu jednej z tych petycyi c. k. Ministerstwo skarbu reskryptem z dnia 14. Stycznia 1883 L. 926 poleciło c. k. Zarządowi salinarnemu w Bolechowie, aby gminie Cerkownej na ręce naczelnika do końca Maja 1883. wyjątkowo wydał na polepszenie pokarmu dla bydła 126 hektolitrow surowicy pod warunkiem poprzedniego uiszczenia niższej ceny surowicy po 26 ct. od hektolitru. Drugim reskryptem z dnia 22. Lutego 1883 L. 4447, c. k. Ministerstwo skarbu zaprowadziło dalsze ułatwienie w poborze surowicy w ogóle.

Alegat 11. Odezwe Prezydium c. k. Namiestnictwa z dnia 6. Maja 1883. L. 2046/pr. %, wskazującą te ułatwienia podał Wydział krajowy do wiadomości wszystkich Wydziałów powiatowych dnia 13. Marca 1883. L.11732.

W odpowiedzi na liczne przedstawienia w sprawie reaktywowania żupy solnej w Starejsoli nadeszła odmowna odpowiedź z c. k. krajowej Dyrekyi skarbu dnia 18. Sierpnia 1882. L. 32371. %, uzasadniona tem, że jak wykazały liczne badania pokładów w Starejsoli niemożna spodziewać się wydobywania surowicy o dostatecznej ilości i odpowiednim gatunku. W podniesionej na zeszłorocznej sesji Wysokiego Sejmku a przez Wydział krajowy w skutek petycyi kałuskiego Wydziału powiatowego popartej sprawie utrzymania ruchu w kałuskiej warzelnii soli, nadeszła przychylna odpowiedź z c. k. krajowej Dyrekyi skarbu, która odezwą z dnia 26. Lutego 1883 L. 10988. %, uwiadomiła o tem Wydział powiatowy w Kałuszu. Poparta przez Wydział krajowy prośba Wydziału powiatowego w Pilźnie o urządzenie magazynów z surowicą na stacyach kolejowych dla wygody interesowanej ludności nie została uwzględniona z powodów, przedstawionych w reskrypcie c. k. krajowej Dyrekyi skarbu z dnia 27. Maja 1883 L. 28295. %.

Alegat 12.

Alegat 13.

Alegat 14.

Zaległości funduszu propinacyjnego.

W skutek energiczniejszego postępowania c. k. Starostw w ściąganiu zaległych opłat propinacyjnych suma zaległości zmniejsza się z każdym rokiem. Wynosiła ona w roku 1879. 120.278 zł. 4¹/₂ ct. w r. 1880. 103.197 zł. 41 ct., w r. 1881. 84.119 zł. 97 ct. a w r. 1882, 47.854 zł. 32¹/₂ ct. W zaległych grzywnach rok ubiegły wykazał także korzystny postęp. Kiedy bowiem w r. 1881. zaległość wynosiła 35.335 zł. 55¹/₂ ct. spadła ta cyfra w roku następnym na 27.560 zł. 84 ct.

Wydział krajowy wyraża przekonanie, że postęp ten niejest tylko chwilowem symptomem lecz stanowczym zwrotem ku uporządkowaniu sprawy. W przekonaniu tem utwierdza Wydział krajowy okólnik J. Ex. pana Namiestnika z dnia 27. Maja b. r. L. 4983/pr. do wszystkich pp. c. k. Starostów. W okólniku tym po wytknięciu wszystkich spostrzeganych jeszcze dotąd ujemnych objawów w postępowaniu władz przy ściąganiu opłat propinacyjnych podana została następująca dyrektywa :

„Wzywam wszystkich pp. Starostów, mianowicie tych, którzy dali mi powód do ujemnych spostrzeżeń, dopuściwszy zwiększenia się restancyi propinacyjnych w ich powiatach, aby niezapominali o wytkniętym przezemnie celu, że w całym kraju niepowinny istnieć żadne restancye fundu-

szu propinacyjnego. Ta myśl przewodnia powinna być bodźcem do niezłomnej pilności i energii, bez czego powyższy cel, na szkodę pp. Starostów osiągnąć się nie da. Przypominam wreszcie Panu Staroście, iż powinienś w myśl II. ustępu reskryptu z dnia 30. Listopada 1882 L. 12449/pr. przypomnieć w stosowny sposób wszystkim szynkarzom, iż z dniem 1. Lipca b. r. są obowiązani zapłacić półroczną ratę należności propinacyjnej pod rygorem niechybnej egzekucyi. W krótkiej drodze chciej P. Starosta również zwrócić uwagę tamtejszego urzędu podatkowego, że dnia 6. Lipca b. r. ma obowiązek przedłożyć Panu Staroście dokładny wykaz zapadłych należności propinacyjnych, poczem P. Starosta zarządzisz i dopilnujesz pod osobistą odpowiedzialnością wykonania kroków egzekucyjnych. Nie potrzebuję dodawać, że ta egzekucya nie może się odnosić jedynie do opłat propinacyjnych lecz i do grzywien, które w razie udowodnionej niemożności ściągnięcia należy zamienić na karę aresztu i niezwlekać z jej wykonaniem“.

Kółka rolnicze.

W skutek prośby Centralnego Zarządu Towarzystwa kółek rolniczych o poparcie działalności Towarzystwa wystosował Wydział krajowy do wszystkich Wydziałów powiatowych okólnik którego odpis ma zaszczyt załączyć. %.

Alegat 15.

Komisya i podkomisye krajowe dla postępowania reklamacyjnego w sprawach podatku gruntowego.

JE. p. Namiestnik uwiadomił Wydział krajowy dnia 30. Maja b. r. L. 3651, że funkcyje, do których ustawami o regulacyi podatku gruntowego powołano powiatowe Komisye dla szacowań oraz Komisye i podkomisye reklamacyjne uważać należy w skutek zupełnego zamknięcia postępowania reklamacyjnego za ukończone. Z tego powodu JE. p. Minister skarbu reskrytem z dnia 23. Maja b. r. L. 1530 postanowił zwinięcie z dniem 31. Maja wszystkich powiatowych Komisyi dla szacowań, Komisyi reklamacyjnej we Lwowie podkomisyi reklamacyjnych w Krakowie i Tarnopolu. Wskntek tego zgasły mandaty członków i zastępców wybranych przez Reprezentacyę kraju do Komisyi reklamacyjnej we Lwowie oraz do podkomisyi reklamacyjnych w Krakowie i Tarnopolu.

Komitet doradczy dla spraw chowu koni w Galicyi.

W skutek odezwy c. k. Prezydjum Namiestnictwa z dnia 3. Marca r. b. L. 2039/pr. podług której delegat Wydziału krajowego w komitecie doradczym dla spraw chowu koni w Galicyi, ks. Adam Sapięha, zrezygnował z godności członka komitetu, zaproponował Wydział krajowy odezwaniami z dnia 20. Marca r. b. L. 11259 i z dnia 17. Kwietnia r. b. L. 18162 na członków komitetu pp. Alberta hr. Cetnera, Augusta Gorayskiego, Kazimierza Tuczyńskiego i Augusta Stojowskiego. Z odezwy zaś c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 16. Maja b. r. L. 4938/pr. powziął Wydział krajowy wiadomość, że J. Excelencya p. Minister rolnictwa powołał na członka komitetu dla spraw chowu koni pierwszego z zaproponowanych kandydatów.

Pożyczka na zasiewy.

Z udzielonych w r. 1880. dotkniętej nieurodzajem i klęskami elementarnymi ludności wiejskiej 500.000 zł. tytułem bezprocentowej pożyczki na zasiewy, pozostało z końcem Kwietnia b. r. w zaległości już tylko 2348 zł. 74 $\frac{1}{2}$ ct. — Wydział krajowy nie wystąpił przeciw zalegającym ze spłatą dłużnikom z środkami przymusowemi (egzekucyą polityczną), gdyż ciągle wpływają częściowe zwroty i suma zaległości stale się zmniejsza a przyczyną zwłoki nie jest niechęć do płacenia lecz niedostatek, zwłaszcza w okolicach,

gdzie ludność po r. 1880 ponownie nawiedzona została klęskami elementarnymi.

Projekt zaprowadzenia w Krakowie stałych targów tygodniowych na bydło rzeźne, trzodę chlewną i owce z Galicji i Bukowiny.

Prezydium Magistratu król. stół. miasta Krakowa wniosło do Wydziału krajowego umotywowaną prośbę, ażeby poparł usiłowania Reprezentacji tegoż miasta, dążące do zaprowadzenia w Krakowie stałych targów tygodniowych na bydło rzeźne, trzodę chlewną i owce z Galicji i Bukowiny. Uwzględniając prośbę powyższą zawiadomił Wydział krajowy odezwą z dnia 29. Maja r. b. L. 21486 c. k. Prezydium Namiestnictwa, że pragnie wziąć udział w obradach Komisji, którą podług doniesienia Prezydym Magistratu Krakowskiego c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych zamierza ustanowić do zbadania i ocenienia projektu Reprezentacji miasta Krakowa.

Sprawozdanie z wystawy rolniczo-przemysłowej w Przemysłu.

Uwzględniając prośbę komitetu wystawy rolniczo-przemysłowej w Przemysłu z roku 1882, postanowił Wydział krajowy zarządzić opisanie główniejszych działów tej wystawy przez fachowych i ogłosić drukiem opisy. Wskutek tego zamianował Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 29. Sierpnia 1882. L. 41711 referentów, przeważnie z grona profesorów kraj. wyższej szkoły rolniczej w Dublanach.

Dostarczone opisy wydała następnie Redakcja „Gazety Lwowskiej“ za zezwoleniem c. k. Prezydium Namiestnictwa własnym nakładem jako dodatek dla prenumeratorów Gazety w 3000 egzemplarzy, a nadto dostarczyła Wydziałowi krajowemu bezpłatnie 300 egzemplarzy sprawozdania, z których Wydział krajowy krajowym Towarzystwom gosp. oddał do rozporządzenia 110 egzemplarzy. — Koszta podróży i renumerację referentów wynoszące około 500 zł. w. a. pokryte zostały z funduszu dyspozycyjnego.

Towarzystwo ogrodniczo-sadownicze we Lwowie.

Podług sprawozdania Towarzystwa ogrodniczo-sadowniczego we Lwowie za rok 1882. uczęszczało do szkoły ogrodniczej w tymże roku uczniów 12. — Ztych opuściło zakład z powodu długotrwałej choroby 2. ukończyło nauki 2. a pozostało nadal w zakładzie 8.

Z wyjątkiem 2. stypendystów, utrzymywano resztę uczniów kosztem Towarzystwa.

Egzamina szkoły ogrodniczej odbyły się w przytomności delegatów Wydziału krajowego, c. k. Namiestnictwa komitetu Towarzystwa gospodarczego i Rady miejskiej.

W ogrodzie pomimo szkód zimowych znajdowało się z końcem roku 1882. szepców uszlachetnionych 2—6 letnich przeszło 60,000 sztuk; krzewów i drzew ozdobowych 6,500 — pikowanych ziarnówek około 50,000 i 4 zagony zasianych ziarn i pestek.

Towarzystwo w roku 1882. znowu rozdało bezpłatnie szkołom ludowym i gminom szepców szlachetnych 500 sztuk, kółkom włościańskim 300 sztuk, zaś nasion doborowych jarzynnych w wartości 400 zł.

Nakładem tego Towarzystwa wydane zostało dziełko popularnie napisane przez L. Pierożyńskiego o uszlachetnianiu, sadzeniu, pielęgnowaniu drzew owocowych, o hodowaniu jarzyn; z tego dzieła ofiarował autor bezpłatnie 100 egzemplarzy dla szkół ludowych.

Wyznaczoną przez Wysoki Sejm subwencyą za rok 1882 w kwocie 700 zł. jakoteż dwa stypendya po 100 zł. zaasygnowano Towarzystwu w sposób zwykły rozporządzeniem z dnia 2. Stycznia 1883. L. 303.

Broszurka: „Sposób wytępienia kornika świerkowego.“

Komitet c. k. gal. Towarzystwa gospod. przedłożył Wydziałowi krajowemu prośbę, ażeby wskutek wyczerpania się pierwszego nakładu broszurki „Sposób wytępienia kornika świerkowego“ wydanej kosztem c. k. Ministerstwa rolnictwa w r. 1876. zarządził przedruk tej broszurki kosztem funduszu krajowego. — Wskutek podania powyższego Wydział krajowy udał się odezwą z dnia 23. Stycznia r. b. L. 3446. do c. k. Prezydium Namiestnictwa z prośbą, ażeby wyjednało dla niego u c. k. Ministerstwa rolnictwa zezwolenie na przedrukowanie broszurki, a uzyskawszy to zezwolenie postanowił zarządzić przedruk kosztem swego funduszu dyspozycyjnego.

Subwencya c. k. skarbu Państwa dla Dr. Maksymiliana Nowickiego na prace mające na celu rozmnażanie i rozdzielanie ryb w Galicyi.

C. k. Towarzystwo rolniczo-gospodarcze w Krakowie przedłożyło c. k. Ministerstwu rolnictwa z gorącym poparciem podanie p. Dr. Maksymiliana Nowickiego, c. k. profesora uniwersytetu jagiellońskiego w Krakowie, o udzielenie subwencyi na prace mające na celu rozmnażanie i rozdzielanie ryb w Galicyi.

Podanie to przesłało c. k. Prezydium Namiestnictwa z rozporządzeniem J. E. p. Ministra rolnictwa odezwą z dnia 22. Sierpnia 1882. L. 8788/pr. Wydziałowi krajowemu z zapytaniem, czy i jaką kwotą gotowa Reprezentacya kraju petentowi przyjść w pomoc. — Kiedy zaś Wydział krajowy oznajmił odezwą z dnia 3. Września 1882. L. 42618. temuż c. k. Prezydium, że prace p. Dr. Nowickiego około podniesienia rybactwa krajowego poparł już subwencyami w latach 1881 i 1882. oraz że i nadal gotów być pomocnym p. Dr. Nowickiemu w miarę uznanej potrzeby i funduszy oddanych mu do rozporządzenia przez Wysoki Sejm, uzyskał p. Dr. Nowicki podług odezwy c. k. Namiestnictwa z dnia 6. Listopada 1882. r. L. 64.493. ze Skarbu Państwa subwencyę nadzwyczajną w kwocie 300 zł. w. a.

Fundacya „Wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej we Lwowie z r. 1877.“

Na posiedzeniu z dnia 20. Października 1882. w rozprawie nad Rubr. XV. preliminarza funduszy krajowych na rok 1883. Wysoki Sejm powziął następującą uchwałę:

„Petycyę Teofili Mańkowskiej o subwencyę dla syna Mieczysława, czeładnika stolarskiego celem wysłania go do Niemiec i Francyi przekazuje się Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia przy rozdawaniu stypendyów z fundacyi stypendyjnej krajowej wystawy rolniczej“.

W wykonaniu tej uchwały Wydział krajowy uwiadomił petentkę dnia 10. Listopada 1882. l. 54.559, że syn jej Mieczysław dopiero w przyszłym roku może się ubiegać o stypendyum z fundacyi wystawy, gdyż stypendya za rok 1882. rozdane zostały już przed wniesieniem tej petycyi. Mianowicie przedłużył Wydział krajowy w myśl statutu dotychczasowym stypendystom (stolarzowi Ignacemu Schröderowi i ślusarzowi Franciszkowi Słonce) pobór stypendyum na rok jeden i nadał trzecie stypendyum Józefowi Szulakiewiczowi uczniowi z kuźni zakładu Drohowyżkiego. Na rok 1883. przypadają do rozdania dwa stypendya po 300 zł. Jedno zostało już nadane Franciszkowi

Gromce dla kształcenia się w białoskórnicwie, na drugie stypendyum przeznaczone dla stolarza konkurs zostanie w ciągu lata rozpisany.

Jako należytość rządową od listu fundacyjnego wypłacił Wydział krajowy kasie rządowej 1464 zł.

Fundacya Maryi Feliksy z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielniczków i przemysłowców.

Alegat 16.

Przeprowadziwszy rokowania z pełnomocnikiem p. Maryi Feliksy z hrabiów Golejewskich Czarkowskiej, adwokatem krajowym we Lwowie Dr. Marcelim Madejskim, Wydział krajowy ułożył projekt listu fundacyjnego, który przedłożony zostanie c. k. Rządowi do zatwierdzenia.

Stypendya i zasiłki dla uczniów pozakrajowych szkół rolnictwa i leśnictwa.

Z wstawianej corocznie przez Wysoki Sejm do budżetu kwoty 2.000 zł. na stypendya i zasiłki dla uczniów szkół weterynaryi, rolnictwa i leśnictwa przyznał Wydział krajowy :

A) uczniom c. k. Akademii rolniczej w Wiedniu :

- 1) Hilaremu Follprachtowi i Michałowi Martyńcowi po 300 zł.
- 2) Janowi Kosinie i Janowi Ficałowiczowi po 150 zł.

B) uczniom szkoły weterynaryi we Lwowie: Nareczowi Sikorskiemu-Stanisławowi Kwiecińskiemu, Franciszkowi Lenartowiczowi, Ludwikowi Tymofiejewiczowi i Euzebiuszowi Nestajce po 100 zł.;

C) jako zasiłek jednorazowy na odbycie podróży naukowej za granicę przyznano ukończonemu słuchaczowi Akademii rolniczej w Wiedniu Kazimierzowi Achtowi 600 zł.

Subwencye na cele kultury krajowej.

Wydział krajowy udzielił z funduszu dyspozycyjnego w ciągu peryodu objętego niniejszem sprawozdaniem na cele kultury krajowej następujące subwencye :

1) P. Dr. Karolowi Schweizerowi począwszy od 1. Kwietnia 1882. po koniec Września tegoż roku zasiłek miesięczny w kwocie 75 zł. w. a. na podróż naukową mającą na celu wykształcenie się w administracyi gospodarczej (por. poprzednie sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego str. 43.,

2) Związkowi Stowarzyszeń zarobkowych i gosp. we Lwowie 150 zł. w. a. za tyleż egzemplarzy VIII. rocznika Stowarzyszeń.

3) Oddziałowi gal. Towarzystwa pszczelniczo-ogrodniczego w Bochni 200 zł. w. a. na urządzenie wykładów popularnych o pszczelnictwie i ogrodnictwie.

Przemysł domowy i rękodzielniczy.

O czynnościach dotyczących spraw przemysłu domowego i rękodzielniczego przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.

Sprawy górnicze.

Czynności Wydziału krajowego podjęte w celu podniesienia przemysłu naftowego i górniczego są dalszym ciągiem wykonywania uchwały Sejmu krajowego z dnia 18. Października r. 1878, a to, co w okresie czasu od dnia 1. Lipca r. 1882. po dzień 1. Lipca r. b. zdziałano, jaką pomoc przedsiębiorcom przyniesiono przez geologiczno-górnicze badania kraju i starania u Wysokiego Rządu o ulgi w podatkach i opłacie należytości, oraz w czem dano wskazówki racjonalniejszego zużytkowywania produktów przeróbki chemicznej, będzie przedmiotem specjalnego sprawozdania Wysokiemu Sejmowi do LW. 33.483/883 przedłożyć się mającego.

Zakłady naukowe dla kształcenia górników i specjalne dla nich stypendya.

Sprawozdanie to zawierać także będzie przedstawienie starań, jakie zostały podjęte w myśl uchwały Sejmu krajowego z dnia 13. Października 1882 r. celem uzupełnienia oddziałem górniczo-hutniczym akademii przemysłowo technicznej w Krakowie, gdzieby technicy krajowi mogli nabywać odpowiedniego dla zawiadowców i kierowników kopalń naftowych wykształcenia, oraz relację o użyciu funduszu 1.300 zł. w. a. przeznaczonych uchwałą Sejmu z dnia 12. Października r. z. na wykształcenie górników w zawodach specjalnych kraj nasz bliżej obchodzących.

Z inicjatywy Rady górniczej powstał nadto projekt założenia niższej szkoły górniczej w Gorlicach, który Sejmowi krajowemu będzie tem samem sprawozdaniem przedłożony.

Czynności bióra melioracyjnego.

Czynność bióra melioracyjnego za czas od 1. Lipca 1882. po koniec Czerwca 1883. była następująca:

A) O pomoc techniczną biura zgłosiły się w tym czasie strony następujące:

- 1) Komitet dla regulacji odpływu wód dzikich w powiecie Mieleckim.
- 2) Komitet dla regulacji rzeki Gniłej Lipy w powiatach Przemyślańskim i Rohatyńskim.
- 3) Właściciele gruntów położonych nad Lubaczówką w powiatach Cieszanowskim i Jarosławskim, celem regulacji tego potoku.
- 4) Komitet dla regulacji potoku Mrowli w powiecie Rzeszowskim.
- 5) Komitet dla regulacji rzeki Wisłoka w powiatach Sanockim, Brzozowskim i Krośnieńskim.
- 6) Spółka wodna Żabnicka w powiecie Tarnowskim.
- 7) Spółka wodna w powiecie Dąbrowskim.
- 8) Komitet prow. spółki wodnej dla uregulowania rzeki Wiszni przy ujściu do Sanu.
- 9) Wydział powiatowy Nisko.
- 10) Obszary dworskie z Balicz i Sokołowa.
- 11) Spółka drenarska w powiecie Wielickim.
- 12) Miasteczko Gliniany w sprawie regulacji Pełtwi.
- 13) Gminy Łomna i Dobra w sprawie regulacji Sanu.
- 14) Zwierzchność gminna w Rudnikach w sprawie osuszenia.
- 15) Gmina Żukowice.
- 16) Gmina Jaćmierz.
- 17) Włościanie z gminy Przegnojowa.
- 18) JW. Jan hr. Tarnowski z Chorzelowa.
- 19) Wny Oskar Schnell z Nakwaszy.
- 20) „ Wł. Rozwadowski z Dębin.
- 21) „ Adam Krajewski z Opłucka.
- 22) „ Ignacy Krajewski z Czech.
- 23) JWna Rozalia hr. Zamojska z Ohładowa.
- 24) Wny W. Karniewski z Zawilcza.
- 25) Wny B. Rozwadowski z Majdanu.
- 26) JW. Stanisław hr. Badeni z Radziechowa.
- 27) JW. Seweryn br. Brunicki ze Zaleszczyk.
- 28) Wny Dr. G. Ziembicki z Malczyc.
- 29) Zarząd dóbr fundacyi St. hr. Skarbka z Roźniatowa.

- 30) JW. K. hr. Scipio z Łopuszki w.
- 31) „ Stefan hr. Zamojski z Wysocka.
- 32) Wny Teodozy Polański z Rudnik.
- 33) Zarząd dóbr Wodniki.
- 34) Wny B. Wierzechlejski z Kabarowiec.
- 35) Zarząd dóbr JO. ks. de Ligne z Toporowa.
- 36) Wny Jankowski z Rozalnia.
- 37) „ Tustanowski z Pukowa.
- 38) Wni Mikołaj i Eugeniusz Krzysztofowicze ze Załucza.
- 39) Zarząd kraj. folwarku w Dublanach.
- 40) Wny Antoni Gniewosz z Beska.
- 41) Wny F. Gniewosz z Nowosielec.
- 42) „ K. Wiktor z Zarszyna.
- 43) „ Zenon Słonecki z Jurowiec.
- 44) „ Leon Grotowski z Jaćmierza.
- 45) „ T. Ostaszewski ze Wzdowa.
- 46) „ J. Obst z Bukowa.
- 47) „ Reitzenstein z Trześniowa.
- 48) „ A. Stojowski z Jaszczewa.
- 49) „ A. Gorayski z Moderówki.
- 50) „ J. Kakowski ze Zboisk.
- 51) Wna K. Truskolaska z Płonnej.
- 52) Zarząd dóbr JO. ks. Eustachego Sanguszki ■ Tarnowa.
- 53) Zarząd dóbr J. E. Alfreda hr. Potockiego w Łańcucie.
- 54) Wny Adolf Jordan z Błonia i Więckowic.
- 55) „ Aleksander Senkowski z Wojsławia.
- 56) „ Aleksander Dydyński ze Słupi.
- 57) „ Józef Męciński z Partynia.
- 58) JWny Zdzisław hr. Tyszkiewicz z Weryni.
- 59) „ Witold hr. Łubieński z Zassowa.
- 60) „ Henryk hr. Breza z Podleszan,
- 61) „ Mieczysław hr. Rey z Przecławia.
- 62) JWny A. E. hr. Stadnicki z Nawojowy.
- 63) Wny Karol Berke z Karwodzy.
- 64) Wny Jan Ostrowski z Krzyża.
- 65) Wny Dietl z Rznchowej.
- 66) Sekcyja ogrodowa rady miasta. Tarnowa.
- 67) JWny hr. Potulicki z Glinian.
- 68) Wny Józef Giżowski z Mokrzan.
- 69) JWny hr. Drohojowski z Krukienic.
- 70) Wny Włodzimierz Younga z Hruszatyc.
- 71) Wny Younga z Trzeieńca.
- 72) JWny A. bar. Horoch z Chwałowic.
- 73) Wny H. Rodakowski z Bortnik.
- 74) Wny L. Thom z Hoieszowa.
- 75) Zarząd dóbr z Chodorowa.
- 76) JWny Roger hr. Łubieński.

Stosownie do nadchodzących zgłoszeń zbadano na miejscu życzenia stron interesowanych, lub też załatwiono sprawy wchodzące w zakres kraj. ustawy wodnej.

B) W czasie od 1. Lipca 1882. po koniec czerwca 1883. przeprowadzono następujące zdjęcia niwelacyjne i pomiary hydrometryczne :

1) Dla spółki wodnej do regulacji rzeki Wisłoka w powiatach Sanockim, Brzozowskim i Krośnieńskim :

- a) 10.000 morgów łąk i roli do osuszenia;
- b) 25 kilometrów rzeki Wisłoka do zregulowania;
- c) 8 kilometrów dopływów tej rzeki.

2) Dla spółki wodnej do uregulowania odpływu dzikich wód w powiecie Mieleckim :

- a) 10.000 morgów roli i łąk do osuszenia generalnego;
- b) 15 kilometrów kanału odpływowego;
- c) 6 kilometrów kanałów drugorzędnych.

3) Dla zawiązać się mającej spółki wodnej w gminach Rudniki i Piaseczna powiatu Żydaczowskiego :

- a) 2.100 morgów roli, łąk i pastwisk do osuszenia generalnego;
- b) 1½ kilometra głównego kanału odpływowego.

4) W Rudnikach, powiecie Żydaczowskim u Wgo Teodozego Polańskiego :

- a) 155 morgów łąk do osuszenia;
- b) 100 " " do osuszenia i nawodnienia;
- c) 30 " " do nawodnienia;
- d) 346⅓ " roli do drenowania;
- e) 37 " łąk do osuszenia;
- f) 362 " roli i łąk do osuszenia i drenowania;
- g) 15 kilometrów rowów odpływowych i potoku Perekip.

5) W Zaleszczykach u JWgo Seweryna br. Brunickiego :

- a) 21¼ morgów moczaru do osuszenia i nawodnienia;
- b) 1 kilometr rowu odpływowego.

6) W Laszkach u JWgo Stefana hr. Zamojskiego :

- a) 95 morgów roli do drenowania;
- b) 1 kilometr kanału odpływowego na granicy gmin Laszki i Bo-

brówka.

7) W Wysocku u JWgo Stefana hr. Zamojskiego :

- 15 morgów roli pod drenowanie.

8) W Sokołowie i Baliczach :

- 4 kilometry rzeki Świcy celem uregulowania łożyska.

9) W Ohładowie u JWej Rozalii hr. Zamojskiej :

- a) 190 morgów moczaru do osuszenia;
- b) 90 morgów moczaru do osuszenia i nawodnienia.

10) W Majdanie u Wgo Rozwadowskiego :

- 100 morgów łąk do osuszenia.

11) W Dębinach u Wgo W. Rozwadowskiego :

- a) 60 morgów łąk do osuszenia;
- b) 75 " " do nawodnienia.

- 12) W Załuczcu u Wnych Krzysztofowiczów :
100 morgów łąk i roli do osuszenia.
- 13) W Jaémierzu u Wgo Grotowskiego :
a) 23 morgów roli do drenowania ;
b) 18 " łąki do osuszenia ;
c) 10 " " do nawodnienia.
- 14) W Besku u Wgo Gniewosza :
a) 27 morgów roli do drenowania ;
b) 18 " łąki do osuszenia ;
c) 18 " " do nawodnienia.
- 15) W Zboiskach u Wgo Kakowskiego :
5 morgów łąk do nawodnienia.
- 16) W Jurówcach u Wgo Słoneckiego :
50 morgów łąki do nawodnienia.
- 17) We Wzdowie u Wgo Ostaszewskiego :
8 morgów łąki do nawodnienia.
- 18) W Wysocku u JWgo Stefana hr. Zamojskiego :
26 morgów roli pod drenowanie.
- 19) W Krzyżu u Wgo Ostrowskiego :
19,2 morgów roli do drenowania.
- 20) W Gumniskach u JO. Eustachego ks. Sanguszki :
35 morgów roli do drenowania.
- 21) W Kobierzynie u Wgo Męcińskiego :
20 morgów roli do drenowania.
- 22) W Zassowie u JW. W. hr. Łubieńskiego :
120 morgów do osuszenia.
- 23) W Weryni u JWgo Z. hr. Tyszkiewicza :
a) 200 morgów roli do drenowania ;
b) 100 " łąk do nawodnienia.
- 24) Dla spółki wodnej regulacyi Żabnicy w powiecie Tarnowskim 0,4 kilo-
metra ujścia potoku Kozierówki dla uregulowania.
- 25) W Łańcucie u JE. Alfreda hr. Potockiego :
100 morgów roli do drenowania.
- 26) W Przecławiu u JWgo Mieczysława hr. Reja :
12 morgów roli do drenowania :
Zniwelowano więc w czasie od 1. Lipca 1882 po koniec Czerwca 1883. :
1.280 $\frac{1}{2}$ morgów roli dla drenowania.
798 morgów roli i łąk dla osuszenia otwartemi rowami.
507 $\frac{1}{4}$ morgów łąk dla nawodnienia.
76,9 kilometrów rzek, potoków i kanałów odpływowych celem uregu-
lowania odpływu wód, wreszcie
22.100 morgów terenu inundacyjnego lub zabagnionego dla melioracyi
pierwszorzędnej, t. j. generalnego osuszenia.

Oprócz tego rozpoczęto w tym czasie w powiecie Rzeszowskim zdjęcia niwelacyjne i hydrometryczne dla uregulowania potoku Mrowli z dopływami i osuszenia 3.500 morgów zabagnionych łąk i pastwisk.

C) W tym okresie czasu wypracowano szczegółowe plany wraz z objaśnieniami technicznymi i kosztorysami dla stron następujących :

- 1) Dla fundacyi St. hr. Skarbka w Żydaczowie:
Plan generalnego osuszenia 405 $\frac{1}{2}$ morgów łąk i pastwisk.
- 2) Dla JW. Seweryna bar. Brunickiego w Dobrowlanach:
plan osuszenia i nawodnienia 21 $\frac{1}{4}$ morgów moczaru.
- 3) Dla JWgo Stefana hr. Zamojskiego w Laszkach:
projekt drenowania 94,4 morgów roli.
- 4) Dla Wgo Teodozego Polańskiego w Rudnikach:
a) Projekt drenowania 346 $\frac{1}{3}$ morgów roli;
b) Projekt osuszenia 37 morgów łąki.
- 5) Dla zawiązać się mającej spółki wodnej w gminach Rudniki i Pasieczna powiatu Żydaczowskiego:
Projekt regulacyi odpływu wód z obszaru 2.100 morgów roli, łąk i pastwisk.
- 6) Projekt regulacyi rzeki Swicy na długości 4 kilometrów w Sokołowie i Baliczach.
- 7) Dla spółki wodnej w powiecie Mieleckim:
projekt osuszenia i regulacyi odpływu wód dzikich między Wisłoką a drogą krajową Dębicko-Tarnobrzeską z obszaru 10.000 morgów.
- 8) Dla JWnej Rozalii hr. Zamojskiej w Ohładowie:
a) plan osuszenia 190 morgów łąk;
b) plan osuszenia i nawodnienia 90 morgów łąk.
- 9) Dla Wgo W. Rozwadowskiego w Dębinach:
a) plan osuszenia i nawodnienia 75 morgów łąk;
b) plan osuszenia 60 morgów łąki.
- 10) Dla Wgo B. Rozwadowskiego w Majdanie:
projekt osuszenia 100 morgów roli i pastwisk.
- 11) Dla Wgo Antoniego Gniewosza w Besku:
a) plan drenowania 27 morgów roli;
b) plan osuszenia 18 morgów łąki;
c) plan nawodnienia 18 morgów łąki.
- 12) Dla Wgo L. Grotowskiego w Jaćmierzu:
a) plan nawodnienia 10 morgów łąki.
b) plan osuszenia 18 morgów łąki;
c) plan drenowania 23 morgów roli.
- 13) Dla Wgo J. Kakowskiego w Zboiskach.
plan nawodnienia 5 morgów łąki.
- 14) Dla Wgo Jana Ostrowskiego w Krzyżu:
plan drenowania 19,2 morgów roli.
- 15) Dla Wgo J. Męcińskiego w Partyniu:
plan drenowania 20 morgów roli.
- 16) Dla JO. Eustachego ks. Sanguszki w Tarnowie:
plan drenowania 35 morgów roli.
- 17) Dla JWgo W. hr. Łubieńskiego w Zassowie:
plan osuszenia 120 morgów.
- 18) Dla JWgo Z. hr. Tyszkiewicza w Weryni:
a) plan drenowania 200 morgów roli;
b) plan nawodnienia 100 „ łąki;
c) plan urządzenia fabryki drenów.

- 19) Dla JWgo M. hr. Reya w Przeclawiu:
plan drenowania 12 morgów roli.
- 20) Dla JWgo H. hr. Brezy w Podleszanach:
plan urządzenia fabryki drenów.
- 21) Dla JWgo A. E. hr. Stadnickiego w Nawojowej:
plan urządzenia fabryki drenów.
- 22) Dla Wgo Wohlfelda w Żabnie: plan szluzu na potoku Żabnicy.
- 23) Dla Rady miasta Tarnowa:
plan drenowania 2 morgów szkółki owocowej.

Oprócz tego jest na ukończeniu projekt szczegółowy regulacji rzeki Wiśłoka w powiatach Sanockim, Brzozowskim i Krośnieńskim wraz z dopływami, mającej na celu zabezpieczenie od wylewów i generalne osuszenie obszaru 10.000 morgów.

Ogółem więc wypracowano w biurze melioracyjnym w czasie od 1. Lipca 1882. do końca czerwca 1883. projektów:

na drenowanie	778, ₉	morgów
na osuszenie otwartymi rowami	930, ₁₅	"
na nawodnienie	319, ₂₅	"
na generalne osuszenie (melioracją pierwszorzędną)	22.100, ₀	"
	<u>Łącznie 24.128,₆₅</u>	morgów.

D) Z zaprojektowanych w powyższym czasie robót melioracyjnych przeprowadzono w całości lub w części przy współudziale funkcyjnaruszów biura melioracyjnego:

- 1) Drenowanie 27 morgów roli w Besku u Wgo A. Gniewosza.
- 2) Osuszenie 100 morgów łąki tamże.
- 3) W Jaémierzu u Wgo L. Grotowskiego:
 - a) drenowanie 23 morgów roli;
 - b) osuszenie 18 morgów łąki;
 - c) nawodnienie 10 morgów łąki.
- 4) Nawodnienie 5 morgów łąki w Zboiskach u Wgo J. Kakowskiego.
- 5) Drenowanie 94,₄ morgów roli w Laszkach u JWgo hr. Stefana Zamojskiego.
- 6) Przeprowadzenie robót wstępnych koło generalnego osuszenia otwartymi rowami jako przygotowanie dla drenowania 346 $\frac{1}{3}$ morgów roli i 37 morgów łąki w Rudnikach u Wgo Teodozego Polańskiego.
- 7) Drenowanie 20 morgów roli na kraj: folwarku w Dublanach.
- 8) Osuszenie 100 morgów łąk na folwarku Dublańskim.
- 9) Drenowanie 20 morgów roli u Wgo J. Męcińskiego w Kobierzynie.
- 10) Drenowanie 35 morgów JO. Eust. ks. Sanguszkii w Gumniskach.
- 11) Drenowanie 7 morgów roli u Wgo J. Ostrowskiego w Krzyżu.
- 12) Drenowanie 17,₅ morgów roli u JWgo Z. hr. Tyszkiewicza w Weryni.
- 13) Osuszenie otwartymi rowami 120 morgów u JWgo W. hr. Żubieńskiego w Zassowie.
- 14) Drenowanie 2 morgów szkółki owocowej w ogrodzie miejskim w Tarnowie.
- 15) Regulacja ujścia Kozierówki do Żabnicy na długości 0,₄ klmtra w pow. Tarnowskim.

- 16) Urządzenie wyrobu rurek drenowych w Weryni u JWgo Z. hr. Tyszkiewicza.
 17) " " " " w Podleszanach u JWgo H. hr. Brezy.
 18) " " " " w Nawojowej u JWgo A. E. hr. Stadnickiego.

Ogółem tedy przeprowadzono lub rozpoczęto roboty melioracyjne przy pomocy biura wczynie objętym niniejszem sprawozdaniem na obszarze 982 morgow.

E) Oprócz powyżej wykazanych prac załatwiło biuro melioracyjne następujące ważniejsze czynności:

1) Przeprowadzono zdjęcie i wypracowano plan regulacji rzeki Prutu pod Śniatynem przy moście krajowym.

2) Kontrolowano i kolaudowano budowle wodne przy regulacji rzeki Wisłoki pod Jasłem.

3) Komisyjonowano w sprawie ubezpieczenia brzegów rzeki Wisłoka pod Nową wsią na drodze krajowej Rzeszów — Nisko.

4) Interweniowano w sprawie regulacji rzeki DUBY pod Roźniatowem, majątkiem fundacji St. hr. Skarbka.

5) Wykonano częściowe ubezpieczenie rzeki Świcy pod Sokołowem przy subwencji krajowej w ilości 500 zł. w. a.

6) Interweniowano przy regulacji Dunajca pod Jazowskiem i Maszkowicami dla drogi krajowej Stary Sącz — Niedzica.

Interweniowano dalej:

7) W sprawie regulacji rzeki Łomnicy pod Perehińskiem;

8) w sprawie zawiązania spółki wodnej dla regulacji rzeki Gniłej Lipy w pow. Przemysłańskim i Rohatyńskim;

9) w sprawie zawiązania spółki wodnej dla regulacji potoku Mrowli w pow. Rzeszowskim;

10) w sprawie osuszenia gruntów i ogrodów szpitala Św. Łazarza w Krakowie;

11) w sprawie zbadania ilości wody w Alwerni dla warsztatu garncarskiego;

12) w sprawie przebudowania szluzu stawowej w Łązku pod Chwałowicami u JWgo br. Horocha;

13) w sprawie budowy nowych łotoków i stawideł dla zakładu wodnego w Radawie;

14) w spornej sprawie wodnej pomiędzy właścicielem Malczyc a właścicielem zakładu wodnego w Zurzycach;

15) skontrolowano plany i przeprowadzone przez przedsiębiorcę drenowanie na folwarku Albigowa w dobrach ordynacji Łańcuckiej;

16) skontrolowano plany i drenowanie wykonane przez prywatnego inżyniera w Więckowicach u Wgo A. Jordana;

17) zbadano stan robót regulacyjnych nad potokiem Żabnicą w pow. Tarnowskim po wylewie w Sierpniu 1882 r. celem skonstatowania szkód przez wylew wyrządzonych.

Dla wykazania wzrostu robót melioracyjnych od czasu utworzenia biura przy Wydziale krajowym nie odrzeczy będzie podać zgłoszenia, zdjęcia niwelacyjne, tudzież ilość wypracowanych projektów i wykonanych melioracyj, które zestawiono w następującej tabeli:

Okres czasu	Ilość zgłoszeń	Przeprowadzono zdjęcia niwelacyjne		Wypracowano projekty		Wykonano roboty	
		dla melioracji lokalnych	dla melioracji pierwszorzędnych (spółek wodnych.)	dla melioracji lokalnych	dla melioracji pierwszorzędnych (spółek wodnych.)	dla melioracji lokalnych	dla melioracji pierwszorzędnych (spółek wodnych)
		na obszarze		na obszarze		na obszarze	
		morgów	morgów	morgów	morgów	morgów	morgów
w r. 1879 .	25	1.467	—	815	—	277	—
" " 1880 .	22	640	2.600	560	2.600	292	2.600
" " 1881 . i pierwszej połowie 1882	93	1.986	5.000	1.536	15.000	640	15.000
od 1 Lipca 1882 do 30 Czerw- ca 1883.	76	2.585 ³ / ₄	22.100	2.028 ² / ₃	22.100	982	konty- nuuje się (15.000)
Ogółem .	216	6.678 ³ / ₄	29.700	4.939 ² / ₃	39.700	2.191	17.600

Biuro statystyczne.

W czasie od 1. Lipca 1882. do końca Czerwca 1883. r. biuro statystyczne wydało pierwszy zeszyt VIII, rocznika Wiadomości statystycznych obejmujący pracę, pod tytułem: Podział terytoryalny Galicyi według stanu z 1. Stycznia 1883. tudzież obszar, ludność i gęstość zaludnienia powiatów przez prof. Dr. T. Pilata. W pracy tej uwzględnione są wszelkie zmiany w ostatnich czasach bardzo liczne, w podziale kraju na powiaty polityczne, autonomiczne, sądowe, i skarbowe, tudzież na obwody sądowe, i wykazany jest wzajemny stosunek tych podziałów, tudzież ilość gmin obszarów dworskich, przetrzeń i ludność każdego z tych okręgów.

W druku znajduje się obecnie pogląd na gospodarstwo funduszu krajowego w latach 1876—80. Praca ta bardzo mozolna a obszerna i licznymi opatrzoną tablicami przedłożoną zostanie wraz z ogłoszonym już zeszytem 1. rocznika VIII na sesyi Sejmowej w r. 1883.

Do druku przygotowana jest praca Pana K. Hempla: o produkcji piwa i wódki w latach 1879—81. uzupełniona obecnie datami r. 1882. i bardzo ciekawym urzędowym materiałem odnoszącym się do wpływu ustawy z r. 1878 na produkcję wódki.

Ukończono zestawienia rachunkowe i obliczenia do prac:

o licytacjach posiadłości włościańskich i małomiejskich w latach 1880—82. włącznie;

o podziale ludności galicyjskiej podług wieku z uwzględnieniem szczególnie ważnych okresów życia;

o statystyce szkół ludowych, do której materiał finansowej strony dotyczący potrzebuje jeszcze uzupełnienia;

o powiatowych dodatkach do podatków na cele administracyi powiatu, drogowe i szkolne od r. 1873—82 włącznie.

W toku są roboty rachunkowe do prac:

o wyborach do Sejmu r. 1883;

o rezultatach spisu ludności w miastach i miasteczkach Galicyi;

o stanie kapitałów w kasach pożyczkowych gminnych w r. 1883.

Posada koncepisty w biurze statystycznym, opróżniona po Dr. Kleczyńskim od 1. Kwietnia 1881. nie została dotąd obsadzona.

Prócz naczelnika nie posiada biuro po ustąpieniu asystenta conceptowego p. Hempla w Listopadzie 1882, żadnej siły conceptowej. W skład biura wchodzi obecnie: jeden asystent manipulacyjny, który najznaczniejszą część czasu ma zajętą zawiadywaniem biblioteką Wydziału krajowego połączoną z biurem, i dwóch dyurnistów, zajętych robotami rachunkowymi.

Departament III.

Referent: Członek Wydziału krajowego Oktaw Pietruski.

W przedmiocie zmiany
ustaw szkolnych.

Jego Ces. i król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 28. Grudnia 1882. użyć Najwyższej Sankeyi uchwalonemu przez Sejm krajowy projektowi do ustawy o kosztach zakładania i utrzymywania szkół ludowych i o funduszach szkolnych i przyzwolił najłaskawiej na wykonanie uchwalonej rezolucyi co do obliczenia wskazanych w art. 18, 19 i 28 ust. kraj. z dnia 2. Maja 1873. dodatków do podatków bezpośrednich za rok 1882.

Plac Castrum we Lwowie.

Na uchwałę Wysokiego Sejmu w przedmiocie odstąpienia części placu „Castrum“ miejscowemu funduszowi szkolnemu nie nadeszła jeszcze Najwyższa Sankeya.

Katedra historii polskiej
na Uniwersytecie we
Lwowie.

Jego Ces. król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z dnia 16. września 1882. najłaskawiej zezwolić na utworzenie nadzwyczajnej katedry historii polskiej na Uniwersytecie lwowskim począwszy od r. 1883., a Najwyższem postanowieniem z dnia 18. Lutego b. r. raczył Najjaśniejszy Pan najłaskawiej mianować skryptora c. k. Biblioteki uniwersyteckiej we Lwowie Dra Tadeusza Woyciechowskiego nadzwyczajnym profesorem historii polskiej w tymże uniwersytecie z płacą rocznych 1.500 zł. i systemizowanym dodatkiem aktywalnym, a to ze skutkiem prawnym od 1. Kwietnia 1883. r.

Z powodu śmierci ś. p.
Józefa Szujskiego.

Odebrawszy wiadomość o śmierci ś. p. Józefa Szujskiego, Wydział krajowy uważał za swój obowiązek oddać temu mężowi ostatnią usługę imieniem kraju.

Dlatego też uchwalił:

1) Wyprawić pogrzeb kosztem kraju;
2) Złożyć na trumnie wieniec z napisem: „Wydział krajowy Józefowi Szujskiemu“.

3) Wyrazić współczucie rodzinie zmarłego.

4) Wyprawić na pogrzeb deputacyę, złożoną z Marszałka krajowego i dwóch członków Wydziału krajowego, hr. Władysława Badeniego i Dra Franciszka Hoszarda.

Uchwała ta we wszystkich szczegółach wykonaną została, a nadto powiewała na szczycie gmachu sejmowego aż do pogrzebu czarna chorągiew.

Z powodu śmierci ś. p.
Józefa br. Bauma.

Po otrzymanej wiadomości o śmierci Józefa br. Bauma, wyraziliśmy kondolencyę pozostałej wdowie i złożyliśmy na jego trumnie wieniec za pośrednictwem J. Excelencyi p. Prezydenta Smolki.

Reforma ustawodawstwa,
 dotyczącego się szkół ludo-
 wych.

Przedkładamy osobne sprawozdanie.

Konkurencya kościelna.

Przedkładamy osobne sprawozdanie.

Kursa dla uczniów semi-
 naryum nauczycielskiego
 męskiego we Lwowie.

Przedkładamy osobne sprawozdanie.

Wsparcie dla Agnieszki
 Beauvale.

Na posiedzeniu z dnia 19. Września 1882. odesłał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia petycję Agnieszki Beauvale, wdowy po ś. p. Władysławie Beauvale, byłym inspicencie teatru hr. Skarbka we Lwowie o miesięczną lub jednorazową zapomogę.

Ponieważ zmarły Władysław Beauvale nie stał w służbie krajowej, a raczej fundacya hr. Skarbka mogłaby ze względów słuszności udzielić jakiegoś wsparcia petentce, czemu wszelako odmówiła, przeto Wydział krajowy nie mógł przychylić się do tej prośby.

Pożyczka 3.000 zł. dla
 gminy Skała.

Uchwałą z dnia 20. października 1882. upoważnił Wysoki Sejm Wydział krajowy do udzielenia gminie miasta Skały 5% pożyczki w sumie 3.000 zł. w. a. spłacalnej w 6ciu rocznych ratach po 500 zł., począwszy od r. 1884. przy zabezpieczeniu zwrotu.

Po przeprowadzeniu wszelkich formalności, asygnował Wydział krajowy tę pożyczkę dnia 23. Lutego 1883.

Zasiłek na wewnętrzne
 urządzenie nowo wybudowanego kościoła parafialnego w Manastersku.

Na posiedzeniu dnia 20. Października 1882. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do urzędowania i możliwego uwzględnienia petycję komitetu parafialnego w Manastersku o zasiłek na wewnętrzne urządzenie nowo wybudowanego tamże kościoła parafialnego.

Wydział krajowy ze względu, iż w razie, jeżeliby poszedł na drogę udzielania wsparć na budowę świątyń i ich urzędzenia, liczne wywołały pod tym względem aspiracye i dałyby powód do obarczenia funduszu krajowego wydatkami, które parafianie ponosić powinni, nie mógł się przychylić do tej prośby, tem mniej, ile że fundusze, jakimi rozporządza, stosunkowo są szczupłe.

Subwencya dla Zgromadzenia PP. Benedyktyn w Przemyślu.

Na posiedzeniu z dnia 19. Października 1882. wydał Wysoki Sejm nad petycją P. Leonardy Hammermüller, przełożonej Zgromadzenia PP. Benedyktyn w Przemyślu o pożyczkę 8.000 zł. w. a. na rozszerzenie budynku szkolnego następującej treści uchwałą:

„Petycję tę odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia wniosku na następnej sesji“.

Pismem z dnia 10. Listopada 1882. L. 54.506 prosiliśmy c. k. krajową Radę szkolną, Wydział powiatowy w Przemyślu i Zwierzchność gminną w Przemyślu o umotywowane zdanie.

Ponieważ tylko od tej ostatniej nadeszła odpowiedź, więc Wydział krajowy nie jest jeszcze w możności przedłożenia żądanego wniosku.

Zapomogi dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach pięknych.

Na posiedzeniu z dnia 19. Października 1882. wstawił Wysoki Sejm do budżetu krajowego do dyspozycyi Wydziału krajowego sumę 3.000 zł. w. a.

na zapomogi dla młodzieży, kształcącej się w naukach i sztukach pięknych, odstępując Wydziałowi krajowemu mnóstwo petycji o zapomogi na powyższy cel.

Wydział krajowy asygnował:

Stanisławowi Reichanowi, Janowi Styce i Teodorowi Axentowiczowi, kształcącym się za granicą malarzom po 500 zł.	1.500 zł.
Piotrowi Harasimowiczowi, rzeźbiarzowi i Marcelemu Harasimowiczowi, malarzowi, kształcącym się zagranicą po 300 zł.	600 „
Operatorowi kliniki w Wiedniu, Drowi Alexandrowi Żukowskiemu	150 „
Słuchaczowi oddziału medycznego w Wiedniu, Józefowi Krypiakiewiczowi	200 „
Antoniemu Goligowskiemu, uczniowi szkoły rysunków i modelowania	150 „
Alexandrowi Schierowi na opędzenie kosztów doktoratu	90 „
Stanisławie Radeckiej i Maryi Fabiańskiej, kształcącym się w muzyce po 155 zł.	310 „
	3.000 zł.

Wydawnictwo p. K. Łukaszewicza, księgarza we Lwowie.

Uchwałą z dnia 19. Października 1882. przekazał Wysoki Sejm petycję p. K. Łukaszewicza, księgarza we Lwowie o poparcie wydawnictwa „Gazety Wiejskiej“, „Przyjaciela domowego“ i dziełek ludowych, Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia.

Wydział krajowy po wysłuchaniu zdania Rady wykonawczej „Macierzy Polskiej“ asygnował P. K. Łukaszewiczowi tytułem jednorazowej subwencji kwotę 300 zł. w. a.

Alimenta dla p. Ksawery z Strzałkowskich Kowalskiej.

Uchwałą z dnia 12. Października 1882. upoważnił Wysoki Sejm Wydział krajowy, aby w miarę możliwości udzielał w drodze łaski p. Ksawerze Strzałkowskich Kowalskiej roczne alimenty w wysokości kwoty, jaką uzna za stosowną, a to z funduszków pozostałych po bracie tejże s. p. Stanisławie Strzałkowskim.

Uzyskawszy od c. k. Namiestnictwa, jako Najwyższej Władzy fundacyjnej w kraju, (majątek s. p. Stanisława Strzałkowskiego przeznaczony jest na fundację stypendyjną) przyzwolenie, asygnowaliśmy p. Ksawerze Kowalskiej alimenty w rocznej kwocie 200 zł. w. a.

Petycja Lwowskiego zakładu wychowawczego Sióstr Miłosierdzia Śgo Kazimierza o zapomogę na wystawienie blaszanego dachu nad gmachem.

Petycję tę przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu uchwałą z dnia 2. Października 1882. do bliższego zbadania i w miarę potrzeby do uwzględnienia.

Sprawę tę zbadaliśmy dokładnie przez nasz urząd techniczny a przekonawszy się o koniecznej potrzebie restauracji oraz o rzeczywiście wysokich kosztach tejże, asygnowaliśmy wstawioną do budżetu na rok 1883. kwotę 2.000 zł. w. a.

Szkoła ludowa w Radomyślu.

Uchwałą z dnia 25. Września 1882. odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do bliższego zbadania i dalszego postąpienia w kierunku ulżenia, petycję gminy miasta Radomyśla w powiecie Mieleckim o zwolnienie tej

gminy od obowiązków aktem fundacyjnym z dnia 31. Października 1873. w obec szkoły miejscowej przyjętych i o unormowanie dotacyi tejże szkoły na zasadzie ustawy z dnia 2. maja 1873.

Petycę tę przesłał Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Mielcu z wezwaniem do przedłożenia jak najdokładniejszych dat. W odnośnym piśmie wymienił Wydział krajowy dokładnie jakich dat żąda.

Wydział powiatowy mimo przynaglenia z Maja b. r. nie odpowiedział dotychczas.

Sprawa czteroklasowej szkoły w Rozdole.

Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 21. Września 1882. r. przekazaną została Wydziałowi krajowemu petycja mieszkańców miasta Rozdołu o urządzenie tamże na koszt kraju 4. klasowej szkoły ludowej, do zbadania i poczynienia odpowiednich kroków.

Zsięgnąwszy zdania Rady powiatowej Żydaczowskiej, oparei na tem zdaniu, na datach o liczbie dzieci obowiązanych do uczęszczania do szkoły, i o środkach gminy, tudzież na opinii Rady szkolnej okręgowej Stryjskiej, przesłaliśmy tę prośbę krajowej Radzie szkolnej z poparciem.

Petycja Maryi Wencsek, wdowy po nauczycielu prowizorycznym szkół ludowych o przyznanie datku miesięcznego lub zapomogi.

Petycę tę odstąpioną Wydziałowi krajowemu uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 21. Września 1882. do możliwego uwzględnienia, musieliśmy dla braku odpowiedniego funduszu i w myśl istniejących ustaw szkolnych odstąpić krajowej Radzie szkolnej do załatwienia w myśl powyższej uchwały Wysokiego Sejmu.

Petycja Pauliny Poturaj, wdowy po nauczycielu szkół ludowych, o zapomogę.

Z tą petycją postąpiliśmy sobie jak z poprzednią.

Wykopalska koło Halicza.

Na posiedzeniu z dnia 19. Października 1882. uchwalił Wysoki Sejm na skutek petycyi Dra Izydora Szaraniewicza o subwencyę na dalsze rozkopywanie i ochronę ruin staroruskiego książęcego grodu Halicza kwotę 2.000 zł., którą krajowy konserwator użył w miarę potrzeby na ochronę i restauracyę wszelkich pomników znanych już albo w przeciągu przyszłego roku odkrytych w Haliczu.

O tej uchwale uwiadomiliśmy pismem z dnia 10. Listopada 1882. L. 54.480. JW. hrabiego Wojciecha Dzieduszyckiego, c. k. konserwatora pomników historycznych z zaproszeniem, aby nam przedłożył plan przedsięwzięć się mających restauracyi i oznaczył kwotę, jaka na razie będzie potrzebną.

O tej uchwale zawiadomiliśmy także profesora Dra Izydora Szaraniewicza, który dnia 30. Stycznia 1883. L. 5.228. przedłożył nam plan robót i przedstawił wniosek zamianowania Komisji znawców dla nadania kierunku dalszym robotom, wraz z prośbą wyasygnowania do rąk jego i plebana ks. Laureckiego z początkiem wiosny 1883. kwoty 300 zł. na dalsze poszukiwania wzdłuż brzegów rzeki Łomnicy.

Podanie to wraz z planem przesłaliśmy c. k. konserwatorowi hr. Dzieduszyckiemu z prośbą o rychłe objawienie swego zdania tak co do wniosku jak i co do planu, przyczem nadmieniliśmy, iż ze względu na brzmienie uchwały Wysokiego Sejmu, która użycie subwencyi 2.000 zł. pozostawia wyraźnie c. k. konserwatorowi moglibyśmy żadaną przez p. profesora Szaranie

wicza kwotę 300 zł. asygnować do rąk tegoż p. profesora tylko za zezwoleniem p. konserwatora.

Z końcem Kwietnia i na początku Maja b. r. wymienił profesor Dr. Szaraniewicz mężów, których należałoby powołać na członków komisji, a gdy P. e. k. konserwator przychylił się do wniosku profesora Szaraniewicza, więc mianowaliśmy członkami tej Komisji:

- 1) C. k. konserwatora hr. Wojciecha Dzieduszyckiego.
- 2) Dra Ludwika Ćwiklińskiego, profesora uniwersytetu we Lwowie
- 3) Dra Józefa Łepkowskiego, profesora uniwersytetu Jagiellońskiego.
- 4) Ks. Leona Laureckiego gr. kat. proboszcza w Załukwi.
- 5) Dra Władysława Łuszczkiewicza, profesora szkoły sztuk pięknych w Krakowie.
- 6) ks. Antoniego Pietruszewicza, kanonika kapituły metropolitalnej gr. kat. we Lwowie i członka akademii umiejętności w Krakowie.
- 7) Dra Marjana Sokołowskiego, profesora uniwersytetu Jagiellońskiego.
- 8) Dra Izydora Szaraniewicza, profesora uniwersytetu Lwowskiego.
- 9) P. Juliana Zacharjewicza, profesora c. k. szkoły politechnicznej we Lwowie.

Komisja ta zjedzie się 10. Lipca b. r. na dworcu kolei żelaznej w Hali, w celu rozpoczęcia swej pracy.

Petycję przez Wysoki Sejm na ostatniej sesji nie załatwione.

Do Departamentu III. weszło kilkaset petycji przez W. Sejm niezadowolonych a Wydziałowi krajowemu ogólną uchwałą z dnia 21. Października 1882. do załatwienia odstąpionych.

Z tych petycji poddał Wydział krajowy następujące własnemu rozważeniu:

1. Petycję Julii Gromnickiej, wdowy po nauczycielu, zgrzybiałej staruszki o zapomogę, załatwił Wydział krajowy w ten sposób, iż udzielił jej zapomogi w kwocie 50 zł.

2. Petycję ks. Prowincyała OO. Franciszkanów w Krośnie o subwencyę na dalszą restauracyę kościoła, podobną petycyę klasztoru OO. Kapucynów w Krakowie i petycyę Dra Jana Krukowskiego o subwencyę na restauracyę pomników zasłużonych rektorów i profesorów uniwersytetu Jagiellońskiego, jakoteż cenniejszych obrazów w kościele św. Floryana w Krakowie, odstąpił Wydział krajowy c. k. konserwatorowi Dr. Łepkowskiemu do dania swej opinii, która wszelako jeszcze nie nadeszła.

3. Petycyę adjunkta obserwatorium astronomicznego w Krakowie Dra Wierzbickiego o subwencyę na sporządzenie sekstansa przez niego skonstruowanego uchylił Wydział krajowy z powodu, iż wynalazek ten przeważnie gminom posłużyć może, dla tego raczej gmin rzeczą jest poprzeć ten wynalazek.

4. Petycyę ks. Stefana Chomińskiego, przełożonego gr. kat. Komitetu parafialnego w Winnikach o wydanie kwoty 142 zł. 53 $\frac{1}{2}$ ct. w. a. pochodzącej ze składek parafian złożonych do kasy administracyi dóbr Winnik za czasów obowiązywania dawniejszych ustaw konkurencyjnych a przelanej przy oddaniu administracyi dóbr Winniki do kasy Wydziału krajowego, załatwił Wydział krajowy w ten sposób, iż po zatrzymaniu z tej kwoty należącej się

fundacji ś. p. Głowińskiego za dostarczony materiał kwoty 116 zł. 24 ct. w. a. resztę w kwocie 26 zł. 29¹/₂ ct. w. a. wydał rzezonemu komitetowi.

Reszta petycji, a to; nauczycieli szkół ludowych, ich wdów i sierot o zapomogę, o wliczeniu lat służby, o rozszerzenie lub reorganizację szkoły, o uregulowanie płac nauczycielstwa, zbiorowe podania o zmianę ustaw szkolnych, o podwyższenie płac nauczycielskich, o posunięcie nauczycieli do wyższej klasy, petycje o podwyższenie renumeracji dla XX. katechetów, pożyczki, niemniej petycje prywatnych osób o zapomogi, i gmin o uwolnienie od konkurencji, załatwił Wydział krajowy w ten sposób, iż niektóre z nich odstąpił c. k. kr. Radzie szkolnej do załatwienia, na inne wskazał c. k. Radę szkolną jako właściwą instancję, do której udać się należy, albo odmówił prośbie z braku funduszy lub z braku wszelkiego tytułu do funduszu krajowego.

Inne jeszcze petycje tyżące się reformy szkół ludowych i konkurencji kościelnej znajdują załatwienie w projektach, które w tych przedmiotach Wysockiemu Sejmowi przedkładamy.

Zmiany w składzie urzędników i sług Wydziału krajowego.

W składzie urzędników i sług Wydziału krajowego zaszły od ostatniego naszego sprawozdania następujące zmiany:

1. Z dwóch radców Wydziału krajowego przenieśliśmy jednego t. j. P. Ignacego Niewiadomskiego w stały stan spoczynku dla tak nadwątłego zdrowia, iż już nie było nadziei, aby mógł pełnić kiedyś obowiązki swoje ze skutkiem. W miejsce jego nie mianowaliśmy radcy — ale natomiast mianowaliśmy uchwałą z dnia 21. Listopada 1882. L. 58.176. sekretarzem dotychczasowego konceptistę Dra Bronisława Łozińskiego.

Upoważnienie do takiego zastąpienia mamy w uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 3. Stycznia 1874, która upoważnia Wydział krajowy do zastąpienia jednego lub obydwu radców sekretarzami.

Nie posunęliśmy zaś na tę posadę etatową p. Bernarda Kalickiego, któremu w skutek upoważnienia Wysokiego Sejmu nadaliśmy rangę i płacę sekretarza, ponieważ wobec widoków, jakie otwierały się gdzieindziej Drowi Łozińskiemu, zależało nam na tem, aby tak zdolnego i pracowitego urzędnika, jakim jest Pan Bronisław Łoziński, przez udzielenie mu wyższej rangi i płacy zatrzymać dla Wydziału krajowego.

Opróżnioną przez awans Dra Bronisława Łozińskiego posadę kocy pisty nadaliśmy adjunktowi konceptowemu p. Eugeniuszowi Pierożyńskiemu, a w tegoż miejsce mianowaliśmy adjunktem konceptowym nadetatowego asystenta p. Emila Obertyńskiego.

2. Ze względu iż cztery miejsca konceptistów nie są obsadzone mianowaliśmy dekretem z dnia 9. Stycznia 1883. L. 1.517. dotychczasowego aplikanta bezpłatnego P. Emila Obertyńskiego asystentem konceptowym extra statum.

Z dwóch etatowych asystentów konceptowych złożył jeden t. j. P. Kazimierz Hempel dnia 11. Maja 1883. swój urząd z powodu zagrożonego słuchu. Rezygnację tę przyjęliśmy uchwałą z dnia 11. Maja 1883. L. 22.331 i asygnowaliśmy jemu stosownie do istniejących przepisów tytułem odprawy kwotę 1.050 zł. w. a. W miejsce P. Kazimierza Hempla mianowaliśmy asystentem etatowym P. Józefa Abgarowicza, a ze względu, iż jeszcze dwie posady konceptistów nie są obsadzone, mianowaliśmy asystentem nadetatowym aplikanta P. Władysława Żeńczaka.

3. Bezpłatnymi aplikantami mianowaliśmy dnia 7. Lipca 1882. L. 33818, P. Leonarda Kieszkowskiego zaś uchwałą z dnia 3. września 1882. L. 43.910 P. Witolda Rogala Lewickiego.

4. Dnia 20. Grudnia 1882 zmarł niezmordowany i celujący pracownik Mieczysław Chrzanowski zastępca Dyrektora oddziału rachunkowego. Zaasynowaliśmy jego wdowie pensję wdowią w rocznej kwocie 350 zł. Posady zaś nie obsadziliśmy jeszcze dotychczas.

5. W moc upoważnienia W. Sejm z dnia 23. Września 1882, mianowaliśmy w oddziale rachunkowym :

a) Rewidentami dotychczasowych adjunktów: Żółkiewskiego Karola, Janikowskiego Tomasza, Sapałaczyńskiego Roberta, Urbańskiego Aurelego, Tarnawskiego Teofila i Semetkowskiego Stanisława.

b) Protokolistą dotychczasowego asystenta Henryka Hupeczyca;

c) Archiwistą dotychczasowego asystenta Jakóba Gordona;

d) Praktykantami dotychczasowych dyetaryuszów: Artura Zimmermana, Władysława Koczorowskiego, Karola Jelonka, Alexandra Holukę, Włodzimierza Terleckiego, Henryka Strnada, Brzyskiego Wincentego, Engla Eugeniusza, Zawadzkiego Michała i Franciszka ks. Woronieckiego.

6. Dnia 8. Sierpnia 1882. zmarł kancelista Władysław Krzeczkowski. Pozostałej po nim sierocie nieletniej Eugenii Zofii dw. im. Krzeczkowskiej przyznaliśmy należącą się jej według obowiązujących przepisów pensję sierocińską o rocznych 175 zł. w. a. a to na czas od 1. Września 1881. do 13. Maja 1896, jako do dnia w którym taż sierota kończy rok 18. życia swego.

Opróżnionej przez śmierć kancelisty Krzeczkowskiego posady kancelisty nie obsadziliśmy, natomiast mianowaliśmy uchwałą z dnia 9. Stycznia 1883. L. 1519 asystentem manipulacyjnym nieetatowym dotychczasowego z dobrym skutkiem w biurze drogowym zatrudnionego dyetaryusza Karola Kucharskiego.

7. W miejsce zmarłego woźnego Marcina Gorczycy mianowaliśmy uchwałą z dnia 27. Lutego 1883. L. 6.512. woźnym prowizorycznym Józefa Bojkowskiego.

Sprzedaż realności ad S. Nicolaum.

Sprzedaż ta nie została jeszcze sfinalizowaną; znajduje się ona w stadium ułożenia kontraktu przez c. k. Prokuratorę skarbu.

Petycja komitetu konkurencyjnego kościelnego miasta Stanisławowa o zapomogę na odbudowanie pożarem zniszczonego kościoła parafialnego obrz. łać.

Petycję tę odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu uchwałą z dnia 21. Września 1882. do bliższego zbadania i możliwego uwzględnienia.

Ponieważ się okazało, że na to odbudowanie potrzeba 15.000 zł. z których Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń pokrywa 5.000 zł. zaś reszta 10.000 zł. ma być według zamiaru komitetu pokrytą przez składkę, przeto Wydział krajowy odmówił tej prośbie dla braku funduszków i ponieważ w pierwszym rzędzie parafianie do kosztów odbudowania pociągnięci być winni.

Szkoła muzyczna w Krakowie.

Uchwałą z dnia 19. Października 1882. zapewnił Wysoki Sejm szkole muzycznej w Krakowie powstać mającej stałą roczną dotację z funduszu krajowego w kwocie 2.000 zł. w przypuszczeniu i pod warunkiem, że gmina miasta Krakowa, tudzież c. k. Skarb państwa, przyznają tej szkole stałą roczną subwencję w odpowiedniej kwocie.

O tej uchwale uwiadomiliśmy dnia 31. Października 1882. L. 53.492 c. k. Namiestnictwo z prośbą o oznajmienie nam w swoim czasie rezultatu

staran około wyjednania dla tej szkoły stałej rocznej dotacyi ze skarbu Państwa i z funduszków gminy miasta Krakowa.

Dotychczas nie otrzymaliśmy wszakże żadnego komunikatu o tej sprawie.

Ustanowienie inspicjenta gmachu Sejmowego.

Aby mieć ciągły fachowy dozór nad gmachem Sejmowym i jego urządzeniami i jego technicznymi zarządzeniami, wymagającymi ciągłej opieki, jeżeli przez zaniedbanie mniejszych restauracyi i naprawek nie ma się przyjść do znaczniejszej szkody, ustanowiliśmy za roczną remuneracją 300 zł. inspicjenta w osobie znanego nam architekta P. Kazimierza Kułakowskiego, który przez czas cały budowy używany był przy inspekcji, a w ostatnim roku samoistnie inspekcję prowadził i najdokładniej obznajomiony jest z całą budową i ze wszystkimi jej mechanicznymi urządzeniami.

Krajowe Archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie i wydawnictwo aktów tak zwanych Bernardyńskich.

Dyrektor profesor Dr. Liske powróciwszy z urlopu objął w Październiku 1882. urządowanie i przygotował taką ilość materiału do wydawnictwa, iż po zbadaniu i przyjęciu takowego przez komitet specjalny przystąpić moglibyśmy do druku IX i X tomu, które też wkrótce okażą się w handlu.

W przedmiocie ustanowienia na uniwersytetach we Lwowie i w Krakowie osobnych katedr prywatnego prawa polskiego i jego historii.

W myśl uwag i wniosku komisji lustracyjnej zeszłej sesji, przyjętego do wiadomości uchwałą W. Sejmu z dnia 17. Października 1882. wystosowaliśmy dnia 11. Stycznia 1883. L. 1901 pismo do Prezydium c. k. Namiestnictwa jak i a dnia 30. Kwietnia 1883. prosiliśmy o odpowiedź.

Zdaje się, że sprawa ta musi być w toku opracowania w c. k. Ministerstwie, kiedy dotychczas nie otrzymaliśmy odpowiedzi.

Alegat 17.

Odbudowanie zamku królewskiego na Wawelu w Krakowie.

Wszystkim tkwią w pamięci wyrzeczone przez Najjaśniejszego Pana w Krakowie słowa dotyczące odbudowania zamku królewskiego na Wawelu. To też, gdy Najwyższy Ochmistrz Dworu pismem z dnia 28. Maja 1881. zażądał od nas planów starego zamku królewskiego na Wawelu a takich nie było, postanowiliśmy kazać zdjąć te plany w trojakim kierunku:

1) Zdjęcie planu zamku w stanie w jakim się znajdował, kiedy był rezydencją królów polskich.

2) Zdjęcie w stanie w jakim się obecnie znajduje.

3) Zdjęcie szczegółowej sytuacji budynku i otoczenia.

Pracę tę poruczyliśmy architekcie Panu Tomaszowi Prylińskiemu.

Pan architekt Pryliński wywiązał się z tego zadania znakomicie. Po obszernych i wyczerpujących studyach, tak w źródłach w kraju, jak i za granicą istniejących, sporządził wszystkie plany, odtworzył mianowicie zamek, jak istniał za czasów ostatnich Jagiellonów do najdrobniejszych szczegółów, sporządził plany sytuacyjne, niwelacyjne i architektoniczne ze wszystkimi szczegółami, sporządził inwentarz kompletny, przedłożył obszerną kolekcję fotografii dla uzmysłowienia stanu rzeczy i uzupełnienia planów i dodał obszerne opisanie wszystkiego i przedłożył tę swoją pracę we Wrześniu 1882. Wydziałowi krajowemu.

Praca ta sumienna i olbrzymia znalazła uznanie znawców i szerszej publiczności. W Listopadzie przesłaliśmy całe wypracowanie Najwyższemu Ochmistrzowi Dworu, a oraz posłaliśmy do Wiednia architekta p. Prylińskiego, ażeby ustnie całą rzecz, tak pod względem artystycznym, jak i historycznym wyłożył.

Według pisma Najwyższego Oehmistrza Dworu i sprawozdania p. Prylińskiego praca ta znalazła w Wiedniu ogólne uznanie i czekamy, co dalej Najjaśniejszy Pan pod tym względem rozporządzi.

Sprawa syndykatu Wydziału krajowego.

Ze względu, że prawne interesa Wydziału krajowego znacznie się zmniejszyły, ze względu, że Wydział krajowy przymuszony jest opłacać zastępców do spraw toczących się na prowincyi lub w Wiedniu przy c. k. Trybunale administracyjnym, ze względu nakoniec, że znaczna ilość interesów prawnych załatwiana bywa w biurach Wydziału krajowego, postanowił Wydział krajowy zwinąć z dniem 31. Grudnia 1882. posadę syndyka przy Wydziale krajowym, a do pojedynczych spraw we Lwowie toczących się, udzielił plenipotencję adwokatowi Drowi Stanisławowi Bielińskiemu z poleceniem, aby z upływem każdego roku przedłożył swój rachunek.

Teatr polski we Lwowie.

Zawarty dnia 2. Marca 1881 między fundacją hr. Stanisława Skarbka a p. Adamem Miłaszewskim na sześć lat kontrakt dzierżawny lokalności do przedstawień scenicznych i dawania redut z obowiązkiem dawania w ciągu jednego roku przynajmniej 160 przedstawień scenicznych w języku polskim, został za obopólnem porozumieniem się stron z Wielkanocą b. r. rozwiązany i w tym samym przedmiocie dnia 23. Lutego 1883. nowy kontrakt zawarty na 9 lat między fundacją hr. Skarbka a p. Janem Dobrzańskim.

Przyznać należy, że scena polska pod nowym przedsiębiorcą znacznie się podniosła, personal został uzupełniony cennymi siłami, widoczna jest staranność w przedstawieniach, repertoarz zaopatrzony w najlepsze sztuki polskie i cudze, operetka znacznie podniesiona tak pod względem wyboru, jak i wykonania. Publiczność widocznie zadowolona, gdyż teatr prawie zawsze pełniony.

Opery poważnej jeszcze nie ma, wszakże przedsiębiorca przyrzeka taką włączyć w jesieni, jako w sezonie do tego najodpowiedniejszym. Sądząc z dotychczasowych rezultatów spodziewać się należy, że nowa Dyrekcya i pod względem opery odpowie swojemu zadaniu.

Teatr ruski.

Dyrekcję teatru ruskiego objął p. Biberowicz, a bezpośredni nadzór nad rozwojem teatru wykonywał Wydział „Besidy ruskiej“. Komitet ustanowiony przez Wydział krajowy do nadzorowania artystycznego sceny ruskiej bardzo korzystnie dał oświadczenie.

Według sprawozdania tegoż komitetu gościł teatr ruski w Trembowli, Buczaczu, Monasterzyskach, Podhajeckach, Zarwanicy, we Lwowie, w Stanisławowie, w Tyśmienicy i w Kołomyi i dawał tygodniowo 3 do 4 przedstawień.

Dawano dramaty, komedye i operetki o narodowych motywach, język był zawsze czysty ludowy, a publiczność zadowolona dość licznie uczęszczała.

Komitet rokuje sobie, iż scena ruska pod dyrekcją p. Biberowicza coraz więcej rozwijać się będzie.

Budowa gmachu Sejowego

Mimo wszelkiego starania nie może Wydział krajowy na tej sesyi przedłożyć ostatecznego obrachunku z budowy gmachu Sejmowego. Główna przyczyna leży w tem, iż dotychczas kolaudacya rachunków murarskich nie mogła być ukończoną.

Rachunki z tego przedsiębiorstwa bardzo obszerne musiały być jak najdokładniej zbadane:

- a) przez zarząd budowy gmachu Sejmowego;
- b) przez inspekcję budowy gmachu Sejmowego;
- c) przez oddział nasz techniczny;
- d) przez oddział nasz rachunkowy.

Każdy z tych organów potrzebował dłuższego czasu do zbadania tych obszernych rachunków.

Po ukończeniu tego badania wprowadzoną została kolaudacya. Przy niej okazało się, iż przeszło 150 pozycji jest spornych między Wydziałem krajowym a przedsiębiorcą.

Rozprawy są obszerne i idą oporem, tem samem traci się dużo czasu. Z naszej strony dołożymy wszelkich starań, aby sprawę ukończyć w drodze ugodowej, wszakże bez uszczerbku dla funduszu budowy.

Wszystkie inne kolaudacye są już ukończone.

Pozostaje jeszcze rekonstrukcyja aparatów światła elektrycznego, którą w maju b. r. zarządziliśmy, a z której rachunki dopiero po jej ukończeniu, t. j. za dwa miesiące mogą być przedłożone.

1. Zaliczki dla Rad szkolnych okręgowych.

Fundusz szkolny krajowy.

W sprawozdaniu Wydziału krajowego o czynnościach Dep. III. za rok 1881/2 (str. 612) wykazano pozostałość zaliczek Radom szkolnym okręgowym danych, a po koniec czerwca 1882. niezwróconych w kwocie 66 364 zł. 61 $\frac{1}{2}$ ct.

Przedstawienia nasze o ograniczenie asyguowania zaliczek odniosły skutek pożądany, bo począwszy od 1. Lipca 1882. krajowa Rada szkolna udzieliła Radom okręgowym nowych zaliczek tylko w koniecznych i uzasadnionych wypadkach, a kwota tych zaliczek wynosi tylko 2.782 zł. 76 ct.

Przeto ogólna należność zaliczek wynosiła po koniec czerwca 1883 69.147 zł. 37 $\frac{1}{2}$ ct.

O ściągnięcie tych zaległości Wydział krajowy wystosował 105 odezw i urgensów do c. k. Prezydium Namiestnictwa, do c. k. Rady szkolnej krajowej, do Rad szkolnych okręgowych i c. k. Starostw, a nadto z końcem każdego miesiąca przysyłał Radzie szkolnej krajowej sumaryczny wykaz zaległości, z prośbą o zarządzenie wszelkich możebnych środków do ściągnięcia takowych.

Ponieważ nadto się przekonano, iż w niektórych powiatach brak funduszków pochodzi z niedość energicznego ściągania prestacyj szkolnych, przeto Wydział krajowy odezwami z dnia 18. Lutego 1882. do LW. 55.725, z dnia 28. Grudnia 1882. do LW. 63.897 zaważwał Radę szkolną krajową o polecenie wszystkim Radom szkolnym okręgowym, a względnie c. k. Urzędowi podatkowym i c. k. Starostwom, by zajęły się pilnie ściąganiem zaległych i bieżących należności funduszków szkolnych okręgowych. Ażeby mieć pewność o skutku tego żądania, przesłano Radzie szkolnej krajowej druki na wykazy należności, uiszczenia i zaległości prestacyj szkolnych z prośbą rozesłania takowych do wszystkich Rad szkolnych okręgowych z poleceniem, by na podstawie zamknięcia i budżetu z roku przedmiotowego, sporządzano wykaz ta-

kich zaległych i bieżących należności, i wdrożywszy prawnie przepisane środki ściągania prestacyj, wynik swych usiłowań w tym wykazie uwidocznili i takowy zawsze z końcem Czerwca i Grudnia przedkładały Wydziałowi krajowemu za pośrednictwem Rady szkolnej krajowej.

Na skutek tych wezwań c. k. Prezydium, jakoteż krajowa Rada szkolna wydały stosowne polecenia do c. k. Starostw i Rad szkolnych okręgowych, i zarządziły kroki stosowne względem zwrócenia zaległych zaliczek i ściągania należności bieżących, a w ślad tych zarządzeń na rachunek wyż wykazanej ogólnej należności w kwocie 69.147 zł. 37¹/₂ ct. wpłynęło po koniec czerwca 1883. 20.728 „ 74 „

pozostało przeto w zaległości 48.418 zł. 63¹/₂ ct.

a mianowicie u Rad szkolnych okręgowych: w Bochni 13.900 zł., w Gródku 7.827 zł. 54¹/₂ ct., w Kałuszu 5.000 zł., w Pilźnie 6.000 zł., w Tarnopolu 15.691 zł. 9 ct.

Należności Rad szkolnych okręgowych w Bochni i Tarnopolu zalegają głównie z powodu wniesionych do Władz rządowych a dotąd nierozstrzygniętych rekursów i sporów, o których załatwienie Wydział krajowy co 20. dni nagli, zaś w Gródku, Kałuszu i Pilźnie powstały takowe jedynie z powodu zaniedbanego ściągania prestacyj i datków szkolnych.

Alegat 18.

Załączony pod 18°. wykaz przedstawia dokładnie wszystkie należności, uiszczenia i zaległości Rad szkolnych okręgowych od 1. Lipca 1882. do końca Czerwca 1883. i zawiera wszystkie urgensa w tych sprawach czynione.

2) Przekroczenie budżetu wydatków na rok 1882.

Wydział krajowy mając na względzie uchwałę sejmową z dnia 14. Października 1881. czynił każdego miesiąca przedstawienia do krajowej Rady szkolnej co do ponawiających się, pomimo tylu wytknięć sejmowych, przekroczeń i żądał ograniczenia wydatków tylko do niezbędnych potrzeb. W tym celu wystosowano do Rady szkolnej krajowej 13 odezów, jakoto:

z dnia 24. Marca	1882.	do LW.	10.446.
„ 20. Kwietnia	„ „ „		19.353.
„ 12. Czerwca	„ „ „		27.920.
„ 26. Maja	„ „ „		25.345.
„ 4. Lipca	„ „ „		29.635.
„ 21. Sierpnia	„ „ „		36.627.
„ 11. Października	„ „ „		46.816.
„ 3. Listopada	„ „ „		51.433.
„ 15. Grudnia	„ „ „		59.042.
„ 12. Stycznia	1883.	„ „	63.775/82.
„ 3. Lutego	„ „ „		3.115/83.
„ 3. Kwietnia	„ „ „		13.460/83.
„ 4. Maja	„ „ „		21.798/83.

Również zażądano odezwą Wydziału krajowego z dnia 3. Marca 1882. L. 11.574. cofnięcia rozporządzenia Rady szkolnej L. 7.844/82, którem zaasygnowano w styczniu 1882. Radom okręgowym całoroczną subwencję z funduszów krajowych i proszono, aby te zasiłki stosownie do poprzedniej naszej odezwy z dnia 18. Lutego 1882. LW. 55.725. asygnowane były w przyszłości kwartalnie, — co też krajowa Rada szkolna odezwą z dnia 7. Marca 1882. L. 2.572. zarządziła.

Wreszcie odezwaniami Wydziału krajowego

z dnia 18. Listopada 1882. do LW. 55.259.

„ 18. Grudnia „ „ „ 62.762.

„ 30. „ „ „ „ 64.636.

zażądano od krajowej Rady szkolnej przesłania wszystkich zamknięć rachunków Rad okręgowych od r. 1873. aż do 1881. dla rozpoznania gospodarki funduszów okręgowych. Na to otrzymaliśmy odpowiedź, iż niektórym Radom okręgowym zwrócono przedłożone zamknięcia rachunkowe z powodu niedokładności do przerobienia, zaś w innych Radach okręgowych zarządzono formalne likwidacye rachunków, dla tego zamknięcia przez Wydział krajowy żądane udzielone zostaną dopiero po załatwieniu kwestyonowanych rachunków. Sprawę tę zaurgowano ponownie odezwą z dnia 24. Czerwca 1883. do LW. 29.847/83.

Wedle otrzymanych wykazów obrotu przekroczyła krajowa Rada szkolna po koniec Lutego 1882 :

Rubrykę II. Substytucye o	52.124 zł. 22 ct.
„ VIII. Dodatki 5 letnie o	6.794 „ 55 „
„ XIII. Rozmaite „	399 „ 04 ¹ / ₂ „
Razem o	<u>59.317 zł. 81¹/₂ ct.</u>

Uwzględniając nawet przyzwolone uchwałą sejmową z 14. Października 1881. przenoszenia oszczędności uzyskanych w Rubr. IV. 825 zł. 33 ct.

„ „ V. 943 „ 39 „	
„ „ VII. 64 „ — „	1.832 „ 72 „
pozostanie przekroczenie o	<u>57.485 zł. 09¹/₂ ct.</u>

Wedle odezwy krajowej Rady szkolnej dtto 12. Grudnia 1882. L. 12.661. przekroczenie Rubr. II. „Substytucye“ dojdzie do sumy 58.091 zł. 01 ct., ponieważ zaasygnowano Radom okręgowym zwroty wypłaconych w poprzednich latach w zastępstwie krajowego funduszu

szkolnego w kwocie	13.714 zł. 90 ct.
zaś na rok bieżący zaasygnowano na tę rubrykę ogółem	89.376 „ 11 „
Razem	<u>103.091 „ 01 „</u>

od tej kwoty odtrąconym zostanie wydatek na klasy równorzędne i na zastępstwo nauczycieli przy szkołach krakowskich, wynoszący po koniec sierpnia 1882. 8.571 zł. 66 ct. który gminie miasta Krakowa zostanie do zwrotu przypisany i wpłynie napowrót do krajowego funduszu szkolnego.

W przedstawieniu swem Rada szkolna krajowa podnosi, że nie może bardziej ograniczać wydatków na tę rubrykę ze względu na postanowienia tytułu III. ustawy z dnia 2. Maja 1873. zwłaszcza, iż napływ młodzieży do szkół ludowych bez interwencji władz szkolnych jest tak wielkim, iż wypadałoby wedle art. IV. ustawy systemizować nowe posady nauczycielskie, które jednak Rada szkolna krajowa, powodowana względami oszczędności zastępuje substytucjami ze szkodą ukwalifikowanych kandydatów nauczycielskich.

Przekroczenie Rubr. VIII. „Dodatki pięcioletnie“ w kwocie 5.274 zł. 82¹/₂ ct. uzasadnia Rada szkolna krajowa tem, iż na mocy art. 12. tytułu II. ustawy z dnia 2. Maja 1873. nie mogła odmawiać nauczycielom tych dodatków.

Wydział krajowy odezwą z dnia 12. Stycznia 1883. do L. 63.775/883. zaznaczył, że chociaż nie zapoznaje trudności ścisłego obliczenia potrzeb szczegółowych pozycyji preliminarza, to jednak wydatek Rubr. II. „Substytucye“ przenoszący w dwójnasób preliminarzowaną kwotę, musi mimo woli nasunąć przypuszczenie, iż preliminarze Rad szkolnych okręgowych bez należytej ścisłości były układane, zwłaszcza, że i w rubr. VIII. „Dodatki pięcioletnie“ dla nauczycieli etatowych, okazuje się znaczne przekroczenie, a obliczenie tych rubryk mogło i powinno było być dokładne, — proszono zatem o zapobieżenie na przyszłość takim niedokładnościom.

Co do samego wydatku na „Substytucye“ Wydział krajowy zwrócił uwagę Rady szkolnej krajowej na tę okoliczność, czyli potrzebom wzmagającej się ciągle liczby młodzieży szkolnej nie zaradziłoby się lepiej przez zakładanie nowych szkół w gminach, które ich dotąd nie posiadają, aniżeli przez kosztowne rozszerzanie już istniejących.

3) Dodatki szkolne okręgowe.

Niektóre Wydziały powiatowe jeszcze przed wydaniem i sankcyonowaniem nowej ustawy z 28. Grudnia 1882. wymierzały dodatek szkolny okręgowy nie w przepisanej dawniejszą ustawą wysokości. Sprawa ta po ogłoszeniu nowej ustawy normującej pobory dodatków szkolnych stanowczo uporządkowaną została okólnikiem z dnia 31. Marca 1883. do LW. 12.721/83,

Poprzednio poruszone wątpliwości załatwiono odpowiednio uchwałami Wydziału krajowego z dnia 17. Lipca 1882. do LW. 33.932. i z dnia 30 lipca 1883. do LW. 34.697.

4) Zaliczki na budynki szkolne.

Alegat 19.

Wedle załączonego pod % wykazu, udzielono gminom od roku 1876. po koniec Czerwca 1883. zaliczek zwrotnych na budynki szkolne w ogólnej sumie 217.827 zł. 26 ct.

Z tego przypadają do spłacenia:

- a) przypadające wedle zobowiązań raty bieżące za r. 1884. 17.468 „ 94 $\frac{1}{2}$ „
 b) zaległe po koniec Czerwca 1883. raty 7.332 „ 40 „

Zaległe raty każdej gminy bywają wykazywane w należytych terminach krajowej Radzie szkolnej i właściwym c. k. Starostwom do przymusowego ściągnięcia, jednakże w razie uwzględnienia godnych okoliczności nie odmawia się przedłużenia terminów gminom o to proszącym, dlatego też cyfry należytości rat i zaległości ciągłej ulegają zmianie.

Oprócz szczegółowych odezwo do c. k. Starostw w celu przynaglenia gmin do spłacania rat, rozesłano urgensa zbiorowe w tej sprawie tutejszemi odezwaniami z dnia 11. Maja 1882. LW. 22.950. i z dnia 11. Listopada 1882. LW. 55.425.

5) Taksy spadkowe.

Taksy spadkowe wymierzane bywają przez c. k. Sądy powiatowe z wyjątkiem c. k. powiatów należących do b. wolnego miasta Krakowa, gdzie takowe wcale nie bywają wymierzane.

Alegat 20.

Należytość ogólna taks spadkowych wynosiła wedle wykazu % do końca Czerwca 1883. 12.702 zł. 81 $\frac{1}{2}$ ct.
 Na to uiszczono po koniec tegoż miesiąca 7.470 „ 65 $\frac{1}{2}$ „
 pozostaje zaległość 5.232 zł. 16 „

Zaległe należności urgował Wydział krajowy za pośrednictwem odnośnych c. k. Starostw odezwaniami z dnia 3. Sierpnia 1882. i 8. Stycznia 1883 r. LW. 38.439. i 811, zaś c. k. Sądy powiatowe wzywał o regularne nadsyłanie wykazów wymierzonych taks spadkowych, które są jedyną podstawą do ewidencji należności, odezwaniami z dnia 30. Kwietnia 1882. L. 21012. i z dnia 13. Listopada 1882. L. 55.425.

6) Rozmaite inne zaległości funduszu szkolnego krajowego.

Inne drobne należności zaległe bywają również co 20. dni urgowane, a oprócz tego dwa razy do roku c. k. Starostwom do egzekucyi wykazywane.

(Urgensa z dnia 30. Kwietnia	1882. L. 21.012.
„ 13. Listopada	„ „ 55.425.
„ 15. Stycznia	1883. „ 2.025.
„ 15. Marca	„ „ 10.365.
„ 17. Marca	„ „ 12.051.
„ 26. Maja	„ „ 25.164).

7) Sprawy ogólne.
a) Pretensje dawne do Skarbu Królestwa Polskiego.

Niezlikwidowana od r. 1797. pretensya krajowego funduszu szkolnego do kahałów żydowskich w Krakowie i Włodzikowie a względnie do Skarbu Królestwa Polskiego została przez Wydział krajowy dokładnie zbadaną, a dla wdrożenia dalszych kroków, udano się do c. k. Namiestnictwa z prośbą o zażalenie generalnego konsulatu w Warszawie, aby z aktów swoich udzielił wyjaśnienia czyli i jaki rezultat odniosły zarządzone przezeń na skutek odezwy b. c k. Komisji namiestniczej w Krakowie w r. 1866. poszukiwania za kilkoma brakującymi dowodami tej pretensyi.

(Odezwy Wydziału krajowego:

z dnia 28. Lutego	1882. do LW.	9.563.
„ 31. Lipca	„ „ „	29.478.
„ 31. „	„ „ „	29.480.
„ 14. Grudnia	„ „ „	62.361.
„ 25. Stycznia	1883. „ „	1.889.
„ 24. Czerwca	„ „ „	30.458).

b) Odnowienie intabulacyi wierzeźności hipotekowanych na realnościach w Krakowie.

Z powodu zaprowadzenia nowych ksiąg tabularnych zawezwano c. k. Ekspozyturę Prokuratury Skarbu w Krakowie o wdrożenie zahipotekowania wierzeźności funduszu krajowego na odnośnych realnościach. (Odezwa z dnia 17. Marca 1883. LW. 12.775).

c) Lokacya ściągniętego z dóbr Mistrzejowice długu 16.966 fp.

Spłacony przez właścicieli dóbr Mistrzejowice (okr. Krakowski) dług należący funduszowi szkolnemu jeszcze z czasów Rzeczypospolitej w kwocie 16.966 fp. czyli 4.241 zł. 60 ct. użyto na zakupno 5% listów gal. Towarzystwa kredytowego we Lwowie, zaś odsetki w kwocie 194 zł. 41 ct. ściągnięte za lata 1881. i 1882. pobrano do dochodów bieżących (Uchwały Wydziału krajowego z dnia 15. Stycznia 1883. LW. 2.022.

„ 28. Lutego „ „ 4.079).

„Macierz Polska“.

W zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego (na stronie 76) podaliśmy do wiadomości Wysokiego Sejmu, iż „Macierz Polska“ uzyskawszy zatwierdzenie listu fundacyjnego rozpoczęła swoje działanie. — Tamże przytoczyliśmy w streszczeniu główne postanowienia określające cel i środki tej instytucyi jakoteż stanowisko w obec niej Wydziału krajowego.

Art. 26. listu fundacyjnego, oddając Wydziałowi krajowemu zarządże-
1
l aznego majątku fundacyi i wykonywanie wszelkich z zarządem tym połączo-
nych czynności, wkłada nań zarazem obowiązek zdawać corocznie sprawę
Wysokiemu Sejmowi.

Spełniając ten obowiązek zamieszczamy w zamknięciu rachunkowem fundu-
szów samoistnych za r. 1882. również sprawozdanie rachunkowe ze spraw „Macie-
rzy“ za rok powyższy; na tem zaś miejscu przytaczamy niektóre szczegóły, mające
posłużyć bądź do bliższego wyjaśnienia stosunków majątkowych, bądź do skreśle-
nia początkowego działania „Macierzy“ tak w r. 1882. jakoteż w pierwszej
połowie roku bieżącego.

Majątek zakładowy fundacyi wynosił pierwotnie w 6% listach zastawnych
kijowskiego banku ziemskiego 20.000 rubli.
do którego na mocy uchwały Rady nadzorczej z dnia 9. Wrze-
śnia 1882. przyłączono:

a) 6% listów zastawnych kijowskich	1.500 rubli.
b) 5% listów zastawnych gal. Tow. kredyt. ziemskiego	5.600 zł.
tak że z końcem Maja 1883. majątek zarodowy wynosi w efektach	27.100

Tytułem sum obrotowych wpłynęły od zawiazania „Macierzy“ po koniec
Maja r. b. następujące fundusze, a mianowicie złożyli:

1) J. I. Kraszewski 4.000 rubli, które spieniężono za	4.780 zł. — ct.
2) Tenże 1.500 mark niem., za które otrzymano	877 „ 50 „
3) Władysław L. Anczyk (na ręce p. Bełzy)	100 „ — „
4) Kasyno w Pilźnie dochód z zabawy	42 „ 35 „
5) Karczewski Mikołaj (na ręce p. Bełzy)	25 „ — „
6) Kasprzycki z Wyżnicy na ręce tegoż	8 „ — „
7) A. Lipski za pośrednictwem S. Polanowskiego	150 „ — „
8) Redakcyja Echa w Warszawie na ręce Prezydenta miasta Lwowa 26 rubli, które spieniężono za	31 „ 52 „
9) Komitet balu polskiego w Wiedniu	300 „ — „
10) Redakcyja Kuryera Poznańskiego 109 mark 40 feników, za które otrzymano	64 „ 21 „
11) Bełza Władysław ze składek	32 „ 03 „
12) P. Monne ze składek	100 „ — „
13) P. Janicki z Mościsk	3 „ — „
14) Beziemienny z Grybowa	46 „ 70 „
15) Administracyja Dziennika Polskiego	1 „ 10 „
16) A. S.	100 „ — „
17) Redakcyja Wieku w Warszawie 347 rubli sprzedane za	409 „ 46 „
18) Bank zaliczkowy w Delatynie „Nadzieja“	50 „ — „
19) X. Z. z Petersburga na ręce p. Wł. Bełzy	100 „ — „
20) S. Bełza na ręce tegoż 1 dukat spieniężony za	5 „ 60 „
21) S. Lewental wydawca Kłosów w Warszawie ze składki 253 rubli 40 kop. spieniężone za	297 „ 74 „
22) Czytelnia Akademicka w Krakowie	428 „ 50 „
23) Z sumy zamieszczonej w Rubr. VII. poz. 75 a) budżetu funduszu krajowego na r. 1882. na popieranie wydawnictw ludo- wych przeznaczył Wydział krajowy na rzecz Macierzy Polskiej	500 „ — „

Ogółem więc wpłynęło w gotówce z rozmaitych datków
i subwencyi krajowej 8.452 zł. 71 ct.

W efektach zaś 3.500. rubli w 6% listach zastawnych kijowskich, z których, jak wyżej, przeniesiono 1.500 rubli do majątku zarodowego.

Złożone w gotówce datki, o ile w pierwszej chwili na pokrycie wydatków bieżących Macierzy nie były potrzebne, lokowano chwilowo bądź w listach zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego, bądź w galicyjskiej kasie oszczędności. Z tych lokacyj jakoteż od efektów stanowiących majątek zarodowy fundacyi wpłynęło po koniec maja r. b.:

1) Od 6% listów zastawnych kijowskiego banku ziemskiego w łącznej sumie 23.500 rubli dnia 30. Czerwca 1882. wpłynęło 705. rubli spieniężone po kursie 118. ₂₅ za	833 zł. 66 ct.
2) od tychże efektów dnia 31. Grudnia r. z. 705 rubli spieniężono po 115 za	810 „ 75 „
3) od zakupionych tymczasowo za gotówkę funduszu obrotowego listów zastawnych gal. Towarzystwa kredytowego.	316 „ 94 „
4) z lokacyi chwilowej w galic. kasie oszczędności	9 „ 46 „
Ogółem było dochodu z efektów	1.970 zł. 81 ct.

Wreszcie wpłynęło ze sprzedaży wydawnictw własnych Macierzy 350 zł. — ct.
tak, że razem ze wszystkich wyżej podanych źródeł miała Macierz Polska dochodów majątku obrotowego 10.773 zł. 52 ct. w gotówce, tudzież 3.500 rubli w efektach.

W tym samym czasie, t. j. od utworzenia fundacyi po koniec Maja r. b. wynosiły wydatki:

1) Za drnk wydawnictw Macierzy w drukarni Wład. Anczyca w Krakowie w trzech ratach po 500 zł.	1.500 „ — „
2) Zasiłki naukowe w myśl art. 5go listu fundacyjnego otrzymali: Kleczewski Stanisław 200 zł., zaś Wercziński Kazimierz i Horain Paweł po 150 złr. razem	500 „ — „
3) Honorarya autorskie otrzymali:	
a) p. Juliusz Starkel za rękopis „Lekarstwo na biedę“	200 „ — „
b) p. Gawarecki Zygmunt	127 „ — „
c) p. Krasiecki Kazimierz za książkę o pszczelnictwie	170 „ — „
d) p. Czaja Stanisław za pracę konkursową	100 „ — „
e) p. Kuczyński Wiktor za rysunki do dziełka o weterynaryi	50 „ — „
4) Na wydatki podręczne Rady wykonawczej Macierzy wypłacono do rąk sekretarza tejże p. Wł. Bełzy w kwotach 100 zł., 100 zł., 50 zł. i 90 zł., razem	340 „ — „
5) p. Amborskiemu Janowi na zlecenie Rady wykonawczej	50 „ — „
6) Za obsługę i utrzymanie porządku w lokalu Macierzy w kwotach 30 zł., 30 zł., razem	60 „ — „
7) Rozmaite wydatki, a mianowicie zwroty za kupony przy zakupnie listów zastawnych dla majątku obrotowego 55 zł. 62 ct., portorya 1 zł 46 ct.; stemple i taksy za oszacowanie majątku zarodowego Macierzy 10 zł. 36 ct.	67 „ 44 „
Ogół wydatków po koniec Maja r. b.	3.164 zł. 44 ct.

Z końcem Maja r. b. posiał majątek obrotowy fundacyi:

- 1) 6% listy zastawne kijowskiego Banku ziemskiego na 2.000 rubli imiennej wartości;
- 2) 5% listy zastawne galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego na 500 zł. imiennej wartości;
- 3) w gotówce 1.457 zł. 58 ct.

Pierwsze doroczne posiedzenie Rady nadzorczej i Rady wykonawczej Macierzy Polskiej odbyło się dnia 7. Czerwca r. b.

Ze sprawozdania ogłoszonego o tem posiedzeniu podajemy do wiadomości Wysokiego Sejmu. co następuje:

Kuratorem „Macierzy“ a zarazem przewodniczącym Rady nadzorczej jest Dr. J. I. Kraszewski, jego zastępcą JW. Dr. Mikołaj Zybliekiewicz, Marszałek krajowy; członkami Rady nadzorczej są: JWW. Dr. Józef Majer, Prezes krakowskiej Akademii umiejętności, hr. Artur Potocki i hr. Kazimierz Wodzicki.

W skład Rady wykonawczej wchodzi PP.: Dr. Antoni Małecki, jako przewodniczący, hr. Włodzimierz Dzieduszycki i Leoncyusz Wybranowski jako zastępcy przewodniczącego, p. Władysław Bełza, jako sekretarz, wreszcie pp. Jan Amborski, ks. Dr. Jan Siemiński i Albert Wilezyński.

Chcąc zadaniu swemu zadość uczynić, rozpoczęła Rada nadzorcza Macierzy czynności swoje od rozpoznania tego co dotąd, tak w polskim jakoteż w ruskim języku istnieje na polu publikacyi ludowych.

W tym celu utworzone zostały dwie osobne komisye, do których zaproszone zostały również osoby z poza grona Rady wykonawczej.

Jedna z tych Komisyi miała za zadanie rozpatrzyć się w publikacyach istniejących w języku ruskim, i ta wygotowała już sprawozdanie; druga Komisya mająca zbadać ludową literaturę w języku polskim, mając przed sobą o wiele obszerniejsze zadanie, dotąd jeszcze z tegoż wywiązać się nie była w możności.

Dla uzyskania materiału stosownego do publikacyi staraniem Macierzy, postępowala Rada wykonawcza według wskazówek art. 5. listu fundacyjnego, a mianowicie ogłosiła konkurs na dostarczenie rękopisów w pewnych ściśle określonych przedmiotach, zamawiała opracowanie pewnych materyi, u znanych pisarzy ludowych, przyjmowała wreszcie dość licznie nadsyłane sobie prace literackie od autorów, którzy temata do prac swoich wybierali według własnego uznania.

Wynik zabiegów Rady wykonawczej w tym kierunku niezupełnie odpowiedział jej oczekiwaniom, tak, że dotąd tylko siedm dziełek do druku w szeregu wydawnictw Macierzy mogły być przyjęte.

Dziełka te wydrukowane zostały w ilościach od dwóch do pięciu tysięcy egzemplarzy, razem zaś w liczbie 28.000 egzemplarzy.

Zastanawiając się nad sposobami rozpowszechniania wydawnictw Macierzy pomiędzy ludem, Rada wykonawcza przedewszystkiem przyjęła za zasadę, że wydawnictw nie należy rozdawać bezpłatnie, lecz że z reguły powinny one być sprzedawane, naturalnie za cenę jak najniższą.

Następnie postanowiła Rada urządzić własną organizację, któraby już bezpośrednio zajmowała się rozpowszechnieniem, sprzedażą dziełek.

Organizacya ta polega na utworzeniu w każdym powiecie w miarę możności jak najliczniejszych składów książek, i oddania tychże w zawiadostwo osób chętnych i gorliwych na polu szerzenia oświaty ludowej.

Rada wykonawcza Macierzy znalazła chętną pomoc u Rad powiatowych, konsystorzów duchownych we Lwowie, w Tarnowie, w Krakowie i w Przemysłu, u Towarzystwa pedagogicznego, zarządu kółek rolniczych itd. i za ich przemocą urządzono dotąd w 49 powiatach w Galicyi i na Szlązku 132 składow wydawnictw Macierzy.

Dalsza organizacja jest w toku.

Nadto oddano wydawnictwa również w komis księgarń w Warszawie i we Lwowie.

Temi drogami rozeszło się było do dnia 1. Maja przeszło 10.000. książeczek, tak, że na każdego z ustanowionych delegatów wypada średnio po 70 egzemplarzy sprzedanych.

Z wyniku tego jest Rada zawiadowcza Macierzy zadowolona i wyraża nadzieję, że jeżeli początek tak pomyślnie, jak na nasze stosunki, został wdroniony, przy wytrwałej pomocy delegatów zadanie Macierzy znacznie ułatwione i w zupełności będzie mogło być dokonane.

Zakład narodowy imienia
Ossolińskich.

Dążeniem zarządu było i w roku bieżącym — ażeby jak najszersze koło publiczności mogło korzystać z zbiorów zakładu; w tym celu utrzymywał je w należytem porządku i uzupełniał braki z lat ubiegłych.

Ułożenie katalogu druków postąpiło znowu znacznie, a pierwszy zeszyt drugiego tomu katalogu rękopisów oddano do druku; nadto przedłożono publiczności świeżo wydane zeszyty VII i VIII „Zbiornu materyałów do historii polskiej“ mieszczące dzieło dyrektora zakładu Dr. Wgo Kętrzyńskiego: „O ludności polskiej w Prnsiech niegdyś krzyżackich“.

Medale i monety polskie w dziale numizmatycznym uporządkowano już zupełnie, i rozpoczęto porządkowanie obcych.

W roku upłynionym posiadał zakład: dzieł drukowanych unikatów: 78.890 — dubletów 6.138, prób druku 4 449, — atlasów i map 1.653, — rękopisów 2.926. — autografów 2.698, — dyplomatów 882, — podobizu 75, — muzykaliów 100, — rycin 24.008, obrazów 687.

Zbrojownia liczyła 579 okazów, — rzeczy muzealnych było 1848, — monet polskich 1882, medalów polskich 573, monet obcych wraz z dubletami 8,751, — owadów i konchiliów 7.710 i t. d.

Pracownia naukowa otwartą była dla publiczności przez 221 dni, a w ciągu tego czasu wydano dla 1979 czytelników: 335 rękopisów — 4989 dzieł w 10.973 tomach, — przeto wypada na jeden dzień w przecięciu 9 czytelników. — 2 rękopisy, — 23 dzieł — 49 tomów. — W czytelni górnej (otwartej tego roku co soboty) było w 208 dniach: 12.901 osób, czyli przeciętnie 62 osób dziennie.

Do domu wypożyczono 5.462 dzieł w 7.701 tomach, rękopisów 45.

Muzeum zwiedziło 2.811 osób, studja robiło w niem osób 755.

Majątek zakładu z końcem 1881 r. wynosił:

a) w papierach wartościowych przechowywanych w kasie krajowej —
imiennnej wartości 167.828 zł. 52 ct.

b) w dobrach nieruchomych, zapisach, zbiorach
i w gotowiznie 503.390 zł. 25¹/₂ ct.

Obrót kasowy ogółem wynosił w gotowiznie w dochodach 59.907 zł.
47 ct. w wydatkach 56.528 zł. 53¹/₂ ct. w pozostałości kasowej 3.378 zł. 93¹/₂ ct.

W wydatkach tych mieści się kwota 7.238 zł. 11 ct. obrócona na cele naukowe.

W ciągu roku przedmiotowego Zakład poniósł dotkliwą stratę w osobie zmarłego kuratora literackiego JE. Kazimierza hr. Krasieckiego męża znanego i powszechnie cenionego dla swych prac i poświęcenia około dobra kraju. — Wydział krajowy pismem z dnia 29. Lipca 1882. L. 37.979 zawezwał c. k. Sąd krajowy Lwowski o zarządzenie administracyi tymczasowej z powodu nieletności prawnego kuratora — następcy JO. Andrzeja ks. Lubomirskiego — a c. k. Sąd krajowy odezwą z dnia 12. Sierpnia 1882. L. 33.697 doniósł, iż mianowany przez ś. p. Jerzego ks. Lubomirskiego zastępca administrator JE. Alfred hr. Potocki do objęcia administracyi się oświadczył.

Tymczasem JO, Andrzej ks. Lubomirski uznany został za pełnoletniego, a jako taki został przez c. k. Sąd krajowy Lwowski dekretem z dnia 8. Listopada 1882. L. 48.325 do objęcia kuratoryi literackiej zakładu powołanym.

Dnia 16. Listopada 1882. wykonał przysięgę w c. k. Sądzie kraj. w obec delegatów c. k. Namiestnictwa, Wydziału krajowego, miasta Lwowa i Wszechnicy Lwowskiej; został wprowadzonym uroczystie w urządowanie (Dekret c. k. Sądu kr. z 2. Grudnia 1882. L. 50.443 LW. 62087) i doniósł pisemnie Wydziałowi kr. iż zamianował swoim zastępcą Wgo Antoniego Małeckiego, co też Wydział krajowy pod d. 18. Listopada 1882. do LW. 57.122 do zatwierdzającej przyjął wiadomości.

Fundacya St. hr. Skarbka.

W myśl ustawy fundacyjnej. — Wydział krajowy zarządził:

1. Lustrację zakładu sierot i ubogich w Drohowyżu i skontro kas: zakładowej i dóbr Drohowyżkich.
2. Skontro kasy centralnej tej fundacyi we Lwowie.
3. Lustrację czynności Administracyi centralnej.

I.

Lustrację zakładu i skontro kasy zakładowej i dóbr klucza Drohowyżkiego przeprowadziła komisya wysłana z ramienia Wydziału krajowego w Maju 1883 i zarazem dokonała ścisłą rewizję magazynów, warstatów, inwentarza i całej gospodarki instytutu, tudzież sposobu prowadzenia, utrzymywania i kształcenia sierot tak pod względem moralnym i naukowym, jakoteż zawodowym.

Usterki manipulacji rachunkowej i kasowej wytknięte w latach uprzednich przez Wydział krajowy zostały usunięte. — Braki w przyrzędach do gaszenia ognia kuratorya na żądanie Wydziału krajowego poleciła uzupełnić i zatwierdziła porządek projektowany przez Dyrekcyę zakładu rozp. z 5. Sierpnia 1882. L. 1056. — Dostrzeżone przy próbie ogniowej wadliwości podano do wiadomości kuratoryi z wezwaniem usunięcia onych i zdania sprawy.

Stan sierot w Maju 1882, wynosił:

chłopców	252
dziewcząt	151
razem	<u>403</u> dzieci.

Śmiertelność w r. 1882: chłopców 2 i dziewcząt 2.

W oddziale chłopców zatrudnionych było w warstatach zdolnych do prac stałych uczniów w ogóle 114 a oprócz tego wyzwolenców własnych 17. —

Młodszy do stałych prac warsztatowych niezdolni jeszcze chłopcy, używani bywają do robót: koszykarstwa, szczotkarstwa i słomianek.

Dziewczęta zatrudnione bywają: w kuchni, praczarni i krowiarni, dalej do szycia, haftowania i t. p.

Wyroby wykonane, tudzież zapasy w materiałach warsztatowych oddziału męskiego po koniec kwartału I. 1883. przedstawiają wartość: 21.574 zł. 61 ct.

Zaś koszt materiału, robocizny i kosztów ogólnych wynosi

20.408 zł. 22 ct.

Czysty zysk 1.166 zł. 39 ct.

Oddział żeński wyrabia zwykle potrzebną bieliznę, pościel i t. p. tudzież naprawia i łąta stary rzeczy, — a materiały i wyroby zarachowane bywają w rejestrach magazynu głównego.

W oddziale starców znajduje się: mężczyzn 16, kobiet 3. — W roku 1882. umarło dwóch starców, natomiast przyjęto dwóch innych.

Dostawę artykułów żywności na rok 1883. dla zakładu zabezpieczoną w drodze licytacji o 14% taniej jak w roku 1882. zatwierdził Wydział krajowy uchwałą z dnia 1. Grudnia 1882. L. 58.204.

Budżet fundacyi i zakładu na rok 1883. przyjęto do wiadomości. (LW. 16084|83.)

II.

Zarządzone przez Wydział krajowy szkona kasy centralnej uskuteczniiono:

a)	przez kuratoryę	na dniu	3.	Kwietnia	1882.
b)	"	"	"	2.	Lipca "
c)	"	"	"	2.	Paźdz. "
d)	"	"	"	6.	Kwietnia "
e)	przez komisję	Wydziału kr.	16.	Kwietnia	"

Usterków żadnych nie dostrzeżono — a zalecone przez Wydział krajowy winkulowanie wszystkich do fundacyi należących efektów bywa przestrzegane.

III.

W sprawie zabezpieczenia niedoboru kasowego z czasów urzędowania byłego kasyera centralnego Kobylińskiego uskuteczniiono co następuje:

Uchwałą sądową z dnia 10. Czerwca 1882. L. 24.122 rozpisano licytację dóbr Kulikowa z przyległościami na dzień 3. Sierpnia 1882. poniżej ceny szacunkowej 116.601 zł. Przed terminem licytacji kuratorya uprosiła JWW. hr. Wł. Badeniego i Art. Głogowskiego do oszacowania tych dóbr — którzy je oglądnęli i na przeszło 100.000 zł. oszacowali. — W moc upoważnienia Rady nadzorczej Syndykat fundacyi nabył te dobra przy licytacji za cenę 99.925 zł., ponieważ nikt z obcych nie zgłosił się do kupna. — Rekurs c. k. Prokuratorji, wniesiony imieniem fundacyi Szumlańskiego o zaniechanie licytacji c. k. wyższy Sąd krajowy odrzucił pod dniem 13. Grudnia 1882 a c. k. Sąd krajowy uchwałą z dnia 30. Grudnia 1882. L. 56.927 kupno zatwierdził.

Uchwałą c. k. Sądu powiatowego w Kulikowie dtto 18. Czerwca 1882. L. 3.518 rozpisano przymusową sprzedaż publiczną realności pod Nr. 60. 141. 198. i magazynu bez Nru oszacowanych na 27.353 zł.

Pierwszy termin dnia 17. Sierpnia 1882. spełzył dla braku kupicielei. — Pomimo rekursów przeciw sprzedaży tej przez inne strony interesowane wniesionych, odbyto ponowną licytację, przy której Syndykat fundacyjny nabył te realności na rzecz fundacyi za 21.000 zł. t. j. o 6.353 zł. poniżej ceny szacunkowej — a akt ten kupna i sprzedaży zatwierdzony przez c. k. Sąd Kulikowski pod dniem 18. Października 1882. L. 6047, stał się prawomocnym. — Cenę kupna skompenzowano częścią wierzytelności fundacyjnej (32.191 zł. 83 ct.) za przyzwoleniem c. k. Sądu w Kulikowie dtto 22. Lutego 1883. L. 770.

Reskryptem Wydziału krajowego z 29. Grudnia 1882. L. 64.501 wezwano J. E. ks. Kuratora fundacyi o przyspieszenie załatwienia sprawy deficytu poręczonej przez Niego.

Przedłożoną przez kuratorję uchwałą Rady administracyjnej względem sprzedaży listów zast. gal. Towarzystwa ziemskiego imiennej wartości 50.000 zł. i o zaciągnięciu pożyczki hipotecznej w podobnej wysokości na zapłacenie pierwszej i drugiej raty ceny kupna dóbr Kulikowa, przedłożył Wydział krajowy (LW. 18708/83) c. k. Namiestnictwu i uzyskał przyzwolenie (LW. 22.916). Z zawiadostwa dóbr tych i realności przez Syndykat fundacyjny a względnie przez ustanowionego sekwestratora rachunki zostały złożone c. k. Sądowi a nadwyżka gotowizny do kasy fundacyjnej. Resztę deficytu wraz z prowizją zwłoki zabezpieczono hipotekarnie na dobrach Kulików c. att. i na sumach Józefa Kobylińskiego na tychże dobrach intabulowanych a wynoszących 78.529 zł. 73 ct. tudzież Antoniny Kobylińskiej 550 # hol. i 3000 zł. (LW. 45280/82.) Z innych spraw potocznych Wydział krajowy oprócz pomniejszych załatwił następujące:

Ofertę PP. Freja i Bizanza na dzierżawę dóbr Opary zatwierdzono do LW. 44.471/82.

Uchwaloną przez Wysoki Sejm na dniu 19. Października 1882. subwencję 6.000 zł. na restaurację teatru zaasygnowano do LW. 53.457/82 i 268.83.

Zamknięcie rachunków administracyi centr. za lata 1880 i 1881. scenzurowano absolwowano do LW. 54.437/82 i 27.497/83.

Sprawozdanie kuratorji co do załatwienia sporu pomiędzy dzierżawcami dóbr Słońsko a właścicielem lutrowni w Medenicach, o magazyn i sprzedaż hurtową wódki w gorzelnii na Szwydce, przyjęto do wiadomości z niektórymi uwagami. (LW. 61.964/82).

Fundacye stypendyjne
nowe:
a) fundacya ś. p. Michała
Gątkiewicza.

Zmarły 23. Lipca 1882. właściciel dóbr Kutyska s. p. Michał Gątkiewicz testamentem z daty Stanisławów 1. Grudnia 1879. ustanowił uniwersalnym spadkobiercą całego swojego majątku małoletniego swojego syna Włodzimierza, a zarazem rozporządził, że w razie bezpotomnej śmierci tegoż spadkobiercy cały majątek przejść ma z zachowaniem prawa dożywocia dla wdowy fundatora na własność fundacyi stypendyjnej dla uczącej się młodzieży imienia Gątkiewiczów, a jeżeliby ród ten wymarł dla uczącej się młodzieży narodowości polskiej.

Kuratorem tej ewentualnej fundacyi z prawem rozdawnictwa ustanowił fundator każdorazowego Marszałka krajowego, a w braku takowego lub w razie

innych przeszkód, przewodniczącego głównego Towarzystwa agronomicznego w kraju, mającego siedzibę w stolicy krajowej Galicyi.

Małoletni syn Włodzimierz zmarł wkrótce po śmierci swego ojca. Pozostała jego matka P. Anna z Petrowiczów Gątkiewiczowa oświadczyła się przez głowę syna do spadku po fundatorze na podstawie powyższego testamentu z zastrzeżeniem całkowitego uwolnienia od wszelkich tym testamentem poczynionych ograniczeń części obowiązkowych. Ale i c. k. Prokuratora Skarbu otrzymała od Sądu spadek ten pertraktującego wezwanie, aby się imieniem fundacyi do tego spadku oświadczyła.

Skoro fundacya ta zostanie zrealizowaną i wprowadzoną w życie zdamy o tem sprawę.

b) Fundacya ś. p. Józefa Czerkawskiego.

P. Władysław Czerkawski dopełniając życzenia ś. p. stryja swego Józefa Czerkawskiego złożył dnia 20. Września 1882. do Wydziału krajowego sumę 4.000 zł. przeznaczoną na stypendya dla uczącej się młodzieży krajowej, zastrzegając sobie prawo poczynienia dalszych kroków celem ułożenia statutów i otrzymania zatwierdzenia c. k. Rządu. Dotychczas nie zrobił żadnego dalszego doniesienia.

c) Fundacya Karola Słapy.

Zmarły w Tarnowie dnia 16. Kwietnia 1882. ś. p. Karol Słapa c. k. starszy inżynier zapisał testamentem z dnia 21. Lutego 1882. 6.000 zł. w. a. w 5% listach zastawnych gal. Towarzystwa kred. ziemskiego na utworzenie jednego stypendjum o rocznych 300 zł. dla młodzieży urodzonej w Wadowicach, z mieszczańskiej familii, obrządku rzym. kat., a uczęszczającej do szkoły techniczno-przemysłowej. Pierwszeństwo przyznał fundator kandydatom spokrewnionym z familią Słapów.

Stypendja rozdawać będzie na propozycję Rady gminnej miasta Wadowic jej przełożona Władza autonomiczna.

Gdy majątek fundacyjny został zrealizowany, przeto Wydział krajowy sporządził projekt aktu fundacyjnego i przesłał takowy c. k. Namiestnictwu do zbadania.

Fundacya ta będzie mogła wejść w życie, skoro się uzbiera tyle z jej majątku dochodu, iż będzie można zapłacić należność rządową wynoszącą 10% od sumy 6.000 zł. w 5% listach zastawnych.

d) Fundacya Jakóba Romaszewskiego.

W styczniu b. r. otrzymaliśmy od c. k. powiatowego Sądu buczackiego wiadomość, iż ś. p. Jakób Romaszewski zapisał testamentem w Buczaczu dnia 26. Listopada 1881 przed c. k. Notaryuszem zdziałanym cały swój majątek małoletniemu Michałowi Wierzbickiemu, postanawiając oraz, że gyby ten uniwersalny spadkobierca przed ukoczeniem 24. roku życia bez pozostawienia ślubnego potomstwa zmarł, cała spuścizna przejść ma na własność fundacyi stypendyjnej dla uczniów szkół gimnazyalnych lub realnych ze stanu włościańskiego.

Prawo rozdawnictwa przyznał fundator Wydziałowi krajowemu.

Dnia 31. Stycznia 1883 L. 3234 prosiliśmy c. k. Namiestnictwo o przedsięwzięcie potrzebnych kroków w celu zabezpieczenia tej fundacyi.

Fundacya imienia Jana Matejki.

Na posiedzeniu dnia 13. Października 1882. wydał Wysoki Sejm na wniosek Wydziału krajowego uchwałę treści następującej:

1) Na jedno stypendyum imienia Jana Matejki o rocznych 1.000 zł. w. a. dla uczniów szkoły sztuk pięknych w Krakowie, którzy z celującym postępem szkołę tę ukończyli i celem dalszego kształcenia się za granicę udać się pragną, ma być wstawioną począwszy od r. 1884. do preliminarza funduszu krajowego corocznie kwota tysiąca zł. w. a., jak długo Jan Matejko będzie dyrektorem powyższej szkoły.

2) Prawo rozdawnictwa tego stypendyum przysługiwać będzie Janowi Matejce, jak długo będzie dyrektorem szkoły sztuk pięknych w Krakowie.

3) Bliższe szczegóły dotyczące się nadawania tego stypendyum, jego trwania, asygnowania, utraty i t. p. oznaczy Wydział krajowy za porozumieniem się z p. Matejką.

O tej uchwale uwiadomiliśmy p. Jana Matejkę pismem z dnia 28. Października 1882. i przesłaliśmy jemu nasze wnioski co do bliższego uregulowania tej fundacyi. Wnioski te były następujące:

1) Stypendyum o 1000 zł. a. w. rocznie, imienia Jana Matejki może być nadane tylko takim uczniom szkoły sztuk pięknych w Krakowie, którzy z celującym postępem szkołę tę ukończyli bezpośrednio po ukończeniu studyów w tej szkole zamierzają wyjechać za granicę w celu dalszego kształcenia się w obranym zawodzie.

2) Stypendyum to nadane będzie z reguły tylko na jeden rok. W Pan Nadawca może wszakże wyjątkowo pozostawić to stypendyum obdarzonemu jeszcze na następujący rok, jeżeli nadzwyczajny talent i praca rokują świetne powodzenie.

Dłużej jak przez dwa lata żaden stypendysta tego stypendyum pobierać nie może.

3) Najdalej do 15. Września każdego roku oznajmi W Pan Nadawca Wydziałowi krajowemu ucznia, któremu na następujący rok szkolny stypendyum to nadał, poczem nastąpi bezzwłocznie asygnacya stypendyum w dwóch równych półrocznych ratach z góry wypłacić się mającego.

4) Stypendysta winien z końcem każdego półrocza wykazać się przed W Panem Nadawcą z postępów swoich w sztuce, a asygnacya każdej dalszej półrocznej raty nastąpi tylko za zezwoleniem W Pana Nadawcy.

5) Prawo orzeczenia o utracie tego stypendyum należy do W Pana Nadawcy. Może więc W Pan Nadawca niedbałemu, lub źle się prowadzącemu stypendyście odebrać nadane stypendyum na drugie półrocze i nadać je godniejszemu.

Przesyłając p. Nadawcy te nasze wnioski, zaprosiliśmy go, aby, jeżeli się zgadza na nie, zechciał je zaopatrzyć swoim podpisem, w przeciwnym razie, aby zechciał nam oznajmić swoje zdanie odmienne, abyśmy mogli przystąpić do zmiany.

Alegat 21.

Na to pismo otrzymaliśmy odpowiedź dnia 16. Lutego 1882. L. 56.675, którą tutaj |. dla jej ważności załączamy w całości, a w której p. Matejko z powodów przez siebie przytoczonych wnosi, aby z powyższej kwoty 1.000 zł. utworzyć dwa stypendya po 500 zł. w. a. z przeznaczeniem dla artystów oddziału kompozycyjnego krakowskiej szkoły sztuk pięknych bez zastrzeżenia koniecznego wyjazdu za granicę.

Jakkolwiek propozycya ta odstępuje od merytorycznej części uchwały Wysokiego Sejmu, zważywszy wszelako, iż Wysoki Sejm przez utworze-

nie tego stypendyum chciał uczcić p. Jana Matejkę, jako pierwszorzędnego mistrza i wywdzięczyc się mu za jego hojny dar dla kraju, zważywszy dalej, że Wysoki Sejm, jeżeliby były mu w dniu utworzenia tego stypendyum znane zapatrywania się p. Jana Matejki, byłby niezawodnie do nich przychylił się, na co także wskazuje ostatni ustęp pomienionej uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1882., Wydział krajowy uchwałą z dnia 18. Lutego 1882. L. 56.675 sądząc, iż działa tylko w duchu intencji Wysokiego Sejmu, przychylił się do wniosku p. Jana Matejki, a na dalszy wniosek tegoż asygnował uchwałą z dnia 12. Grudnia 1882. L. 61.701 na rok szkolny 1882|83. dwa stypendya po 500 zł. uczniom szkoły kompozycyjnej w Krakowie Tadeuszowi Popielowi i Szymonowi Buchbinderowi.

Wreszcie donosimy, że jeden z tych stypendystów, t. j. Szymon Buchbinder udał się w Styczniu 1883. do Akademii w Monachium.

Fundacya imienia Antoniego Schiffnera.

We fundacyi imienia Antoniego Schiffnera ku wspieraniu wdów i sierót po członkach Stowarzyszenia pocztmistrzów, pocztexpedyentów i pocztexpedytorów został zatwierdzony akt fundacyi, a skoro tylko nastąpi wymierzenie należności rządowej i jej zapłacenie, na co fundusz już jest w pogotowiu, wejdzie fundacya w życie.

Fundacya pod nazwą: „Zapis Andrzeja i Elżbiety z Prebendowskich małżonków Moszczeńskich“.

Akt fundacyjny zatwierdzony został przez c. k. Namiestnictwo dnia 1. Kwietnia 1883., a fundacya wejdzie w życie z początkiem roku szkolnego 1883|4.

Fundacya Zahorskiego Konstantego.

W przeszłorocznym sprawozdaniu z czynności naszych wykazaliśmy wszystkie kroki poczynione przez nas, aby administracya tej fundacyi przeniesioną została do naszego kraju. Jakkolwiek mogliśmy się obawiać, że dalsze kroki u c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych nie doprowadzą do pożądanego rezultatu, przecież idąc za wskazówką komisji lustracyjnej, udaliśmy się jeszcze raz do JExcelencyi p. Prezydenta Ministrów z prośbą, aby przynajmniej w drodze delegacyi administracya fundacyi tej przeniesioną została do kraju. Lecz nie otrzymaliśmy żadnej odpowiedzi.

Fundacya Anny de Szternsztyń Helcelowej.

Majątek fundacyjny został zrealizowany, a mianowicie:

a) Pozostałe kapitały po spłaceniu wszystkich legatów i należności zostały złożone do kasy Wydziału krajowego;

b) Dobra Radłów zostały sprzedane JW. Ordynatowi hr. Tomaszowi Zamojskiemu za sumę 1,150.000 zł. w. a.

Stosownie do kontraktu kupna i sprzedaży, złożył nabywca tytułem Iszej raty sumę 200.000 zł. a tytułem procentu po pięć od sta od dnia 1. Lipca 1882., od którego idą dochody z dóbr Radłowa na rachunek JW. nabywcy aż do dnia złożenia tej sumy 200.000, t. j. do dnia 15. grudnia 1882. kwotę 4.583 zł. 34 ct. w. a.

Resztę ceny kupna w sumie 950.000 zł. w. a., a właściwie po strąceniu sumy 155.909 zł. 47 ct. w. a., intabulowanych na tych dobrach dla Banku austro-węgierskiego i przyjętej przez JW. nabywcę do zapłaty w sumie 749.090 zł. 53 ct. w. a. zapłaci kupiciel w następujący sposób: W dniu 1. Stycznia

1884. kwotę 94.090 zł. 53 ct. w. a., zaś w dniach 1. Stycznia 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891 po 100.000 zł. zawsze z procentem po 5% od resztującej jeszcze sumy z dołu uiścić się mającym. Wszakże jest wszelka nadzieja, iż suma ta wcześniej zapłaconą zostanie, gdyż JW. nabywca uzyskał na dobra Radłów z galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego promesę na sumę 602.000 zł., z której według swojego oświadczenia wniesionego do Wydziału krajowego użyje część potrzebną na spłacenie powyższego długu do Banku austro-węgierskiego na oczyszczenie hipoteki z tego długu, resztę złoży do kasy Wydziału krajowego na poczet reszty ceny kupna.

Wszystkie prawa fundacyi, wypływające z tej sprzedaży intabulowane zostały nie tylko na dobrach Radłowie, ale także na dobrach Wiśniczu z przyległościami i na dobrach Szczepanów, Mokrzyńska. Bucze, Uszwica i Poręba Mała JW. Maryi z hr. Potockich hr. Ordynatowej zamojskiej.

Ponieważ wedle woli fundatorki przeprowadzenie jej zamiarów poręczonym zostało Wydziałowi krajowemu, Zgromadzeniu Sióstr Miłosierdzia i Kuratorowi W. Szumańczowskiemu, przeto niezbędna okazała się potrzeba oznaczenia jak najdokładniejszego wszystkich praw i obowiązków tych trzech czynników. Jakkolwiek w zasadzie samej nie zachodziły wielkie różnice, to przecież w drobniejszych szczegółach nastąpiła się ich dość znaczna liczba. Gdy usiłowania porozumienia się w drodze pisemnej nie doprowadziły do pożądanego rezultatu, a nadto i Wysoki Sejm uchwałą z dnia 21. Października 1882. polecił Wydziałowi krajowemu przyspieszenie tej sprawy, przeto c. k. Namiestnictwo na prośbę naszą wyznaczyło do wspólnej narady i ułożenia aktu fundacyi termin na dzień 1. Lutego 1883. i zaprosiło do tej konferencji Wydział krajowy, Kuratora fundacyi, Przewielebną Wizytatorkę Sióstr Miłosierdzia i delegata Expozytury c. k. Prokuratorji Skarbu.

W dniu oznaczonym pod prezydencją JW. Wice-Prezydenta c. k. Namiestnictwa Filipa Zaleskiego odbyła się ta konferencja, przy której wszystkie punkta sporne wyrównane zostały.

Na podstawie protokołu tej konferencji spisał Wydział krajowy projekt aktu fundacyi, a gdy c. k. Namiestnictwo zgodziło się na ten projekt, wystawił Wydział krajowy formalny akt fundacyi, podpisał go w czterech egzemplarzach i przesłał go dnia 31. Maja 1883. Zgromadzeniu Sióstr Miłosierdzia i p. Kuratorowi fundacyi do podpisu.

Skoro akt fundacyi zaopatrzony w te podpisy wróci, przesłemy go c. k. Namiestnictwu do przyłożenia klauzuli aprobacyjnej, poczem nastąpi wykonanie tegoż aktu, poczynając od budowy gmachu instytutowego.

Stan majątków zarodowych funduszów stypendyjnych.

A) w efektach	2,024.360 zł. 04 ct.
B) w dobrach i realnościach	346.734 „ 18 „
C) w należytościach czynnych	127.372 „ 15 „

Łącznie w zaokrągleniu . . . 2,498.466 zł. — ct.

przyczem zauważa się, że nieuwzględniono ad B) realności i dóbr nieoszacowanych jeszcze, własności fundacyi ś. p. Strzałkowskiego i Stupnickiego.

Stan tych majątków wynosił z końcem Czerwca 1882. w myśl ostatniego sprawozdania	2,465.377 „ — „
pomnożył się przeto w tym okresie czasu o . . .	33.089 zł. — ct.

Stypendyów systemizowanych jest obecnie	593
a suma na nie przeznaczona wynosi	104.980 zł.
wypada zatem na każde stypendyum w przybliżeniu ,	180 „

Fundacya imienia Juliusza Słowackiego. Akt fundacyi został sporządzony i zatwierdzony przez ces. król. Namiestnictwo.

Wprowadzenie w życie tej fundacyi nastąpi, skoro należność rządowa wymierzona i zapłaconą zostanie.

Sprawa byłego kancelisty Wydziału krajowego Stanisława Zabierzowskiego przeciw Wydziałowi krajowemu o zapłacenie sumy 20.000 zł. Toczy się.

Departament IV.

Referent: Członek Wydziału krajowego Władysław hr. Badeni.

Najwyższe Sankcje w sprawach drogowych i mytniczych.

a) Uchwały sankcyonowane.

Najwyższem postanowieniem z dnia 22. Listopada 1882. r. otrzymały Najwyższą Sankcję uchwały Wysokiego Sejmu przyznające prawo do poboru myt:

Radzie powiatowej w Dąbrowie na drodze powiatowej Szczucin-Otałęż;

Radom powiatowym w Dąbrowie i Tarnowie na drodze powiatowej Dąbrowa-Żabno-Otfinów;

Radzie powiatowej w Sanoku na drodze powiatowej Rymanów-Haczów;

Radzie powiatowej w Nisku na drodze gminnej z Jeżowego na Rudnik do Krzeszowa;

Radzie powiatowej w Trembowli na drodze powiatowej Trembowa-Budzanów;

Radzie powiatowej w Białej na drodze powiatowej Międzybrodzkiej;

Radzie powiatowej w Jaśle na drodze gminnej z Sierpietnicy przez Szerzyny do Swoszowy i z Szerzyn do Jodłówki;

Radzie powiatowej w Łańcucie od mostu na rzece Wisłoku w Dąbrówkach;

Obszarowi dworskiemu w Wiśniowej od mostu na rzece Krzyworzece;

Obszarowi dworskiemu w Przeworsku od przewozu na rzece Wisłoku w Korniatkowie;

Obszarowi dworskiemu w Terszakowie od mostu na rzece Dniestrze w Terszakowie;

Obszarowi dworskiemu w Zbyszycach od przewozu na rzece Dunajcu;

Obszarowi dworskiemu w Jankowicach od mostu na rzece Wiśle;
Obszarowi dworskiemu w Zabłotowie i w Ilińcach od przewozu na rzece Prut w Zabłotowie;

Obszarowi dworskiemu w Kopkach od przewozu na rzece Sanie;
Obszarowi dworskiemu w Górze Ropczyckiej wspólnie z gminą w Borku wielkim od mostów w Borku wielkim;

Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Zarwanicy od mostu na rzece Strypie w Zarwanicy;

Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Mostach od mostu na rzece Dniestrze ;

Obszarowi dworskiemu wspólnie z gminą w Wybranówce od mostu na rzece Hlebówce ;

Gminie Cikowice od przewozu na rzece Rabie.

b) Uchwały, którym Sankcyi odmówiono.

Najwyższem postanowieniem z dnia 23. Marca 1883. odmówiono Sankcyi uchwalonemu przez Wysoki Sejm projektowi do ustawy, mocą której miał być zmieniony §. 5. ustawy krajowej z dnia 15. Kwietnia 1881. Nr. 46. Dz. u. i rozp. kraj. o publicznych dojazdach kolejowych.

Najwyższem zaś postanowieniem z dnia 25. Stycznia 1883. odmówiono Najwyższej Sankcyi uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 21. Października 1882. o poborze myta drogowego na drodze gminnej Kołomyja-Peczyniżyn.

Motywuując tę odmowę wyraził c. k. Rząd zapatrywanie, że trakt dróg gminnych między Kołomyją a Peczyniżynem nie może być uważany jako jedna droga w pojęciu galicyjskiej ustawy drogowej, ani też nie można Wydziałowi powiatowemu w Kołomyi przyznać prawa do poboru myta drogowego na rzecz funduszu tej wrzekomej drogi gminnej. Wydział krajowy przypuszczać musi, że powyższe zapatrywanie polega na nieporozumieniu, zwłaszcza, że w analogicznych sprawach w tych samych warunkach, pod jakimi wyszedł projekt omycenia drogi gminnej Kołomyja-Peczyniżyn, otrzymała Sankcyę Najwyższą uchwała Wysokiego Sejmu z 30. Września 1882, którą udzieloną została koncesya na pobór myta Wydziałowi powiatowemu w Nisku na drodze gminnej z Jeżowego na Rudnik do Krzeszowa i Wydziałowi powiatowemu w Jaśle na drodze gminnej z Siepietnicy przez Szerzyny do Swoszowy i z Szerzyn do Jodłówki.

Również nie uzyskała Najwyższej Sankcyi uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 21. Października 1882 o odnowienie koncesyi dla obszaru dworskiego w Piekarach na pobór myta od przewozu przez rzekę Wisłę, z tego powodu, że rzeczone prawo poboru myta było już udzielonem obszarowi dworskiemu w Piekarach na mocy Najwyższego postanowienia z dnia 26. Listopada 1877. na nieograniczony przeciąg czasu.

Uchwały nie podlegające Najwyższej Sankcyi.

Uchwała Wysokiego Sejmu w przedmiocie poprawy dróg powiatowych i gminnych.

Przystępując do wykonania uchwały, którą Wysoki Sejm wydał na posiedzeniu dnia 13. Października 1882. r., nad sprawozdaniem komisji drogowej o projekcie Wydziału krajowego w przedmiocie poprawy dróg powiatowych i gminnych, przedsięwziął Wydział następujące czynności:

Alegat 22.

I. Wydał załączony okólnik z dnia 22. Grudnia 1882. l. 51.432, w którym obeznał Wydziały powiatowe i inżynierów krajowych z nowym programem gruntownej i systematycznej poprawy dróg powiatowych i gminnych i wskazał zarazem te warunki, które stanowić mają podstawę do oceniania prośb wnoszonych o udzielenie bezzwrotnych zasiłków i bezprocentowych pożyczek na cele drogowe.

II. Postanowił wypracować regulamin drogowy, wydać się mający w porozumieniu z c. k. polityczną władzą krajową, celem objaśnienia i rozwinięcia niektórych postanowień obowiązującej ustawy drogowej, odnoszących się do dróg powiatowych i gminnych.

Regulamin ten obejmować będzie wedle naszego projektu następujące główne rozdziały:

- a) prestacje i fundusze drogowe;
- b) wsparcie z funduszu krajowego;
- c) zakres działania władz autonomicznych;
- d) współdziałanie władz rządowych;
- e) środki przymusowe.

Poszczególne postanowienia dążyć będą do racjonalnego zużytkowania zasobów, których dostarcza obowiązująca ustawa drogowa, do ułatwień w wykonywaniu tej ustawy.

III. Zarządził wypracowanie normaliiów technicznych dla dróg powiatowych i gminnych.

IV. Wstawił do preliminarza budżetu krajowego na 1884 r. wskutek zmniejszenia wydatków na budowę dróg krajowych o 40.000 zł. kwotę 140.000 zł. jako odpowiednio zwiększoną dotację na bezzwrotne zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych i kwotę 30.000 zł. jako drugą ratę roczną na utworzenie zakładowego funduszu pożyczek bezprocentowych przeznaczzonego na publiczne cele drogowe i w ciągu 10 lat do sumy 300.000 zł. w. a. urosić mającego.

V. Wydał normę co do prowadzenia drogowego funduszu pożyczkowego jako funduszu samoistnego.

Naczelny nadzór Wydziału krajowego nad budową i utrzymaniem dróg powiatowych i gminnych oraz publicznych dojazdów kolejowych wykonywany w myśl nowego programu drogowego, zwiększył już i zwiększy jeszcze znacznie rozmiary i intensywność dotychczasowych czynności naszych tak administracyjnych jak i technicznych w tym dziale gospodarstwa drogowego.

Z powodu poruczenia dotyczących czynności technicznych asystentowi oddziału technicznego p. Łuniewskiemu, wyznaczył temuż Wydział krajowy, na czas wykonywania tychże czynności, dodatek do płacy w kwocie wynoszącej rocznie 500 zł.

Nadto zamierzamy przyjąć dla tego działu prac jednego dyurnistę technicznego za wynagrodzeniem wynoszącym rocznie 1.000 zł. i wstawiamy odnośną kwotę do projektu budżetu krajowego na 1884. r.

Subwencya na regulacyę
Brnia Starego z dopły-
wami.

Na posiedzeniu dnia 20. Października 1882. wydał Wysoki Sejm nad petycją spółki wodnej dla regulacyi Brnia Starego i Wiszni, zawiązanej w 1877., w powiecie Mieleckim, o dalszą subwencję na roboty regulacyjne następującej treści uchwałą:

„W budżecie na rok 1883. wstawia się kwotę 5.000 zł. jako subwencję dla spółki wodnej dla regulacyi Brnia Starego z dopływami“.

Przystępując do wykonania tej uchwały asygnowaliśmy na poczet powyższej subwencji Wydziałowi dotyczącej spółki wodnej kwotę 2.000 zł., z zastrzeżeniem, że z użycia tego zasiłku przedłoży Wydział spółki Wy-

działowi krajowemu należyty rachunek poparty operatem technicznym robót wykonanych.

Wypłata reszty subwencji nastąpi częściowo w miarę potrzeby, po przedłożeniu ze strony Wydziału spółki wskazanego już dawniej programu zarządzeń tak pod względem potrzebnych na dalsze roboty funduszków, jako też co do wykonania projektu zamierzonej regulacji w terminie określonym statutem spółki wodnej.

Zarazem polecił Wydział krajowy inżynierowi biura melioracyjnego p. Jankowskiemu, ażeby zbadał i ocenił pod względem technicznym roboty regulacyjne wykonane dotąd przez spółkę wodną i udzielił jej przy tej sposobności stosownych wskazówek co do prowadzenia dalszych robót regulacyjnych.

Regulacja wód po lewej stronie drogi krajowej Dembicko-Tarnobrzeskiej.

W wykonaniu uchwały Wysokiego Sejmu z d. 20. Października 1882. asygnował Wydział krajowy Komitetowi ustanowionemu dla zawiązania spółki wodnej po lewej stronie drogi Dembicko-Tarnobrzeskiej kwotę 1.500 zł. na koszt z zawiązaniem tej spółki połączone z sumy 4.000 zł. uchwalonej w budżecie krajowym na 1882. r. dla spółki wodnej mieleckiej po prawej stronie drogi wspomnianej.

Operat techniczny potrzebny do zawiązania spółki po lewej stronie drogi Dembicko-Tarnobrzeskiej przygotowany został przez inżyniera biura melioracyjnego p. Jankowskiego, który otrzymał już polecenie, ażeby na wezwanie przewodniczącego Komitetu Jana hr. Tarnowskiego z Chorzelowa udał się tamże dla wzięcia udziału w Komisji delegowanej przez c. k. Starostwo Wielickie w celu zawiązania spółki powyżej wymienionej.

Wypłacenie dalszego zasiłku wyznaczonego równocześnie przez Wysoki Sejm w budżecie krajowym na 1883. r. dla spółki rzeczonyj w kwocie 8.000 zł. zawisło od spełnienia warunku, wedle którego spółka ta winna zawiązać się w myśl postanowień ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. r., przedłożyć statut Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia i oznaczyć termin ukończenia robót podług uznania Wydziału krajowego.

W sprawie regulacji rzek za spławne dotąd nieuznanych.

Na posiedzeniu dnia 6. Października 1882. r. wydał Wysoki Sejm nad sprawozdaniem Komisji kultury krajowej o wniosku posła Jana Stodnickiego tyczącym się regulacji rzek za spławne dotąd nieuznanych, następującej treści uchwałę:

„Sejm uznając już dziś w zasadzie potrzebę przyczyniania się z funduszu krajowego corocznymi zasiłkami do wysokości 33% do regulacji rzek za spławne dotąd nieuznanych, poleca Wydziałowi krajowemu, aby rokowania z c. k. Rządem co do kwoty corocznie na ten cel przeznaczony się mającej i w ogóle co do organizacyi władz technicznych z zapewnieniem wpływu organów autonomicznych na ocenienie potrzeb, układanie preliminarzy oraz na wykonanie robót regulacyjnych, przeprowadził, a sprawozdanie o tych rokowaniach wraz z odpowiednimi wnioskami na najbliższej sessyi sejmowej przedłożył.“

Odezwą z dnia 8. Listopada 1882. l. 49.770 wystosowaną do c. k. Prezydium Namiestnictwa rozpoczął Wydział krajowy rokowania powyższą uchwałą sejmową wskazane upraszając przytem rzeczony Prezy-

dyum, ażeby raczyło poprzeć jak najrychlej stanowcze uregulowanie tej pilnej i ważnej sprawy, wedle zasad, które przewodniczyły Wysokiemu Sejmowi, gdy uznał potrzebę przyczyniania się z funduszu krajowego corocznymi zasiłkami do wysokości 33% kosztów regulacji rzek za spławne dotąd nie uznanych, a które to zasady będące niejako warunkami udziału skarbu krajowego w regulacji rzek powyżej wymienionych streścić się dadzą w trzech następujących punktach poruszonych już poprzednio w dotyczących c. k. Rządowi przedłożonych memoriałach Wydziału krajowego:

„1. C. k. Rząd wyjedna na drodze konstytucyjną wskazanej odpowiedzialności stałą dotację roczną ze skarbu Państwa, na wykonanie robót regulacyjnych, na rzekach galicyjskich, nieuznanych dotąd za spławne.

2. Do kierowania robotami wodnymi ustanowi c. k. Rząd Komisję krajową mieszana, w skład której weszliby reprezentanci Rządu i Sejmu krajowego i do zakresu działania której należałoby ocenienie potrzeb, układanie preliminarzy i nadzór nad wykonaniem robót regulacyjnych.

3. C. k. Rząd zorganizuje w odpowiedni sposób tak oddział techniczny obecnie przy c. k. politycznej władzy krajowej urzędujący jako też zorganizuje i powiększy służbę inżynierii wodnej na prowincyi w taki sposób i w takich rozmiarach, ażeby rychła i skuteczna pomoc techniczna organów rządowych zapewnić być mogła, w każdej okolicy kraju, w której bądź z inicjatywy rządowej bądź też z inicjatywy władz autonomicznych lub osób prywatnych przedsiębrane być mogły roboty regulacyjne na rzekach i wodach niespławnych.“

W odpowiedzi na odezwe Wydziału krajowego z dnia 8. Listopada 1882. r. i późniejszą odezwe naszą z dnia 24. Lutego b. r. oznajmiło nam c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z dnia 31. Marca b. r., ze uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 6. Października 1882. r. w sprawie regulacji rzek za spławne dotąd nieuznanych przedłożono c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych relacją z dnia 13. Stycznia b. r. z należytym poparciem i prośbą o upoważnienie do rozpoczęcia odnośnych rokowań z Wydziałem krajowym, i że skoro tylko przychylna odpowiedź od władzy decydującej nadejdzie, dalsze kroki bezzwłocznie przedsięwzięte zostaną.

Zarazem oznajmiło nam c. k. Prezydium Namiestnictwa, że gdy w sprawie tej chodzi przede wszystkim o ustalenie podstawy określającej udziały konkurencyjne w myśl powołanej uchwały sejmowej a żądania wyrażone w odezwie Wydziału krajowego z dnia 8. Listopada 1882. r. wchodzi już w zakres praktycznego zastosowania zasady dopiero uznać się mającej, przeto decyzja w tej mierze przed decyzją Ministerstwa spraw wewnętrznych byłaby przedwczesną.

W obec tego stanu rzeczy Wydział krajowy nie może jeszcze przedstawić Wysokiemu Sejmowi odpowiednich wniosków w myśl uchwały sejmowej z dnia 6. Października 1882 r.

Natomiast pozwalamy sobie zwrócić uwagę Wys. Sejmu na pomyślną dla tej sprawy okoliczność, że propozycja nasza dotycząca ustanowienia mieszanej komisji krajowej dla kierowania regulacją rzek w kraju podana do rozważenia c. k. Rządowi jeszcze w memoriale Wydziału krajowego z dnia 27. Kwietnia 1880. r. znalazła

już zastosowanie w ustawie państwowej z dnia 13. Marca 1883. D. p. p. Nr. 31, o zapomogach z funduszków państwa dla Tyrolu z przyczyny powodzi zeszłorocznej.

W myśl postanowienia §. 8. tejże ustawy utworzoną została w Tyrolu komisya krajowa zostająca pod przewodnictwem namiestnika lub jego zastępcy a mająca się składać:

a) z delegata Rządu

b) z członków, których wyznacza Wydział krajowy ze względu na interesowane części kraju i z delegatów obu sekcij Rady kultury krajowej.

Komisya ta winna wypracować program robót, który Rząd w porozumieniu z Wydziałem krajowym zatwierdzi. Nadto winna komisya rzeczona uchwalić projekty i kosztorysy poszczególnych robót, zarządzić ich wykonanie i temże kierować, doglądać w ciągu czasu budowy dokonanych robót i zarządzać funduszem regulacyjnym.

Co do ilości członków i czynności komisji wydać ma Rząd szczegółowe postanowienia w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Atrybucye tyrolskiej komisji krajowej mającej kierować regulacją rzek kosztem państwa, kraju i stron bezpośrednio interesowanych wykonać się mającą a mianowicie w tym stosunku, że przeznaczony na ten cel zasiłek rządowy wynosi 6,800.000 zł. a fundusze przez Sejm krajowy uchwalone 2,523.200 zł. podajemy dla tego tak szczegółowo do wiadomości Wysokiego Sejmu, że przy dalszych rokowaniach, które prowadzić będziemy z c. k. Rządem, zamierzamy żądać stanowczo, ażeby dla regulacji rzek w Galicyi ustanowioną został komisya krajowa z podobnym zakresem działania.

W sprawie budowy kolei żelaznej mającej połączyć kolej Karola Ludwika z granicą Królestwa Polskiego.

Wysoki Sejm wzywając uchwałą z dnia 5. Października 1882. r. c. k. Rząd do dołożenia wszelkich starań, by połączenie drogą żelazną okolic nadwiślańskich, przy ujściu Sanu, z koleją Karola Ludwika jak najspieszniej przyszło do skutku — polecił jednocześnie Wydziałowi krajowemu, by wszedł z c. k. Rządem w rokowania co do trasy z Rzeszowa na północ w kierunku najprostszym, jako najmniej kosztownym, a ze względów handlowych i ekonomicznych najwłaściwszym, oraz co do ewentualnego przyczynienia się kraju do kosztów budowy, jeżeli takowa w roku 1883. przynajmniej rozpoczęta będzie, kwotą pieniężną do wysokości 150.000 zł. w. a., płatną w trzech rocznych ratach począwszy od 1884 roku.

W wykonaniu powyższego polecenia odniósł się Wydział krajowy do c. k. Rządu jeszcze dnia 14. Listopada 1882. r. z zapytaniem, czyliby tenże nie był skłonny przystąpić jak najrychlej do rokowań co do trasy z Rzeszowa na północ w kierunku najprostszym.

Na zapytanie to nie udzielił c. k. Rząd Wydziałowi krajowemu dotąd żadnej odpowiedzi, natomiast doszło do wiadomości naszej, że przedsiębiorstwo c. k. uprzyw. kolei Karola Ludwika przeprowadzić miało już wstępne rokowania z c. k. Rządem i zamierza starać się o koncesyę na budowę kolei żelaznej z Rzeszowa do Rozwadowa.

Ponieważ kolej w tym kierunku zbudowana nie odpowiadałaby wskazówkom danym w uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 5. Października

1882. r., albowiem w myśl tej uchwały tylko linia łącząca Rzeszów w kierunku najprostszym z okolicą nadwiślańską przy ujściu Sanu, miałyby dla ekonomicznych stosunków tej części kraju znaczenie żywotne, przeto wystósował Wydział krajowy do c. k. Rządu ponowną odezwę, w której zaprotestował przeciw kierunkowi proponowanemu wrzekomo przez kolej Karola Ludwika i oświadczył przytem, że w razie wybudowania kolei z Rzeszowa do Rozwadowa zamiast do Nadbrzezia, ekonomiczny interes kraju doznałby upośledzenia, a fundusz krajowy nie mógłby przyczynić się żadną subwencją do kosztów budowy tej kolei.

C. k. Rząd nie odpowiedział jeszcze na powyższe przedstawienie a Wydział krajowy nie sądząc z dotychczasowego przebiegu sprawy, ażeby budowa kolei przez Wysoki Sejm wskazanej rozpoczętą być mogła w roku bieżącym i by przeto mógł być dopełniony wyraźny warunek, od którego Wysoki Sejm przyznanie subwencji krajowej zależnem uczynił, nie wstawia na ten cel do projektu budżetu krajowego na 1884. r. żadnej kwoty.

W sprawie budowy kolei
żelaznej ze Lwowa na Żół-
kiew do Rawy.

Wysoki Sejm wzywając, uchwałą z dnia 9. Października 1882. r., c. k. Rząd, aby przyspieszył budowę kolei drugorzędnej, szerokotorowej ze Lwowa na Żółkiew do Rawy i przeznaczając na ten cel subwencję z funduszu krajowego w kwocie 100.000 zł. w. a., polecił równocześnie Wydziałowi krajowemu przeprowadzenie w tej sprawie „rokowań z c. k. Rządem, jakoteż z miastem Lwowem, Żółkwią i innemi Radami powiatowemi, oraz z właścicielami obszarów dworskich co do ofiarności na rzecz tej kolei.“

W wykonaniu powyższego polecenia odniósł się Wydział krajowy do c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z dnia 14. Listopada 1882. r. z prośbą, aby wobec c. k. Rządu centralnego było tłómaczem życzeń kraju, dotyczących przyspieszenia budowy kolei ze Lwowa na Żółkiew do Rawy i sprawę tę ważną a tylokrotnie już poruszaną poparło życzliwie a skutecznie.

Jednocześnie rozpoczął Wydział krajowy wskazane powyższą uchwałą sejmową rokowania z gminą miasta Lwowa, nie mniej też z interesowanemi Radami powiatowemi, a za pośrednictwem Wydziałów powiatowych z innemi gminami, tak miejskimi, jakoteż wiejskimi, oraz z właścicielami interesowanych obszarów dworskich.

W skutek tych rokowań otrzymaliśmy dotąd następujące deklaracje:

1. Rada powiatowa Żółkiewska oświadcza, iż jakkolwiek uznaje całą ważność kolei Lwowsko-Żółkiewsko-Rawskiej tak pod względem ekonomicznym, jak i handlowym, nie może jednak przyczynić się żadnym datkiem do kosztów jej budowy, z powodu, że powiat Żółkiewski ponieść musi obecnie znaczny ciężar dochodzący sumy 10.000 zł. na wykupno gruntów pod budowę drogi krajowej Lwowsko-Stojanowskiej, w myśl odnośnej ustawy krajowej.

2. Rada powiatowa Rawska uznając ważność budowy kolei ze Lwowa na Rawę do granicy kraju, oświadcza, że skoroby dla braku subwencji powiatów budowa jej do skutku przyjść nie mogła — reprezentacya powiatu Rawskiego gotową jest przyczynić się kwotą pieniężną (?) celem doprowadzenia tej budowy do skutku. Na każdy zaś wypadek ofia-

ruje pomieniona Rada powiatowa swoje i członków swoich usługi bezpłatnie, zwłaszcza, jeżeli budowa kolei przez państwo lub kraj we własnym zarządzie prowadzoną będzie.

3. Reprezentacya powiatu Sokalskiego oświadcza, że powiat Sokalski nie uchyli się od ofiar na rzecz budowy kolei żelaznej Lwów-Żółkiew-Rawa, jeżeli w pierwszym rzędzie interesowane powiaty Żółkiewski i Rawski zobowiążą się do poniesienia pewnych ofiar.

4. Przełożństwo obszaru dworskiego dóbr Rawskich oświadcza, że właściciel tych dóbr ofiaruje bezpłatnie grunt skarbowy pod tor kolei Lwów-Żółkiew-Rawa.

5. Obszar dworski w Dublanach, ze względu na dogodność tamtejszego krajowego zakładu rolniczego, ofiaruje dla kolei Lwów-Żółkiew-Rawa bezpłatne odstąpienie gruntu dworskiego pod tor kolejowy i stacyą, tudzież dostarczenie cegły do budowy stacyi po cenie produkcyi, z warunkiem, iż urządzony tam będzie przystanek kolejowy w pobliżu zabudowań szkolnych.

Oprócz powyższych wniesioną jeszcze została deklaracya Lwowskiego Konwentu OO. Dominikanów, jako właściciela obszarów dworskich w Zarudcach, Zaszkwie, Zawadowie i Borkach dominikańskich. Deklaracya ta jest atoli tak ogólnikowo a nawet dwuznacznie sformułowaną, że nie tylko nie można liczyć na żadną rzeczywistą ofiarę ze strony rzeczzonego konwentu, lecz owszem obawiać się należy ewentualnie pewnych przeszkód, zwłaszcza przy wykupnie gruntów dworskich pod budowę kolei Lwów-Żółkiew-Rawa.

Reszta stron interesowanych nie wniosła jeszcze swych oświadczeń w tej sprawie. Również nie otrzymaliśmy dotąd odpowiedzi c. k. Rządu na wezwanie Wysokiego Sejmu i odnośną odezwę Wydziału krajowego.

W sprawie budowy drogi z Piwniczny do Szczawnicy.

Uchwałą z dnia 12. Października 1882. r. przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu petycję gminy miasta Piwniczny, w sprawie budowy drogi z Piwniczny do Szczawnicy, z poleceniem przeprowadzenia rokowań z odnośnemi Reprezentacyami powiatowemi i stronami interesowanemi co do zbudowania wspomnianej drogi jako publicznego dojazdu kolejowego, w myśl postanowień ustawy krajowej z dnia 15. Kwietnia 1881. Dz. u. kr. Nr. 46. i zdania sprawy, oraz przedstawienia wniosków na najbliższej sesyi sejmowej, stosownie do rezultatu rokowań rzeczonych.

W wykonaniu tego polecenia wezwał Wydział krajowy Rady powiatowe nowosądecką i nowotarską, ażeby sprawę tę wzięły pod rozwagę odnośnie do postanowienia §. 5. wymienionej powyżej ustawy krajowej.

Rada powiatowa nowosądecka oświadczyła się przeciw budowie drogi wspomnianej, jako publicznego dojazdu kolejowego, nowotarska zaś Rada powiatowa nie przedłożyła jeszcze uchwały odnośnej.

Przytem upoważniliśmy Komitet Akademii umiejętności, zajmujący się sprawami Zakładu zdrojowego Szczawnickiego do przeprowadzenia rokowań ze stronami interesowanemi co do ofiar dobrowolnych na rzecz drogi Piwniczańsko-Szczawnickiej.

O skutku tych rokowań nie otrzymał Wydział krajowy jeszcze żadnej wiadomości.

Wobec tego stanu rzeczy nie możemy przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosków w tej sprawie.

W sprawie rekonstrukcyi drogi z Żurawna do Bortnik.

Na posiedzeniu dnia 25. Września 1882 r. wydał Wysoki Sejm nad petycją Rady powiatowej żydaczowskiej o subwencję na rekonstrukcję drogi z Żurawna do Bortnik następującą uchwałę:

„Wzywa się Wydział krajowy, aby na najbliższej sesji sejmowej, po szczegółowym zbadaniu niezbędnych kosztów potrzebnych na rekonstrukcję drogi powiatowej z Żurawna do Bortnik, przy odebraniu deklaracji w miarę ofert tak Rad powiatowych jak i stron interesowanych, zarazem przy zastosowaniu ustawy o dojazdach kolejowych — wykazał Sejmowi, jaki fundusz krajowy jest niezbędnie potrzebny do rekonstrukcyi tejże drogi“.

Przystępując do wykonania powyższej uchwały polecił Wydział krajowy Reprezentacyi powiatu Żydaczowskiego, aby dała stanowczą odpowiedź na pytania, od których rozwiązania zawisło dalsze traktowanie sprawy, w myśl intencji Wysokiego Sejmu.

Gdy wskutek tego Wydział powiatowy żydaczowski zażądał potrzebnej mu do tego celu pomocy technicznej, którą Wydział krajowy przyrzekł mu był już poprzednio, delegowaliśmy naszego inżyniera, który przedsięwziąć miał badania w porozumieniu z Prezesem Rady powiatowej.

Słoty, oraz przeszkody miejscowe były powodem, że inżynier nasz dopiero w Czerwcu b. r. otrzymał ostateczne wezwanie do przybycia na miejsce, dokąd też się udał w drugiej połowie tego miesiąca.

Przy udziale delegatów z ramienia Wydziału powiatowego żydaczowskiego wyznaczonych, została zbadaną droga wiodąca z Żurawna do stacyi kolejowej w Bortnikach pod względem kierunku i potrzeb jej uporządkowania, przyczem nastąpił wybór miejsca, któreby było nadodpowiedniejsze do budowy mostu na Dniestrze. Prócz tego zostały zebrane dane techniczne do sporządzenia przybliżonego kosztorysu uporządkowania drogi z Żurawna do Bortnik i budowy samego mostu.

Ponieważ dotyczące operaty techniczne nie są jeszcze wygotowane, przeto nie możemy obecnie wykazać, jaką kwotą mógłby fundusz krajowy przyczynić się do kosztów zamierzonego uporządkowania drogi powyżej wymienionej, zwłaszcza, że ani Rady powiatowe, ani strony bezpośrednio interesowane nie wniosły dotąd żądanych deklaracyi co do ofiar na rzecz rekonstrukcyi projektowanej.

Ubezpieczenie brzegów rzeki Świcy pod Sokołowem.

Uchwałą z dnia 20. Października 1882 r. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby po bezzwłocznem zbadaniu stanu rzeczy przez swoje organa techniczne zarządził uskutecznienie robót wodnych celem odwrócenia niebezpieczeństwa powstałego dla gminy m. Sokołowa przez zmianę koryta rzeki Świcy, i aby koszta, które niepowinny przenosić kwoty 500 zł., pokrył z funduszu dyspozycyjnego.

Gdy z badań wykonanych na miejscu okazało się, że na uskutecznienie robót wodnych w celu choćby częściowego ubezpieczenia miasta Sokołowa potrzeba co najmniej kwoty 1100 zł. i że przeto przeznaczona przez

Wysoki Sejm na ten cel kwota 500 zł. jest niedostateczną, skłonił Wydział krajowy przed rozpoczęciem robót strony interesowane do złożenia deklaracji, iż dostarczą brakujących funduszków w gotówce i dadzą potrzebny materiał faszynowy.

Po usunięciu tej trudności, Wydział krajowy asygnował kwotę 500 zł. z odpowiedniami zastrzeżeniami co do jej użycia, udzielił komitetowi miejscowemu, zajmującemu się robotami — potrzebnych wskazówek przez swego inżyniera i żywi uzasadnioną nadzieję, że projektowane roboty jeszcze w ciągu lata b. r. będą ukończone.

Petycja gminy Tuchli o zapomogę, o przyjęcie na fundusz powiatowy budowy i utrzymania mostku na drodze do Sławska i o regulację rzeki Opor.

Uchwałą z 9. Października 1882 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycję gminy Tuchli zawierającą następujące żądania:

1. prośbę o zapomogę dla mieszkańców poszkodowanych przez wylew rzeki Opor;
2. żądanie, aby Wys. Sejm polecił Stryjskiej Radzie powiatowej wybudowanie i utrzymanie mostu na drodze z Tuchli do Sławska;
3. prośbę o wyjednanie u Rządu, iżby regulacja rzeki Opor objęta została ogólnym planem regulacji rzek w Galicyi.

Na skutek tej petycji zarządził Wydział krajowy co następuje:

Prośba gminy o zapomogę uwzględnioną została o tyle, iż na prośbę Stryjskiego Wydziału powiatowego o wsparcie dla 7miu gmin a między temi i dla gminy Tuchli, udzielił Wydział krajowy z wyznaczonej przez Wysoki Sejm zapomogi kwotę 1000 zł.

Co do prośby względem budowy i utrzymania mostu na drodze do Sławska, polecono Wydziałowi powiatowemu w Stryju zbadać, o ile ciężar utrzymania rzeczonoego mostu przez gminę i obszar dworski istotnie możność kontrybuentów przechodzi, i czyli w tym wypadku nie należałoby zastosować postanowienia §. 5. ust. drog. lub w inny sposób przyjść w pomoc gminie. Wreszcie prośbę gminy o regulację rzeki Oporu, odstąpił Wydział krajowy c. k. Prezydium Namiestnictwa, od którego otrzymał jednak odpowiedź odmowną.

Przekazana Wydziałowi krajowemu powyższą uchwałą dalsza petycja gmin Dobromila i Huczka o udzielenie subwencji na wykonanie budowl wodnych dla ochrony gruntów od niszczenia przez rzekę Wyrwę, przesłaną została Wydziałowi powiatowemu w Dobromilu w celu zawiadomienia gmin, iż Wydział krajowy tylko w takim razie przyjść by mógł w pomoc gminom przez wysłanie inżyniera do wypracowania projektu potrzebnych robót wodnych, gdyby strony interesowane zdeklarowały się protokolarnie do zawiązania spółki wodnej w myśl ustawy krajowej z 14. Marca 1875.

Petycja Kosowskiego Wydziału powiatowego o subwencyę na rekonstrukcyę dróg powiatowych.

W załatwieniu przekazanej Wydziałowi krajowemu uchwałą z 12. Października 1882 petycji Kosowskiego Wydziału powiatowego o subwencyę z funduszu krajowego na rekonstrukcyę dróg powiatowych uszkodzonych przez wylew górskich potoków, zażądał Wydział krajowy od Wydziału powiatowego należycie opracowanego operatu technicznego potrzebnych robót drogowych, oraz wykazania częściowego przynajmniej pokrycia wydatków środkami miejscowymi.

Petycja gminy Popowice w sprawie dostarczania przez obszar dworski materiału drewnianego na potrzeby dróg gminnych w tej miejscowości.

W załatwieniu przekazanej Wydziałowi krajowemu uchwałą z 21. Października 1882. petycji gminy Popowice w sprawie dostarczania przez obszar dworski materiału drewnianego na potrzeby dróg gminnych w tejże miejscowości, zarządził Wydział krajowy dokładne zbadanie zażalenia gminy, mianowicie, czy i o ile obszar dworski rzeczywiście wydania gminie potrzebnego materiału dla dróg gminnych zaprzeczył i czyli jakiego wynagrodzenia za wycięcie tego materiału od gminy żądał.

Petycja zbiorowa włościan powiatu Przemyskiego o zmianę prestacyi w naturze na kwoty pieniężne.

Wskutek uchwały Wys. Sejmu z 25. Września 1882. polecono Wydziałowi powiatowemu w Przemyśle na petycję 31 włościan powiatu Przemyskiego o zmianę prestacyi w naturze na kwoty pieniężne, zawiadomić petentów o uchwale Wysokiego Sejmu przechodzącej do porządku dziennego nad tą petycją z objaśnieniem, iż obowiązany do prestacyi drogowej ustawa drogowa dozwala wykupić się od niej spłatą jej wartości.

Dar z łaski dla córki ś. p. Jeziorańskiego.

Wskutek uchwały Wys. Sejmu z 20. Października 1882. asygnowano Maryi Alinie, córce ś. p. Jeziorańskiego udzielony jej dar z łaski po 300 zł. rocznie aż do dnia 8. Września 1893 r.

Uchwały sejmowe w sprawie przeniesienia zarządów kolejowych do kraju i zaprowadzenia w tychże języka polskiego jako urzędowego oraz ustanowienia osobnego organu administracyjnego dla galicyjskiej sieci kolei państwowych jakoteż zajętych w zawiadownictwo państwa prywatnych dróg żelaznych.

W przedmiocie przeniesienia zarządów kolejowych do kraju i zaprowadzenia w tychże języka polskiego jako urzędowego, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 9. Października 1882 r. następującą uchwałę:

„Sejm królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd:

1. Aby stosowne poczynił kroki, iżby zarządy kolei żelaznych galicyjskich do kraju przeniesione zostały, i w myśl uchwał sejmowych z dnia 4. Października 1878 i 23. Lipca 1880 r. używały w urzędowaniu w kraju języka polskiego.

2. Aby w przyszłości przy udzielaniu nowych koncesyi na budowę dróg żelaznych w Galicyi prawa języka polskiego jako urzędowego w zarządach tych kolei zastrzegał a siedzibę tych zarządów w kraju naszym naznaczył“.

Odnośnie do powyższej uchwały udawał się Wydział krajowy dwukrotnie do c. k. Rządu z przypomnieniem tej sprawy.

W odpowiedzi oświadczyło nam c. k. Prezydium Namiestnictwa, że tak uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 9. Października 1882 r. jako też odezwę Wydziału krajowego z dnia 2. Marca b. r. odnoszącą się do tegoż przedmiotu, przedłożyło relacjami z dnia 3. Lutego i 10. Marca b. r. c. k. Ministerstwu handlu i że skoro wiadomem mu będzie ostateczne załatwienie tej sprawy, pospieszy niezwłocznie zawiadomić o tem Wydział krajowy.

O ile uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 9. Października 1882 r. odnosi się także do siedziby naczelnego zarządu i języka urzędowego w przyszłej administracji galicyjskiej kolei transwersalnej będącej własnością państwa, podajemy do wiadomości Wysokiego Sejmu dotyczące starania na innem miejscu niniejszego sprawozdania.

Na wezwanie Wysokiego Sejmu z dnia 14. Października 1882 r. w przedmiocie ustanowienia osobnego organu administracyjnego dla galicyjskiej sieci kolei państwowych c. k. Rząd dotąd nie odpowiedział.

W sprawie systematycznej regulacji rzek spławnych i ochrony lasów.

Na posiedzeniu dnia 6. Października 1882. wydał Wysoki Sejm nad sprawozdaniem komisji kultury krajowej o wniosku posła Chrzanowskiego tyczącym się regulacji rzek i ochrony lasów następującą uchwałę:

„Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, wzywa c. k. Rząd:

1. Aby ułożył systematyczny plan regulacji wszystkich rzek spławnych poczynsz od ich źródeł i dopływów tych rzek, a zarazem, aby oznaczył czas w którym plan ten ma być wykonany.

2. Aby dla wykonania tego całego planu regulacji rzek, przedłożył Rząd odpowiednie projekty ustaw Radzie państwa i Sejmowi krajowemu, o ile przedmiot należy do kompetencji tych ciał ustawodawczych. Ponieważ zaś ze zwykłych dochodów państwa nie można wyznaczać sum dostatecznych dla wykonania systematycznego planu regulacji rzek spławnych we wszystkich krajach reprezentowanych w Radzie państwa, powinien c. k. Rząd przedłożyć Radzie państwa projekt ustawy upoważniającej do zaciągnięcia za poręczeniem państwa oddzielnej pożyczki na regulację rzek we wszystkich krajach reprezentowanych w Radzie państwa.

3. Aby z tej sumy ogólnej na regulację rzek przeznaczonej a uzyskanej przez pożyczkę państwową, wyznaczono oddzielną kwotę dla Galicyi w tej wysokości, jaka z ogólnego planu regulacji rzek okaże się potrzebną dla uregulowania rzek w Galicyi.

4. Aby c. k. Rząd starał się, iżby z tej pożyczki zaciągniętej na regulację rzek wyznaczano corocznie na ten cel sumy stosunkowo tak wielkie, iżby cały plan regulacji rzek wykonany został w oznaczonym okresie czasu.

5. Aby c. k. Rząd powiększył inżynierję wodną w Galicyi, zreorganizował istniejące przy Namiestnictwie galicyjskiem biuro robót publicznych i rozszerzył atrybucje Namiestnictwa, przyznając mu prawo rozporządzania sumami wyznaczonemi corocznie przez Radę państwa na regulację rzek w Galicyi, a rozporządzania według planu regulacji rzek zatwierdzonego przez Rząd, ale bez odnoszenia się do Ministerstwa co do szczegółów wykonania planu i co do jego modyfikacji potrzebnych wskutek późniejszych zmian w korycie i brzegach rzeki.

6. Sejm wzywa powtórnie c. k. Rząd, aby ułożył i na drodze przez konstytucję wskazanej przedłożył projekt nowej ustawy leśnej, orzekającej skuteczniejsze środki ochrony lasów szczególnie w górach i zawierającej postanowienia o zalesieniu nagich na stokach gór przestrzeni“.

Na zapytanie Wydziału krajowego jaką decyzję powziął c. k. Rząd wskutek powyższej uchwały Sejmowej, oznajmiło nam c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z 13. Maja b. r., że uchwałę tę przedłożono z motywami sprawozdaniem z d. 13. Stycznia b. r. c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych, które dotąd żadnej odpowiedzi w tej sprawie nie dało.

Natomiast wiadomo Wydziałowi krajowemu z protokołów stenograficznych posiedzeń Rady państwa, że wskutek wniosku członka polskiego

Koła galicyjskich posłów na Radę państwa, Dra Euzebiusza Czerkawskiego, uchwaliła Izba deputowanych na posiedzeniu dnia 5. Marca b. r. następującą rezolucję, w tej ważnej przez Koło polskie gorąco popieranej sprawie:

„Wzywa się c. k. Rząd, by w wykonaniu rezolucji Izby poselskiej z d. 6. Maja 1879 r. w jak najkrótszym czasie rozpoczął systematyczną i radykalną regulację rzek i by na drodze konstytucyjną wskazanę postarał się o potrzebne na ten cel środki pieniężne“.

Również wiadomo Wydziałowi krajowemu z wymienionych powyżej protokołów stenograficznych, że c. k. Rząd wniósł na posiedzeniu Izby poselskiej, dnia 18. Kwietnia b. r. do konstytucyjnego traktowania, projekt ustawy o środkach ku nieszkodliwemu odprowadzaniu wód górskich.

Projekt ten, będący w związku ze sprawą regulacji rzek i ochrony lasów, przekazała Izba poselska Rady państwa osobnej komisji dla zdania sprawy i przedstawienia wniosków.

Instrukcja dla zawiązywania spółek wodnych.

Wysoki Sejm wezwał uchwałą z dnia 20. października 1882. r. c. k. Rząd, aby wydaniem stosownej instrukcji wpłynął na szybkie a dokładne załatwianie spraw dotyczących zawiązywania spółek wodnych“.

W odpowiedzi na to wezwanie oznajmiło c. k. Namiestnictwo Wydziałowi krajowemu, iż przepisy ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. Dz. u. kr. Nr. 38. są tak jasne i tak wyczerpująco przedstawiają przedmiot, że trudno byłoby wydać jeszcze osobną instrukcję dla władz wykonawczych bez powtarzania tego, co już sama ustawa zawiera. C. k. Namiestnictwo mniema dalej, że czyniąc zadość życzeniu Wysokiego Sejmu, wyrażonemu w uchwale z dnia 20. Października 1882. r. musiałby c. k. Rząd ograniczyć się na wydaniu polecenia do władz, aby sprawy odnoszące się do spółek wodnych uważały za naglące, aby zwracały uwagę inicjatorów spółek na przepisy ustawy wodnej, użyczały tymże na każde żądanie urzędowej pomocy i starały się w każdym wypadku doprowadzić do skutku porozumienie stron interesowanych.

Uważając za główne przyczyny niepomyślnego rozwoju spraw dotyczących się spółek wodnych z jednej strony brak ukwalifikowanych techników do sporządzania operatów niezbędnych do zawiązywania tychże spółek, z drugiej zaś strony apatyczne usposobienie właścicieli mniejszych posiadłości, obojętnych na korzyści płynące z wykonywania robót melioracyjnych, podaje c. k. Namiestnictwo dla zaradzenia złemu następujące dwa środki:

a) przekazanie krajowemu biuru melioracyjnemu nadzoru nad sporządzaniem operatów potrzebnych do zawiązywania spółek wodnych z powodu, iż technicy rządowi, będąc obciążeni czynnościami swojego właściwego zawodu, nie mogliby zająć się skutecznie tą sprawą,

b) przymusowe zawiązywanie spółek wodnych na zasadzie postanowienia §. 45. ustawy wodnej w tych wypadkach, w których liczba właścicieli mniejszych posiadłości przybiera niezwykle rozmiary i udaremnia częstokroć usiłowania liczebnej mniejszości t. j. większych właścicieli pragnących zawiązania spółki wodnej.

Nie zaprzeczając trafności niektórych uwag zawartych w odezwie c. k. Namiestnictwa nie mógł jednak Wydział krajowy

zgodzić się na zapatrywanie, iż środki wskazane przez c. k. Namiestnictwo czynią zbytecznym wydanie instrukcyi wykonawczej przez Wysoki Sejm za-
leconej, a wiedząc z własnego doświadczenia jak dalece brak takiej instrukcyi przy zawiązywaniu spółek wodnych ucezuwać się daje, wypracował rys doty-
czącego projektu i udzielił go c. k. Namiestnictwu z prośbą, ażeby z uwzględ-
nieniem wniosków Wydziału krajowego, wydało w myśl uchwały Wyso-
kiego Sejmu z dnia 20. Października 1882. r. odpowiednią instrukcyę wy-
konawczą udzielając przytem c. k. Starostom wskazówek administracyjnych,
które obok instrukcyi rzeczzonej mogłyby wpłynąć na szybkie i skuteczne
załatwienie spraw odnoszących się do zawiązywania spółek wodnych. Skoro
c. k. Rząd wyda instrukcyę żadaną, podamy ją do wiadomości Wydziałów
powiatowych z informacją stosowną, w myśl polecenia Wysokiego Sejmu
z dnia 20. Października 1882. r.

Zmiana trasy kolei trans-
wersalnej Zagórzany-
Stróże na Zagórzany-
Gorlice.

W sprawie zmiany trasy kolei transwersalnej Zagórzany-Stróże
na Zagórzany-Gorlice zawiadomił Wydział krajowy Gorlicki Wydział pow.
o uchwale Wys. Sejmu z 4. Października 1882., wzywającej Rząd do możli-
wego zarządzenia tej zmiany, oraz do poczynienia przy układaniu taryf dla
tejże kolei wszelkich możliwych koncesyi i ulg dla wywozu i przywozu pro-
duktów przemysłu naftowego i dla narzędzi, materiałów i machin dla tegoż
przemysłu.

W sprawie regulacji Sanu
pod Ulanowem.

Na skutek uchwały Wys. Sejmu z 21. Października 1882. po-
wziętej nad petycyą gminy miasta Ulanowa o zabezpieczenie brzegów Sanu
w tej miejscowości, którą wezwano Rząd, ażeby zbadał stan rzeczy, zarzą-
dził wypracowanie projektu potrzebnych w tym celu budowli wodnych i wy-
konał je jak najrychlej, ewentualnie zaś przeprowadził pertraktacyę celem
zawiązania spółki w myśl ustawy wodnej i wyznaczył w razie zawiązania
tejże na wykonanie robót powyższych odpowiednią subwencyę ze skarbu
państwa, oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa, iż jeszcze w Sierpniu 1882.
otrzymał c. k. Starosta w Tarnobrzegu polecenie zdjęcia planów Sanu pod
Ulanowem i przedstawienia wniosków na uporządkowanie tej przestrzeni
rzeki, że wykonanie tego rozporządzenia jest w toku i spodziewać się na-
leży bliskiego ustalenia projektu i obliczenia kosztów budowy, poczem na-
stąpić będzie mogła rozprawa konkurencyjna.

O tym stanie sprawy Wydział powiatowy w Nisku zawiadomiono.

Odezwą zaś z 29. Maja 1883. oznajmiło c. k. Namiestnictwo, iż
projekt uporządkowania Sanu między Rudnikiem i Ulanowem, oraz zabez-
pieczenia brzegów pod Ulanowem, przedłożony już został c. k. Ministerstwu
do zatwierdzenia.

Przekazane Wydziałowi krajowemu niezadowolone petycyje sejmowe.

Niezadowolone petycyje sejmowe przekazane Wydziałowi krajo-
wemu uchwałą Wys. Sejmu z 21. Października 1882. załatwił Wydział kra-
jowy jak następuje:

Petycyę gmin i obszarów dworskich Kamionki wielkiej, Królowy
polskiej, Mszalnicy, Królowy ruskiej, Bińczarowy i Mystkowa powiatu Gry-
bowskiego o subwencyę w kwocie 1.000 zł. na wybudowanie drogi z Kamionki

wielkiej do Nawojówki i postawienie mostu na rzece Kamienicy, przesłał Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu do zbadania stanu rzeczy w porozumieniu z Wydziałem powiatowym Nowosądeckim, przeprowadzenia pertraktacji ze stronami interesowanymi i na tej podstawie przedłożenia wniosków w myśl warunków unormowanych dla subwencyonowania dróg powiatowych i gminnych, tudzież przedłożenia operatu technicznego z planem pokrycia kosztów budowy i przyszłej konserwacji drogi.

Na petycję p. Karola Dyszyńskiego ze Stępiny, w której tenże uważał się na Wydział powiatowy w Jasle, o zatrzymanie mu należności za roboty wykonane w r. 1880. przy drogach powiatowych, wezwano Wydział powiatowy o usiłowanie załatwienia tej sprawy w drodze polubownej, w skutek czego też Wydział powiatowy petentowi na zaspokojenie powyższej pretensyi pewną kwotę przyznał.

Petycję gminy i obszaru dworskiego w Grudny dolnej o udzielenie subwencji na utrzymanie dróg gminnych, załatwił Wydział krajowy odmownie.

Na petycję gminy Błóżwi o subwencyę w kwocie 250 zł. na budowę mostu, wskazał Wydział krajowy Rudeckiemu Wydziałowi powiatowemu warunki subwencyonowania dróg gminnych a po dopełnieniu onych udzielił subwencyę w żądanej kwocie.

Na petycję gmin i obszarów dworskich powiatów Rzeszowskiego, Jasielskiego i Krośnińskiego o udzielenie subwencji na przełożenie części drogi powiatowej Rzeszowsko-Strzyżowskiej między Strzyżowem a Czudcem na lewy brzeg rzeki Wisłoka, przyrzekł Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Rzeszowie, że udzieli odpowiedniej subwencji na ten cel na podstawie norm ustalonych dla subwencyonowania dróg powiatowych i gminnych, jeżeli Wydział powiatowy przedłoży projekt i operat techniczny, tamtejsza Rada powiatowa zaś wspólnie z Rządem pokryją $\frac{2}{3}$ części kosztów robót projektowanych.

Na petycję Wydziału powiatowego Jaworowskiego o udzielenie subwencji 10.000 zł. na budowę drogi z Jaworowa do stacyi kolei w Sądownej Wiszni, oświadczył Wydział krajowy gotowość udzielenia żądanej subwencji w 3 lub 4 ratach rocznych, pod warunkiem, że tak powiat tamtejszy, jakoteż strony bezpośrednio interesowane, zobowiążą się deklaracyami prawomocnymi do pokrycia w tymże czasie reszty kosztów budowy obliczonych na 41.881 zł., a Wydział powiatowy przedłoży należycie opracowany operat techniczny i plan pokrycia kosztów budowy drogi i przyszłej konserwacji tejże. Na wypadek zaś potrzeby, oświadczył Wydział krajowy gotowość wysłania swego inżyniera dla udzielenia wskazówek potrzebnych do wypracowania odpowiedniego operatu technicznego.

Petycję gmin Jezierzan i Jezierzanek oraz obszaru dworskiego w Łanowcach o przyspieszenie budowy drogi krajowej z Borszczowa na Łanowce, Kozaczyznę do Jezierzan, oraz przedłużenia jej do Zalesia i Szańkowczyk, załatwił Wydział krajowy odmownie, wskazując na brak wszelkiej ofiarności tak tamtejszej Reprezentacyi powiatowej jak i stron bezpośrednio interesowanych na rzecz budowy tej drogi, oraz na niemożliwość podjęcia budowy powyższej drogi przed wykończeniem innych ważniejszych dróg krajowych, których budowa już jest rozpoczętą.

Petycję gmin i obszarów dworskich Żulina, Rozhurecza, Siemiginowic, Dulib i Bratkowic powiatu Stryjskiego, o regulację rzeki Stryja, odstąpił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu z prośbą, o zarządzenie wypracowania projektu regulacji i przeprowadzenia pertraktacji ze stronami interesowanymi w celu zawiązania spółki wodnej, oraz o wyjednanie odpowiedniej dotacji ze skarbu państwa.

Petycję gminy Harkłowy o subwencję na utrzymanie drogi gminnej wiodącej do gościńca rządowego w Szkołyszynie, zbudowanej przy pomocy subwencji krajowej, załatwił Wydział krajowy odmownie, ze względu na obowiązek utrzymywania tej drogi ciężący z mocy ustawy drogowej na gminie i obszarze dworskim przy pomocy spółki tamtejszej, zawiązanej do eksploatacji nafty, i polecił Wydziałowi powiatowemu przedsięwzięcie odpowiednich kroków w celu naprawy powyższej drogi środkami wskazanymi.

Petycję Wydziału powiatowego Brodzkiego o spowodowanie wydania ustawy państwowej, regulującej stosunki Towarzystw kolejowych do właścicieli sąsiednich gruntów odstąpił Wydział krajowy c. k. Prezydium Namiestnictwa z poparciem, uznając potrzebę takiej ustawy w interesie gospodarstwa krajowego, na co otrzymał wszakże odpowiedź, iż dla zapewnienia pomyślnego załatwienia tej sprawy należałoby oprzeć się na pewnych i pozytywnych danych, któreby wykazały konieczność uregulowania powyższych stosunków w drodze ustawodawczej, że zaś petycja Brodzkiego Wydziału powiatowego prócz ogólnych zażaleń żadnych pozytywnych faktów nie przytacza, przeto nie może służyć za podstawę do poczynienia ze strony c. k. Namiestnictwa dalszych w tej mierze kroków.

O czem zawiadomiono Wydział powiatowy Brodzki z poleceniem zastosowania się do uwag zawartych w odpowiedzi c. k. Prezydium Namiestnictwa.

W załatwieniu petycji reprezentacji gmin Zarzecza i Delatyna o uznanie za krajową i zbudowanie drogi z Delatyna na Zarzecze do Jabłonowa tudzież stałego mostu na Prucie między Delatynem a Zarzeczem, oznajmił Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Nadwornie, iż gdy nie ma widoków, ażeby droga powyższa uznaną być mogła za krajową, a z drugiej strony droga ta należy do kategorii ważniejszych dróg gminnych i posiada cechę drogi powiatowej, przeto mogłaby jedynie być zbudowaną w całości lub w części środkami miejscowymi przy pomocy subwencji krajowej.

Przy tem oświadczył Wydział krajowy gotowość przyjęcia w pomoc powiatowi i gminom Delatyna i Zarzecza, gdyby strony bezpośrednio interesowane zdecydowały się na podjęcie budowy całej drogi z Delatyna do Jabłonowa lub na razie tylko na budowę mostu na Prucie, i upoważnił Wydział powiatowy do zawezwania inżyniera okręgowego do wypracowania na koszt funduszu krajowego projektu zamierzonej budowy, który posłużyłby do przeprowadzenia ze stronami pertraktacji i przedłożenia Radzie powiatowej odpowiednich wniosków oraz do ułożenia planu pokrycia kosztów budowy i utrzymania.

Petycję Jerzego Pospichała przedsiębiorcy dostawy kamienia na konserwację drogi krajowej Rohatyn - Brzeżańskiej o podwyższenie mu cen kontraktowych za dostawę, nie uwzględnił Wydział krajowy z powodu,

że petent objął przedsiębiorstwo na podstawie dobrowolnej oferty wniesionej na publicznej licytacji i że został nawet uwzględniony wobec innych oferentów, którzy korzystniejsze podawali warunki.

Wszakże oznajmił Wydział krajowy petentowi, iż na żądanie zwolnić go może z kontraktu na r. 1884.

Petycję gminy Lisowice powiatu Dolińskiego o poruczenie jej dostawy szutru dla gościńca rządowego w obrębie gminy, odstąpił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu.

Na petycję gmin Krzywczy, Woli krzywieckiej, Średniej, Recz-pola, Ruszelczyc, Chyrzyny i Kupna o subwencyę 400 zł. na budowę dróg i uregulowanie potoków, oświadczył Wydział krajowy gotowość udzielenia subwencyi w stosunku procentowym ogólnych kosztów pod warunkiem przedłożenia przez Wydział powiatowy operatu technicznego i planu pokrycia kosztów robót zamierzonych oraz przyjęcia pewnej części kosztów na fundusz powiatowy.

Petycję gminy Stare Stawy powiatu Biała o uwolnienie od konkurencyi do kosztów budowy opaski ochronnej przy prawym brzegu rzeki Soły, odstąpił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu.

Petycję gmin i obszarów dworskich, Skole, Korczyn, Kruszelnica, Podhorodce i Lubienie o wyjednanie u Rządu zaprowadzenia napowrót stałej codziennej jazdy szybkowozu między Stryjem a Skolem, odstąpił Wydział krajowy c. k. Prezydium Namiestnictwa z poparciem.

W załatwieniu petycji gmin Wysocka, Łazów i Nienowic o subwencyę na wykonanie przekopu Wiszni do Sanu, oświadczył Wydział krajowy gotowość udzielenia subwencyi pod warunkiem zawiązania spółki wodnej przez strony interesowane.

Petycję gminy Sobiecín o spieszne wykonanie przekopu Sanu pod Muniną, odstąpił Wydział krajowy c. k. Prezydium Namiestnictwa z usilnem poparciem, na co otrzymał odpowiedź, iż ze względu na wygórowane żądania obszaru dworskiego w Muninie za grunta pod przekop potrzebne, Rząd zniewolonym byłby odstąpić od wykonania przekopu, jeżeli nakład na wywłaszczenie gruntów okaże się zbyt wysokim, a współudział stron konkurujących słabym.

O czem Wydział powiatowy Jarosławski zawiadomiono celem użycia całego swego wpływu dla usunięcia przeszkód.

Drogi krajowe.

Klęski elementarne
i stan dróg krajo-
wych w ogólności.

Wielkie wylewy wód, jakie w ciągu 1882. r. nawiedziły ogromne-
mi klęskami różne kraje Europy, dotknęły również w części i nasze drogi
krajowe.

Wprawdzie znaczniejsze mosty na większych rzekach jak n. p.
Dniestr, Bystrzyca, Prut, Seret, Bug, San, Czarny i Biały Dunajec, Poprad,
wytrzymały napór wielkich wód i unoszonych spławów, jednakże niektóre
z dróg krajowych narażone zostały na większe lub mniejsze uszkodzenia,
które zostały już naprawione, lub w ciągu bieżącego roku naprawione będą.

Znaczniejszym uszkodzeniom uległy roboty wodne wykonane na rzece Dunajcu przy drodze krajowej Zakliczyn-Sącz-Niedzica.

Przed laty czterema, część tej drogi prowadząca przez górę w Jazowsku, przebudowano w ten sposób, iż na przestrzeni dwóch kilometrów zmieniono łożysko rzeki Dunajca, a drogę krajową, leżącą na bardzo stromej i usuwającej się do tej rzeki górze, przeniesiono na równinę.

Pięciokrotne wylewy rzeki Dunajca, jakie miały miejsce w jesieni r. 1882., nie naruszyły wprawdzie w niczem nowo zbudowanej drogi, nie sprawiły chwilowej nawet przerwy w komunikacji na drodze, lecz mocno nadwyrężyły i popsuły w części roboty wodne, wykonane celem utrzymania rzeki w nowem łożysku.

Z tego powodu w ciągu ostatnich trzech miesięcy roku zeszłego wykonano tam roboty ochronne, mające na celu zabezpieczenie drogi w czasie przejścia lodów i wylewu wód wiosennych.

Nadzwyczajne powodzie zeszłoroczne sprawiły, że droga krajowa w Jazowsku znajdująca się w nader trudnych warunkach, pomimo wykonanych w r. 1882. robót wodnych, częścią stałych, częścią prowizorycznych, wymagać będzie jeszcze i w latach następnych pewnych nakładów, dopóki rzeka Dunajec biegu swego w tem miejscu w zupełności nie ureguluje.

Żądać też będziemy, ażeby część kosztów zamierzonej przez nas regulacji rzeki poniósł fundusz państwowy ze względu na spławność Dunajca.

Jak słotny i w kłęski elementarne obfity rok 1882., tak też i bezśnieżna zima ubiegła, oddziałała niekorzystnie na stan niektórych dróg krajowych.

Środki zaradcze bez zwłoki przedsiębrane, zapobiegły jednak szkodom znaczniejszym i dziś już nie mamy obawy, aby te nadzwyczajne kłęski żywiołowe zwichnęły równowagę w budżecie konserwacji dróg krajowych.

Owszem mamy uzasadnioną nadzieję, że nie przekroczymy dotacyi przez Wysoki Sejm na ten cel przyzwalanej, i że dotychczasowy w ogólności zadowalniający stan dróg krajowych potrafimy i nadal utrzymać przy pomocy zwykłych środków.

Konserwacja i rekonstrukcja.

Oprócz zwyczajnych robót konserwacyjnych i robót spowodowanych wypadkami elementarnymi, przedsiębraliśmy w roku 1882. następujące roboty ważniejsze na drogach krajowych dawniej zbudowanych:

1. Na drodze Zakliczyn-Sącz-Niedzica:

Ominięto górę w Tylmanowej przekładając drogę na zupełnie nową trasę, w długości 1200 kilometrów.

Roboty w tym celu, w przeważnej części, w ciągu 1882. roku wykonane już zostały; oddanie zaś drogi do użytku publicznego nastąpi w Lipcu r. b.

2. Na drodze Lwów-Rohatyn:

Wzmocniono pokład kamienny na sześciu kilometrach.

3 Na drodze Rohatyn-Brzeżany-Tarnopol:

Zrekonstruowano pokład kamienny w 51. i w 52. kilometrze pod Kozową i przedsięwzięto roboty przygotowawcze do rekonstrukcji dalszych trzech kilometrów.

4. Na drodze Zaleszczyki-Skała:

Podniesiono drogę dla ochrony jej od zalewu w 36. kilometrze na długości 329 metrów.

5. Na drodze Husiatyn-Kopyczyńce:

Uregulowano całą drogę pod względem jej szerokości i spadku rowów przydrożnych. Nadto zrekonstruowano góblę w Kopyczyńcach, oraz wybrukowano ścieki w Husiatynie i Kopyczyńcach, przy współudziale rzeczonych gmin.

6. Na drodze Dynów-Sanok:

Zniesiono przykry bardzo pagórek w 14. kilometrze na długości 162 metrów.

7. Na drodze Przemyśl-Sanok:

Złagodzony spadek w 9. kilometrze na długości 340 metrów.

W roku bieżącym zamierzamy na drogach krajowych dawniej zbudowanych wykonać następujące roboty:

1. Na drodze Zakliczyn-Sącz Niedzleca:

- a) prowadzić roboty wodne ochronne i regulacyjne w Jazowsku;
- b) wykończyć budowę drogi w Tylmanowej.

2. Na drodze Lwów-Rohatyn:

Założyć dreny i wzmocnić pokład drogowy na siedmiu kilometrach.

3. Na drodze Rohatyn-Brzeżany-Tarnopol:

Zrekonstruować dalsze trzy kilometry pod Kozową.

4. Na drodze Stanisławów-Bursztyn:

Odbudować pozostałą część starego mostu w długości 87 mtr.

5. Na drodze Zaleszczyki-Skała:

Podnieść drogę w 37. i 38. kilometrze ulegającą na 254 mtr. corocznym zalewom.

6. Na drodze Tarnopol-Podwołoczyska:

Uregulować drogę pod względem szerokości pokładu kamiennego, na długości 10 kilometrów, co w przyszłości da możliwość obniżenia kosztów konserwacji.

Nowe budowy i przebudowania.
I. Roboty w ciągu 1882 r. wykonane.

W ciągu r. 1882 wykonano w tym dziale:

1. Na drodze Lwów-Stożanów:

A) w oddziale lwowskim:

- a) wybudowano w zupełności 9·200 klm. od Zboisk przez Malechów do Podlisek małych i celem urządzenia dojazdu od tej drogi do krajowego Zakładu rolniczego w Dublanach wykonano roboty ziemne i budowlane na całej długości dojazdu mającej 1·816 klm.;
- b) wyłamano kamienia w Lesienicach, Borkach w Skwarzawie, Wierzblanach, w Żółtańcach, w Woli Żółtanieckiej, w Dzibułkach, 5669 metr. sześciennych;
- c) rozpoczęto prowadzenie robót ziemnych i budowę mostów za Podliskami małymi w kierunku na Wisłoboki i Remenow.

B) W oddziale Kamioneckim:

- a) wybudowano dalszych 8·600 klm. od Zalesia po za Chołojow;
- b) wypalono cegły dużego formatu 446.500 sztuk, zaś małego formatu 1,150.000 sztuk;
- c) dowieziono kamienia na drogę 1.390 mtr. sześciennych;
- d) prowadzono roboty ziemne między Chołojowem a Radziechowem na długości 6 klmtr.

2. Na drodze Rzeszów-Nisko-Nadbrzezie:

Rozpoczęto produkcję dostawy kamienia, tudzież roboty ziemne między Niskiem a Rozwadowem.

3. Na drodze Zborów-Załoście:

Wykończono budowę pozostałych 7·000 klmtr.

Obecnie cała ta droga w długości 28 klmtr. jest już ukończoną i do użytku publicznego oddaną.

4. Na drodze Smykowce-Grzymałów:

Przebudowano w dalszem ciągu pozostałych 5·600 kilometrów dawnej drogi.

Obecnie jest już cała ta droga w długości 38·400 klmtr. wykończona.

II. Roboty wykonać się mające w ciągu 1883 r.

W ciągu r. 1883 zamierzamy wykonać:

1. Na drodze Lwów Stożanów:

A) W oddziale lwowskim:

- a) budowę drogi na dalszych 8 kilometrach;
- b) dostawę kamienia na dalszą budowę za Kłodzienkiem;
- c) założenie cegielni i rozpoczęcie produkcji cegły koło Kłodzienka.

B) W oddziale kamioneckim:

- a) dalszą budowę odłanów przez Kamionkę str. do Krzywulanki na długości 3·400 kilometrów;
- b) za Chołojowem do Terpinia na długości 2·800 klmtr.;
- c) pod Radziechowem na długości 2·130 kilometr.

- d) dalszą produkcję kamienia i cegły w dawniejszych cegielniach i w nowo założyc się mających w Terpinu;
- e) roboty ziemne między Chołojowem a Radziechowem i między Krzywulanką a Sapieżanką.

2. Na drodze Rzeszów Nisko-Nadbrzezie:

Budowa na 6 kilometrach od Niska ku Rozwadowu.

III. Roboty projektowane
na rok 1884.

Na rok 1884 projektujemy:

1. Na drodze Lwów-Stojanów:

A) W oddziale lwowskim:

- a) wykończenie dalszej budowy około 6 klmtr. t. j. do końca 23. kilometra w Kłodzienku;
- b) dostawę i produkcję kamienia i cegły na budowę powyższych 6 kilometrów i na dalszą przestrzeń;
- c) założenie nowej cegielni pod Derniowem.

B) W oddziale kamioneckim:

- a) wykończenie drogi ku Stojanowu od Krzywulanki na długości 3 klmtr. i od Terpinia ku Radziechowu na długości 3 kilometr.;
- b) produkcję cegły i wykonanie robót ziemnych na długości 2 klmtr.

2 Na drodze Rzeszów-Nisko-Nadbrzezie:

prorowadzenie dalszej budowy na długość 5 kilometr. tak, aby przestrzeń między Niskiem a Rozwadowem w długości 11-000 kilometr. z końcem roku 1884. była w zupełności gotową.

Po wykonaniu powyższego programu w latach 1883. i 1884. na następne lata pozostałyby z dróg za krajowe uznanych jeszcze następujące przestrzenie do budowy:

a) rozpoczętych:

1. Lwów-Stojanów	26 klmtr.
2. Rzeszów-Nisko-Nadbrzezie	25 „

b) nierozpoczętych:

1. Kańczuga-Szklary	26 klmtr.
2. Borszczów-Jezierzany	24 „

Ogółem zatem pozostałoby jeszcze do budowy 101 klmtr.

Zmiany w etacie służby
drogowej.

W składzie Inżynierów okręgowych i pełniących obowiązki Inżynierów przy drogach krajowych nie zaszły w r. b. żadne zmiany.

Na opróżnione posady konduktorów zamianowano:

1. Pomocnika Inżyniera dróg krajowych Tarnopolskiego okręgu Kornela Birgfellnera stałym konduktorem II klasy, posuwając go równocześnie prowizorycznie na konduktora I klasy;

2. prowizorycznie pełniącego obowiązki konduktora Stanisława Darowskiego stałym konduktorem II klasy;

3. pomocnikowi Inżyniera przy budowie dróg krajowych Władysławowi Stojowskiemu poruczono pełnienie obowiązków konduktora nowo

zbudowanej drogi krajowej Zborów-Załoście, przyznając mu systemizowane pobory konduktora I klasy;

4. byłemu konduktorowi Franciszkowi Geringowi poruczono prowizorycznie pełnienie obowiązków konduktora z płacą konduktora II klasy.

Z powodu fizycznej niemożności dalszego należytego wypełniania obowiązków służbowych, postanowiono Leonarda Borzęckiego, konduktora I klasy, przenieść z dniem 1. Sierpnia 1883. w stały stan spoczynku, zaś na opróżnić się mającą po nim posadę konduktora rozpisać konkurs.

Przed upływem terminu konkursowego do ubiegania się o powyższą posadę, zostały opróżnione dalsze dwie posady, z powodu śmierci Edmunda Szeliskiego konduktora I klasy i Jana Bietkowskiego konduktora II klasy, które przy załatwieniu rozpisanego konkursu zostaną obsadzone.

Emerytury i pensje
wdowie.

Wdowie po zmarłym konduktorze Edmundzie Szeliskim, przyznano z dniem śmierci męża, to jest od 9 Maja 1883., przypadającą pensję wdową w rocznej kwocie 166 zł. w. a. na mocy uchwały Wys. Sejmu z dnia 23. października 1881 r.

Pięcioletnia Inżynierów i
konduktorów dróg kra-
jowych.

W sprawie wymiaru dodatków pięcioletnich dla inżynierów i konduktorów dróg krajowych przedkładamy osobne sprawozdanie.

Rezultat licytacji mytni-
czych.

Z dniem 31. Grudnia 1882 upływał zwyczajny termin dzierżawy dla 86 stacyi mytnicznych na drogach krajowych.

Odbyły się zatem rozprawy licytacyjne we właściwych Wydziałach powiatowych oraz w Wydziale krajowym na dzierżawę powyższych stacyi mytnicznych. Stacya Krzywe-Panasówka dotąd złączona, rozdzieloną została na dwie pojedyncze stacye z zastosowaniem wymiaru taryfy w myśl ustawy krajowej z 25. Grudnia 1871.

Cena wywołania dla 87 stacyi mytnicznych wynosiła łącznie kwotę	154.205 zł. — ct.
rezultat licytacji częściowych wykazał kwotę	157.376 „ 65 „
przewyższył zatem cenę wywołania o kwotę coroczną	3.171 zł. 65 ct.

Nadto skutkiem oddzielnych zarządzeń oddano w dzierżawę nowo zaprowadzone stacye mytniczne na drodze krajowej Lwowsko-Stojanowskiej, będące początkowo we własnym zarządzie a mianowicie w Podliskach małych i w Rudzie.

Z końcem roku 1882. pozostała nie wydzierżawioną jedynie nowo zaprowadzona stacya mytnicza na drodze krajowej Zborów-Załoście w Załoścach.

Rezultat ogólny admini-
stracyi myt krajowych.

Dochód z myt na drogach krajowych w roku 1881. wedle zamknięć rachunkowych z tego roku w rzeczywistości uczynił	222.996 zł. 05 1/2 ct.
że zaś dochód ten w r. 1880. przyniósł	220.115 „ 68 1/2 „
wzrósł więc w roku 1881. o kwotę	2.880 „ 37 „
Dochód mytniczny za rok 1882. preliminowany był na	220.000 „ — „
Dochód ten, którego rzeczywistą cyfrę wykaże dopiero zamknięcie ksiąg rachunkowych, przyniesie w rezultacie zwiększenie preliminowanej sumy w przybliżeniu o	4.000 „ — „

Na podstawie zatwierdzonych kontraktów o dzierżawę myt krajowych w r. 1883. spodziewamy się, że preli-

minowany dochód mytniczy w roku bieżącym w kwocie 222.000 zł. — ct. tak jak w roku ubiegłym okaże się w rezultacie nieco wyższym.

Omycie nowych dróg krajowych.

Zarządzono omycie drogi krajowej Lwów-Stojanów w Podliskach małych i drogi krajowej Zborów-Załoście w Załoścach.

Budowa, zakupno i naprawa domków mytniczych.

Kosztem funduszu krajowego przedsięwzięto budowę domków mytniczych w Birczy, Husiatynie, Iwankowie, Kozowej, Krzywem, Kurowie, Stawczanach, Załoścach i w Załużu.

Zakupiono od prywatnych właścicieli domki mytnicze dla stacyi w Raszkowie i Ujściu biskupiem.

Uskuteczono naprawę domków mytniczych w Haliczu, Miechocinie, Olchowcach i w Radwanie.

Zwiększenie potrzeb na cele powyższe spowodowało przekroczenie prelimitowanych kosztów w budżecie z roku 1882. na domki mytnicze z kwoty 3.000 zł. na 4.112 zł.

Własny zarząd dochodów mytniczych.

We własnym zarządzie pozostawały nowo zaprowadzone myta do czasu ich wydzierżawienia na drodze krajowej Lwowsko-Stojanowskiej do 30. Listopada 1882 a mianowicie:

- a) w powiecie kamioneckim myto mostowe w Rudzie,
- b) w powiecie lwowskim myto drogowe w Podliskach małych.

Od 26 Listopada 1882 odbywa się we własnym zarządzie pobór tylko jednego myta na drodze krajowej Zborów-Załoście w Załoścach.

Zaległości w dochodach mytniczych.

Zaległości w dochodach mytniczych z końcem r. 1881 wynosiły

kwotę	4.364 zł. 16 1/2 ct.
z których ściągnięto już kwotę	1.302 „ 69 „
zaś odpisano kwotę	305 „ 25 „

niedającą się ściągnąć od byłych zawodnych dzierżawców stacyi mytniczych w Babińcach, Kozaczówce i Puharach.

Pozostała zatem w rzeczywistości zaległość

w kwocie	2.756 „ 22 1/2 „

rozdziela się na dawniejszą zaległość datującą się od roku 1877 a ciężącą na byłym dzierżawcy stacyi mytniczej w Rzysskach, w kwocie 200 zł. 50 ct. przeciwko któremu zarządzone kroki prawne są już na ukończeniu, tudzież na zaległość datującą się od roku 1881 a ciężącą na zawodnych dzierżawcach stacyi mytniczych

- a) w Buczaczu 1.406 „ 61 „
- b) w Iwankowie 119 „ 49 1/2 „
- c) w Stecowej 472 „ 87 „
- d) w Zaleszczykach małych 556 „ 75 „

Przeciwko tym zawodnym dzierżawcom, z chwilą niedotrzymania przez nich warunków dzierżawy, przedsięwzięto wszelkie środki zaradcze w zawartych z nimi kontraktach zastrzeżone, zaprowadzono najpierw sekwe-

stracę dochodów mytniczych na pomienionych stacyach, zarządzono następnie wydzierżawienie tychże stacyi mytniczych na koszt i stratę zawodnych dzierżawców, a wreszcie celem wyegzekwowania resztującej należności, jaka pozostała po ostatecznym z nimi obrachunku, wdrożono przeciwko nim na drodze sądowej kroki prawne.

Wynagrodzenie za straty.

Gminie w Dawidowie, dzierżawiającej od 1. Stycznia 1882 tamtejszą stacyę mytniczą, która rachunkami wykazała poniesione straty w pierwszym roku dzierżawy, postanowiono ulżyć znizieniem czynszu dzierżawnego na dwa lata następne z rocznych 1852 zł. na 1525 zł.

Drogi powiatowe i gminne.

Nowy program poprawy dróg powiatowych i gminnych, oparty na uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1882 r. poczyni stopniowo wchodzić w wykonanie, a jak koniec roku ubiegłego tak też i rok bieżący wypełniony będzie pracami przygotowawczymi i rozporządzeniami torującymi drogę temu programowi.

Obok przytoczonego w sprawozdaniu z wykonania uchwały sejmowej, dotyczącej poprawy dróg powiatowych i gminnych, okólnika Wydziału krajowego z dnia 22. Grudnia 1882 r. l. 51.432 normującego bezpośrednio pomoc kraju w tej doniosłej sprawie, zajmie najważniejsze miejsce w szeregu rzeczonych rozporządzeń regulamin traktujący o wykonywaniu niektórych postanowień obowiązującej ustawy drogowej odnoszących się do dróg powiatowych i gminnych.

Nad projektem tego regulaminu pracujemy obecnie i po ostatecznem zredagowaniu udzielimy go c. k. Namiestnictwu.

Przy pomocy tego regulaminu i przestrzeganiu przepisów wyżej wymienionego okólnika z dnia 22. Grudnia 1882 r. spodziewamy się już w najbliższych latach osiągnąć wydatniejsze rezultaty, zwłaszcza, gdy jak oczekiwać można reprezentacye powiatowe staną na wysokości swego zadania a c. k. Rząd jak dotąd tak i nadal będzie życzliwie popierał usiłowania władz autonomicznych dążące do urzeczywistnienia nowego programu drogowego.

Zbytnią ilością rozporządzeń w tym przedmiocie na raz wydanych nie chcielibyśmy utrudniać ich dokładnego przestudyowania, zrozumienia i przyswojenia, zwłaszcza, że skuteczne wdrożenie tej sprawy wymaga dłuższego czasu i głębokiej rozważki ze strony reprezentacyi powiatowych, w których ręku leży praktyczne zastosowanie instrukcyi przez nas wydanych.

Ponieważ niniejsze sprawozdanie, o ile odnosi się do rezultatów już osiągniętych, sięga tylko po koniec roku ubiegłego, przeto nie możemy jeszcze wykazać rażniejszego postępu w rozwoju dróg powiatowych i gminnych i poprzestać musimy na zaznaczeniu, że w skutek nowego programu drogowego inaugurowanego uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października 1882 r. ożywił się w wielu powiatach ruch budowlany i że z dotacyi przeznaczonych przez Wysoki Sejm, w roku bieżącym, na zasiłki bezpowrotne i pożyczki bezprocentowe, asygnowaliśmy już dotąd lub przyrzekli

udzielić, po dopełnieniu wskazanych warunków tytułem subwencji 89.552 zł., tytułem zaś pożyczek bezprocentowych 16.000 zł. ogółem sumę 115.552 zł. w. a. o czem zdamy Wysokiemu Sejmowi szczegółowo sprawę w roku przyszłym.

W 1882 r. udzielał Wydział krajowy zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych na podstawie zasad znanych z poprzednich sprawozdań.

Fundusz, którym Wydział krajowy na ten cel rozporządzał, składał się:

a) z dotacji przeznaczonej przez Wysoki Sejm na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych na 1882 rok w kwocie	70.000 zł. — ct.
b) z zaliczki pobranej z dotacji przeznaczonej przez Wysoki Sejm na rok 1883 w kwocie	4.476 „ 36 „
c) z reszty subwencji państwowej na rzecz budowy drogi powiatowej Muszyna-Krynica	3.000 „ — „
d) z subwencji państwowej na utrzymanie drogi powiatowej Muszyna-Krynica	400 „ — „
e) ze zwrotu od Wydziału powiatowego w Żydaczowie	— „ 14 „
Razem	77.876 zł. 50 ct.

Z tego funduszu asygnował Wydział krajowy w ciągu 1882 roku następujące subwencje:

A. Dla dróg powiatowych:

Wydziałowi powiatowemu Bocheńskiemu na budowę drogi Bocheńsko-Łapanowskiej	1.500 zł.
Wydziałowi powiatowemu Borszczowskiemu na budowę drogi z Iwankowa do Germakówki	2.000 „
Wydziałowi powiatowemu Buczackiemu na budowę drogi Buczacz-Potok	3.000 „
Wydziałowi powiatowemu Kamioneckiemu na budowę drogi wiodącej od drogi Ubinie-Kutkorz do granicy powiatu w Nowosiólkach pod Zadwórzem	2.500 „
Wydziałowi powiatowemu Kossowskiemu na rekonstrukcję drogi Kossów-Żabie	1.500 „
Komitetowi budowy drogi Podhajecko-Halickiej	6.000 „
Wydziałowi powiatowemu Limanowskiemu na budowę drogi Skrzydlina-Krzesławice	2.500 „
Wydziałowi powiatowemu Mościskiemu na budowę drogi z Hodyń ku Samborowi	2.000 „
Wydziałowi powiatowemu Mieleckiemu na budowę drogi z Radomyśla ku Lisiej górze	2.000 „
Wydziałowi powiat. Pilźnieńskiemu na budowę drogi Pilzno-Radomyskiej	2.000 „
Wydziałowi powiat. Przemyślańskiemu na budowę drogi Przemyślańsko-Świerskiej	2.000 zł. i
Zadwórzecko-Gliniańskiej	2.000 „ 4.000 „
Wydziałowi powiat. Ropczyckiemu na dokończenie budowy drogi Czekaj-Wielopole	1.000 „

Wydziałowi powiat. Nowo-Sądeckiemu na rzecz drogi Muszyna-Krynica	3.858 zł.
Wydziałowi powiat. Tarnowskiemu na budowę drogi z Lisiejgóry do Radomyśla i na dokończenie budowy drogi gminnej Tarnowsko-Zakluczynskiej	3.000 „
Wydziałowi powiat. Trembowelskiemu na budowę drogi Trembowelsko-Budzanowskiej	3.000 „
Wydziałowi powiat. Wielickiemu na dokończenie budowy drogi Dobczycko-Szczyrzyckiej	3.500 „
Razem	<u>43.358 zł.</u>

B. Dla dróg gminnych.

Akademii umiejętności w Krakowie na budowę drogi wiodącej ze Szczawnicy do Czerwonego Klasztoru w Węgrzech	1.500 zł. — ct.
Wydziałowi powiat. Bocheńskiemu na uregulowanie drogi wiodącej z Cerekwi przez Rzępię ku Strzelcom wielkim	500 „ — „
Wydziałowi powiat. Borszczowskiemu na odbudowanie drogi wiodącej z Mielnicy do Chudykowiec	500 „ — „
Wydziałowi powiat. Brzozowskiemu na uregulowanie drogi Wzdowsko-Beskiej 500 zł. i Hludniańsko-Weselskiej 300 „	800 „ — „
Wydziałowi powiat. Dąbrowskiemu na dokończenie budowy drogi Szczucin-Otałęż i Swarzów-Ujście	3.000 „ — „
Wydziałowi powiat. Dobromińskiemu na rekonstrukcję drogi z Nowosiótek Dydyńskich do Kalwaryi	800 „ — „
Wydziałowi powiat. Gorlickiemu na wykończenie budowy drogi Ropa-Wysowa	2.000 „ — „
Wydziałowi powiat. Jasielskiemu na dokończenie budowy dróg: Siepietnicko-Jonińskiej i Szerzyńsko-Tuchowskiej	1.000 „ — „
Wydziałowi powiat. Jarosławskiemu na budowę dróg Pruchnik-Przemyśl i Jarosław-Kańczuga	3.000 „ — „
Wydziałowi powiat. Krakowskiemu na budowę drogi Zabierzowsko Tynieckiej	2.000 „ — „
Wydziałowi powiat. Lwowskiemu na budowę i rekonstrukcję ważniejszych dróg gminnych	2.500 „ — „
Wydziałowi powiat. Łańcuckiemu na budowę drogi z Łańcuta do Leżajska	3.000 „ — „
Wydziałowi powiat. Mieleckiemu na budowę drogi z Otałęża do Bugaja	2.000 „ — „
Wydziałowi powiat. Niskiemu na budowę drogi z Jeżowego do Rudnika	3.000 „ — „
Wydziałowi powiat. Podhajeckiemu na wykupno gruntów zajętych pod budowę drogi Podhajce-Halicz w obrębie gminy Meduchy dotąd nie uznanej za drogę powiatową	218 „ 50 „
Wydziałowi powiat. Rzeszowskiemu na rekonstrukcję drogi w Połomyi i Baryczce	500 „ — „

Wydziałowi powiat. Sanockiemu na budowę drogi wiodącej z Rymanowa do Królika polskiego	1.000 zł.	i
na uporządkowanie drogi Bukowsko-Wola Piotrowa-Karlików Płonna	800 zł.	1.800 zł. — ct.
Wydziałowi powiat. Nowo-Sądeckiemu na dokończenie budowy drogi Naszocowice-Rogi-Czchów-Jakóbkowice		3.000 „ — „
Wydziałowi powiat. Stryjskiemu na budowę drogi wiodącej od gościńca rządowego w Stryju na Uhersko i Kawczykał do Żydaczowa		2.000 „ — „
Razem		33.118 zł. 50 ct.

C.

Na kontrolę techniczną z powodu rekonstrukcy drogi gminnej Nowotarsko-Zakopańskiej 1.400 zł.

Zestawienie.

A) Drogi powiatowe	46.358 zł. — ct.
B) Drogi gminne	30.118 „ 50 „
C) Kontrola techniczna	1.400 „ — „
Razem	77.876 zł. 50 ct.

Orzeczenia wydane przez Wydz. kraj. w sprawach drogowych oraz sprawy wytoczone przed c. k. Trybunał administracyjny.

W załatwieniu wniesionych rekursów wydał Wydział krajowy w ciągu ostatniego roku 81 merytorycznych orzeczeń w sprawach drogowych.

W sprawach wytoczonych przed c. k. Trybunał administracyjny w sprawach drogowych odrzucił tenże po przeprowadzonej rozprawie ustnej:

a) zażalenie gminy Milówki przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego w sprawie żądania prestacyi w materyale drewnianym dla dróg gminnych od skarbu dróg Arcyks. Albrechta w Żywcu, wyrokiem z 19. października 1882. l. 2.015;

b) zażalenie Mojżesza i Izaaka Kimelmanów właścicieli dóbr Trybuchowiec przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego w sprawie uznania za gminną drogę publiczną drogi wiodącej do pól p. Aleksandra Lipskiego i do rzeki granicznej Zbrucza, wyrokiem z 15. grudnia 1882. l. 2.466;

c) zażalenie obszaru dworskiego w Uhnowie przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego w sprawie obowiązku dostarczenia materyału drewnianego do budowy mostu nad rzeką Sołokiją na drodze gminnej za młynem w Uhnowie, wyrokiem z 2. Marca 1883. l. 413;

Również odrzucił c. k. Trybunał administracyjny wyrokiem z 23. Stycznia 1882. l. 1.334/81 zażalenie gminy izraelskiej w Trembowli przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego w sprawie obowiązku ludności izraelskiej w Trembowli do odbywania wymaganych ustawą prestacyi drogowych.

Bez rozprawy zaś odrzucił c. k. Trybunał administracyjny:

a) wyrokiem z 30. Maja 1882. l. 1.104 zażalenie Leona Berskiego właściciela Tylmanowy przeciw zarządzeniu rekonstrukcy drogi krajowej w Tylmanowie;

b) wyrokiem z 15. Stycznia 1883 l. 44 zażalenie gmin Niebyłowa i Majdanu przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego w sprawie drogi wiodącej z Niebyłowa przez las kameralny do Majdanu;

c) wyrokiem z 23. Kwietnia 1883. l. 935 zażalenie gminy Dąbrówki przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego, którem gminę tę zobowiązano do naprawy i utrzymywania drogi gminnej wiodącej z Dąbrówek przez las obszaru dworskiego do Czarny.

Wreszcie wyrokiem z 9. Kwietnia 1883. l. 645 zwrócił c. k. Trybunał administracyjny z powodów formalnych do uzupełnienia i wydania ponownego orzeczenia sprawę zażalenia gminy Leżajsk przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego względem zobowiązania obszaru dworskiego w Łańcucie do dostarczania materiału drewnianego dla dróg gminnych w Leżajsku.

Kolej transwersalna.

Celem oznaczenia ilości i rozkładu dworców, stacy i przystanków, oraz dojazdów kolejowych galic. kolei transwersalnej na przestrzeniach od Grybowa do Zagórza i od Żywca do Nowego Sącza, odbyła się w r. 1882. komisya w c. k. Namiestnictwie w której referent Dep. IV. wziął udział, jako delegat Wydziału krajowego i przedstawił następujące żądania i wnioski w imieniu reprezentacyi krajowej:

1. Ażeby w razie pożądaney w interesie kraju zmiany trasy między Jordanowem a Mszaną górną i prowadzenia nowej doliną Skawy w kierunku na Chabówkę, ta linia nowa posiadała stacyę w Chabówce, gdzie się koncentruje cały ruch Nowotarszczyzny i przystanek w Rabce, gdzie się znajduje zakład leczniczy.

2. Ażeby w myśl pierwotnego oświadczenia złożonego do protokołu rewizyjnego trasy Grybów-Zagórz w roku 1881., co do potrzeby prowadzenia kolei transwersalnej bezpośrednio z Zagórzan w kierunku na Gorlice, Ropę do Grybowa, c. k. Ministerstwo handlu wzięło ponownie pod rozwagę potrzebę prowadzenia tej trasy jako najbardziej odpowiadającej ekonomicznym interesom kraju.

3. Ażeby stacya Zahutyn (Nowy Zagórz) mająca służyć przy równoczesnem zaniechaniu dawnej stacyi Zagórz, położonej na linii pierwszej węgiersko-galicyjskiej kolei żelaznej, do szykowania pociągów w różnych kierunkach, została w myśl prośby gminy miasta Sanoka, popartej przez reprezentacyę powiatową, zaniechaną, a natomiast stacya w Sanoku odpowiednio celowi należytego ruchu kolejowego urządzoną.

4. Ażeby w Męcinie, w razie zbudowania stacyi zamiast projektowanego przystanku, był budowany dojazd kolejowy do rządowego gościńca.

5. Ażeby do stacyi Marcinkowice był budowany dojazd kolejowy od drogi krajowej Słotwina - Brzesko - Nowy Sącz, lewym brzegiem Dunajka ze względu na znaczny ruch, odbywający się w kierunku tejże drogi.

6. Ażeby c. k. Rząd zalecił jeneralnemu przedsiębiorstwu kolei transwersalnej uwzględnianie przy wykonywaniu robót miejscowej ludności tak ciężko dotkniętej klęskami powodzi, gradobicia i ciągłych słoń.

7. Ażeby stacya „Fridrichshütte“ nosiła nazwę dotyczącej gminy „Sporysz“ lub przynajmniej: „Huta Fryderyka“.

8. Ażeby zmieniona nazwa stacyi Zahutyn brzmiała nie „Neu Zagorz“ ale „Nowy Zagórz“.

Oprócz tego delegat Wydziału krajowego w sprawie dojazdów kolejowych zaznaczył swe odrębne w komisji stanowisko, a uznając w zasadzie potrzebę budowy publicznych dojazdów kolejowych, o ile one idąc wzdłuż stacyi nie są zawarte w granicach tychże, gdyż w takim razie stanowiąby część placów stacyjnych, położył stanowczy nacisk na tę okoliczność, że sam fakt uznania tej potrzeby bynajmniej nie przesądza pytania, na kogo przypadać będzie obowiązek dokonania budowy a następnie przyszłego utrzymania dojazdów kolejowych.

Zastrzeżenie w tym kierunku tembardziej było wskazanem, że w sprawie urządzenia publicznych dojazdów kolejowych nie było wniosków właściwych Rad powiatowych, którym wyłącznie podług §. 5. krajowej ustawy o publicznych dojazdach kolejowych to prawo przysługuje, a następnie, że wymagane §. 6. tejże ustawy rozpoznanie technicznych warunków budowy i utrzymania przyszłych dojazdów kolejowych nie mogło być należycie dokonaniem w obec przedłożenia pobieżnych, niczem nieuzasadnionych danych i w obec braku dokładnych operatów technicznych tudzież dotyczących kosztorysów.

Żądania powyższe i wnioski o ile dotyczą projektowanych zmian w małej tylko części zostały uwzględnione. Mianowicie też wniosek co do potrzeby prowadzenia kolei transwersalnej bezpośrednio z Zagórza w kierunku na Gorlice, Ropę do Grybowa poparty następnie uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 4. Października 1882. został o tyle tylko przychylnie załatwiony, że postanowiono Gorlice połączyć z główną linią kolei transwersalnej za pomocą odnogi kolejowej.

Nie natem jednak koniec sprawy ustalenia trasy kolei transwersalnej.

W roku bieżącym odbyła się w c. k. Namiest. komisya przedmiocie zmian zamieszczonych na przestrzeni Osielec-Zaryte i Mszana-Tymbark.

Referent Departamentu IV., który znowu wziął udział w tej komisji jako delegat Wydziału krajowego, zgodził się co do przestrzeni Osielec - Zaryte na taką zmianę tej trasy, ażeby zamiast przez Skomielną prowadzoną była przez Chabówkę, a to ze względu na ułatwienie komunikacji z Nowym Targiem i Zakopanem oraz z zakładem kąpielowym w Rabce, gdzie ma być urządzony przystanek osobowy, dalej ze względu na spodziewane ztąd podniesienie handlu materiałem drzewnym i żelazem, który dziś z powodu zbyt drogiego transportu jest w tej okolicy w zupełnym zastoju.

Co do przestrzeni Mszana-Tymbark, delegat nasz nie obstając przy zaniechanej trasie na Wilczyce oświadczył się jednak, zgodnie z interesowaną reprezentacją powiatową, stanowczo za prowadzeniem tej trasy w taki sposób, ażeby dotykała ona miejscowości Skrzydlny. Okolica bowiem Skrzydlny równie jak i południowa część powiatu Wielickiego posiadają już urodzajną glebę i tak względy ekonomiczne jak i względy na przyszłą rentowność kolei transwersalnej wymagają niezbędnie takiej zmiany trasy.

Co do dojazdów kolejowych zastrzegł nasz delegat ponownie, że wniosek o potrzebie budowy publicznego dojazdu kolejowego, w myśl ustawy krajowej z dnia 15. Kwietnia 1881. (Dz. ust. kr. Nr. 46.) winien

być uchwalony przez Radę powiatową, polityczna zaś komisya, wedle postanowienia §. 6. teje ustawy zbadać ma tylko potrzebę i warunki techniczne drogi dojazdowej.

Oświadczenie powyższej treści złożone przez naszego delegata, łącznie z delegatem Izby handlowej krakowskiej, poparł Wydział krajowy jak najusilniej w osobnem przedstawieniu wystosowanem do c. k. Rządu.

Obchód administracyjny kolei transwersalnej, który odbył się już był na przestrzeniach z Husiatyna do Stanisławowa i z Zagórza do Grybowa, wznowiony został w Czerwcu r. b. na pierwszej z powyższych dwóch linii, z powodu zmiany zaszłej w niektórych punktach trasy pierwotnej.

Reambulacya linii Nowy Sącz-Żywiec jest w toku.

W myśl ustawy krajowej z dnia 28. Grudnia 1881. o pomocy kraju dla wykończenia galicyjskiej kolei transwersalnej (Dz. u. kr. Nr. 5. z 1882 r.) obowiązany jest fundusz krajowy wypłacić Skarbowi państwa łączną sumę 1,100.000 zł. w. a. w sposób określony artykułami VI. i VII. teje ustawy.

Subwencya ta uiszczoną zostanie z funduszków zrealizowanej pożyczki krajowej w sposób dla funduszu krajowego najmniej uciążliwy.

Oprócz budowy brakujących jeszcze głównych linii galicyjskiej kolei transwersalnej z Husiatyna do Stanisławowa, z Zagórza do Grybowa i z Nowego Sącza do Żywca zapewnioną została na koszt Skarbu państwa budowa następujących odnóg teje kolei:

a) z Żywca do Zwardonia (Czacza);

b) z Sucheja na Skawinę z jednej strony do Podgórze a z drugiej do Oświęcimska.

W zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności (alegat 1. do stenogr. sprawozdań Sejmu krajowego z 1882. r. str. 99.—102) wyłuszczył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi stan sprawy datków ofiarowanych przez niektóre Rady powiatowe w celu ułatwienia pomocy kraju dla wykończenia kolei transwersalnej.

Ogół ofiarowanych datków bez względu na postawione warunki, od których uiszczenie miało być zależnem, przedstawiał wedle obliczeń Wydziału kraj. sumę 171.866 zł. a. w. w ciągu 20 lat spłacić się mającej.

Atoli po zawezwaniu odnośnych reprezentacyi powiatowych, ażeby przystąpiły do wykonywania swych uchwał, wniesione zostały do Wydziału krajowego ze strony niektórych podania i reklamacye żądające bądź zupełnego zwolnienia od zobowiązań przyjętych w r. 1880. bądź też ulg pewnych w uiszczaniu datków ofiarowanych.

Reklamacye te, o ile opierają się na warunkach postawionych, które dopełnione nie zostały, lub żądają pewnych ulg w terminach spłaty rat pierwotnie ustawionych, załatwił lub załatwi Wydział krajowy przychylnie we własnym zakresie działania, o ile zaś tyczą się zwolnienia od bezwarunkowych zobowiązań przyjętych wobec Wysokiego Sejmu nie czuł się Wydział krajowy powołany do przyznania petentom uwzględnień żądanych.

W każdym razie już dziś zaznaczyć musimy, że ogół datków ofiarowanych w celu ułatwienia pomocy kraju dla wykończenia kolei transwersalnej, obliczony pierwotnie na sumę 171.866 zł. okaże się w rzeczywistości

mniejszy przynajmniej o 62.000 zł. po odpisaniu tych kwot, które tylko warunkowo ofiarowane zostały, jako też po uwzględnieniu zaszytych tu i owdzie zmian terytorjalnych, które zmieniły poprzedni rozkład podatków bezpośrednich, będących podstawą obliczenia wartości datków ofiarowanych w dodatkach powiatowych.

Jeżeliby zaś Wysoki Sejm uwzględnił petycje, które niewątpliwie w tej sprawie wniesione będą, natenczas suma datków ofiarowanych dla ulżenia skarbowi krajowemu uległaby dalszej redukcji.

Zdając Wysokiemu Sejmowi w roku zeszłym sprawę o podejmowanych przez nas usiłowaniach, ażeby budowa kolei transwersalnej przynieść mogła jak największe korzyści krajowi naszemu, ażeby przy budowie tej uwzględnieni zostali przede wszystkim technicy krajowcy, tudzież ażeby roboty około budowy wymienionej kolei oddawane były krajowym przedsiębiorstwom mniejszych kółek a nie przedsiębiorstwu jeneralnemu — podaliśmy również do wiadomości Wysokiego Sejmu te starania nasze, które miały na celu ustanowienie siedziby przyszłego zarządu naczelnego tej kolei w kraju i zaprowadzenie języka polskiego w administracyi tej kolei skarbowej jako języka urzędowego w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 23. Lipca 1880. r.

W następstwie naszych pism odnośnych oznajmił Wydziałowi krajowemu J. E. p. Namiestnik odezwą z dnia 8. Stycznia b. r., iż uchwałę sejmową z d. 23. Lipca 1880. przedłożył c. k. Ministerstwu handlu relacją z dnia 16. Października 1880. l. 8214/pr., lecz w sprawie przyszłej siedziby Dyrekcji głównej czyli naczelnego zarządu galicyjskiej kolei transwersalnej, oraz zaprowadzenia języka polskiego w przyszłej stałej administracyi tej kolei dotychczas żadna decyzja udzieloną mu nie została.

Przytem oznajmił nam pan Namiestnik, że odnośne odezwy Wydziału krajowego udzielił również c. k. Ministerstwu, a skoro wiadomem mu będzie ostateczne załatwienie tej sprawy pospieszy o nim Wydział krajowy uwiadomić.

Po otrzymaniu tej uprzejmej i życzliwej odezwy, uznał Wydział krajowy za stosowne, w sprawie obchodzącej tak żywo kraj cały, odnieść się jeszcze załączonem pismem z dnia 30. stycznia b. r. / do polskiego Koła posłów galicyjskich na Radę państwa i do c. k. Ministra J. E. Dra Floryana Ziemiałkowskiego.

Alegat 23.

Aż do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał Wydział krajowy żadnego uwiadomienia urzędowego o intencjach rządu centralnego w tej sprawie.

O najusilniejszych od dawna czynionych staraniach polskiego Koła posłów galicyjskich na Radę państwa, ażeby sprawa ta mogła być załatwioną z jak największym możliwym pożytkiem dla kraju — nie zdajemy sprawy Wysokiemu Sejmowi; raz dlatego, że te zabiegi nacechowane niezłomną energią i niestrudzoną wytrwałością są powszechnie znane, a powtórę dlatego, że autentyczna osnowa odpowiedzi ustnej danej deputacji Koła polskiego przez c. k. Ministerstwo nie została nigdzie ogłoszona.

W sprawie publicznych do-
jazdów kolejowych.

Na posiedzeniu dnia 10. Października 1882. r. uchwalił Wysoki Sejm ustawę zmieniającą §. 5. ustawy krajowej z dnia 15. Kwietnia 1881. Dz. ust. kraj. Nr. 46, o publicznych dojazdach kolejowych.

Nowela ta nie otrzymała jednak Najwyższej sankcji z powodów, które podaliśmy wyżej w odnośnym dziale naszego sprawozdania.

W ciągu 1882. r. i pierwszej połowie roku bieżącego wydało c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym następujące orzeczenia w sprawie publicznych dojazdów kolejowych:

1. O potrzebie rekonstrukcji dojazdu kolejowego dla połączenia stacyi kolei północnej ces. Ferdynanda w Jawiszowicach w powiecie Białskim z gościńcem rządowym Bialsko-Oświęcimskim, w długości 695 metrów.

2. O potrzebie zbudowania dojazdu kolejowego w długości 2 kilom. 200 metr. dla połączenia dworca kolei Karola Ludwika w Zadwórzcu w powiecie Przemyślańskim z drogą powiatową w Nowosiólkach.

3. O potrzebie rekonstrukcji dojazdu kolejowego w długości 565 metrów, dla połączenia dworca kolei Lwowsko-Czerniowieckiej w Bursztynie w powiecie Rohatyńskim (Bursztyn-Demianów) z drogą krajową Bursztyńsko-Stanisławowską, a względnie z miasteczkiem Bursztynem.

4. O potrzebie zbudowania drogi dojazdowej w długości 1995 metrów dla połączenia gościńca rządowego w Złoczowie z tamtejszym dworcem kolei Karola Ludwika.

5. O potrzebie budowy dojazdu kolejowego w długości 10 kilom. 604 metrów, dla połączenia stacyi kolei Karola Ludwika w Kamienobrodzie w powiecie Gródeckim z gościńcem rządowym wiodącym z Radymna do Lwowa.

Z wymienionych powyżej dojazdów kolejowych zbudowany już został dojazd w Jawiszowicach kosztem 4725 zł. 53 ct. w. a.

Przedsiębiorstwo kolei północnej ces. Ferdynanda powołane do konkurencji przepisanej ustawą krajową z dnia 15. Kwietnia 1881. r. nie stawiało ze swej strony żadnych trudności i dlatego budowa dojazdu kolejowego przyszła rychło do skutku.

Przedsiębiorstwo kolei Karola Ludwika zajęło w sprawie budowy publicznych dojazdów kolejowych stanowisko odporne.

Od orzeczenia uznającego potrzebę budowy dojazdu kolejowego w Kamienobrodzie wniosło rzeczzone przedsiębiorstwo zażalenie do Trybunału administracyjnego, co się zaś tyczy dojazdów w Złoczowie i Zadwórzcu usiłowało wniesionemi przy rozprawie konkurencyjnej reklamacyami uchylić się od uiszczenia datków konkurencyjnych przypadających z mocy ustawy o publicznych dojazdach kolejowych. Zarzuty kolei Karola Ludwika przeciw zamierzonemu zbudowaniu dojazdu kolejowego w Zadwórzcu uznane zostały za nieuzasadnione i Wydział powiatowy Przemyślański przystąpił już do budowy rzeczzonego dojazdu. Reklamacya wniesiona przez wspomnianą kolej przeciw uiszczeniu datku konkurencyjnego na rzecz budowy dojazdu kolejowego w Złoczowie nie została dotąd rozstrzygniętą.

Sprawa rekonstrukcyi dojazdu do stacyi kolejowej Bursztyn-De-mianów nie postąpiła z powodu, że zarządzający Wydział powiatowy nie przeprowadził jeszcze potrzebnych pertraktacyj konkurencyjnych.

Dla zarządu funduszu budowy i utrzymania publicznych do-jazdów kolejowych wydał Wydział krajowy załączoną instrukcję ra-chunkową %.

Alegat 24.

W sprawie projektu regu-lacyi Górnego Dniestru i jego dopływów.

W dalszym ciągu naszego sprawozdania z roku zeszłego o uzu-pełnienie studyów technicznych potrzebnych do wypracowania osta-tecznego projektu regulacyi Górnego Dniestru i jego dopływów (Aleg. 1 do stenograf. sprawozdania Sejmu kraj. z 1882 r. str. 112) podajemy do wia-domości Wysokiego Sejmu co następuje:

Plany i wypracowania, na których wszystkie studia i pomiary na gruncie zostały uwidocznione, ukończono w Czerwcu 1882 r.; — cały ten operat wypracowany przez inżyniera p. J. Jankowskiego i dodanych mu pomocników, udzieliłszy lwowskiemu Towarzystwu politechnicznemu celem zasięgnięcia opinii co do ustalenia przewodnich myśli ostatecznego projektu regulacyi Górnego Dniestru i jego dopływów na pod-stawie wykonanych studyów.

Towarzystwo politechniczne poruczyło tę sprawę osobnej komisji, do której powołani zostali: Pp. Antoni Möser c. k. nadradca budownictwa, Maciej Moraczewski c. k. radca budownictwa, Wiktor Wisłocki nadin-żynier Oddz. techn. w Namiestnictwie, Henryk Stahl inżynier Oddz. techn. w Namiestnictwie, Józef Jaegermann profesor nauk inżyn. w politechn. szkole lwowskiej, Józef Rychter prof. budowy dróg i robót wodnych w poli-techn. szkole lwowskiej, Władysław Poźniak nadinżynier kolei Arcyks. Albrechta, Napoleon Kovats inżynier starszy kolei lwowsko-czerniowieckiej, Zygmunt Kędziński, inżynier cywilny, Ludwik Raciborski nadinżynier Wydziału kr. Gustaw Reutt, Józef Jankowski i Seweryn Karpuszek inżynierowie Wydziału kraj.

Komisya hidrotechniczna badała najprzód plany i wypracowania jej przedstawione, a przekonawszy się, że są umiejętnie wykonane i wy-starczające do zamierzonego celu, odbyła następnie 9 posiedzeń, poświęco-nych szczegółowej dyskusyi od dnia 15. Listopada 1882 r. do 25. Kwietnia b. r.

Komisya ta nie wypowiedziała jednak swego ostatecznego zdania, lecz na wniosek p. Moraczewskiego, który z wielką gorliwością zajął się wszechstronnem zbadaniem studyów wykonanych, podała wskazówki ogólne, według których należy wypracować na podstawie tych studyów projekt wstępny, składający się z planów i profilów w najgrubszych za-ryskach, oraz z przybliżonego obliczenia kosztów i oświadczyła gotowość szczegółowego ocenienia elaboratu tak przygotowanego i ście-śnienia ram projektu w razie, gdyby prawdopodobne koszta przenosiły gra-nice zakreślone finansowem położeniem kraju.

Towarzystwo politechniczne zakomunikowało Wydziałowi krajo-wemu powyższe zdanie komisji, a Wydział krajowy korzystając z gotowości Towarzystwa politechnicznego do zajmowania się w dalszym ciągu tą sprawą, zarządzi wypracowanie projektu wstępnego i poda go pod ocenienie tegoż Towarzystwa w myśl przedstawionych wniosków.

Mamy nadzieję, że komisya hidrotechniczna Towarzystwa politechnicznego, skład której wchodzi nie tylko znakomici specjaliści lecz także pełni bezinteresownego poświęcenia obywatele, przejęci gorącą chęcią służenia sprawie publicznej, dołoży wszelkich starań, ażeby jak można najszybciej dopełnić swego zadania i dać Wydziałowi krajowemu możność przedstawienia Wysokiemu Sejmowi w sprawie regulacji Górnego Dniestru ostatecznych wniosków opartych na fachowem orzeczeniu tak poważnego ciała.

Subwencyonowanie spółek wodnych.

Na subwencyonowanie spółek wodnych wyznaczył Wysoki Sejm w budżecie krajowym na rok 1882. i 1883. po 6.000 zł. ogółem przeto 12.000 zł.

O zasiłek z tej dotacyi zgłosiła się spółka wodna zawiązana w 1881 r., w powiecie Dąbrowskim dla regulacji odpływu dzikich wód do Wisły pomiędzy Borusowem a Tonią i osuszenia tym sposobem około 16.000 morgów najżyźniejszych gruntów na przestrzeni pomiędzy Żabnicą, wałami Dunajca i Wisłą.

Wydział krajowy uznając wielką użyteczność tej melioracyi i ważność jej dla kultury krajowej, przyznał spółce wodnej Dąbrowskiej subwencyę w sumie 7.000 zł. z warunkiem, że roboty projektowane wykonane będą pod kontrolą Wydziału krajowego i zabezpieczone zostanie przyszłe ich utrzymanie. Nadto udzielił Wydział krajowy powiatowi Dąbrowskiemu, który ze swej strony przyszedł w pomoc spółce wodnej dąbrowskiej subwencyą około 1.000 zł., dla tejże spółki 4% pożyczkę w kwocie 16.000 zł. z funduszu przeznaczonego uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 6. Grudnia 1872 r. na udzielenie powiatom oprocentowanych pożyczek na roboty użytku publicznego.

Koszta robót przez spółkę wodną Dąbrowską wykonać się mających, preliminowane pierwotnie na sumę 28.000 zł., wyniosą w rzeczywistości około 45.000 zł. głównie z powodu zwiększenia wydatków na wywłaszczenie gruntów potrzebnych.

Roboty prowadzi, pod bezpośrednim nadzorem Wydziału spółki, ukwalifikowany technik, na podstawie projektu wypracowanego przez Inżyniera naszego bióra melioracyjnego p. Jankowskiego, który też kontroluje wykonywane roboty pod względem technicznym i z rewizyi odbytych zdaje sprawę Wydziałowi krajowemu.

Z uwagi, że oszczędne wykonanie tych robót wymaga jak największej oględności, zwłaszcza w obec faktu przekroczenia kwoty pierwotnie preliminowanej, niemniej też z uwagi, że powiatowi Dąbrowskiemu zależeć musi wiele na doprowadzeniu do pomyślnego końca dzieła tak użytecznego, na którym ciąży pożyczka przez powiat poręczona, poruczył Wydział krajowy administracyjną kontrolę nad czynnościami Dąbrowskiej spółki wodnej Prezesowi Rady powiatowej Dąbrowskiej.

Z dotacyi przeznaczonych przez Wysoki Sejm na subwencyonowanie spółek wodnych przyrzekł Wydział krajowy przyczynić się do kosztów regulacyi rzeki Stryja pod Hnizdyczowem, obliczonych przez c. k. Rząd na kwotę 9.825 zł. zasiłkiem w kwocie 3.120 zł. tudzież do kosztów zabezpieczenia brzegów rzeki Stryja pod Żydaczowem i Folwarkami Żydaczowskiemi, obliczonych na sumę 7.075 zł., zasiłkiem w kwocie 1.500 zł.

Jakkolwiek dla uskutecznienia powyższych robót wodnych nie zostały zawiązane spółki wodne i c. k. Rząd zamierza roboty te wykonać drogą konkurencyi, przyczyniając się do kosztów regulacyi Stryja pod Hnizdyczowem co najmniej w $\frac{1}{3}$ części wydatków budowy, do kosztów zaś zabezpieczenia prawego brzegu Stryja pod Żydaczowem i Folwarkami Żydaczowskiemi w $\frac{1}{3}$ części wydatków i biorąc na siebie całe koszta zarządu, Wydział krajowy sądzi, iż odpowie zupełnie intencyom Wysokiego Sejmu, jeżeli z dotacyi przeznaczonej na subwencyonowanie spółek wodnych udzieli powyżej oznaczone zasiłki na ten sam cel w inny sposób osiągnąć się dający zastrzegając tylko, że fundusz krajowy do kosztów przyszłej konserwacyi wykonanych robót wodnych przyczyniać się nie będzie, i że c. k. Rząd obmyśli środki zabezpieczające trwałość robót raz wykonanych.

Oprócz powyższych spraw dotyczących subwencyonowania robót wodnych jest jeszcze kilka innych w toku, z których za najpilniejsze uważamy na razie uregulowanie Bystrzycy Sołotwińskiej w Bohorodczanach starych, uporządkowanie Sanu pod Sobiecinem i regulacyę Świcy pod Mielniczem.

Ponieważ dotacya roczna przeznaczona przez Wysoki Sejm na subwencyonowanie robót wodnych w dotychczasowej wysokości 6.000 zł. jest zbyt małą w porównaniu z dziś już przewidzieć się dającymi potrzebami, i ponieważ najpilniejsze częściowe regulacye rzek wyżej wymienionych nie dałyby się uskutecznić bez pomocy krajowej, przeto Wydział krajowy w projekcie budżetu krajowego na 1884 r. wstawia „na subwencyonowanie robót wodnych wykonywanych przez spółki wodne lub drogą innej konkurencyi“ kwotę 15.000 zł. a czyni to tem śmieiej, że w rozmaitych okolicach kraju zaczyna się ożywiać ruch dążący do wykonywania robót wodnych, jeżeli nie przez spółki wodne, których zawiązywanie połączone jest z wielu trudnościami dotąd nieusuniętymi, to drogą konkurencyi, którą postanowienie §. 51. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. Marca 1875. Dz. u. kr. Nr. 38. przewiduje, a która w wielu wypadkach prędzej i skuteczniej prowadzi do celu.

W sprawie regulacyi Sanu
pomiędzy Przemyślem a
Składem Solnym.

W dalszym ciągu naszego zeszłorocznego sprawozdania, w przedmiocie regulacyi Sanu pomiędzy Przemyślem a Składem Solnym (Al. 1. do stenogr. sprawozdań Sejmu krajowego z r. 1882. str. 111.) podajemy do wiadomości Wysokiego Sejmu, że c. k. Namiestnictwo przedstawiło Ministerstwu spraw wewnętrznych potrzebę hidrotechnicznego zbadania dolnego biegu Sanu od Sieniawy aż do ujścia, dla ustalenia projektu regulacyi tej rzeki pomiędzy Przemyślem a Składem Solnym, że jednak c. k. Rząd nie przystąpił w r. 1882 do rozpoczęcia robót regulacyjnych w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 22. Października 1881 r.

Nie mając wiadomości, kiedy zamierzona od lat tyłu regulacya Sanu pomiędzy Przemyślem a Składem Solnym podjęta zostanie, wstawiamy do preliminarza budżetu krajowego na 1884 r., tytułem jednej raty z przeznaczonej przez Wysoki Sejm subwencyi krajowej w sumie 50.000 zł. kwotę 7.143 zł. z uwagą, że gdyby c. k. Rząd rozpoczął wcześniej projektowaną regulacyę, takąż kwota, przeznaczona na ten cel, w budżecie krajowym na

1883 r. zostałaaby zrealizowaną jako pierwsza rata powyższej subwencji krajowej.

Spółka wodna dla regulacji rzeki Wisłoki pod Jasłem.

Spółka wodna, zawiązana w 1881. r. dla regulacji rzeki Wisłoki pod Jasłem a wsparta przez Wysoki Sejm zasiłkiem bezzwrotnym w kwocie 500 zł. i bezprocentową pożyczką w kwocie 1.500 zł., wykonała zawieszone roboty regulacyjne pod bezpośrednim nadzorem Wydziału powiatowego Jasielskiego, który i na przyszłość ma się nimi opiekować.

Gdy wskutek powodzi tegorocznej część tych robót uległa zniszczeniu, wysłał Wydział krajowy inżyniera bióra melioracyjnego dla zbadania stanu rzeczy i przedstawienia wniosków mających na celu naprawę szkód zrzędzonych w budowlach wykonanych i zapewnienie tymże należytej trwałości.

Rekonstrukcja drogi gminnej wiodącej z Nowego Targu do Zakopanego.

Uchwałą z dnia 13. Października 1881. r. udzielił Wysoki Sejm na rekonstrukcję drogi gminnej Nowotarsko-Zakopańskiej, subwencję 30.000 zł. płatną w trzech rocznych ratach równych z warunkiem, że rekonstrukcja ta przeprowadzoną zostanie w przeciągu trzech lat, pod nadzorem Wydziału krajowego i przy użyciu prestacyi ustawą drogową przepisanych, i że po wykonaniu rekonstrukcyi przedłożony będzie Wys. Sejmowi projekt omycenia tej drogi na rzecz jej funduszu konserwacyjnego.

W wykonaniu tej uchwały wysłał Wydział krajowy swego inżyniera, który najpierw pod nadzorem ustanowionego w tym celu komitetu a następnie pod kontrolą Wydziału powiatowego wykończył budowę drogi w trzech miejscach, ogółem na przestrzeni około 7 kilometrów i obecnie prowadzi dalej budowę, która ma być jeszcze wykonaną na długości około 17 kilometrów.

Sprawa rekonstrukcyi drogi Nowotarsko-Zakopańskiej nie przedstawiałyby trudności, gdyby ludność okoliczna w skutek opieszałego nadzoru Wydziału powiatowego nie odwykła była przez czas dłuższy od uiszczania prestacyj drogowych i gdyby nie znaleźli się byli doradcy, którzy korzystając z tego stanu rzeczy, wmawiali w mieszkańców, że nie mają żadnego obowiązku do uiszczania powinności drogowych, na rzecz drogi, która zdaniem ich winna być uznana za drogę krajową i zbudowana wyłącznie kosztem kraju.

W skutek tego natrafił nasz inżynier na liczne przeszkody, tak przy żądaniu powinności drogowych w robociznie i materyale drewnianym, jakoteż przy wykupnie gruntów potrzebnych na niezbędne sprostowania i rozszerzenia drogi.

Zachodzące trudności są tem większe, że Reprezentacya powiatu Nowotarskiego ze swej strony nie tylko nie starała się ich usunąć, lecz owszem postępowaniem swem ośmielała opornych.

W obec tego stanu rzeczy, zmuszony był Wydział krajowy żądać interwencji c. k. Prezydium Namiestnictwa, które też z największą gotowością pospieszyło z wydaniem stosownych zarządzeń do c. k. Starosty Nowotarskiego.

Jest to prawie jedyny wypadek w całym kraju, że sprawa tak ważna i doniosła dla powiatu nie znajduje jeszcze należytego poparcia ze strony Reprezentacji powiatowej.

Spodziewamy się jednak, że poczucie obowiązku u członków Reprezentacji powiatu Nowotarskiego i świadomość korzyści ekonomicznych, jakie rokuje budowa tej drogi dla mieszkańców całej Nowotarszczyzny, wezmą górę nad uprzedzeniami, że zdrowy zmysł obywatelski zwycięży pokątne knowania, i że bez dalszych przeszkód będziemy mogli dokonać dzieła, którego koszta pomimo największej oszczędności nie dadzą się pokryć subwencją przez Wysoki Sejm wyznaczoną i wymagać będą jeszcze dodatkowego zasiłku z ryczałtowej dotacji, przeznaczonej na subwencje dla dróg powiatowych i gminnych.

Droga powiatowa Muszyńsko-Krynicka.

Sprawę odbudowania ważnej drogi powiatowej wiodącej z Muszyny do Zakładu zdrojowego w Krynicy, przedstawił Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi w sprawozdaniu z czynności przedłożonem w 1881. r. (str. 83—85) oświadczając przytem, że nie przestanie opiekować się i nadal tą drogą, ażeby fundusze wydane na jej rekonstrukcję, nie zostały zmarnowane przez zaniedbanie konserwacyi i droga rzeczona utrzymywana była odtąd w stanie odpowiednim jej znaczeniu.

Ponieważ Reprezentacya powiatu Nowosądeckiego, obarczona utrzymaniem innych dróg, nie będąc w możności należytego konserwowania drogi Muszyńsko-Krynickiej, wniosła była w 1881. r. podanie do Wydziału krajowego o przyjęcie tej drogi na etat krajowy, odstępując równocześnie wszelkie dochody tak z myta jakoteż z innych źródeł powstać mogące, a c. k. Ministerstwo rolnictwa, po przeprowadzeniu odnośnych rokowań, przyrzekło nam udzielić na ten cel z dochodów zakładu zdrojowego w Krynicy subwencję w rocznej kwocie 400 zł., jeżeli Wydział krajowy weźmie utrzymanie wspomnianej drogi w swój zarząd, przeto podjęliśmy się tego zadania na przeciąg lat sześciu t. j. począwszy od 1882. r. do 1887. r. zastrzegając przytem, ażeby dochód z myta powiatowego na tej drodze, wynoszący rocznie przeszło 1.500 zł., wpływał na rzecz drogi Muszyńsko-Krynickiej.

W roku zeszłym przebudowaliśmy dojazd od stacji kolejowej do rynku w Muszynie na długości 1 klmtr. 260 metrów, będący drogą gminną i utrzymywaliśmy całą drogę powiatową, aż do łązienek w Krynicy.

O ile w sześcioletnim okresie objętej administracyi naszej dochód z myta powiatowego i zasiłków rządowych nie wystarczyły na opędzenie kosztów należytego utrzymywania drogi Muszyńsko-Krynickiej, pokryjemy niedobór z dotacji, przeznaczonej na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych, jeżeli Wysoki Sejm inaczej nie postanowi.

W sprawie poboru myta kopytkowego.

Z gmin pobierających myto kopytkowe na mocy specjalnych ustaw krajowych, tylko gminy miast Brzeżan i Rzeszowa wykazały się z dopełnienia warunków nadanej im koncesyi.

Gmina miasta Tarnopola, pobierająca kopytkowe na mocy ustawy z 5. Listopada 1880. (Dz. ust. kraj. Nr. 45.), mimo wielokrotnych upomnień Wydziału krajowego, tak dalece zaniedbała ciężących na niej zobowiązań,

że interwencja władzy politycznej w myśl powołanej ustawy okazała się nieuchronną.

Gminie miasta Kołomyi ociągającej się od dopełnienia warunków koncesyi, zagrożono użyciem środków przymusowych, jeżeli nie zastosuje się do warunków ustawy.

Mimo ponownych poleceń, oczekujemy zawsze jeszcze sprawozdań, o ile gminy miast Brodów, Nowego Sącza, Przemyśla, Stanisławowa, Tarnowa, obecnie stosują się do ustaw, od których zawisł pobór myta kopytkowego.

Sprawa ustanowienia przy-
stanku na stacyi Lwów-
Podzamcze dla pociągów
pospiesznych.

Wedle oznajmienia c. k. Namiestnictwa i Dyrekcji ruchu c. k. uprz. galic. kolei Karola Ludwika, Rada zawiadowcza tejże kolei w skutek interwencji Ministerstwa handlu, spowodowanej uchwałą Wysokiego Sejmu z 14. Października 1881. r., poleciła utworzenie od 1. Czerwca 1882. przy-
stanku na 2 minuty dla pociągów pospiesznych Nr. 1. i 2 na stacyi Pod-
zamcze we Lwowie.

Sprawa subwencyonowa-
nia drogi wiodącej do ko-
palń naftowych w Słobo-
dzie rungurskiej.

W sprawie drogi wiodącej z Peczeniżyna do kopalń naftowych w Słobodzie rungurskiej, wydelegował Wydział krajowy wskutek prośby zarządu eksploatacyi nafty w Peczeniżynie w Czerwcu 1882. r. inżyniera z poleceniem zbadania stanu powyższej drogi, przedłożenia projektu jej uregulowania, oraz kosztorysu i planu pokrycia kosztów budowy przy udziale stron bezpośrednio interesowanych.

Z powodu jednak, iż część drogi tej, mianowicie od potoku Łuczka w Rungurach do właściwych kopalń naftowych w Słobodzie rungurskiej prowadząca, nie stanowiła wcale części istniejącej gminnej drogi publicznej z Peczeniżyna na Rungury do Słobody rungurskiej, musiał Wydział krajowy udzielenie subwencji dla tej drogi uczynić zależnem od poprzedniego uznania jej za gminną drogę publiczną w myśl §. 28. ust. drog. i od złożenia deklaracyi stron bezpośrednio interesowanych co do pokrycia odpowiedniej części kosztów budowy tej drogi, tudzież zobowiązania się do utrzymywania jej w przyszłości.

Według relacyi Kołomyjskiego Wydziału powiatowego uznana została droga ta za gminną drogę publiczną na podstawie orzeczenia tegoż Wydziału powiatowego z 2. Marca 1883. l. 157., a ostateczne jej urządzenie przy pomocy subwencji zawisłe tylko od złożenia przez strony interesowane powyższej deklaracyi.

Sprawa urządzenia do-
godniejszej komunikacyi
na przedmieściu Żółkiew-
skiem we Lwowie, utru-
dnionej przeprowadzeniem
tamże kolei Lwowsko-
Brodzkiej.

Sprawa ta poruszona w petycyi mieszkańców przedmieścia Żółkiewskiego we Lwowie, przekazanej Wydziałowi krajowemu uchwałą Wy-
sokiego Sejmu z 24. Lipca 1880. r., zależy od dopełnienia polecenia Wy-
działu krajowego z 21. Grudnia 1880., wydanego Magistratowi król. stoł.
miasta Lwowa i przeprowadzenia rokowań ze stronami interesowanemi
o przyczynienie się do kosztów budowy projektowanego zjazdu w ulicy Żół-
kiewskiej, w którym to celu Wydział krajowy Magistrat ponownie do przy-
spieszenia sprawy zawezwał.

Sprawa inkamerowania
drogi powiatowej Bali-
grodzkiej.

Odezwą z 25. Lipca 1882. oznajmiło c. k. Namiestnictwo, iż c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z 10. Lipca 1882. nie przychyliło się do wniosku c. k. Namiestnictwa względem objęcia drogi Bali-grodzkiej w zarząd państwowy, ponieważ droga ta przez Reprezentację po-wiatu Liskiego uznaną została za drogę powiatową, a przez późniejszą re-konstrukcyę nie straciła ona cechy swej jako droga powiatowa.

Z uwagi atoli, że tamtejszy Wydział powiatowy uchyla się od zarządu i dalszego utrzymania tej drogi, takowa zaś ze względu na jej ważność musi być odpowiednio celowi konserwowaną, zezwoliło c. k. Mini-sterstwo, aby władze polityczne objęły dalszy zarząd i utrzymanie tejże pod warunkiem, ażeby powiatowy zarząd drogowy zobowiązał się oddać rokrocznie do dyspozycyi państwowego zarządu drogowego taką sumę, jaka wyniknie w przecięciu z kosztów, łożonych przez zarząd powiatowy na tę drogę poczynszy od czasu utrzymania tejże, niemniej też dochód z myta.

Sprawa drogi powiatowej
Żmigród-Grabskiej.

Na skutek kilkakrotnych odez w Wydziału krajowego, oznajmiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa, iż c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, ze względu na ważne znaczenie drogi powiatowej Żmigród-Grabskiej, koszta budowy brakujących na niej 4 mostów i potrzebnej ze względów państwo-wych rekonstrukcyi tej drogi obliczone na 93.369 zł. 66 ct. przyjmuje na fundusz państwowy i zezwala na wykonanie tych robót w ciągu lat 1883 do 1885.

Co do robót zaś konserwacyjnych, których stan rzeczony drogi wymagał w r. 1882. dla utrzymania zwykłej komunikacyi, zażądało c. k. Prezydyum Namiestnictwa wykonania ich przez Wydział powiatowy Jasiel-ski własnymi siłami, wskutek ciężącego na powiecie obowiązku.

Na stosowne wezwanie nasze do Wydziału powiatowego, przed-łożył tenże jednak uchwałę pełnej Rady powiatowej Jasielskiej z 12. Gru-dnia 1882., protestującą przeciw wkładaniu na powiat ciężaru dalszego utrzymania drogi powyższej, jako drogi powiatowej, i żądającą zupełnego przejęcia drogi tej na koszt państwowy — którą to uchwałę zakomuniko-wał Wydział krajowy c. k. Prezydum Namiestnictwa z usilnem ze swej strony poparciem.

Sprawa drogi gminnej
Węldzirskiej z Doliny na
Wyszków do granicy wę-
gierskiej.

Na skutek kilkakrotnych przedstawień Wydziału krajowego o wy-jednaniu u c. k. Rządu subwencyi ze skarbu państwa na rekonstrukcyę i utrzymanie drogi Węldzirskiej, oznajmiło c. k. Prezydyum Namiestnictwa, iż c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych przyjęło na fundusz państwowy niepokryte koszta rekonstrukcyi drogi powyższej, przeznaczając na ten cel subwencyę w ogólnej sumie 40.800 zł., asygnować się mającej w ciągu lat 1883. 1884. i 1885. w trzech ratach, z zastrzeżeniem zatwierdzenia tego nadzwyczajnego wydatku przy uchwaleniu budżetu państwowego.

Subwencyę tę przyzwoliło c. k. Ministerstwo w przypuszczeniu, że na pokrycie kosztów rekonstrukcyi pomienionej drogi wynoszących wedle obliczenia organów rządowych 48.300 zł., użyty będzie w pierwszym rzędzie dochód z myta drogowego i mostowego na tej drodze, który w ciągu trzech-letniego okresu rekonstrukcyi wynieść może 7.500 zł. i łącznie z przy-rzeczoną subwencyą państwową stanowić ma fundusz rekonstrukcyi drogi.

W następnej odezwie zawiadomiło nas jednak Prezydium Namiestnictwa, iż w skutek reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 24. Kwietnia 1883., z powodu nadzwyczajnego obarczenia skarbu państwa w r. 1883. znacznymi wydatkami w skutek szkód zrządzonych przez wylew wód w niektórych krajach koronnych, Rząd zniewolonym jest do odroczenia do czasu korzystniejszego wszystkich tych robót i budowli publicznych, które jakkolwiek są pożądane i potrzebne, jednak nie koniecznie w roku bieżącym wykonane być muszą.

Przyzwolona rekonstrukcja drogi Wełdzirskiej nie będzie przeto w r. 1883. przedsięwziętą, atoli roboty rozłożone zostaną w ten sposób, iż rekonstrukcja ta w latach 1884. i 1885. w zupełności ma być wykonaną.

Z tego powodu pozostawionym też został Wydziałowi powiatowemu cały dochód z myta za r. 1883. na koszt utrzymania tej drogi, a niedobór stąd wynikający w funduszu rekonstrukcyjnym, pokrytym być ma z funduszów państwowych.

W sprawie wyjednanania u c. k. Rządu przyjęcia na etat państwa 4 dróg wojсковych w zachodniej Galicyi.

Ponieważ c. k. Ministerstwo nie powzięło dotąd ponownej decyzji w sprawie przyjęcia na etat państwa całkowitego utrzymania dróg wojсковych: Podgórsko-Bialskiej, Proszowsko-Niepołomickiej, Gdowsko-Gorlickiej i Gorlicko-Żmigrodzkiej, — przeto udał się Wydział krajowy do c. k. Rządu z prośbą, o przyspieszenie załatwienia tej sprawy w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 30 Sierpnia 1877. r.

Kolej z Doliny do Wygody.

Wedle oznajmienia c. k. Namiestnictwa, udzieloną została p. Leopoldowi Popperowi w r. 1882. specjalna koncesya na budowę kolei wycinalnej od stacyi kolei Arcyksięcia Albrechta w Dolinie do rzeki Świcy przy stacyi Wygoda. Reambulacya tej kolei odbyła się 12. Marca 1883.

Sprawa drogi z Podhajec do stacyi kolei w Haliczu.

Jak już Wysokiemu Sejmowi w zeszłorocznem sprawozdaniu doniesiono, zbudowaną została droga powiatowa Podhajecko-Halicka w obrębie powiatu Podhajeckiego, zaś część tej drogi w powiecie Rohatyńskim położona w obrębie gminy Meduchy, nie została przez tamtejszą Reprezentacyę za drogę powiatową uznana. I ta część jednak została zbudowaną kosztem powiatu Podhajeckiego, a wcielenie jej do drogi powiatowej zależy od przyłączenia gminy Meduchy, do powiatu Stanisławowskiego, która to sprawa właśnie jest w toku.

Co do dalszej budowy tej drogi w powiecie Stanisławowskim, proponował Wydział krajowy powiatowi Stanisławowskiemu, ażeby część tej drogi do stacyi kolei w Haliczu traktować jako dojazd kolejowy. Gdy wszakże Wydział powiatowy przeciw tej propozycyi, a raczej za budową drogi tej, jako drogi powiatowej się oświadczył, odniósł się Wydział krajowy do Prezydium Namiestnictwa, które domagało się wykończenia budowy tej drogi, o wyjednanie na ten cel subwencji ze skarbu państwa.

Sprawa sadzenia i pielęgnowania drzew przy drogach publicznych.

Sprawa sadzenia i pielęgnowania drzew przy drogach publicznych, poruszona na ostatniej sesyi sejmowej dwiema petycyami przez Wysoki Sejm merytorycznie nie załatwionemi, była dla Wydziału krajowego przedmiotem pytania, czyli regularne i skuteczne wykonywanie przepisów o sa-

dzeniu drzew, wzdłuż dróg publicznych, nie mogłoby oddać przysługi krajowi także pod względem kultury, gdyby drogi rzeczzone obsadzone drzewami owocowymi szlachetniejszych gatunków a tylko tam, gdzieby to było niemożliwym, używano do sadzenia drzew innych rodzajów.

W sprawie tej odniósł się Wydział krajowy do c. k. Prezydium Namiestnictwa z prośbą, ażeby zarządziło ponowną republikację przepisów dotyczących sadzenia drzew wzdłuż dróg publicznych, a nadto poleciło c. k. Starostom, iżby w porozumieniu z Wydziałami powiatowymi, przy pomocy żandarmeryi, czuwali z jak największą troskliwością nad wykonywaniem rzeczonych przepisów i z końcem każdego roku zdawali sprawę o rezultatach w tym względzie osiągniętych.

Zaznaczywszy ekonomiczną ważność sadzenia drzew owocowych, polecił Wydział krajowy wszystkim Wydziałom powiatowym, ażeby brały wszędzie inicjatywę w tej użytecznej sprawie, działały nawzajem w porozumieniu z c. k. Starostami i donosiły Wydziałowi krajowemu corocznie o skutku usiłowań podejmowanych.

Nadesłane przez Wydziały powiatowe sprawozdania o dotychczasowym stanie sprawy sadzenia drzew przy drogach publicznych wykazują, że znaczniejsza część reprezentacyj powiatowych zajmuje się tą sprawą dość gorliwie, że jednak osiągnięte rezultaty są bardzo małe w porównaniu z usiłowaniem rok rocznie podejmowanymi.

Z wyjątkiem kilku zaledwie powiatów, w których, jak twierdzą odnośnie Wydziały powiatowe, stan drzew przydrożnych jest zadowalniający, sprawa ta w całości przedstawia się niepomyślnie.

Relacje w tym względzie są prawie równobrzmiące. Wynika z nich, że Wydziały powiatowe czyniły usilne starania, aby drzewka były przy drogach sadzone, nie szczędziły zachęty, rad i nauk, a nawet stosowały środki przymusowe. Wszystko to jednak było po większej części daremne.

Zaledwie tu i owdzie utrzymały się drzewka wzdłuż dróg sadzone, w ogóle zaś uległy one zniszczeniu, a coroczne dosadzanie nie wiele przyniosło pożytku. Swawolna ręka niedorostków, brutalna dzikość starszych i szkody zrządzone przez bydło, dokonały zniszczenia drzewek, rokujących nie raz najpiękniejsze nadzieje. Niektóre Wydziały powiatowe zniechęciły się tem tak dalece, że przestały zupełnie zajmować się tą sprawą, której poświęciły swe najlepsze chęci.

Są okolice, w których klimat, gleba lub wysokie na ciągle wiatry wystawione położenie nie sprzyjają wegetacji drzew. W ogóle jednak uważać należy jako główne przyczyny niepomyślnego stanu rzeczy: brak oświaty i poszanowania cudzej własności, zwłaszcza tej, które jak n. p. drzewo przydrożne, uważaną bywa za rzecz niczyją, dalej brak ogólnego zamięłowania do pielęgnowania drzew i otaczania ich pewną pieczołowitością, przytem brak miejscowego dozoru nad większą częścią dróg publicznych w kraju i niedołączone wykonywanie przepisów policyi polowej.

Obok powyższych przyczyn, które niemal w każdym z przedłożonych nam sprawozdań znajdują mniej lub więcej dosadny wyraz, spotkać się można rzadko ze zdaniem, że wydanie nowej ustawy w miejsce dotych-

czasowych przepisów o sadzeniu i pielęgnowaniu drzew wzdłuż dróg publicznych, mogłoby znacznie naprzód sprawę tę posunąć.

Wydział krajowy nie podziela tego zdania i sądzi, że nowa ustawa o sadzeniu i pielęgnowaniu drzew przydrożnych wtedy dopiero z prawdziwym pożytkiem będzie mogła być wydana, gdy usunięte zostaną przynajmniej dwie ostatnie z wymienionych powyżej przyczyn, tamujących postęp tej sprawy.

Dla próby przedsięwziął Wydział krajowy w roku bieżącym sadzenie drzew owocowych na jednej z bliższych Lwowa dróg krajowych. Posadzono na długości 6 kilometrów 300 sztuk szczepów jabłoni, kosztem około 200 zł., nie licząc wydatków na kosze ochronne wynoszących 285 zł.

Jestto koszt istotnie stosunkowo znaczny i łatwo też pojąć, że Wydziały powiatowe w ogóle, nie zbyt gorąco przemawiają za sadzeniem drzew owocowych wzdłuż dróg publicznych i że n. p. Wydział powiatowy Chrzanowski oświadcza stanowczo, iż o obsadzeniu dróg drzewkami owocowymi szlachetniejszych gatunków nawet marzyć nie można, „bo to jest rzecz bardzo kosztowna a rezultat wątpliwy“.

Nadmienić jeszcze musimy, że we Francyi, gdzie kultura drzew owocowych jest bardzo rozwinięta, przepisy dotyczące sadzenia drzew przy drogach publicznych, zalecając inne rodzaje, wykluczają drzewa owocowe. Natomiast w Czechach, niemniej też w Morawii i na Szlązku zaprowadzono kulturę drzew owocowych wzdłuż dróg publicznych jeszcze w okresie przedautonomicznym, przy zastosowaniu surowych środków policyjnych. O ile zaś powodzenie osiągnięte tam w tej gałęzi kultury krajowej nie oddziaływa szkodliwie na konserwację dróg obsadzonych drzewami owocowymi, pozostaje dla braku danych nie rozstrzygniętem, choć teoria o racjonalnem utrzymywaniu dróg przemawiałaby za systemem przyjętym we Francyi.

Wydział krajowy zanim poweźmie ostateczną decyzję w tej sprawie, zamierza zbadać ją jeszcze wszechstronniej, korzystając z doświadczeń nabytych.

Departament V.

Referent: Członek Wydziału krajowego Dr. Franciszek Hoszard.

Koszta leczenia i dotacje
dla Zakładów krajowych
(Rubr. III. i XI.)

Uchwałami powziętymi w dniach 21. i 22. Października r. 1881. przeznaczył Wys. Sejm w budżecie na r. 1882. w Rubr. III. na koszta leczenia ubogich w szpitalach krajowych, zagranicznych, wojskowych i w klinikach, kwotę 500.000 zł., zaś w Rubr. XI. na dotacje dla zakładów krajowych kwotę 170.390 zł., mianowicie: dla szpitala powsz. we Lwowie 44.569 zł., dla zakładu obłąkanych na Kulparkowie 117.622 zł., dla szpitala św. Łazarza w Krakowie 4.909 zł., a dla funduszu podrzutek 3.290 zł., czyli razem w obu Rubrykach (III. i XI. łącznie) kwotę 670.390 zł. a. w.

Alegt 25.

Z tych wypłacono z funduszu krajowego do końca Czerwca r. b. na rachunek Rubr. III. 620.060 zł., zaś z Rubr. XI. pobrał szpital krajowy we Lwowie dla oddziału położnic dotacyi 12.219 zł., zwrócił jednak funduszowi krajowemu nadwyżkę dochodów oddziału chorych w kwocie 7.478 zł., pobrał więc dla całego szpitala dotacyi tylko 4.741 zł. Fundusz podrzutek we Lwowie dostał 2.948 zł. Wydano zatem na dotacje razem 7.689 zł.

Zakład obłąkanych w Kulparkowie nie tylko zwrócił z własnych dochodów całą udzieloną mu w ciągu roku dotacyę, ale nadto oddał do funduszu krajowego nadwyżkę dochodów w kwocie 5.237 zł. Również szpital św. Łazarza w Krakowie nie pobierze z Rubr. XI., albowiem na poczet wziętych w ciągu roku 1882 dotacyi w kwocie 61.773 zł. miał już z końcem Kwietnia r. b. w c. k. kasie poborowej w Krakowie dochodu 75.685 zł., a więc posiada nadwyżkę dochodów w kwocie około 13.912 zł., którą zwróci funduszowi krajowemu. Takim sposobem nadwyżki dochodów wynosić będą razem 19.149 zł. a. w.

Strąciwszy od nich pobrane dotacje okaże się, że z Rubr. XI. nie tylko nic nie wydano, lecz, że mamy w rezultacie nadwyżki dochodów 11.460 zł. A doliczywszy do tej sumy kwotę 170.390 zł. przez Wysoki Sejm dozwoloną a nie wydaną, okaże się, że mamy w Rubr. XI. oszczędzonych 181.850 zł. a. w. Za to przekroczyliśmy Rubr. III. o 120.060 zł. Ostateczny rezultat obu tych rubryk — (III. i XI.) razem wziętych przedstawia się w wydatkach o 61.790 zł. korzystniejszy od budżetem dozwolonego. Dozwolono bowiem 670.390 zł., a wydano po strąceniu 11.460 zł. nadwyżek — tylko 608.600 zł.

Przekroczenie Rubr. III. i równoczesne oszczędności w Rubr. XI. tłómaczą się tem, żeśmy w r. 1882. wprowadzili dla zakładu kulparkowskiego i dla zakładu położnic we Lwowie taki sam sposób likwidowania

kosztów leczenia ubogich, jaki dotychczas dla innych szpitali był używanym. Dotychczas, tj. do końca r. 1881, pobierały te dwa zakłady dotację z funduszu krajowego, którą pokrywały cały niedobór, czyli wydatki niepokryte z własnych dochodów. Teraz, tj. od 1. Stycznia 1882. r., płaci im fundusz krajowy zamiast dotacyi, koszta leczenia ubogich na podstawie kwartalnych, wykazów, przez co wydatki Rubr. III. o tyle się zwiększyły, o ile w Rubryce XI. zmalały.

Różniejsze ściąganie zalegających z dawnych lat kosztów leczenia ubogich przez szpital lwowski, wywarło także wpływ na powiększenie się wydatków Rubryki III.

Podczas kiedy fundusz krajowy wypłacił z tego tytułu w r. 1878. kwotę 115.253 zł., w r. 1879. 83.740 zł., w r. 1880. 108.092 zł., w r. 1881. 113.345 zł., razem w 4 latach 420.430 zł., czyli średnio 105.107 zł. rocznie, to wypłacił na rachunek takich zaległości w r. 1882 — 142.237 zł. to jest o przeszło 37.000 zł. więcej nad średnią kwotę rocznie wypłacaną.

Obrachunek wydatków Rubr. XI. sporządzony został z końcem Czerwca r. b., kiedy dzienniki dodatkowe zakładów jeszcze nie zostały przedłożone, i rachunki nie zostały ostatecznie zamknięte, może przeto uległ zmianie, w każdym razie jednak nieznacznej.

Zniżenie taks.

W roku 1882. zniżyliśmy dzienną takse leczenia w szpitalu Bocheńskim o 3 centy, w Kołomyjskim o 9, w Lwowskim o 6, w Rzeszowskim o 5, w Tarnopolskim o 3, w r. zaś 1883. w szpitalu św. Łazarza w Krakowie na oddziałach chorych i położnic o 12, a na oddziałach obłąkanych i syfilitycznych o 18, nareszcie w szpitalu Wadowickim o 3 centy. — Oszczędność osiągnięta przez niżenie taks szpitalnych w ostatnich trzech latach (1881. 1882. i 1883.) przedstawia wedle załączonego obliczenia 1/3 rocznie kwotę 47.898 zł.

Alegat 26.

Taksa leczenia w szpitalu św. Łazarza.

W sprawozdaniu komisji administracyjnej z 11. Października 1882. do l. 905. Komisja administracyjna wyraziła zdanie następujące:

„Komisja administracyjna czyni tu uwagę, że zdaniem jej dochód z kapitałów refundowanych nie powinien być potrącony przy ustanowieniu taksy, bo dochód ten przeznaczony jest na mocy aktów fundacyjnych wyłącznie dla ubogich. Dochodem tym powinny być zatem pokrywane tylko należności za takich chorych, za których jako zupełnie ubogich płaci obecnie fundusz krajowy“.

Jakkolwiek zdanie to nie zostało zamienione w uchwałę Wysockiego Sejmu, Wydział krajowy czuł się obowiązany wziąć je pod szczególną rozwagę, której rezultat ma honor przedstawić obecnie Wysockiej Izbie:

Wszystkie zapisy uczynione na rzecz szpitala św. Łazarza, opiewały na rzecz ubogich chorych i na ten cel zawsze obracane były. Przez długi przeciąg lat dawniejszych bogate uposażenie szpitala wystarczało potrzebom, wszyscy zgłaszający się ubodzy byli leczeni i utrzymywani bezpłatnie, a te koszta pokrywały dochody zapisów dobroczynnych.

Z biegiem czasu jednak zmieniły się stosunki. Ogólne podrożenie, zwiększenie zakładu, brak nowych zapisów, wyczerpały możliwość da-

wnych funduszów. Nie mogły już one zadość czynić dawniejszym obowiązkom, więc należało albo coraz umniejszać i ograniczać zakład tak, aby środki jego bodaj na utrzymanie części potrzebujących wystarczyły, albo za nowymi oglądać się środkami.

Ogólne poczucie humanitarne społeczeństwa nie pozwoliło mu nigdy iść drogą pierwszą, ale zwracało zawsze na ostatnią. Skoro więc własne dochody zakładu nie wystarczały na pokrycie potrzeb wszystkich chorych i ubogich, uznano, że nadwyżkę wydatków zwracać ma zakładowi odpowiednia opłata, taksa szpitalna, ściśle zawsze do rzeczywistych potrzeb zastosowana. Takse tę uiszczają winni byli najpierw ci, co sami płacić mogli, a za całkiem ubogich nakłada prawodawstwo obowiązek płacenia na tych, na których zawsze ciąży obowiązek kontrybuowania dla rzeczy publicznej, mianowicie na gminy, na słuźbodawców, lub wreszcie na kraj.

To poczucie humanitarne, przemieniające w obowiązek niedostateczne już dzisiaj ofiary dawniejszych dobroczyńców mocą prawa na ogół rozciągające te dawniejsze pojedyncze szlachetne usiłowania, jest dość ściśle i konsekwentnie w całym odpowiednim prawodawstwie uwydatnione.

I tak rozporządzenie z 10. Kwietnia 1857. do l. 10.946 orzeka, iż „taksa leczenia ma być równą dla wszystkich, w tym samym zakładzie jednakowo zaopatrywanych, i dla wszystkich według jednej klasy pielęgowanych, bez względu czyli chorzy przynależą do gminy, w której się zakład znajduje, czy do tego samego lub innego kraju koronnego, lub czy są cudzoziemcami“.

W ustępie 4. zastrzega, iż „szpitale publiczne są zakładami dobroczynnymi, przeto pobieranie taksy nie może mieć na celu zysku, lecz tylko pokrycie niedoboru wynikłego w skutek pielęgnowania chorych“.

Wreszcie w ustępie 15. orzeczono: „Dochody pochodzące z fundacyi, zapisów, darowizny, należy według ich przeznaczenia uwzględniać albo przy wyrachowaniu ogólnej taksy leczenia, albo przy obliczaniu takiej dla pewnej kategorii chorych“.

W myśl tych obowiązujących przepisów i zgodnie z ich duchem nie podobna było użyć inaczej dochodów z funduszów, przez Wysoki Sejm refundowanych, jak obniżając stosunkowo takse szpitalną. Skoro za całkiem ubogich, na mocy obowiązujących ustaw płaci fundusz krajowy, skoro dochody z dawnych zapisów dobroczynnych idą na rzecz zakładu, gdzie ubodzy są leczeni bezpłatnie, to przecież cel tych zapisów jest jak najściślej dopełniony.

Wydział krajowy uprasza: Wysoki Sejm raczy niniejsze sprawozdanie przyjąć do wiadomości.

Zwrot zaległości od gmin.

Zaległości kosztów leczenia, które fundusz krajowy w dawniejszych latach w zastępstwie gmin zaliczkowo zapłacił, a które gminy zwrócić są obowiązane, wynosiły z końcem r. 1881. łączną kwotę 63.876 zł. a po doliczeniu przypisanych do zwrotu w ciągu r. 1882. 3.172 zł. wynoszą razem 67.048 zł. Na rachunek tej należności uiszczyły gminy w ciągu roku 1882. łączną kwotę 7.964 zł., pozostało więc w zaległości u gmin 59.084 zł. Między temi winna gmina miasta Krakowa 48.925 zł. powiat Lwowski 1.039 zł., Złoczowski 831 zł., Bobrecki 794., Podhajecki 705 zł., Nowotarski

622 zł., Kołomyjski 574 zł., Sanocki 493 zł., inne powiaty zalegają z kwotą 5.110 zł.

W czternastu powiatach nie ma żadnych zaległości.

Koszta leczenia Jana Terleckiego.

Uchwałą z 12. Października 1882. polecił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu, aby koszta leczenia w szpitalu lwowskim w kwocie 340 zł. 51 ct. Jana Terleckiego oficjalisty prywatnego, który na mocy ustawy o przynależności do gminy Sarnki dolne przydzielony został, przyjął na fundusz krajowy.

Poleceniu temu stało się zadosyć zarządzeniem naszym z 8. Listopada 1882. l. 50.943.

Petycja gminy Huczko.

Między petycjami, przekazanemi Wydziałowi krajowemu uchwałą Sejmu z 13. Października 1882. do załatwienia, znajdowała się petycja gminy Huczko. o przyjęcie na fundusz krajowy kosztów leczenia i utrzymania Anny Felbinger i jej córki w prywatnym szpitalu sióstr Elżbietanek w Cieszynie, wynoszących 671 zł. 60 ct., tak jak przyjął Sejm koszta leczenia Terleckiego za gminę Sarnki.

Mikołaj Felbinger urodzony w gminie Huczko w r. 1840. z ojca kolonisty opuścił w dzieciństwie miejsce urodzenia i więcej nie wrócił, później osiadł w Cieszynie jako mularz; tam się po kilkunastu latach pobytu ożenił w 1869. z przynależną do Cieszyna Szlązaczką, w 1880. porzucił chorą żonę i troje dzieci, i słuch o nim zaginął. Żonę chorą pielęgnowały przez 26 miesięcy Elżbietanki, a córkę 7mio letnią utrzymywały w prywatnym domu w Cieszynie.

C. k. Starostwo w Dobromilu, a później c. k. Namiestnictwo, orzekły na podstawie ustawy o przynależności, że Anna Felbinger i jej córka są przynależne do gminy Huczko, i dlatego zażądały od niej zwrotu tak znacznych kosztów.

Otóż o przyjęcie tych kosztów na fund. kraj. uprasza gm. Huczko.

Z uwagi, że prywatne szpitale nie mają prawa żądać zwrotu kosztów leczenia z funduszu krajowego; z uwagi, że Anna Felbinger jest dotknięta chorobą nieuleczalną (porażeniem), za którą fundusz krajowy nie ma obowiązku ponosić kosztów leczenia, nawet gdyby była pielęgnowaną w szpitalu powszechnym; z uwagi, że jej córka nie była chorą, lecz utrzymywaną; z uwagi nareszcie, że na takie wydatki Wysoki Sejm nie wyznaczył w budżecie żadnej kwoty; Wydział kraj. nie mógł przyjąć tych kosztów na fundusz krajowy choćby dlatego, aby nie utworzyć precedensu. Za to wzięła gminę Huczko w opiekę i napisał do konwentu Elżbietanek przedstawienie przytaczając, że leczona i jej córka są pomimo ustawy o przynależności właściwie przynależne do Szlązka, że gmina Huczko jest ubogą a konwent, którego szczytnem zadaniem są dzieła miłosierdzia i miłości bliźniego wypełni tylko swe zadanie, jeżeli wyświadczy łaskę ubogiej gminie. Na to nasze pismo konwent z uznania godną gotowością opuścił 521 zł. 60 ct.; a tylko o spieszne nadesłanie resztujących 150 zł. upraszał.

Pieniądze te odesłaliśmy zaraz, w zastępstwie gminy, do Cieszyna wraz z uznaniem i podziękowaniem konwentowi, a gminie przypisaliśmy je do zwrotu w 15 kwartalnych ratach.

**Koszta szczepienia.
(Rubr. IV.)**

W roku 1882. wyasygnował Wydział krajowy z Rubr. IV. budżetu krajowego po koniec Maja za koszta szczepienia kwotę 57.907 zł. t. j. o 23 zł. mniej, niż Wysoki Sejm przeznaczył.

Dostarczanie krowianki.

Na podstawie uchwalonej w budżecie krajowym na rok 1883. w rubr. IV. poz. 35. kwoty 1.600 zł., przeznaczonej na utrzymanie i odświeżanie krowianki, zawarliśmy 16. Listopada 1882. umowę z p. Kubickim, weterynarzem, który wspólnie z Dr. Pawlikowskim zobowiązał się dostarczyć w r. 1883. trzy tysiące podwójnych kostek, pokrytych dobrą krowianką, tyle bowiem potrzeba w kraju na zwykłe roczne szczepienie i na rewakcynację.

Nagrody.

Za odznaczenie się przy szczepieniu i rewakcynacji ospy ochronnej w r. 1882, a na przedstawienie c. k. Rady zdrowia przyznaliśmy nagrodę 200 zł. Drowi Juljuszowi Bandrowskiemu w Rzeszowie,
 „ 180 „ Drowi Adamowi Peszkowskiemu w Leżajsku,
 „ 150 „ Drowi Jackowi Jabłońskiemu w Lubaczowie,
 „ 100 „ Drowi Szczęsnemu Oświęcimskiemu w Bochni.

**Wydatki sanitarne.
(Rubr. V.)**

W r. 1882. wydatki Rubr. V. wynosiły kwotę 11.555 zł., a ponieważ Wysoki Sejm przeznaczył na ten cel w budżecie tylko 9.400 zł., więc kwota dozwolona przekroczoną została o 2.155 zł., co się tłumaczy częstszym niż zwykle pojawianiem się chorób epidemicznych.

**Memoryał przeciw
otwarciu granicy od
Rossyi lub Rumunii.**

Uchwałą z 13. Października 1882. wezwał Wysoki Sejm Wydział krajowy, aby wystosował memoriał do c. k. Rządu przeciw otwarciu granic dla przewozu lub przepędu bydła z Rossyi iub Rumunii, tudzież, aby w razie zamierzonego otwarcia granic użył wszystkich środków, w kompetencji jego leżących, dla odwrócenia od naszego kraju groźnych, a nieuniknionych niebezpieczeństw, jakieby z otwarcia tego wyniknąć musiały.

Czyniąc zadość temu poleceniu, wystosował Wydział krajowy dnia 9. Stycznia 1883. do l. 51.480 pismo do c. k. Namiestnictwa, w którym z całą stanowczością wykazał konieczność utrzymania obecnego zamknięcia granicy, wyjaśnił niebezpieczeństwa, na jakie w razie otwarcia granicy zarówno kraj nasz koronny jak inne części monarchii zostałyby narażone przez niebezpieczeństwo zawleczenia zarazy bydłowej, a tem samem na zwichnięcie rozwoju bardzo ważnej gałęzi gospodarstwa, chowu była. Z tych powodów zastrzegł się Wydział krajowy całkiem stanowczo przeciw jakiegokolwiek możliwej zmianie. Prosilimy nareszcie o przedłożenie tej naszej odezwy c. k. Ministerstwu, a odpis udzieliliśmy Jego Eksc. P. Ministrowi Ziemiańkowskiemu, z prośbą o poparcie swym wpływem tej żywotnej sprawy krajowej.

Szkoły felczerskie.

Z powodu, iż w kraju daje się czuć brak ukwalifikowanych pomocników chirurgicznych, c. k. Rada zdrowia zaproponowała jako środek zaradczy utworzenie przy szpitalach krajowych szkół felczerskich na wzór istniejących w innych państwach europejskich. C. k. Namiestnictwo odezwa

z dnia 22. Stycznia b. r. do l. 61.236 załączając tę propozycję c. k. Rady zdrowia, zapytało o nasze zdanie w tym przedmiocie.

Ze względu, że tworzenie szkół felczerskich szkodliwe w następstwach wydać by mogło skutki, albowiem wychowawcy tych szkół porywają się zwykle do odegrywania roli rzeczywistych lekarzy z wielką klęską cierpiących, czemu zapobiedz trudno, oświadczyliśmy się stanowczo przeciwko utworzeniu felczerskich szkół przy szpitalach krajowych, tem więcej, że poprzednio w skutek żądania stowarzyszenia „Czerwonego krzyża“ udzieliliśmy zezwolenia na urządzenie szkoły posługaczy przy szpitalu lwowskim. Wychowanie więc odpowiedniej liczby takich posługaczy rzeczywistym potrzebom zadosć uczynić powinno.

Zakłady przytułku dla nieuleczalnych chorych.

Na posiedzeniu dnia 19. Października 1882. przy rozprawie nad preliminarzem dla krajowego szpitala powszechnego we Lwowie na r. 1883. Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, ażeby na podstawie rozdz. IV. ustawy z dnia 3. Grudnia 1863. r. (Dz. u. p. l. 105.) spowodował gminy większych miast kraju do utworzenia zakładów przytułku dla takich nieuleczalnych chorych, którzy nie mogą być do szpitali przyjęci, a ewentualnie, aby przeprowadził z nimi rokowania co do udziału funduszu krajowego w kosztach założenia za pomocą zaliczek zwrotnych. O wyniku Wysoki Sejm polecił nam zdać sprawę na następnej sesyi.

W wykonaniu tego polecenia, wezwaliśmy najprzód wszystkie większe miasta w kraju, w których znajdują się szpitale powszechne, aby doniosły jak postępują z nieuleczalnymi chorymi lub z rekonwalescentami wypuszczonymi ze szpitala. Z zestawienia doniesień okazało się, że oprócz Krakowa, żadna z gmin, w których są szpitale powszechne, nie posiada zakładu dla nieuleczalnych. Domy zaś dla ubogich i kalek, przynależnych do gmin, posiada 12 miast, a mianowicie: Lwów, Kraków, Bochnia, Brody, Brzeżany, Sokal, Nowy Sącz, Sanok, Sambor, Tarnów, Złoczów i Żółkiew. 13 miast nie posiada żadnych takich zakładów.

W Brzeżanach, Samborze i Złoczowie funduszami dla ubogich zawiaduje miejscowy proboszcz. Tarnopol zbiera fundusze na dom kalek. Nieuleczalnych, wydalonych ze szpitali umieszczają:

a) W aresztach miejskich: Lwów, Jasło, Nowy Sącz, Stryj, Zaleszczyki i Żółkiew.

b) W prywatnych domach, na koszt gminy przynależności: Kraków, Brody, Brzeżany, Drohobycz, Przemyśl, Rzeszów, Stanisławów i Biała.

c) W trupiarni miejskiej i u grabarza: Śniatyn i Zaleszczyki.

Następnie zakomunikowaliśmy pismem z dnia 21. Listopada 1882. l. 56.106 uchwałą Wysokiego Sejmu miastom Lwów, Tarnów i Stanisławów, zapytując, czyby i pod jakimi warunkami miasta te nie utworzyły domów dla nieuleczalnych, zgodnie z ustawą o przynależności. Jednocześnie postanowiliśmy zająć się fundacyami dla kalek i ubogich, znajdującymi się w innych miastach kraju naszego.

Na tę naszą odezwę odpowiedział Magistrat miasta Stanisławowa, że Rada miejska powzięła na dniu 7. Maja b. r. następującą uchwałę:

1. zbudować na gruncie szpitalnym drewniany budynek dla 32 nieuleczalnych; 2. wstawiać corocznie począwszy od r. 1884. w budżet 500 zł. na utrzymanie; 3. odnieść się do kasy oszczędności tamtejszej z prośbą, o udzielenie przez trzy lata, począwszy od r. 1884. po 5.000 zł. a na przyszłość stale po 500 zł.; 4. zaapelować do ofiarności ogółu miasta Stanisławowa; 5. polecić budowniczemu miejskiemu przedłożenie kosztorysu tej budowy; 6. wezwać Zarząd szpitala do przedłożenia wykazu kosztów urządzenia domu i kosztów utrzymania kuchni; 7. upraszać Wydział krajowy, ażeby do utrzymania tego zakładu rocznym datkiem przynajmniej 500 zł., przyczynić się raczył.

Pismem z dnia 23. Maja r. b. l. 22.587. odpowiedział Wydział krajowy Magistratowi Stanisławowskiemu, że w razie założenia domu przytułku dla nieuleczalnych i rekonwalescentów, Wydział krajowy mógłby zezwolić na bezpłatne ustąpienie kawałka gruntu szpitalnego pod budowę takiego zakładu, że jednak uważa jakiegokolwiek połączenie, czy to administracyi, czy kuchni zakładu ze szpitalem za niewłaściwie, tudzież, że nie mając na ten cel żadnych funduszków w budżecie wyznaczonych, nie mógł by się żadną kwotą, ani do założenia, ani do utrzymania zakładu, bez zezwolenia Wysokiego Sejmu, przyczynić.

Magistrat miasta Lwowa zawiadomił nas pismem z dnia 31. Maja r. b. l. 19.474., że w sprawie urządzenia we Lwowie miejskiego przytułku dla nieuleczalnych, przedłożone zostanie radzie miejskiej sprawozdanie, a o uchwale Rady będzie Wydział krajowy zawiadomiony we właściwym czasie. Do dnia 10. Lipca r. b. nie zostaliśmy jeszcze zawiadomieni.

Gmina miasta Tarnowa nie odpowiedziała na nasze rozporządzenie z dnia 21. Listopada 1882. pomimo dwukrotnie powtózonego wezwania.

**Zakłady krajowe.
Wydatki.
Alegat 27.**

Załączony % wykaz porównawczy wydatków w trzech zakładach krajowych z r. 1877. i z ostatnich dwóch lat okazuje, że wydatek roczny w tych zakładach zmniejszył się o 90.630 zł., podczas bowiem kiedy w r. 1877. wydatki wynosiły:

w szpitalu lwowskim	199.682 zł.
„ „ św. Łazarza w Krakowie	162.413 „
„ zakładzie Kulparkowskim	190.745 „
razem	552.840 zł.

spadły w r. 1882:

w szpitalu lwowskim na	173.133 zł.
„ „ św. Łazarza	147.501 „
„ zakładzie dla obłąkanych	141.576 „
razem	462.210 zł.

Dni leczenia w trzech tych zakładach razem było w r. 1877. 486.381, a w 1882. r. 486.405, to jest prawie jednakowa liczba.

Żywienie chorych kosztowało na dzień i na chorego w r. 1877. w Lwowskim szpitalu 33·56 ct., w Krakowskim 39·91 ct., a w Kulparkowskim 44·59 ct.; w r. zaś 1882. w Lwowskim 28·28 ct., w Krakowskim 28·37 ct. a w Kulparkowskim 34·26 ct.

**Ruch chorych.
Alegat 28.**

W naszych zakładach krajowych % leczyło się w r. 1882. chorych, położnic i obłąkanych razem 15.854 w 566.405 dniach, w szpitalach pro-

Alegat 29.

wincjonalnych $\% 15.467$ w 365.418 dniach; w szpitalikach dla dzieci 1.472 chorych w 39.607 dniach, we wszystkich więc zakładach publicznych 32.793 chorych a dni leczenia 871.430. W porównaniu więc z r. 1881. mieliśmy chorych więcej o 131, a dni leczenia mniej o 20.077; w porównaniu zaś z r. 1880. chorych było mniej o 416, a dni leczenia mniej o 124.442.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Ruch chorych w roku 1882. w porównaniu z rokiem poprzednim przedstawia się w szpitalu lwowskim jak następuje:

	1881	—	1882
Łóżek było	710	—	710
Chorych leczono	8.205	—	9.003
Dni leczenia	168.959	—	175.344
Przeciętny pobyt chorego wynosił	20.59	—	19.47
Umarło	616	—	680
Procent śmiertelności względnie do ubyłych	8.37	—	7.55
Każde łóżko było obłożone razy	11	—	12

Ilość więc chorych, w porównaniu z rokiem 1881., wzrosła o 798 a ilość dni leczenia o 6.385, pomimo przestrzegania przepisów co do ograniczenia w przyjmowaniu chorych, w skutek powiększenia się ludności stolicy kraju, coraz większego uznania u szerszej publiczności, jakie doznaje szpital Lwowski. Za to czas średniego pobytu zmniejszył się o 1.12 dni, co świadczy, że chorych zakład nie przetrzymuje nad konieczną potrzebę dla ich uleczenia. Śmiertelność zmniejszyła się o 0.82, a jeżeli odrzucimy 52 przywiezionych w stanie konania, to procent śmiertelności w r. 1882. względnie do ubyłych będzie wynosić tylko 6.97.

W szpitalach wiedeńskich przeciętnie śmiertelność wynosi zwykle 11.5.

Na obserwacji w szpitalu znajdowało się 261 chorych na umyśle, syfilitycznych leczono 1.760. Na oddziale chirurgicznym dokonano operacji większych 248,*) mniejszych 94, założono opraw gipsowych 63.

Na oddziale położniczym dokonano operacji 133. Do szpitala św. Zofii odesłano dzieci 641, to jest o 207 więcej, jak w roku poprzednim; dzieci te przebyły 17.955 dni leczenia, to jest o 1.185 dni więcej jak w r. 1881. Śmiertelność w tym szpitalu wynosiła 27.53.

Wysoki Sejm na posiedzeniu dnia 19. Października 1881. uchwalił na potrzeby szpitala lwowskiego na r. 1882. kwotę 186.499 zł. Według zamknięć rachunkowych ksiąg szpitalnych, wprawdzie jeszcze nie sprawdzonych przez oddział rachunkowy, wydano tylko 173.133 zł. a zatem o 13.366 zł. mniej aniżeli prelinowano.

Dochody spodziewane w kwocie 141.930 zł. wpłynęły w ilości 187.349 zł. t. j. o 47.845 zł. więcej.

Wydatki na utrzymanie jednego chorego w ostatnich sześciu latach były następujące:

*) Ważniejsze operacje w szpitalu lwowskim były: Amputacji 46, wycięcie nowotworów 59, wycięcie macicy 3, wyluszczenie szczęki, stopy, palców 7, krwawe odprawienie przepukliny 8, przecięcie tchawicy 4, oworjotomja 1, wyjęcie kamienia 1, wiercenie czaszki 1, i t. d.

				jeden kosztował	
W r. 1877	wydatki ogólne wynosiły 199.682 zł.	chorych było 8.213	—	24 zł. 37 ct.	
" 1878	" " " 193.777	" " " 8.737	—	22 "	17 "
" 1879	" " " 182.266	" " " 9.288	—	19 "	62 "
" 1880	" " " 177.404	" " " 9.787	—	18 "	12 "
" 1881	" " " 163.465	" " " 8.205	—	19 "	92 "
" 1882	" " " 173.133	" " " 9.003	—	19 "	29 "

Koszt jednego dnia żywienia chorego wynosił:

W r. 1877	. 33·56 ct.	przy 193.453	dniach żywienia
" 1878	. 28·76 "	" 209.358	" "
" 1879	. 26·40 "	" 211.258	" "
" 1880	. 27·10 "	" 197.579	" "
" 1881	. 28·17 "	" 168.955	" "
" 1882	. 28·70 "	" 175.344	" "

Z innych ważniejszych spraw administracyi szpitala lwowskiego podnosimy następujące:

Dnia 22. Grudnia 1882. nadaliśmy posadę prymaryusza na oddziale chirurgicznym, opróżnioną przez śmierć Doktora Jana Szeparowicza, Doktorowi Grzegorzowi Ziembickiemu młodszemu.

W skutek doniesienia Dyrektora lwowskiego szpitala powszechnego, że brak sił kancelaryjnych nie pozwala podołać nawałowi pracy, delegowaliśmy komisję dla zbadania stanu rzeczy. Komisya ta sprawdziła czynności każdego pracownika z osobna i wykazała potrzebę wzmocnienia kancelaryi choć jednym dyurnistą. Przytem okazało się, że przyczyna zaległości kosztów leczenia znajduje się w Magistracie miasta Lwowa, gdzie od kilku lat zalegały odpowiedzi na przeszło 9.500 wezwań.

Delegowaliśmy przeto w Lutym r. b. za zgodą Prezydenta miasta do Magistratu dla wypracowania zaległości na czas potrzeby dwóch urzędników naszego oddziału rachunkowego. Odwołaliśmy ich z dniem 1. Lipca b. r.

Inną komisję wydelegowaliśmy do szpitala lwowskiego dla zbadania, czy inwentarz szpitala jest dokładnie prowadzony. Okazało się, że wszelkie według dzienników kasowych zakupione materiały, sprzęty, tudzież artykuły życia, były w inwentarzach dotyczących najdokładniej zapisane.

Wypełniając uchwałę Wysokiego Sejmu z 19. Października 1882, polecającą Wydziałowi krajowemu, ażeby po ścisłym zbadaniu projektu pralni mechanicznej, w razie korzystnego wyniku, na najbliższej sesji sejmowej przedłożył wnioski o kredyt na wybudowanie i urządzenie pralni do wysokości kwoty 24.000 zł., tudzież ze względu na niekorzyści i większe wydatki, jakie zakład z powodu prania w przedsiębiorstwie ponosi, jesteśmy zmuszeni złożyć na stół Wysokiej Izby w osobnym sprawozdaniu wniosek o dozwoleńie wybudowania i urządzenia własnej pralni kosztem 22.500 zł.

Korespondencya z Magistratem Lwowskim w sprawie przyjmowania nieuleczalnych chorych.

Na podstawie uchwały Rady miejskiej Magistrat miasta Lwowa wniósł dnia 20. Lipca 1882. do L. 24146. prośbę do Wydziału krajowego, aby zmienił rozporządzenie z 27. Lipca 1880 do L. 34.084 w przedmiocie przyjmowania chorych do szpitali. Prośbę swą umotywował Magistrat przytoczeniem rozmaitych faktów, które znamionowały nieludzkie obchodzenie się z chorymi władz szpitalnych.

Wydział krajowy, rozpatrzywszy wskazane fakta i porównawszy je z urzędowymi aktami szpitalnymi, uznać musiał, że podniesione zarzuty były bezpodstawne i o tem zawiadomił Magistrat pismem z 7. Września 1882 r. L. 42.188, zwracając uwagę, że podanie Magistratu stało się bezprzedmiotowe.

Dnia 23. Września 1882. do L. 35.770. Magistrat lwowski przedstawił ponownie szereg skarg i zarzutów, twierdząc z naciskiem, że „Wysokiemu Wydziałowi krajowemu własne jego organa nie wszystkie wypadki w prawdziwym przedstawiły świetle.“ Wydział krajowy czuł się przeto obowiązany ponownie wszystkie podniesione fakta jak najdokładniej zbadać, z urzędowymi aktami i dokumentami sprawdzić i porównać. Rezultat dochodzeń wykazał, że zarzut Magistratu, iż organa Wydziału kr. nie wszystkie wypadki w prawdziwym przedstawiały świetle, jest całkiem nieuzasadniony. O tem zawiadomiono Magistrat pismem z 28. Października 1882. L. 48.523. przy dołączeniu odpisów swych dowodowych aktów urzędowych, i wezwano go, aby dostarczył Wydziałowi krajowemu istotnych dowodów, że przez swe organa w błąd został wprowadzony, a to w celu pociągnięcia do odpowiedzialności tych organów.

Na to pismo, po urgensach, odpowiedział Magistrat dopiero dnia 20. Maja 1883. do L. 19.098. donosząc, że sekcyja zdrowotna postanowiła na wniosek Magistratu zaniechać wszelkich dalszych kroków, które w obec faktów, doniesionych już Wydziałowi krajowemu, nie rokowały innego skutku, prócz wzniecenia drażliwości pomiędzy pp. lekarzami szpitala głównego i organami gminy miasta Lwowa, czego właśnie unikać kazały interes publiczny i powaga urzędowa. Dalej twierdzi Magistrat, że rozporządzenie Wydziału krajowego z 3. Października 1882. do L. 49.261 uczyniło zadość prośbie gminy miasta Lwowa, aby Wydział krajowy cofnął swoje rozporządzenie z 27. Lipca 1880. do L. 34.084.

W odpowiedzi na to pismo Wydział krajowy w reskrypcie z 13. Lipca 1883. do L. 27.373. zwrócił uwagę Magistratu, że w piśmie swem z 23. Października 1882. do L. 48.523. zawiadomił Magistrat, iż twierdzenie jego, że organa Wydziału krajowego wypadki zaszłe w szpitalach przedstawiały w świetle nieprawdziwym, okazało się całkiem mylne, przeto zażądał Wydział krajowy od Magistratu przedłożenia wiarygodnych dowodów, że przez swe organa w błąd został wprowadzony, aby je do odpowiedzialności pociągnąć. Skoro przeto sprawa tak stanęła, że albo Magistrat winien dostarczyć dowodów przeciw funkcyonaryuszom szpitala, albo odwołać zarzut, że oni Wydział krajowy w błąd wprowadzili, Wydział krajowy zmuszony jest ponownie wezwać Magistrat, żeby jednemu lub drugiemu obowiązkowi zadość uczynił. Wreszcie raz jeszcze wyjaśnił Wydział krajowy Magistratowi, że wszystkie rozporządzenia Wydziału krajowego opierały się na ścisłej prawnej podstawie, a rozporządzenie z 3. Października 1882. do L. 49.261. było tylko uzupełniającem wyjaśnieniem a nie cofnięciem ani modyfikacją jakiegokolwiek poprzedniego rozporządzenia.

Łóżek było	w 1881 r.	501	— w 1882 r.	501
Chorych leczono	"	6.392	"	6.111
Dni leczenia	"	160.659	"	154.689
Przeciętny pobyt chorego	"	21·8	"	21·8
Umarło	"	684	"	578
Procent śmiertelności wzglę-				
dnie do ubyłych	"	10·7	"	8·8
Jedno łóżko było obłożone	"	12 razy	"	12

Dzieci odesłano do szpitala św. Ludwika 641, przebyły one tam 21.652 dni leczenia. Procent śmiertelności dzieci 21·23%. Ilość leczonych na choroby weneryczne wynosiła 968.

Na oddziale obłąkanych leczono 231 w ciągu 26.502 dni, zmarło 18.

Na oddziale chirurgicznym dokonano 92 większych operacji, a w tej liczbie amputacji 24, resekcji 7, operacji nowotworów 5, operacji przepukliny uwięźniętej 2 i t. d.

Porównanie wydatków ogólnych w sześciu latach ostatnich przedstawia się, jak następuje:

W r. 1877	wyn. 162.413 zł.	— chorych było 5.194	jeden chory koszt. zł.	31·27
" 1878	" 182.929 "	" " "	" " "	29·43
" 1879	" 157.339 "	" " "	" " "	26·82
" 1880	" 165.092 "	" " "	" " "	26·49
" 1881	" 146.376 "	" " "	" " "	21·33
" 1882	" 147.502 "	" " "	" " "	24·12

Wydatki r. 1882. według zamknięć ksiąg szpitalnych, niesprawdzonych jeszcze przez oddział rachunkowy, były nieco większe, jak w roku poprzednim, a budżet przez Wysoki Sejm na ten rok zatwierdzony, został przekroczony o 4.661 zł.

Przekroczenie to nastąpiło wskutek częstej a nieprzewidzianej reparacji kotłów parowych, wskutek mniej korzystnego wyniku licytacji na wszystkie prawie wiktuały, a zatem droższego żywienia chorych; wskutek większych wydatków na koszta sanitarne, które przy terażniejszych wymaganiach chirurgii są bardzo wysokie; nareszcie, wskutek większej ilości zapomóg dla położnic.

Pod względem żywienia jeden dzień kosztował:

W r. 1877	39·91 ct.	przy 133.821 dniach leczenia
" 1878	40·75 "	" " "
" 1879	33·58 "	" " "
" 1880	26·53 "	" " "
" 1881	27·67 "	" " "
" 1882	28·59 "	" " "

Za to koszt oświetlenia gazowego wynosił w 1882. roku tylko 2.981 zł. t. j. o 573 zł. mniej, jak przyzwolono w budżecie, i prawie o tyleż mniej w porównaniu z rokiem poprzednim. Koszt opału także się zmniejszył o 849 zł., a o 2.922 zł. w porównaniu z r. 1880. Zaległości kosztów leczenia w tym szpitalu są bardzo nieznaczne i nie przenoszą 30.000 zł. w. a.

Kotły parowe z powodu twardej wody i z niej pochodzącego wielkiego wapiennego osadu częściej wymagają naprawy. Urządzenie konden-

zatora dla uchodzącej pary i zbiornika na deszczówkę, do pewnego stopnia zmniejszy tę niedogodność.

Płótno na bieliznę zakład zakupił jak i w roku poprzednim u naszych krajowych tkaczy za sumę 5.222 zł.

Oprócz zwykłych rocznych restauracji żadnych robót budowlanych w szpitalu tym nie dokonywano.

Wskutek znacznie wielkiej ilości chorych na tyfus i inne zakaźne choroby, ilość bielizny pranej była daleko większa, jak w r. 1881. Koszt jednak prania jednej sztuki wyniósł tylko 1'61 ct. t. j. trzy razy mniej, jak w szpitalu lwowskim.

Zwrot kosztów za leczonych na dur powrotny w r. 1878.

Magistrat miasta Krakowa, zwracając rachunek na kwotę 15.893 zł. 92 ct. kosztów leczenia chorych, dotkniętych w r. 1878 epidemią duru powrotnego, prosił o strącenie kosztów za obcych, za leki i za rzeczy, które Magistrat dostarczył chorym, a nareszcie o rozłożenie długu tego na cztery roczne raty.

Uchwałą z dnia 18. Listopada 1882. L. 43.969 postanowiliśmy w myśl rozporządzenia ministeryalnego z dnia 14. Marca 1849. D. U. P. l. 165 przyjąć $\frac{1}{3}$ część kosztów za leki w kwocie 380 zł. 20 ct. na fundusz krajowy; oprócz tego, potrącić kwoty pobrane od samopłacących i zagranicznych, jako też wartość rzeczy dostarczonych przez gminę dla chorych, a po zrobieniu ostatecznego obrachunku zezwolić na spłatę przypadającej kwoty w ratach.

Grunt pod kliniki.

Uchwałą z 12. Października 1882. Wysoki Sejm upoważnił Wydział krajowy do bezpłatnego odstąpienia z gruntu szpitala św. Łazarza w Krakowie odpowiedniego kawałka pod budowę Zakładu dla anatomii patologicznej i do przeprowadzenia potrzebnych w tej mierze rokowań z c. k. Rządem, wszelako z tem zastrzeżeniem, aby ani fundusz szpitalny, ani fundusz krajowy nie był wskutek tego odstąpienia narażony na ponoszenie jakichkolwiek wydatków.

Wykonując to polecenie, Wydział krajowy dnia 24. Października 1882. do L. 50.944 zawiadomił c. k. Namiestnictwo o uchwale Wys. Sejmu, wzywając do wydelegowania komisji w celu ostatecznego oznaczenia i wyboru miejsca budowy. Równocześnie polecił Wydział krajowy Dyrekcji szpitala sporządzić plan i kosztorys przeniesienia magazynów i stajni, stojących obecnie obok starego gmachu, gdyby to miejsce pod zakład anatomiczno-patologiczny obrane zostało, oraz plan i kosztorys przestawienia pralni i innych budynków na Blichu, gdy takowe z powodu budowy pawilonów klinicznych ztamtąd usunąć wypadnie.

Oszacowanie, sporządzone przez fachowego inżyniera, wykazało, że potrzebaby 33.778 zł. w. a. na pokrycie strat, jakie musiałyby ponieść fundusz szpitalny w razie budowy pawilonów klinicznych na miejscu dzisiejszych budynków szpitalnych.

W dniu 20. Marca 1883. zjechała na miejsce w Krakowie komisya, w której ze strony Wydziału krajowego brał udział Dr. Hoszard, Dr. Harajewicz, dyrektor i p. Zaremba, budowniczy szpitala, ze strony c. k. Rządu radca i delegat hr. Badeni, ze strony uniwersytetu Drowie Rydel, Maduro-

wicz, Korczyński, Mikulicz, Adamkiewicz, Blumenstock, wreszcie p. starosta Albin Ottmann, p. inżynier Józef Save i p. komisarz Henryk Link.

Po uważnem rozpatrzeniu gruntów i stosunków delegat Wydziału krajowego przedstawił komisji zebranej następujące propozycje:

1. Jeżeli komisja wybierze pod budowę klinik i zakładu anatomii patologicznej grunt położony na stronie południowo-zachodniej przy ulicy Grzegórzki, Wydział krajowy odstąpi taki obszar gruntu, jaki się okaże potrzebny, bez wszelkiego wynagrodzenia i odszkodowania.

2. Jeżeli komisja postanowi budować kliniki na gruncie od strony wschodniej, na tak zwanym Blichu, zaś budynek dla anatomii patologicznej na przeciwnej stronie wschodniej, to Wydział krajowy zgadza się na wydzielanie tych gruntów, ale musi stosownie do uchwały Wysokiego Sejmu żądać wystawienia nowych budynków w miejsce tych, które zostaną zniesione.

3. Trzeci sposób załatwienia sprawy, byłoby wybudowanie pawilonów klinicznych, jednego na Blichu, drugiego na wschodniej stronie przed oddziałem obłąkanych, a zakładu anatomii patologicznej na Grzegórkach.

4. Czwarty wreszcie projekt byłby, wybudowanie klinik na Blichu, a zakładu anatomii patologicznej na Grzegórkach.

Komisja, przyjąwszy do wiadomości wszystkie te propozycje, uznała, że nad nimi głębiej zastanowić się potrzeba. Dotąd jednakowoż żadnego w tej mierze nie objawiła zdania.

Osuszenie ogrodu św. Łazarza i okolicy.

W ogrodzie szpitala św. Łazarza w Krakowie i na gruntach sąsiadów tego szpitala znajdują się stawy i moczary, przez co cała ta okolica jest niezdrową i panuje w niej endemicznie malaria, a nadto w teraźniejszym stanie, jako zbyt wilgotna jest nieodpowiednią pod wszelkie budowle na mieszkanie ludzkie. W celu osuszenia tej okolicy delegowaliśmy inżyniera naszego, p. Karpuszkę, aby zbadać, czy i jakim sposobem i kosztem da się przeprowadzić osuszenie okolicy szpitalnej. Wynik tego badania będzie przedmiotem osobnego sprawozdania.

Zakład dla obłąkanych w Kulparkowie.

W zakładzie dla obłąkanych na Kulparkowie pozostało z r. 1881 332 chorych w kuracji. W ciągu roku 1882 przybyło 428, leczono więc w ogóle 760 t. j. mniej o 55 jak w roku 1881, a o 238 mniej jak w r. 1880. Opuściło zakład wyleczonych 225; do innych zakładów przeniesiono 6. Umarło 127. Procent śmiertelności wynosił 16.71. Dni leczenia było 136.372, a mianowicie: w I. klasie 1.340, w II. klasie 10.547, a w trzeciej 124.485. W porównaniu z r. 1881 było o 5.114 dni leczenia więcej. Średni pobyt chorego w zakładzie wynosił 179.4 dni. 1. Stycznia 1883 pozostało 189 mężczyzn, 213 kobiet, — razem 402.

Z wypadków nadzwyczajnych był tylko jeden w zakładzie: chory w napadzie szału poodgryzał sobie palce rąk i umarł wskutek zakażenia krwi. Kilku chorych zbiegło ze zakładu, ale zostali przystawieni przez policję i są nadal w kuracji.

Gospodarka zakładu jest oszczędna. Porównanie wydatków zrobionych w r. 1882 z budżetem uchwalonym na tenże rok wykazuje oszczędność

w kwocie 22.080 zł., pomimo większej ilości dni leczenia. Gospodarka polowa przyniosła w 1882. roku 638 zł. 91 ct. czystego zysku, a gospodarka mléczna pozwoliła wyprodukować dla zakładu mleko niezbierane w ciągu całego roku po 6 ct. za liter. Ze względu, że dawniej płacono za liter 10 ct. i że zakład zużył w 1882 roku 66.154 litrów — rezultat ten można uważać jako dość korzystny.

Pranie (152.945 sztuk), opał, światło i sanitarne wydatki były tańsze jak w roku 1881; żywienie zaś chorych wskutek mniej korzystnych warunków licytacyjnych na wiktuały było o 1.72 ct. na dzień leczenia droższe.

Porównanie wydatków z liczbą chorych w ostatnich 6. latach wykazuje następujące cyfry:

				utrzym. jednego kosztowało	
w r. 1877	leczono chorych	999	kosztem 190.745 zł.	191	zł. 32 ct.
" 1878	" "	977	" 189.013 "	193	" 35 "
" 1879	" "	1.004	" 181.783 "	181	" 05 "
" 1880	" "	998	" 179.650 "	180	" 01 "
" 1881	" "	815	" 130.654 "	160	" 31 "
" 1882	" "	760	" 132.546 "	174	" 40 "

W roku 1882. było uprawionych 38 morgów ziemi zakładowej, a mianowicie: 4½ morgów buraków, 2 mieszanki, 7½ owsa z koniczyną, 9 owsa samego, 5 jęczmienia, 3 ziemniaków, 3 żyta, 4 koniczyny z r. 1881. Reszta 12 morgów leży ugorem, a 21 morgów nieużytków służy za pastwisko.

Chorzy w ilości 76 przeciętnie, w każdym miesiącu roku pracowali w polu, ogrodzie, krowiarni, u stolarza, szewca, krawca, w pralni i przy maglu przez dni 14.186, a prócz tego naprawiali i szyli bieliznę w ilości 6.873 sztuk. Po strąceniu kwoty §. 22. statutu oznaczonej, chorzy zarobili 625 zł. 38 ct.

Z innych spraw administracyjnych i gospodarskich podnosimy następujące:

Zaasygnowaliśmy w myśl uchwały Sejmowej dla maszynisty 83 zł. 34 ct., a dla każdego z dwóch palaczy po 16 zł. 60 ct., jako tantiemę za oszczędzony węgiel przy maszynie parowej w roku 1882.

Zezwoliliśmy na zakupno nowych dwóch kotłów parowych, stare bowiem już się tak zepsuły, że naprawa ich wedle zdania w sztuce biegłych była niemożliwą.

Nowe kotły będą kosztować około 6.000 zł. i staną w ciągu Lipca b. r.

Sprowadzono wodę deszczową rynnymi skoncentrowaniami do zbiornika zasilającego kotły parowe dla zmniejszenia ilości osadu, który co dwa tygodni tworzył warstwę mającą kilkaset kilogramów wagi.

Założono cmentarz własny osztachetowany i urządzono drogę dojazdową. Cmentarz został obsadzony drzewkami.

Postawiono nowe chlewy dla nierogacizny, koszt tej budowy pokryty został dochodem z tej rubryki. Zakupiono także młocarnię ręczną i wialnię z nadwyżki dochodów gospodarstwa rolnego.

Cokoły popękane w budynku zastąpiono nowymi a środkowe

podwórza zostały zupełnie przebrukowane, ponieważ wskutek wadliwie ułożonych bruków woda deszczowa z topniejących śniegów nie mając należytego spadku wchodziła do piwnic, tak dalece, że prawie żadnej piwnicy w zakładzie nie było odpowiedniej do przechowywania jarzyn lub innych zapasów.

Ustanowioną została połowa straż przysięgła.

Od strony wsi Kulparkowa ogrodzono zakład nowym parkanem sztachetowym, sprawiono 25 łóżek żelaznych z drucianymi materacami dla chorych zanieczyszczających się, co przyczyniło wiele do utrzymania lepszego powietrza w sali i lepszej obsługi chorych, ponieważ elastyczne materace pozwalają używać cienkich podkładów i chorzy nie leżą w wilgoci.

Dla lepszej kontroli dyżurów na oddziałach i stróża nocnego sprawiono zegary systemu Burka, za pomocą których można dokładnie przekonać się, o wszelkiej nieakuratności w służbie nocnej.

I w tym roku, jak w poprzednim, zakład wyrabiał we własnym zarządzie mydło, przez co osiągnięto dość znaczne oszczędności w praniu.

Z kredytu uchwalonego budżetem zezwoliliśmy na budowę lodowni, stara bowiem jest tak zrujnowana, że niepodobna lodu przechować do końca lata.

Bielizna zakładowa odnawia się zakupnem płótna u tkaczy krajowych.

Ogród owocowy został wzbogacony kilkuset drzewkami owocowymi, których dozwoliliśmy zakupić za 200 zł.

Folwark restauruje się ostatecznie.

Szpitala prowincjonalne.

Ruch chorych w szpitalach prowincjonalnych w r. 1882. zmniejszył się nieco w porównaniu z r. 1881. w skutek ścisłego przestrzegania, aby chorzy niekwalifikujący się do leczenia nie odbierali miejsc w zakładach tym, których uleczyć można. I tak ilość leczonych była mniejszą o 507, a ilość dni leczenia o 18.311. Przeciętny pobyt chorego w szpitalach prowincjonalnych w skutek bardzo wielkiej ilości syfilitycznych, których leczenie jest zwykle długie, wynosił 23·9 dni t. j. mniej jak w r. 1881. Każde łóżko w ciągu roku obłożone było 9 razy. Syfilitycznych leczono 3.681, t. j. o 215 więcej jak w r. 1881; obserwowano chorych na umyśle 117. Na 15.467 leczonych, umarło 1.384 t. j. 8·75%; jeżeli zaś odtrącimy od tej liczby przywiezionych do szpitali w stanie konania w ilości 62, to procent śmiertelności spadnie na 8·54%.

Ze spraw administracyjnych dotyczących szpitali prowincjonalnych podnosimy następujące:

W celu ułatwienia ściągania kosztów leczenia i z uwzględnieniem ustawy krajowej z d. 6. Stycznia 1875, przyjmującej koszt leczenia na fundusz krajowy, poleciliśmy zarządom wszystkich szpitali powszechnych, ażeby dochodzili przynależności leczonych w szpitalach krajowców ubogich tylko o tyle, o ile się potrzeba okaże do skonstatowania przynależności leczonych do Galicji lub W. Księstwa Krakowskiego, tudzież do wyświecenia ich stosunków majątkowych, rodzinnych i służbowych.

W Brzeżanach we Wrześniu ubiegłego roku spalił się dach i część budynku wynajętego, w którym się mieścił szpital; nikt jednak z chorych

przy tem nie ucierpiał, a w połowie Października budynek został przypro-
wadzony do dawnego stanu kosztem właściciela.

Niedogodne i niezdrowe pomieszczenie tego szpitala, wywołało
ponowne przedstawienie Rady powiatowej o przyczynienie się do postawie-
nia budunku, więcej odpowiedniego do dzisiejszych wymagań zdrowotnych.
Uznając słusność przedstawienia, wezwaliśmy Wydział powiatowy do przed-
łożenia planu i kosztorysu budynku, wraz z planem finansowania budowy.

Zwierzchności gminnej w Drohobyczu odmówiliśmy podwyższenia
taksty szpitalnej, gdyż trzechletnie zamknięcie rachunkowe nie wykazało tej
potrzeby; chcąc jednak uwzględnić słuszne potrzeby, poleciliśmy Zwierzch-
ności gminnej przedstawić, które wydatki wskutek przeniesienia szpitala do
innego budynku stale się powiększyły.

Ze względu, że taksa szpitalna nie mogła pokryć nadzwyczaj-
nych wydatków na przerobienie podłóg zniszczonych przez grzyb w szpitalu
jasielskim, a także wielkiego braku bielizny, udzieliliśmy szpitalowi temu
z funduszu krajowego na przerobienie podłóg 250 zł., a na sprawienie bie-
lizny 2.000 zł. polecając, aby płótno kupione, było wyrobem krajowym.

W Podhajcach na miejsce Dra Ludwika Cwiklicera, który po-
rzucił służbę szpitalną, mianowaliśmy prymaryuszem Dra Tytusa Wasi-
lewskiego.

Odmówiliśmy Zwierzchności gminnej w Przemyślu zakupna gruntu
przylegającego do szpitalu, a należącego do gminy w ilości 240 sążni, gdyż
bez tego gruntu szpital obejść się może.

1. Kwietnia b. r. umarł rządcą szpitalu przemyskiego śp. Aleksan-
der Mierzeński. Wdowie jego udzieliliśmy jednorazową odprawę w kwocie
rocznej pensji z marłego. Na przedstawienie Rady gminnej i Rady szpital-
nej, na jego miejsce mianowaliśmy p. Zygmunta Schmida pensyonowanego
kapitana, byłego rządcę szpitala Tarnopolskiego.

W Rzeszowie, ze względu na nieustanne skargi na zły wikt, za-
twierdziliśmy na wniosek Zwierzchności miejskiej ofertę, chociaż była wyższą
jak proponowana przez dawniejszego przedsiębiorcę wyznania mojżeszowego.
Według doniesienia inspektora szpitali skargi na zły wikt ustały.

W Nowym Sączu cały szpital został naprawiony i odnowiony
kosztem 4.899 zł. 47 ct., które stanowiły fundusz rezerwowy tego szpitala.

W Tarnowie roboty adaptacyjne i pokrycie głównego gmachu
w szpitalu żelazną blachą kosztowały 2.200 zł.

W Wadowicach zniżyliśmy takse z 55 ct. dziennie na 52 ct.

Na miejsce zmarłego lekarza ordynującego w szpitalu powszech-
nym w Zaleszczykach Juliana Grünsteina, mianowaliśmy Dra Jana Soło-
wskiego. Wdowie zaś po zmarłym udzieliliśmy z funduszu szpitalnego pensję
w kwocie 116 zł. rocznie.

W Żółkwi, wskutek nieustannie wielkiego napływu chorych,
w braku łóżek dla ich pomieszczenia, zezwoliliśmy na podwyższenie ilości
łóżek z 40 na 50.

Alegat 30. 31.

Alegat 32.

W alegatach % i % przedstawiamy zamknięcia rachunków szpi-
tali powszechnych na prowincyi w r. 1881. i w r. 1882. zaś w alegacie %

podajemy budżety tychże szpitali na r. 1883. zatwierdzone przez Wydział krajowy.

Z porównania tych wykazów okazuje się, że we wszystkich szpitalach prowincjonalnych wydano w roku 1880 kwotę 313.545 zł.

"	1881	"	286.250	"
"	1882	"	245.444	"

t. j. w r. 1881. wydano o 27.295 zł. mniej niż w r. 1880.

w r. 1882. wydano o 40.806 zł. mniej niż w r. 1881.

a o 68.101 zł. mniej niż w r. 1880.

Na rok zaś 1883. prelinowano kwotę 242.253 zł.

t. j. mniejszą o 71.292 zł. od w r. 1880. wydanej,

mniejszą o 43.997 zł. od w r. 1881. wydanej

i mniejszą o 3.191 zł. od w r. 1882. wydanej.

Pominąwszy zaś pozycje przenośne wynosił właściwy wydatek (netto):

w roku 1881 kwotę 229.581 zł.

"	"	1882	"	<u>221.825</u>	"

t. j. mniejszą o 7.756 zł.

niż w roku poprzednim wydano.

Departament VI.

Referent: Waleryan Podlewski Członek Wydziału krajowego.

A. Uchwały sankcyonowane.

Najwyższa Sankcyja dodatków do podatków dla funduszu indemnizacyjnego na r. 1882.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył Najwyższym postanowieniem z 22. Stycznia 1883. zatwierdzić uchwalony przez Wysoki Sejm kraj rozkład dodatków na r. 1883., a mianowicie dla funduszu indemniz. Galicyi wschodniej i zachodniej po 31½ ct., a dla fund. indemniz. Wielkiego Księstwa Krakowskiego po 22 ct. od jednego złotego a. w. całej należności podatków bezpośrednich.

Ustawy którym Najwyższej Sankeji odmówiono.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z 16. Września 1882. nie raczył użyzyć Najw. Sankeji uchwalonemu na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z 23. Października 1881. projektowi do ustawy, zmieniającej postanowienia §. 3. ustawy z 20. Marca 1874. o założeniu i wewnętrznem urządzeniu ksiąg hipotecznych w królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, z powodów zawartych w dołączonej w odpisie odezwie c. k. Prezydyum Namiestnictwa z 18. Października 1882. l. 10 479. /.

Alegat 33.

Najwyższa Sankcyja projektu ustawy uchwalonej na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z d. 25 Września 1882 w sprawie przedłużenia do końca r. 1885 mocy obowiązującej ustawy z d. 13 Lutego 1879. Nr. 78. D. u. k.

Jego Ces. i Król. Apostolska Mość raczył Najwyższem postanowieniem z d. 15. Listopada 1882 udzielić najmiłosiwiej Najwyższej Sankeji uchwalonemu przez Sejm krajowy projektowi ustawy w przedmiocie dalszego przeprowadzenia zmian w dotychczasowem odgraniczeniu okręgów Reprezentacyi powiatowych.

B. Uchwały sejmowe z r. 1882 niepodlegające Najwyższej Sankeji.

Uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 11. września 1882. w sprawie zamierzonego przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego z Cieszanowa do Narola.

Zawiadomiono pod d. 30 Września 1882. l. 45.852 Wydział Rady powiatowej w Cieszanowie o odmownej uchwale Wysokiego Sejmu.

Uchwała tejże daty w przedmiocie zamierzonego ustanowienia nowego c. k. Sądu powiatowego w Czechowie.

Zawiadomiono pod d. 30. Września L. 45.853. Wydział Rady powiatowej w Brzesku, że Wysoki Sejm nie przychylił się do prośby mieszkańców Czechowa.

Uchwała z d. 25. Września 1882. w przedmiocie terytoryalnego podziału kraju na okręgi c. k. Sądów powiatowych i c. k. Starostw.

Z powodu nieprzychylenia się Wysokiego Sejmu do petycji gminy Żuków, odniesiono się do c. k. Namiestnictwa we Lwowie, pod d. 13. Kwietnia 1883. L. 17.069, aby miejscowość ta z d. 1. Stycznia 1884. z obszaru Rady powiatowej Kołomyjskiej do obszaru Rady powiatowej w Horodence przeniesioną została.

Z powodu zgodzenia się p. Ministra Sprawiedliwości pod d. 7. Marca 1883. L. 895 na przeniesienie miejscowości Horbacze i Czerkasy z okręgu Sądu powiatowego w Komarnie, do okręgu Sądu powiatowego w Szczercu, nastąpiło przeniesienie tych gmin z okręgu Starostwa w Rudkach do Starostwa we Lwowie, skutkiem czego odnieśliśmy się do c. k. Namiestnictwa pod d. 21. Kwietnia 1883 l. 18.630, aby z dniem 1. Czerwca r. b. również przeniesione zostały z obszaru Reprezentacji powiatowej w Rudkach do obszaru we Lwowie.

Wskutek zezwolenia p. Ministra Sprawiedliwości z d. 2 Marca 1883. L. 2.292 miejscowość Kozielniki zgodnie z uchwałą sejmową przeniesioną została z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Winnikach, do okręgu c. k. Sądu powiatowego delegowanego miejskiego we Lwowie.

Co do wykonania innych punktów uchwały sejmowej, obok cytowanej, odnieśliśmy się z przypomnieniem do c. k. Ministerium Sprawiedliwości pod 18. Maja 1883. L. 22.125.

C. Wezwania Wysokiego Sejmu do c. k. Rządu i sprawy temuż do załatwienia odstąpione.

Uchwała z d. 11. Września 1882. wzywająca c. k. Rząd, aby gminy Demblin, Jagodniki, Jadowniki, Mokre, Miechowice Wielkie i Małe, Nowolipie, Wietrzychowice z Szymanowicami i Pasierbcem i Wołą Rogowską przydzielił do c. k. Sądu powiatowego i Starostwa w Dąbrowie.

Na wezwanie to, zakomunikowane c. k. Rządowi, dotąd nie otrzymaliśmy żadnej rezolucyi, pomimo wystosowanego pod d. 18. Czerwca 1883. do L. 30.080 do c. k. Ministerium Sprawiedliwości przypomnienia.

Uchwała z d. 6. Października 1882, którą Wysoki Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wprowadził w życie c. k. Sądy obwodowe w Brzeżanach, Sanoku, Straju, Jaśle i Czortkowie.

C. k. Ministerium Sprawiedliwości pod dniem 25. Lutego 1883. L. 3.075 zawiadomiło nas, że Najjaśniejszy Pan postanowieniem z d. 20. października 1882. raczył najmiłościwiej zezwolić na zaprowadzenie nowych c. k. Sądów obwodowych w Brzeżanach, Jaśle i Sanoku i że dalej idące wnioski uchwały sejmowej na teraz nie mogą być uwzględnione. Wskutek tego i odezwy Prezydium c. k. Sądu wyższego we Lwowie z d. 11. Marca 1883. r. L. 1.973 o interwencyą naszą w sprawie uzyskania materialnej pomocy od gmin i obszarów dworskich mających być przydzielonemi do obszaru nowego c. k. Sądu obwodowego w Sanoku, dla przyspieszenia terminu otwarcia tegoż Sądu, — wezwaliśmy odnośne Rady powiatowe, aby porozumiawszy się z interesowanemi w tej sprawie, przedłożyły nam stosowne ich deklaracje.

Co się zaś tyczy ustanowienia terytorium przyszłego c. k. Sądu obwodowego w Brzeżanach, wezwani o udzielenie w tym względzie opinii

przez c. k. Sąd wyższy we Lwowie, złożymy Wys. Sejmowi oddzielne sprawozdanie, skoro tylko otrzymamy odpowiednie uchwały Rad powiatowych.

Wezwanie do c. k. Rządu uchwałą Wys. Sejmu z d. 10. Października 1882. w sprawie utworzenia Sądu powiatowego w Bieczu.

W sprawie tej otrzymaliśmy odpowiedź c. k. Ministerjum Sprawiedliwości, której odpis dołączamy jako alegat 37. w dziale „Inne sprawy ważniejsze.“

Sprawa dotycząca poboru podatku gruntowego za lata 1881 i 1882.

Na posiedzeniu d. 21. Października 1882. wydał Wys. Sejm nad sprawozdaniem komisji podatkowej o petycyach wniesionych przez pojedynczych właścicieli gruntów, Zwierzchności gminne, obszary dworskie i Reprezentacye powiatowe, w przedmiocie nakazów płatniczych na podatek gruntowy za rok 1881 i 1882 następującej treści uchwałę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd by:

- I. a) sprostował z urzędu myłki zaszłe w wymiarze podatku gruntowego na rok 1881. i 1882.;
- b) ażeby w wypadkach w których przepisany na rok 1881. i 1882. podatek gruntowy przewyższa oznaczony w art. 4. [al. 3. a) b)] ustawy z d. 7. Czerwca 1881. wymiar podatku, dozwolone były rekursa co do wyrażonej wyżej nadwyżki, wstrzymujące egzekucje aż do rozstrzygnięcia rekursu;
- c) ażeby wydał objaśnienia dla c. k. urzędów podatkowych określające jasno postanowienia ustawy podatkowej z d. 28. Marca 1880. i 7. Czerwca 1881. roku.
- II. Wniesione petycyje przez pojedynczych kontrybuentów, naczelników gmin, obszary dworskie, i reprezentacye powiatowe w przedmiocie nakazów płatniczych na podatek gruntowy za rok 1881. i 1882 Sejm odstępuje c. k. Rządowi do właściwego urzędowania i uwzględnienia w myśl postanowień ustawy z dnia 28. Marca 1880. r. i ustawy z dnia 7. Czerwca 1881. r.“

Ponieważ podobne petycyje wniesione zostały do Wydziału krajowego, tenże powołując się na powyższą uchwałę Wys. Sejmu, odstąpił je c. k. Prezydum Namiestnictwa pismem z d. 31. Października 1882. L. 48.214 do właściwego urzędowania, upraszając go o udzielenie Wydziałowi krajowemu postanowienia, jakie w tej sprawie ze strony c. k. Rządu zapadnie.

Prośbę tę powtórzyliśmy pismem z d. 28. Stycznia 1883 r. do L. 59267/82 przesyłając c. k. Prezydum Namiestnictwa dalsze petycyje tego rodzaju, które weszły do Wydziału krajowego później tj. przy końcu roku 1882.

Wspomnieliśmy przytem, iż przy rozprawie nad przedmiotem wyżej oznaczonym pan Komisarz rządowy oświadczył przy końcu swego przemówienia, że c. k. Rząd poczyni wszystko co jest możebnem, aby dotkliwa operacya uregulowania podatku gruntowego jak najmniej dała się czuć ludności kontrybującej. — Nie otrzymaliśmy odpowiedzi na powyższe pisma nasze, gdy jednak w roku 1883. nie wpłynęły dalsze petycyje w tym przedmiocie, przypuszczać należy, że c. k. Rząd poczynił kroki potrzebne celem uchylenia dotkliwszych orzeczeń władz skarbowych, dotyczących poboru podatku gruntowego za lata 1881 i 1882; —

i że przyrzeczenie pana Komisarza rządowego, powyżej przytoczone, spełnionem zostało w sposób zadowalniający chwilowo kontrybuentów, dotkniętych zbyt ścisłym lub też mylnym wykonywaniem powołanych ustaw podatkowych.

D. Sprawy Wydziałowi krajowemu przekazane i polecane.

Uchwała Wys. Sejmu z d. 11. Września 1882. przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania petycję miejscowości Pasierbiec o wydzielenie z powiatu Bocheńskiego a przyłączenie do powiatu Limanowskiego.

Przedkładamy w tej sprawie oddzielne sprawozdanie Wysokiemu Sejmowi do L. 21513/83.

Uchwała z d. 27. Września 1882., którą Wysoki Sejm zwraca Wydziałowi krajowemu do ponownego zbadania sprawozdanie co do przeniesienia miejscowości Kobylnica wołoska, Kobylnica ruska i Felbach z c. k. Sądu powiatowego w Lubaczowie i ze Starostwa Cieszanowskiego do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Krakowcu Starostwa Jaworowskiego.

Również przedkładamy w tej sprawie oddzielne sprawozdanie do L. 30693/83

Uchwała z d. 9. Października 1882., którą Wysoki Sejm przekazał Wydziałowi krajowemu do zbadania petycją gmin Kozłów, Dmuchawiec i Pokropiwna o przyłączenie do Sądu i Starostwa w Tarnopolu.

Oddzielne sprawozdanie z nieprzychylnym wnioskiem, złożono do L. 17757/83 Wysokiemu Sejmowi.

Petycja sejmowa Redakcyi „Samorządu“ względem pouczenia włościan o ważności ksiąg hipotecznych.

Alegat 34.

Wskutek petycyi sejmowej przekazanej Wydziałowi krajowemu uchwałą Wys. Sejmu z 21 Października 1882 wniesionej od Redakcyi „Samorządu“ w sprawie pouczenia włościan o ważności ksiąg hipotecznych, wydał Wydział krajowy dołączony w odpisie okólnik do Wydziałów powiatowych /. celem wywierania wpływu na włościan względem wpisywania w księgi wszelkich interesów prawnych pociągających za sobą zmiany co do ich posiadłości gruntowych, i odniósł się w tym względzie tak do c. k. Namiestnictwa o stosowne polecenie współdziałania c. k. Starostom, jakoteż do c. k. wyższego Sądu krajowego w Krakowie i we Lwowie o udzielenie odpowiednich wskazówek komisjom hipotecznym.

Alegat 35.

W tym względzie złożył Nowotargski Wydział powiatowy załączone w odpisie sprawozdanie /., w którym słusznie jako główną przyczynę ociągania się włościan od korzystania z instytucyi ksiąg hipotecznych podaje zbyt uciążliwe koszta sporządzania kontraktu kupna w formie aktu notarialnego, oraz koszta podania intabulacyjnego, jakoteż stemple i opłatę skarbową od przeniesienia własności.

Sprawa dotycząca opustu podatku gruntowego za wszelkie klęski elementarne.

Na posiedzeniu z dnia 21. Października 1882, wydał Wysoki Sejm nad sprawozdaniem komisji podatkowej, o wniosku posła Starowiejskiego i o petycyach do L. 190, 293, 685 i 780, w przedmiocie ulg w podatku gruntowym z powodu klęsk elementarnych następującej treści uchwałę:

„1. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w ustawie mającej unormować warunki uprawniające do żądania opustu podatku gruntowego z powodu ubytku dochodu z gruntu, oprócz klęsk w obowiązujących obecnie ustawach przewidzianych, wszelkie inne klęski elementarne były uwzględnione.

2. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby zarządził ulgę w podatkach gruntowych dla poszkodowanych zrośnięciem zboża i paszy z powodu uporzeczonych slot tegorocznych.

3. Odstępuje się petycja Wydziałów Rad powiatowych w Jaśle, w Krośnie, Gorlicach, Wydziału okręgowego Towarzystwa rolniczego w Jaśle i Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarczo-rolniczego w Krakowie, do uwzględnienia i zarządzenia ulg w podatku gruntowym w okolicach klęską dotkniętych, tudzież powstrzymania ściągania podatków aż do stanowczego załatwienia wspomnianych petycyj.“

Alegat 36.

W ślad tego wezwania oznajmiło nam c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 12. Grudnia 1882. L. 12.809/pr., którego odpis załączamy, że wezwanie Wysokiego Sejmu przesłane zostało tutejszej c. k. krajowej Dyrekcyi skarbu, ta zaś odpowiedziała pismem z dnia 8. Grudnia 1882. L. 2.262. iż sprawę tę przedłożyła Wys. c. k. Ministerstwu skarbu do odpowiedniego zarządzenia, albowiem ostateczne jej załatwienie zawisłe jest od czynników ustawodawstwa państwowego.

Prócz tego powołała się c. k. krajowa Dyrekcyja skarbu w tem piśmie na istniejące ustawy i rozporządzenia, podnosząc, iż zobowiązała organa podwładne do uwzględnienia kontrybuentów podatku gruntowego, poszkodowanych klęskami elementarnymi, przy ściąganiu przymusowem tego podatku.

Otrzymawszy takie zawiadomienie upraszaliśmy c. k. Prezydium Namiestnictwa dwukrotnie a to dnia 12. Stycznia 1883. do L. 62.534/82. i dnia 29. Marca 1883. do L. 6.376. a zawiadomienie Wydziału krajowego o decyzji wys. c. k. Ministerstwa skarbu nad uchwałą Wys. Sejmu na wstępie przytoczoną, nie otrzymaliśmy jednak odpowiedzi do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania.

Uchwały Wys. Sejmu dotyczące zapomóg dla pogrzelców niektórych gmin.

Uchwałami wydanymi na posiedzeniach poniżej wyszczególnionych udzielił Wys. Sejm pogrzelcom niektórych gmin naszego kraju wsparcia, a mianowicie:

dnia 21. Września 1882. gminie Rozwadowa i Charzewic powiatu Tarnobrzieskiego w kwocie	1.500 zł.
dnia 21. Września 1882. gm. Bilcze powiatu Drohobyckiego	200 „
dnia 25. Września 1882. gminie Poruczyn pow. Brzeżańskiego	500 „
dnia 28. Września 1882. gm. Tarnorudzie pow. Skałackiego	300 „
dnia 28. Września 1882. gm. Wierzchni pow. Kałuskiego	500 „
dnia 2. Października 1882. gmin. Jasionowa polnego pow. Horodeńskiego	500 „

dnia 4. Października 1882. gm. Ruska wieś pow. Brzozowskiego	200 zł.
dnia 5. Października 1882. gm. Barcice pow. Nowo Sąddeckiego	500 „
dnia 10. Października 1882. gm. Rawie ruskiej pow. Rawskiego	300 „
dnia 20. Października gm. Stawki pow. Skałackiego	500 „
dnia 20. Października gm. Folwarki pow. Buczackiego	300 „

Wszystkie te kwoty zostały odesłane na ręce odnośnych Wydziałów pow. zaraz po zapadłych uchwałach, celem rozdania ich pomiędzy pogorzalców gmin wynienionych.

Uchwała Wys. Sejmu dotycząca zapomogi dla gminy Wampierzowa dotkniętej gradobiciem.

Na posiedzeniu dnia 20. Października 1882. uchwalił Wys. Sejm udzielić gminie Wampierzowa w powiecie Mieleckim, dotkniętej klęską gradobicia zapomogę w kwocie 200 zł. — Kwota ta została odesłaną na ręce Prezesa Rady powiatowej Mieleckiej dnia 14. Listopada 1882 r. celem rozdania jej pomiędzy gospodarzy poszkodowanych gradobiciem.

Uchwała Wys. Sejmu dotycząca niesienia pomocy ludności dotkniętej powodzią w południowych krajach Monarchii.

Na posiedzeniu dnia 7. Października 1882. uchwalił Wys. Sejm kwotę 3.000 zł. celem niesienia pomocy ludności powodzią dotkniętej w południowych krajach Monarchii.

O tej uchwale zawiadomił Wydział krajowy pismem z dnia 11. Października 1882. L. 49.550 J. E. hr. Edwarda Taaffego Prezydenta Rady Ministrów i kierownika Ministerstwa spraw wewnętrznych przesyłając Mu równocześnie kwotę oznaczoną.

Sprawa dotycząca norm egzekucyjnych przy ściąganiu podatków.

Na posiedzeniu dnia 14. Października 1882. wydał Wys. Sejm nad petycją Reprezentacji powiatu Krośnieńskiego w przedmiocie nowo ustanowionych norm egzekucyjnych przy ściąganiu podatków, opłat publicznych i należności prawnych i skarbowych, wezwanie do c. k. Rządu o stosowną modyfikację i o zarządzenie ogłoszenia tych norm w formie ustawami przepisanej.

Przy wezwaniu odstąpił Wys. Sejm c. k. Rządowi prócz petycyi Wydziału pow. Krośnieńskiego także podobne petycyje kilkunastu innych Reprezentacyj powiatowych.

Niektóre Wydziały powiatowe wniosły takie same petycyje do Wydziału krajowego; — Wydział krajowy odstąpił je c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 31. Października 1882. L. 48.204. powołując się na powyższą uchwałę Sejmową z prośbą o zawiadomienie Wydziału krajowego o postanowieniu c. k. Rządu, jakie w tej sprawie zapadnie.

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie nadeszło w tym przedmiocie żadne zawiadomienie c. k. Rządu do Wydziału kraj.

Sprawa dotycząca zapomogi udzielonej z funduszków krajowych ludności dotkniętej zeszłoroczną powodzią tudzież zaliczek i zapomóg udzielonych na ten sam cel z funduszków Państwa.

Na posiedzeniu dnia 4. Września 1882. wydał Wys. Sejm następującej treści uchwałę:

„1. Upoważnia się Wydział krajowy do bezzwłocznego użycia sumy do wysokości dziesięciu tysięcy złotych wal. austr. do zapobieżenia najnagląszym potrzebom dotkniętej klęską ludności.

2. Wzywa się Wydział krajowy do zbadania rozmiarów klęski zrządzonej wylewami wody i do najspieszniejszego przedłożenia odpowiednich wniosków.“

Jeszcze z początkiem Września 1882 r. weszły do Wydziału krajowego podania niektórych Wydziałów pow. o zapomogi dla ludności wylewanymi poszkodowanej, Wydział krajowy postanowił zatem dnia 7. Września 1882 r. wysłać zapomogi powiatom:

Stanisławowskiemu	1.000 zł.
Rohatyńskiemu	1.000 „
Żydaczowskiemu	1.000 „
zaś d. 29. Września 1882. pow. Tłumackiemu	1.000 „
ogółem we Wrześniu 1882.	4.000 zł.

i wydelegował członka swego Wgo Waleryana Podleńskiego do okolic dotkniętych powodzią, celem osądzenia, którym powiatom i w jakiej wysokości należałoby udzielić dalsze wsparcia, poczem na podstawie wniosków wymienionego delegata, Wydział krajowy postanowił dnia 15. Października 1882. wysłać powiatom:

Rohatyńskiemu	1.100 zł.
Buczackiemu	1.000 „
Stryjskiemu	1.000 „
Bobreckiemu	300 „
ogółem w Październiku 1882.	3.400 zł.

Oprócz tego udzielono na podstawie szczegółowych sprawozdań odnośnych Wydziałów powiatowych dnia 15. Grudnia 1882. powiatowi Żydaczowskiemu na restaurację powodzią znacznie zdezelowanego budynku szkolnego gminy Wołczniow, kwotę 100 zł.
zaś powiatowi Myślenickiemu dla wójta gminy Rabki, który przez wylew wód stracił cały plon, a przy ratowaniu mienia gminy postradał oko, wskutek czego w szpitalu leczyć się musiał 50 „
ogółem więc w Grudniu 1882. 150 zł.

Dodając do tej ostatniej kwoty sumy wydane wedle powyższego we Wrześniu 1882. 4.000 zł.
i w Październiku 1882. 3.400 „
wydano po koniec roku 1882. razem 7.550 zł.

Z sumy 10.000 zł. wyznaczonej przez Wys. Sejm dla ludności dotkniętej oznaczoną klęską pozostało zatem do dyspozycji Wydziału krajowego z końcem roku 1882. 2.450 zł.
kwota ta wzrosła jednak datkami dobrowolnymi przesłanymi Wydziałowi krajowemu z przeznaczeniem dla poszkodowanych wylewem wód przez gal. kasę oszczędności w kwocie 1.000 „
przez komitet balu polskiego we Wiedniu w kwocie 268 „
do sumy w kwocie 3.718 zł.

którą rozesłaliśmy w roku bieżącym w miarę jak wpływały szczegółowe sprawozdania Wydziałów powiatowych, powiatom:

Żydaczowskiemu dnia 26. Stycznia 1883.	1.000 zł.
temuż powiatowi dnia 18. Maja 1883.	818 „
powiatowi Kałuskiemu dnia 26. Stycznia 1883.	800 „
powiatowi Rohatyńskiemu dnia 26. Stycznia 1883	800 „
i powiatowi Turczańskiemu dnia 15. Maja 1883	300 „
razem jak wyżej	3.718 zł.

Kwotę ostatnią rozesał Wydział krajowy dopiero w roku bieżącym, albowiem delegat Wydziału kraj. przekonał się, zwiedzając w październiku 1882. okolice dotknięte wylewem wód, że powiatom znacznie tą klęską dotkniętym trzeba będzie udzielić dalszej zapomogi w czasie przednowku, — niektóre Wydziały powiatowe: jak n. p. Żydaczowski, same upraszały o przesłanie dalszej zapomogi dopiero później, skoro zdołają sprawdzić szkody wodą wyrządzone, a nareszcie powiaty uszkodzone mniej lub więcej rzeczoną klęską otrzymały wsparcia już z końcem Sierpnia i Września 1882 r. ze strony c. k. Prezydium Namiestnictwa z sumy 5.000 zł. ofiarowanej najmiłościwiej przez Jego Ces. Król. Apost. Mość z własnych funduszków na wsparcia doraźne.

O tym darze zawiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 27. Sierpnia 1882. L. 8963/pr. odnośnie do którego Wydział krajowy nieomieszkał upraszać c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z dnia 29. Sierpnia 1882. L. 43.157 — ażeby raczyło złożyć u stóp Tronu najuniżeńsze podziękowanie Wydziału krajowego za ten wspaniałomyślny datek.

Otrzymałiśmy także zawiadomienia, że z tej sumy udzielono z końcem Sierpnia 1882 r. powiatom:

Rohatyńskiemu	500 zł.
Kałuskim	800 „
Tłumackiemu	150 „
Doliniańskiemu	400 „
Limanowskiemu	300 „
Stanisławowskiemu	600 „

w Wrześniu 1882 r.

Bobreckiemu	100 zł.
Stryjskiemu	300 „
Rudeńskiemu	200 „
Żydaczowskiemu	200 „
Buczackiemu	400 „

dalej w Styczniu 1883 r.

Bobreckiemu	100 zł.
Buczackiemu	400 „
Brzeskiemu	400 „

nareszcie w Kwietniu 1883 r.

pow. Nowotarskiemu	100 zł.
ogółem	4.950 zł.

Pismem z dnia 27. Stycznia 1883. L. 817/pr. zawiadomiło nas c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że z kwoty 10.000 zł. przyzwolonej najmiłościwiej przez Jego Ces. i Król. Mość Najwyższem postanowieniem z d. 18. Września 1882 r. tytułem zaliczki bezprocentowej na zasiewy, zwrotnej w 3 rocznych ratach począwszy od 1. Stycznia 1884 r., udzielone zostały w Styczniu 1883 r. powiatom:

Rohatyńskiemu	3.000 zł.
Stanisławowskiemu	1.500 „
Rudeńskiemu	2.000 „
Tłumackiemu	1.500 „
Żydaczowskiemu	1.500 „
ogółem	<u>9.500 zł.</u>

Odezwaniami z d. 27. i 30. Marca 1883. LL. 2739/pr. i 3020/pr. zawiadomiło nas c. k. Prezydyum Namiestnictwa o wydaniu ustawy z dnia 25. Marca 1883. (Dz. U. P. Nr. 42.) przyzwalającej na uśmierzanie niedostatku panującego w krajach dotkniętych klęskami elementarnymi sumę 500.000 zł. na zaliczki bezprocentowe, zwrotne w pięciu latach, począwszy od dnia 1. Stycznia 1884 r. — jakoteż sumę 100.000 zł. na zapomogi bezzwrotne.

Zarazem zawiadomiło nas c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że z sum wyżej powołanych wypada na kraj nasz tytułem zaliczek bezprocentowych kwota 30.000 zł. włącznie z kwotą 10.000 zł., zezwoloną Najwyższem postanowieniem z dnia 18. Września 1883., z której, jak to już wyżej nadmieniono, jeszcze w Styczniu b. r. udzielone zostały zasiłki bezprocentowe kilku powiatom, — zaś tytułem zapomóg bezzwrotnych 25.000 zł.

Odezwą z dnia 10. Maja r. b. L. 4657/pr. zawiadomiło nas c. k. Prezydyum Namiestnictwa, że c. k. Ministerstwo przyznało z kredytów przyzwolonych ustawą z dnia 25. Marca 1883. (Dz. U. P. Nr. 42.) na dalsze wsparcie potrzebującej pomocy ludności w Galicyi,

na zaliczki zwrotne	4.000 zł.
na bezzwrotne zapomogi	2.500 „
w obec czego dla kraju naszego przyznano z funduszków Państwa ogółem:	
na zaliczki zwrotne	34.000 zł.
na bezzwrotne zapomogi	27.500 „
razem	<u>61.500 zł.</u>

Sumy te rozdane zostały pomiędzy pojedyncze powiaty po nadejściu zezwolenia na ich użycie t. j. w drugiej połowie kwietnia i w pierwszych dniach maja b. r.

Następujące zestawienie wskazuje, które powiaty otrzymały zaliczki lub zapomogi i w jakiej wysokości:

L. porz.	P o w i a t	Przyznana		L. porz.	P o w i a t	Przyznana	
		Zaliczka	Zapomoga			Zaliczka	Zapomoga
		zł.	zł.			zł.	zł.
1	Bochnia . . .		400	21	Przemysł . . .		600
2	Brzozów . . .	200	200	22	Rohatyn . . .	4.500	4.000
3	Buczacz . . .	1.500	1.200		" . . .	800	600
	" . . .	600		23	Ropczyce . . .	1.000	
4	Chrzanów . . .		1.000	24	Rudki . . .	1.500	1.500
5	Czortków . . .		500		" . . .		200
6	Dąbrowa . . .		150	25	Rzeszów . . .		400
7	Dolina . . .		600	26	Sanok . . .	200	250
8	Grybów . . .		50	27	Sokal . . .		200
9	Jarosław . . .	800	500	28	Stanisławów . .	2.000	1.500
10	Kolbuszowa . .		300		" . . .	300	200
11	" . . .		300	29	Stryj . . .	2.000	1.000
12	Kałuż . . .	1.000	500	30	Staremiasto . .	600	300
13	Krosno . . .		200		" . . .	200	100
14	Kraków . . .		200	31	Tarnów . . .	700	1.200
15	Lisko . . .	200	250	32	Tłumacz . . .	1.500	1.200
16	Limanowa . . .		200		" . . .	400	100
	" . . .		150	33	Turka . . .		300
17	Mielec . . .		300	34	Wieliczka . . .		300
18	Nowy Sącz . . .		300	35	Zaleszczyki . .		100
19	Nowy Targ . . .	500	300	36	Żółkiew . . .	200	150
	" . . .	300	100	37	Żydaczów . . .	2.200	1.500
20	Pilzno . . .		200		" . . .	800	400
		5.100	7.900			18.900	16.100

Rozdano zatem w ogóle, oprócz zaliczek wydanych w Styczniu b. r. z sumy 10.000 zł.,

tytułem zaliczek zwrotnych 24.000 zł.
i tytułem zapomóg bezzwrotnych taką samą sumę 24.000 „

Z końcem Maja b. r. zawiadomiło nas c. k. Prezydum Namiestnictwa, że w powiecie Żółkiewskim nie rozdano kwotę zaliczkową 200 zł. i że taką przyznano powiatowi Tarnowskiemu, — jakoteż, że powiat Bocheński otrzymał jeszcze 200 zł. tytułem zaliczki i 78 zł. tytułem zapomogi, z nierozdanej w powiecie Kałuskim zaliczki i z zapomóg nierozdanych w powiecie Kałuskim (37 zł.) i w powiecie Pilźnieńskim (41 zł.)

Pismem z dnia 21. Kwietnia r. b. L. 3.953/pr. oznajmiło nam c. k. Prezydum Namiestnictwa, że nierozdane jeszcze kwoty służyć będą na pokrycie dalszych potrzeb, jakie przez niektóre powiaty dodatkowo zostaną wykazane.

Z powyższego okazuje się, iż na wsparcia ludności dotkniętej w naszym kraju zeszłorocznym wylewem wód — wydano, — prócz nieznacznej kwoty jeszcze nierozdanej z funduszu krajowego . . . 10.000 zł.
z funduszu Państwa tytułem zaliczek bezprocentowych . . . 34.000 „
tytułem zapomóg bezzwrotnych 27.500 „
datek Najjaśniejszego Pana 5.000 „
datek gal. Kasy oszczędności 1.000 „
datek komitetu balu polskiego w Wiedniu 268 „

co łącznie wynosi . . . 77.768 zł.

Wiadomo nam także, że w powiatach dotkniętych znacznie klęską oznaczoną Reprezentacye powiatowe wyznaczały stósowne kwoty z własnych funduszków na doraźne wsparcia poszkodowanych, mianowicie w pierwszej chwili, gdy potrzeby były naglące, i że władze powiatowe tak rządowe, jak i autonomiczne zarządzały składki dla wspomżenia mieszkańców okolic powodzią dotkniętych.

Musimy też podnieść, iż okoliczność przewidziana w pierwszych dniach po wylewie wód, — że ludność dotknięta rzeczoną klęską będzie potrzebowała znaczniejszej pomocy w czasie przednowku, sprawdziła się, — dłaczego też, jak powyższe zestawienie przekonuje, w roku bieżącym, mianowicie z funduszków Państwa, znaczniejsze kwoty rozdane zostały, niż roku zeszłego bezpośrednio po wylewie.

Obawiano się też klęski głodowej i chorób następujących po takiej klęsce na przednowku, — możemy jednak skonstatować, że te obawy nie ziściły się

Wydział krajowy postępował przy rozdawnictwie sum jemu powierzonych w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, co było koniecznie potrzebnem, gdyż c. k. Namiestnictwo trudniło się równocześnie rozdawnictwem sum oddanych Mu do dyspozycji.

Przy rozdawnictwie zaliczek i zapomóg, pochodzących z kredytu zezwolonego ustawą z d. 25. Marca b. r. postępowali c. k. Starostowie w porozumieniu z Wydziałami powiatowymi, do czego zostali zobowiązani poleceniem c. k. Prezydium Namiestnictwa.

Zapomogi udzielano z reguły na wykonanie robót publicznych, mianowicie: na naprawę dróg gminnych, mostów i t. p. przedmiotów uszkodzonych lub zniszczonych przez wylewy wód, wyjątkowo — mianowicie w pierwszych tygodniach po zaszłej klęsce, także na wyżywienie ludności ogołoconej z pierwszych potrzeb do życia niezbędnych.

W końcu musimy tu podnieść, że c. k. Rząd zażądał, aby Wydział krajowy przyjął na fundusz krajowy poręczenie za sumę 34.000 zł., przyznaną dla Galicyi tytułem bezprocentowych zaliczek zwrotnych w 5. latach począwszy od 1. Stycznia 1884. r.

Ponieważ poręczenia tego wymagała ustawa z d. 25. Marca (§. 1. Nr. 42. Dz. U. P.), i z uwagi, że fundusz krajowy straty na tem nie poniesie, albowiem i gminy jako takie ręczą w myśl ustawy za zwrot zaliczek w ich obrębie rozdanych, a prócz tego §. 6. ustawy powołanej stanowi, że raty zaległe tych zaliczek mają być ściągane w drodze egzekucji politycznej.

Wydział krajowy oświadczył, iż przyjmuje na fundusz krajowy poręczenie za rzeczoną kwotę, z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Wysoki Sejm, o które Wydział krajowy postara się odrębnem sprawozdaniem.

Sprawa dotycząca pokrycia z funduszu krajowego połowy należności rządowych od dekretów nominacyj na urzędników krajowych.

Na posiedzeniu dnia 20. Października 1882. przy rozprawie nad Rubr. XVI. preliminarza funduszków krajowych na rok 1883., wydał Wysoki Sejm nad petycją urzędników Wydziału krajowego, w sprawie pokrycia należności stemplowej od ich dekretów nominacyjnych następującej treści uchwałę:

„1. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby połowę należności rządowych, wymierzonych od dekretów nominacyi na urzędników krajowych, opłacał z funduszu krajowego.

2. Na uiszczenie połowy należności od dekretów nominacyjnych, dotychczas przez Wydział krajowy wydanych, otwiera się Wydziałowi kredyt dodatkowy na rok 1882. w kwocie 2.500 zł w. a.“

Zważywszy, że Wysoki Sejm wydał powyższą uchwałę nad petycją urzędników Wydziału krajowego przy rozprawie budżetowej;

zważywszy, że w ustępie pierwszym tej uchwały Wysoki Sejm zezwala na pokrycie połowy należności wymierzonych od dekretów nominacyi na urzędników krajowych;

zważywszy, że w ustępie drugim tej uchwały Wysoki Sejm otworzył Wydziałowi krajowemu kredyt 2 500 zł. na pokrycie połowy należności od dekretów dotychczas wydanych;

zważywszy dalej, że wedle istniejących uchwał organizacyjnych i statutów dla zakładów krajowych, nie wszystkim urzędnikom tych zakładów przysłuża charakter urzędników krajowych;

zważywszy nareszcie, że Wysoki Sejm zezwolił tą uchwałą urzędnikom krajowym korzyści wyjątkowe, zatem uchwałę, jako postanowienie wyjątkowe ściśle tłumaczyć należy;

postanowił Wydział krajowy pokrywać w myśl powyższej uchwały Wysokiego Sejmu połowę rzeczonych należności z funduszu krajowego:

- a) tylko za urzędników, którym przysłuża według uchwał organizacyjnych charakter urzędników krajowych;
- b) li od dekretów nominacyjnych wydanych przed dniem wydania powyższej uchwały Wysokiego Sejmu, to jest przed 20. Października 1882. r.

Stosownie do tego Wydział krajowy postępuje przy załatwianiu spraw dotyczących pokrycia połowy rzeczonych należności z funduszu krajowego za urzędników krajowych

Inne sprawy ważniejsze.

Koszta szupasowe.

Jak w zeszłym roku wykazano, koszta szupasowe dotąd są zawsze bardzo znaczne i wedle zamknięcia rachunkowego wynosiły w roku 1881 — 43.145 zł., to jest o 16 645 zł. więcej od wyznaczonych dla Rubr. XII. na tenże rok 26.500 zł.

Na rok 1882. wyznaczoną została w budżecie dla tejże Rubryki dotacya w sumie 28.500 zł. — ct.

Na rachunek tejże asygnowano po koniec Marca 1883. 56.235 zł. 34 ct.

potrąciwszy zaś wpływy w zwrotach przypadających na rzecz funduszu krajowego po koniec Czerwca 1883.

w kwocie 10.500 zł. — ct.

wynosiłby właściwy wydatek 45.735 zł. 34 ct.

z czego wynika i w tym roku przekroczenie dotacyi na 17.235 zł. — ct.

Zupełna likwidacya zwrotów przeprowadzona dotąd do końca r. 1880. i w części za rok 1881.

Główną przyczyną nadmiernych wydatków szupasowych jest bezkarne włóczęgostwo w kraju naszym z powodu niewprowadzenia dotąd w życie obowiązującej w innych krajach ustawy państwowej o włóczęgach i próżniakach z 10. Maja 1873. (Dz. u. p. Nr. 108) i nieuregulowanie spraw ubogich i swojszczyzny.

Warunkiem zaś wprowadzenia w życie powyższej ustawy jest ustanowienie domu pracy przymusowej i domów poprawy, przez co jedynie osiągnąćby się dało stałe obniżenie wydatków szupasowych.

W tym względzie przedstawił Wys. Rząd odpowiednie wnioski w przedłożeniu rządowym wniesionem do Wys. Sejmu dnia 28. Kwietnia 1875. żądając oddania mu na powyższy cel krajowego funduszu policyjnego, lecz w sprawie tej należy jeszcze w pierw przeprowadzić z c. k. Rządem odnośne rokowania.

Pomnożenie posterunków
c. k. Żandarmeryi i kosztów
kwaterunkowe teje.

Pismem z dnia 6. Czerwca 1883. L. 3.685. zawiadomiła nas c. k. 5ta Komenda Żandarmeryi krajowej, że z powodu budowy galic. kolei żelaznych, t. j. kolei transversalnej i Jarosławsko-Sokalskiej, i celem ściślejszego czuwania nad bezpieczeństwem publicznem w okolicach, przez które koleje poprowadzone zostaną, c. k. Ministerstwo obrony krajowej wzmocniło stan żandarmeryi w Galicyi na wniosek c. k. Namiestnictwa o 27 komendantów posterunkowych i 66 żandarmów. Ustanowione zostaną 23 nowe posterunki, 4 expozytury o jednym żandarmie zamienione zostaną na posterunki o kilku ludziach; wzmocnione też zostaną kilka już istniejące posterunki.

Na razie zostaną ustanowione tylko następujące nowe posterunki: — w powiecie Sanockim w Zarszynie i w Jaślickach, w powiecie Pilźnieńskim w Machowie, w powiecie Brzeskim w Przybysławicach, i w powiecie Żywieckim w Suchej.

Pomnożenie stanu Żandarmeryi wpłynie na podwyższenie kosztów kwaterunkowych, — skoro wszystkie posterunki wejdą w życie, co prawdopodobnie nastąpi z końcem roku bieżącego, lub dopiero w początkach roku 1884.

W preliminarzu na r. 1884. który tego roku przyjdzie pod obradę Wysokiego Sejmu, c. k. Żandarmerya nie uwzględniła jeszcze kosztów, jakie narosną z powodu rzeczzonego pomnożenia; uczyni to niewątpliwie w czasie stosownym, przedkładając preliminarz dodatkowy.

W końcu nadmieniamy, że w preliminarzu na rok 1884., przedłożonym nam tego roku, c. k. Komenda Żandarmeryi wyłączyła kosztów kwaterunku żandarmów przeznaczonych do kontroli bydła w pasie pogranicznym, — od wydatków, jakie ma pokrywać fundusz krajowy i zarachowała je całkowicie na karb funduszu Państwa, przez co uchyloną została zupełnie różnica, jaka zachodziła poprzednio z powodu przeciwnego zarachowania między preliminarzami sporządzanymi przez c. k. Komendę żandarmeryi a preliminarzami naszymi, o której to różnicy zrobiliśmy stosowną wzmiankę w zeszłorocznym sprawozdaniu.

W sprawie terytoryalnego podziału kraju na okręgi Sądów powiatowych.

Powołując się na uchwałę Wys. Sejmu z d. 29. Maja 1879, donosimy, że c. k. Rząd od czasu zeszłorocznej sesji sejmowej wydał następujące rozporządzenia:

- a) P. Minister Sprawiedliwości oznajmił nam pod d. 22. Października 1882. L. 16.077, że miejscowość Pobocz od d. 1. Stycznia 1883. przeniesioną zostaje z okręgu Sądu powiatowego w Olesku do okręgu Sądu powiatowego w Złoczowie. — W sprawie tej, z powodu że obadwa Sądy powyższe mieszczą się w obszarze Starostwa Złoczowskiego, Wydział krajowy pod względem regulacyi powiatu autonomicznego, nie miał nic do zarządzenia.
- b) Pod dniem 11. Grudnia 1882. L. 12827/80, pan Minister Sprawiedliwości nie uznał potrzeby zaprowadzania nowego Sądu powiatowego w Zakluczynie.
- c) Pod dniem 26. Stycznia 1883. L. 17354/80 zawiadania p. Minister Sprawiedliwości, iż wobec Najwyższego postanowienia o utworzeniu nowego c. k. Sądu obwodowego w Jaśle, nie uważa właściwym przenoszenie okręgów Sądów powiatowych w Dukli, Krośnie i Żmigrodzie z obszaru c. k. Sądu obwodowego w Przemyślu do obszaru takiegoż Sądu w Tarnowie.
- d) Pod dniem 23. Kwietnia 1883. L. 6368 zgodził się p. Minister na przeniesienie okręgów Sądów powiatowych w Kałuszu i Wojniłowie z okręgu Sądu obwodowego w Samborze, do takiegoż Sądu w Stanisławowie.
- e) W skutek odezwy naszej z dnia 5. Stycznia 1883. do L. 56023/82. wystosowanej do p. Ministra Sprawiedliwości, w sprawie zaprowadzenia Sądu powiatowego w Dynowie i innych miejscowościach uchwałami Wysokiego Sejmu od r. 1875 wskazywanych, otrzymaliśmy załączające się tutaj w odpisie :/. rozporządzenie z dnia 23. Marca 1883. do L. 4559, w którym c. k. Ministerium Sprawiedliwości objaśniając powody, dla których zadośćuczynienie wezwaniom Wysokiego Sejmu co do tworzenia nowych Sądów powiatowych w Galicyi dotąd nie mogło osiągnąć pożądanego skutku, oświadcza gotowość zaprowadzenia takich Sądów powiatowych w najbliższym czasie w Bieczu, Żabnie, Podwołoczyskach i Dynowie.

W skutek tego, i objawionego przez p. Ministra Sprawiedliwości życzenia, aby dla pędszego wprowadzenia w życie Sądów powyżej wymienionych miejscowa ludność zechciała przyjść z pomocą c. k. Rządowi w poniesieniu kosztów urządzenia lokali, zawezwaliśmy Wydziały Rad powiatowych w Gorlicach, Brzozowie, Skalacie i Tarnowie o oświadczenie się w tym względzie, i skoro otrzymamy stosowne deklaracye gmin i obszarów dworskich będziemy dalej popierać sprawę jak najrychlejszego otwarcia tych Sądów.

- f) Co się tyczy przeniesienia miejscowości Uście Zielone, Międzygorze, Łuka, Trościaniec z Monastyrkiem z okręgu Sądu powiatowego w Monasterzyskach Starostwa Buczackiego, do okręgu Sądu i Starostwa w Tłumaczu, podług uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 25. Września 1882, — c. k. Ministerium Sprawiedliwości

reskryptem z d. 19. Maja 1883. L. 6.001, nie przychyliło się do tej propozycji, skutkiem czego odnieśliśmy się do c. k. Prezydium Namiestnictwa L. W. 24.814, aby dla zrównania granic Buczackiego powiatu autonomicznego z granicami odnośnego Starostwa, miejscowości te z dniem 1. Stycznia 1884. r. z obszaru Rady pow. Tłumackiej wyłączone, a do obszaru Reprezentacji powiatowej w Buczaczu przydzielone zostały.

Wogóle przyznać musimy, że w ciągu upłynionego roku Wysockie Ministerium Sprawiedliwości uczyniło więcej niż kiedyindziej dla przeprowadzenia regulacji terytoryalnego podziału kraju na okręgi c. k. Sądów powiatowych w myśl uchwały sejmowej z dnia 29. Maja 1875. tak, że obecnie tylko dwa okręgi Sądów powiatowych, w Radłowie i Olesku nie posiadają jeszcze granic schodzących się z granicami odnośnych okręgów c. k. Starostw.

g) Co do sprawy przeniesienia siedziby c. k. Sądu powiatowego z Niemirowa do Magierowa, podniesionej przez Prezydium c. k. Sądu wyższego we Lwowie odezwą z d. 2. Czerwca r. b. L. W. 27.111 zażądaliśmy pod tym względem opinii Rady powiatowej w Rawie, po nadejściu której, przedłożymy Wysokiemu Sejmowi oddzielne sprawozdanie.

h) Dwadzieścia gmin leżących w terytoryum powiatu Mieleckiego: Zachwiejów, Hyków, Piechoty i t. p. wniosły podanie do nas o wyłączenie ekwiwalentów lasowych ogólnej przestrzeni 500 przeszło morgów z obszaru gminy Ostrowy tuszowskie położonej w sąsiednim Kolbuszowskim powiecie, a przydzielenie ich do obszaru gminn właściwych powiatu Mieleckiego.

Po zbadaniu szczegółowem tak położenia owych ekwiwalentów, jakoteż stosunków miejscowych w myśl §. 4. ustawy gminnej odstąpiliśmy sprawę tą do załatwienia c. k. Namiestnictwu L. W. 30.108/83 z tem, iż gdyby c. k. Namiestnictwo uznało, że zmiana obszarów Reprezentacyj powiatowych w Mielcu i Kolbuszowej w myśl §. 4. ustawy o Reprezentacji powiatowej będzie tu miała miejsce, poczynimy odpowiednie starania, aby odnośnym przepisom tej ustawy stało się zadosyć.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem.

We Lwowie dnia 13. Lipca 1883.

Marszałek krajowy:

Dr. Mikołaj Zyblíkiewicz, w. r.

Sprawozdawca:

Waleryan Podlewski
Członek Wydziału krajowego.

O d p i s

przedstawienia Wydziału krajowego z dnia 2. kwietnia 1883 L. 15.593.

Do Jego Ekscelencji Dr. Juliana Dunajewskiego, c. k. Ministra skarbu, Jego ces. i król. Apostolskiej Mości rzeczywistego tajnego radcy i t. d. w Wiedniu.

Ekscelencyo!

Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. X. Krakowskiem upoważniony został ustawami krajowemi z dnia 28. grudnia 1881 (Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych Nr. 5 ex 1882) z dnia 22. Marca 1882 (Dz. ust. i rozp. kr. Nr. 34) i z dnia 27. Kwietnia 1882 (Dz. ust. i rozp. kr. Nr. 52) do zaciągnięcia imieniem kraju następujących pożyczek:

1) pożyczki w kwocie 1,100.000 zł. w. a. jako zasiłek krajowy na budowę kolei transwersalnej,

2) pożyczki w kwocie 1,919.400 zł. w. a. na spłacenie 6% obligacyi pożyczki krajowej z r. 1873 i zaciągniętej w r. 1880 w Banku krajów koronnych pożyczki, wreszcie

3) pożyczki w kwocie 1,025.000 zł. na koszta urządzenia i dotacyę Banku krajowego.

Na mocy tych ustaw Wydział krajowy zawiązał rokowania z najznamienitszymi wiedeńskimi i tutejszemi zakładami kredytowemi, aby pod najkorzystniejszymi w miarę możliwości warunkami uzyskać potrzebne dla kraju na cele powyżej wskazane środki pieniężne. Po dokładnem zbadaniu przedłożonych propozycyi i po ich zestawieniu z aktualnymi stosunkami targu pieniężnego, przyszedł podpisany Wydział krajowy w końcu do tego przekonania, że zarówno ekonomiczny jak i finansowy interes kraju każe przenieść emisję obligacyi krajowych w drodze publicznej subskrypcyi nad oferty zakładów konkurujących. Ekonomiczny interes niewątpliwie przemawia na korzyść subskrypcyi, gdyż przez to znajdującym się w kraju małym kapitałom daną zostanie pożądana sposobność, znaleźć pewną lokacyę w papierze wartościowym, oprocentowanym w sposób odpowiedni panującym stosunkom, przedstawiającym możność osiągnięcia zysku na wylosowaniu i niepodlegającym już z natury wpływowi zmiennego usposobienia giełdy. Jakkolwiek Galicya powszechnie uchodzi za kraj ubogi co do kapitałów, to jednak nie można wątpić, że jest w stanie pokryć własnymi środkami stosunkowo tak nieznaczną potrzebę. Pominąwszy ten ogólny wzgląd ekonomiczny, zamierzona subskrypcya uzasadnioną jest także w czysto finansowych warunkach. Przy nieprzesadzonym pewnie wśród panujących stosunków pieniężnych kursie emisyjnym 90 za 100 w 4½ procentowych najpóźniej w 37½ letnim okresie umorzyć się mających obligacyach, od których podatek dochodowy za kupony fundusz krajowy uiszczać ma, umorzenie pożyczki krajowej wymagać będzie mniejszego obciążenia budżetu krajowego, aniżeli by to miejsce miało w razie gdyby pod podobnemi warunkami zaciągnięcie pożyczki umówione zostało z jednym z konkurujących zakładów kredytowych. Wreszcie na uwagę wzięść należy jeszcze i tę, jeżeli nie rozstrzygającą, to w każdym razie bardzo ważną okoliczność, że w drodze subskrypcyi w skutek ustanowienia maksymalnego peryodu amortyzacyjnego krajowi zachowuje się możność wyzyskania w danym razie nastąpić mogących pomyslniejszych zwrotów w stosunkach, mianowicie redukcyi stopy procentowej przez konwersyę, kiedy natomiast zaciągnięcie pożyczki w zakładzie kredytowym odbierałoby tę możność i równy ciężar wkładałoby na budżet krajowy przez długi szereg lat.

Zamierzona subskrypcya zostaje zredukowana do 3,800.000 zł. wartości nominalnej, gdyż z powyżej wskazanych celów pożyczki krajowej jeden t. j. spłata pożyczki zaciągniętej w Banku krajów koronnych na 4·9⁰/₁₀₀, odpada z powodu braku warunków do odniesienia ztąd jakiej korzyści dla funduszu krajowego.

W myśl tego przedstawienia podpisany Wydział krajowy ma zaszczyt upraszać Waszą Ekscelencyę najprzejemniej, aby zechciał łaskawie na podstawie dołączonych formularzy kwitów tymczasowych i obligacyi krajowych, oraz planu umorzenia, udzielić ile możności jak najrychlej pozwolenia na otwarcie subskrypcyi, dla której już z góry wybrany został termin majowy jako czas najkorzystniejszy.

Lwów 2. Kwietnia 1883.

Alegat 2. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1883.

O d p i s

przedstawienia Wydziału krajowego z dnia 13. kwietnia 1883. L. 17.581.

Do Jego Ekscelencyi Jaśnie Wielmożnego pana Dr. Juliana Dunajewskiego, c. k. Ministra skarbu, Jego c. k. Apostolskiej Mości rzeczywistego tajnego radcy itd. itd. w Wiedniu.

Ekscelencyo!

Wysokim reskryptem z dnia 10. Kwietnia b. r., l. 1501, W. Ekscelencya zezwoliła raczyłeś w skutek przedstawienia galicyjskiego Wydziału krajowego z dnia 2. Kwietnia b. r., l. 15.593 na zaciągnięcie pożyczki krajowej w kwocie 3,800.000 zł. przez emisję w drodze subskrypcyi 15.320 sztuk obligacyi opiewających na okaziciela po 4¹/₂ od sta oprocentowanych i przypadających do spłaty w przeciągu 38¹/₂ lat, jednakże z zastrzeżeniem wielu zmian w formularzu obligacyi. Co do podniesionych w reskrypcie zarzutów czysto formalnej natury Wydział krajowy zaraz zarządził co potrzeba, aby życzeniu W. Ekscelencyi ściśle stało się zadość. Tyczy się to mianowicie poprawek i uzupełnień wskazanych ad 2, 3, 5, 7 i 8. Co do dalszych w wysokim reskrypcie zawartych uwag, widzi się Wydział krajowy spowodowanym podnieść zasadnicze wątpliwości, z których poniżej podanego uzasadnienia W. Ekscelencya łaskawie przekonać się zechce, że zatrzymanie pierwotnego brzmienia formularzy leży w interesie kraju. Żądane przez W. Ekscelencyę w drugim ustępie opuszczenie słów „obecnie opłacany“ (podatek dochodowy) i dopisanie słów „albo podatek, któryby w jego (podatku dochodowego) miejsce został zaprowadzony“ narusza kombinacyę, którą Wydział krajowy przyjął za podstawę przy oznaczeniu stopy procentowej i ceny emisyjnej obligacyi krajowych. Tylko w przypuszczeniu, że ciężar przyjęty z podatkiem dochodowym na fundusz krajowy z biegiem czasu nie zostanie powiększony, mógł podpisany Wydział krajowy przyznać uczestnikom subskrypcyi 5⁰/₁₀₀ od złożonego w gotówce kapitału, a nadto zysk z losowania. Że warunki subskrypcyjne wśród obecnych stosunków stanowią ostateczną granicę, której podpisany Wydział krajowy w przyznanych wierzycielom ustępstwach nie mógł przekroczyć, jeżeli nie chciał wejść w kolizyę z otrzymanem w ustawie upoważnieniem do zaciągnięcia pożyczki pod najkorzystniejszymi dla kraju warunkami, że dalej wobec przemagającej dziś powszechnie dążności do

wydatniejszego opodatkowania ruchomego kapitału oczekiwać można prędzej wzrostu, aniżeli zniżenia przyjętego na fundusz krajowy ciężaru z podatku dochodowego, — to nie wymaga bliższego uzasadnienia. W obec powyższych uwag, uważał podpisany Wydział krajowy korzyści przyznane wierzycielom za najdalszą z jego upoważnieniem pogodzić się dającą granicę ustępstw, i dla tego widział się spowodowanym ułożyć tekst obligacyi, stanowiącej właściwą umowę z wierzycielami o pożyczkę w ten sposób, aby możliwość skonwertowania pożyczki przed terminem umorzenia, lub spłacania obligacyi po nad plan umorzenia, nie została ani wykluczona ani zakwestyonowana. Żądane przez W. Ekscelencyę wpisanie słów: „w drodze losowania według dołączonego planu umorzenia“ — właśnie kwestyonowałyby tę możliwość. Taka ewentualność mogłaby w przyszłości sprowadzić na fundusz krajowy następstwa bardzo niekorzystne. Zrzeczenia się konwersyi lub wcześniejszego spłacenia obligacyi, Wydział krajowy nie mógłby przed Sejmem usprawiedliwić, tem mniej, ileże niekorzystna pożyczka krajowa z r. 1873, której spłacenie stanowi właśnie jeden z celów obecnej pożyczki, zalecała największą przezorność w tej mierze. Żądane dalej przez W. Ekscelencyę wskazanie w obligacyach i kuponach zakładów, w których po za Lwowem wypłacanoby odsetki i kapitał, jest w obec długiego trwania amortyzacyi i w obec okoliczności, że Wydział krajowy nie otrzymuje stałych stosunków z żadnym zakładem finansowym niewykonalnym, a przynajmniej byłoby ewentualnie połączone z niedogodnościami. Żądane przez W. Ekscelencyę wydrukowanie planu umorzenia na odwrotnej stronie obligacyi powinno by być zaniechane jako naturalne następstwo opuszczenia wszelkiej wzmianki o planie umorzenia. Tak samo rzecz się ma z żądaniem dopisania w kuponie słów: „bez żadnego potrącenia“. Podział obligacyi na serye i losowanie według seryi odpowiada zwyczajowi przyjętemu we wszystkich tutejszokrajowych zakładach kredytowych przy wydawaniu efektów i nie wykazało nawet w praktyce niedogodności przy zaciągnięciu pożyczki w r. 1873. Powtórne przytoczenie w formularzu kwitu tymczasowego seryi i numeru obligacyi w połączeniu z dalszym ustępem orzekającym utratę kaucyi na wypadek zaniechania spłaty rat, tak ma być tłumaczone, że subskrybent traci oprócz kaucyi tylko prawo żądania wskazanej w kwicie tymczasowym seryi i numeru, ale może natomiast po dodatkowem uiszczeniu spłaty podnieść inną obligacyę lub żądać zwrotu swojej częściowej spłaty. W porównaniu z warunkami przeprowadzonej w 1873. r. subskrypcyi stanowi to korzyść dla uczestników obecnej subskrypcyi. Na podstawie powyżej przytoczonych motywów podpisany Wydział krajowy ma zaszczyt upraszać najuprzejmiej, aby W. Ekscelencyja zechciał łaskawie odstąpić od zażądanych w reskrypcie z 10. Kwietnia b. r., l. 1501 poprawek w formularzu obligacyi, o ile one dopuszczają w przyszłości niebezpieczeństwo podniesienia ciężaru podatkowego na niekorzyść kraju, albo kwestyonują możność spłacenia obligacyi przed terminem umorzenia, a natomiast raczył zezwolić na otwarcie subskrypcyi na podstawie formularzy poprawić się mających tylko w myśl tego przedstawienia. Zażądane przebite egzemplarze obligacyi i kwitów tymczasowych mogą być dopiero po subskrypcyi przedłożone, gdyż Wydział krajowy przy subskrypcyi wydawać będzie tylko kwity na kaucye, a dopiero później kwity tymczasowe.

Lwów, 13. Kwietnia 1883.

Otwarcie subskrypcyi publicznej na obligacye pożyczki krajowej z r. 1883 w sumie 3,800.000 zł.

Na mocy ustaw krajowych z dnia 28. Grudnia 1881 (Dziennik ustaw i rozporządzeń Nr. 5 z r. 1882), z dnia 22. Marca 1882 (Dziennik ustaw i rozporządzeń Nr. 34) i z dnia 27. Kwietnia 1882 (Dziennik ustaw i rozporządzeń Nr. 52), Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem upoważniony jest do zaciągnięcia imieniem kraju następujących pożyczek: 1) pożyczki w kwocie 1,100.000 zł. jako zasiłek krajowy na budowę galicyjskiej kolei transwersalnej; 2) pożyczki w kwocie 1,919.400 zł. na spłacenie poprzednio zaciągniętych pożyczek krajowych i 3) pożyczki w kwocie 1,025.000 zł. na koszt urzędzenia i na dotacyę Banku krajowego.

Z pożyczek tych postanowił Wydział krajowy zrealizować 3,800.000 zł. przez wydanie $4\frac{1}{2}$ procentowych na okaziciela opiewających obligacyi krajowych po 100, 500, 1.000, 5.000 i 10.000 zł. w. a. do powyższej wysokości stosownie do zatwierdzonych przez Jego Ekscelencyę p. Ministra skarbu reskryptami z dnia 10. i 16. Kwietnia 1883, l. 1501 i 1650 formularzy obligacyi i kwitów tymczasowych oraz planu umorzenia. Wydział krajowy przyjmuje imieniem kraju na fundusz krajowy należność stemplową oraz podatki przypadające od obligacyi i kuponów. Podatki jednak przyjęte zostają tylko w wysokości kwoty według norm obecnie obowiązujących opłacać się mającej. Dnia 1. Maja i 1. Listopada każdego roku aż do spłaty kapitału, wypłacana będzie okazicielowi za okazaniem zapadłego kuponu każdej obligacyi prowizya po cztery i pół od sta z dołu. Spłata obligacyi nastąpi najdalej w $38\frac{1}{2}$ latach począwszy od 1. Maja 1884. Losowanie obligacyi odbywać się będzie dwa razy w roku t. j. dnia 1. Lutego i 1. Sierpnia. W trzy miesiące po losowaniu obligacye wylosowane za złożeniem w kasie krajowej wraz z kuponami niezapadłymi spłacone będą w pełnej imiennej wartości.

Tak wypłatę kuponów jak i spłatę obligacyi wylosowanych uskuteczniać będzie we Lwowie kasa Wydziału krajowego; w innych zaś miejscowościach te instytucye, które przez Wydział krajowy przy losowaniu oznaczone i w pismach publicznych ogłoszone zostaną.

Za spłatę kapitału w czasie powyżej oznaczonym, oraz za regularną wypłatę odsetków ręczy cały kraj Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Warunki subskrypcyi:

1) Subskrypcya odbywać się będzie w dniach 9., 10. i 11. Maja 1883 we Lwowie: 1) w kasie krajowej, 2) w kasie oszczędności, 3) w galicyjskim Banku kredytowym, 4) w galicyjskim akcyjnym Banku hipotecznym i 5) w domu bankowym Augusta Schellenberga; w Krakowie: 1) w kasie oszczędności, 2) w kasie Towarzystwa wzajemnego kredytu (przy Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń) 3) w domu bankowym A. Mendelsburga, 4) w domu bankowym Blau et Epstein, i 5) w Banku dla handlu i przemysłu w Krakowie; w Brodach: w domu Bankowym Nathanson i Kallir; we wszystkich miastach powiatowych kraju w biurach Wydziałów powiatowych.

Rezultat subskrypcyi ogłoszony zostanie w pismach publicznych. W razie nadwyżki nastąpi stosunkowa redukcya kwot subskrybowanych, jednak z wyłączeniem całkowicie pokrytych zgłoszeń subskrypcyjnych na rzecz funduszków, w zarządzie Wydziału krajowego zostających.

2) W dniach przeznaczonych do publicznej subskrypcyi ustanowionym zostaje kurs emisyjny obligacyi pożyczki krajowej po 90 za sto, t. j. subskrybent otrzyma za 90 zł. w bank-

notach waluty austriackiej 4½, procentową obligacyę galicyjskiej pożyczki krajowej imiennej wartości 100 zł. w. a. czyli za kapitał pożyczony krajowi pobierać będzie 5 pr. nie licząc zysku, jaki mieć będzie z losowania obligacyi.

3) Subskrybenci złożyc mają przy subskrypcyi tytułem kaucyi 10% subskrybowanych kwot nominalnych w gotówce lub papierach na giełdzie notowanych. W pierwszym razie kaucya przyjęta zostanie na poczet drugiej raty ceny emisyjnej, w drugim zaś razie zwrócona zostanie po zapłaceniu tejże raty.

4) Cenę emisyjną obligacyi obowiązany będzie subskrybent złożyc w miejscu dokonanej subskrypcyi w dwóch równych ratach po 45 zł. pierwszą dnia 4. Lipca, a drugą dnia 15. Października 1883.

5) Przy uiszczeniu kaucyi i rat na spłatę ceny emisyjnej za obligacyę pożyczki krajowej z r. 1883 przyjmowane będą sześcioprocentowe obligacye pożyczki krajowej z r. 1873 za gotówkę po kursie 101 zł. 50 ct.

6) Po zapłaceniu pierwszej raty otrzymają subskrybenci kwity tymczasowe odpowiadające co do seryi i numeru obligacyom subskrybowanym.

Na odwrotnej stronie kwitów notowane będą spłaty ratałne uiszczone na rachunek należytości za subskrybowane obligacye.

7) Po uiszczeniu drugiej raty zamieniony zostanie kwit tymczasowy na 4½, procentową obligacyę pożyczki krajowej z r. 1883 tej samej seryi i numeru z kuponami. Subskrybentom, którzy od razu przy subskrypcyi uiszcili całą cenę emisyjną, obligacye wydane zostaną z pierwszym kuponem płatnym 1. Listopada 1883, tym zaś którzy w ratach spłacali cenę emisyjną z pierwszym kuponem płatnym 1. Maja 1884, przyczem jednak wypłaconą im zostanie kwota odpowiadająca odsetkom od wpłaconych rat w stosunku po 5 od sta pro rata temporis.

8) Subskrybent, który nie dotrzyma któregokolwiek terminu przez Wydział krajowy na spłacenie rat wyznaczonego, opłacać winien w ciągu sześciu miesięcy licząc od dnia płatności raty po 4½ pr. od zaległej kwoty, po bezskutecznym zaś upływie tych sześciu miesięcy traci prawo do odbioru obligacyi z numerem w kwiecie oznaczonym, a złożona na zabezpieczenie spłaty rat kaucya przechodzi na własność funduszu krajowego.

Z Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Ks. Krakowskiem.

We Lwowie, dnia 19. Kwietnia 1883.

Alegat 4. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r 1883.

O d p i s

przedstawienia Wydziału krajowego z dnia 23. maja 1883. L. 24.258.

Do Jego Ekscelencji Jaśnie Wielmożnego Dra. Dunajewskiego, c. k. Ministra skarbu. Jego c. k. Apost. Mości rzeczprzewiedcy tajnego radcy i t. d. i t. d. w Wiedniu.

Ekscelencyo! Reskryptami z dnia 10. Kwietnia b. r., l. 1501, i z dnia 16. Kwietnia b. r., l. 1650 raczyłeś Wasza Ekscelencya na prośbę galicyjskiego Wydziału krajowego zezwolić łaskawie, aby na podstawie ustaw krajowych z dnia 28. Grudnia 1881, 22. Marca 1882 i 27. Kwietnia 1882 zaciągnięta została pożyczka krajowa w kwocie 3,800.000 zł. przez emisję

w drodze subskrypcyi 15.320 sztuk 4 $\frac{1}{2}$ procentowych i poczynszy od roku 1884 w przeciągu 38 $\frac{1}{2}$ lat w nominalnej wartości spłacić się mających obligacyi krajowych. Gdy rozpisana na 9., 10. i 11. Maja b. r. subskrypcya zamkniętą została ze znaczną nadwyżką, przystępuje podpisany Wydział krajowy do sporządzenia obligacyi stosownie do zatwierdzonego łaskawie formularza i wyda takowe subskrybentom w jesieni b. r. Aby kurs tych obligacyi utrzymać na wysokości odpowiadającej kredytowi kraju i właścicielom zapewnić wszystkie prawa, jakie po takich efektach wymagane bywają, podpisany Wydział krajowy ma zaszczyt z odwołaniem się na swoje przedstawienie 2. Kwietnia b. r. l. 15.590 wykazujące prawną podstawę pożyczki krajowej, zanieść niniejszem prośbę: Wasza Ekscelencya raczy łaskawie obligacyom pożyczki krajowej z r. 1883. wyjednać w odpowiedniej drodze prawo notowania w dzienniku urzędowym giełdy wiedeńskiej oraz uznanie takowych za odpowiednie do pupilarnej lokacyi funduszów publicznych, depozytów i kaucyi wszelkiego rodzaju.

Lwów dnia 23. Maja 1883.

Alegat 5. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1883.

O d p i s

odezwy c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 11. Czerwca 1883 L. 6205 pr. do Wydziału krajowego we Lwowie.

Na podanie Świetnego Wydziału krajowego z dnia 23. Maja b. r., l. 24258, wniesione do Wys. c. k. Ministerstwa Skarbu o zezwolenie

- a) na notowanie obligacyi 4 $\frac{1}{2}$ procentowej galicyjskiej pożyczki krajowej w kwocie 3,800.000 zł. zaciągniętej na podstawie ustawy krajowej z 28. Grudnia 1881, 22. Marca i 27. Kwietnia 1882, w ogłoszeniach kursu giełdy wiedeńskiej;
- b) na użycie tych obligacyi do lokowania z pupilarnem bezpieczeństwem kapitałów funduszów publicznych, pieniędzy depozytowych i do kaucyi, — oznajmił Jego Eksc. p. Minister Skarbu reskryptem z dnia 5. b. m., l. 2342 F. M., iż podanie to, o ile się dotyczy punktu drugiego, wymagającego postawienia wniosku do ustawy w Radzie Państwa, odstąpił Wys. c. k. Ministerstwu sprawiedliwości do kompetentnego rozważenia w porozumieniu z Wys. c. k. Ministerstwem spraw wewnętrznych.

Odnosnie do prośby o notowanie tej pożyczki na giełdzie wiedeńskiej — oznajmił Jego Eksc. p. Minister Skarbu, ażeby Świetny Wydział krajowy prośbę tę około tego czasu ponowić zechciał, kiedy w miejsce pokwitowań tymczasowych wydane zostaną obligacye.

Ponieważ dla obrotu tych efektów byłoby ważnem, ażeby na wypadek pozwolenia na lokacyę kapitałów tutelarnych w tych obligacyach, uczyniono o tem wyraźną wzmiankę w tekście obligacyi, sądzi Jego Ekscel. p. Minister Skarbu, iż wypadałoby, ażeby Świetny Wydział krajowy z wydaniem tych obligacyi wstrzymać się zechciał aż do rozstrzygnięcia prośby pod b).

Jego Eksc. p. Minister Skarbu zaznacza w końcu, iż zwrócił uwagę wys. c. k. Ministerstwa sprawiedliwości na pilność tej sprawy, a w szczególności na konieczność, ażeby ewentualny wniosek do ustawy przedłożonym został Radzie Państwa zaraz z początkiem najbliższego okresu posiedzeń.

O tem mam zaszczyt zawiadomić Świetny Wydział krajowy.

Lwów, 11. Czerwca 1883.

Potocki w. r.

O d p i s

odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie z dnia 26. Lutego 1883
l. 12612/pr. do Wydziału krajowego we Lwowie.

Pismem z dnia 29. Marca 1881 L. 6.880 upraszał Świetny Wydział krajowy Wysokie Prezydium Rady Ministrów, o wniesienie do konstytucyjnej pertraktacji następujących projektów do ustawy:

a) Uwolnienie od stempli i innych należności prawnych ma być przyznane wszystkim takim dokumentom i wpisom hipotecznym, w skutek których następuje skonwertowanie ciężających na posiadłościach gruntowych i wysoko oprocentowanych długów na niżej oprocentowane;

b) dla tych skryptów dłużnych, które przy powyż wspomnianem skonwertowaniu pod poręczeniem odnośnych gmin wystawione zostaną, należy przyznać prawo egzekucyi politycznej.

Na pismo to oznajmił Jego Ekscelencyja Pan Minister spraw wewnętrznych reskryptem z 28. Czerwca 1881 L. 2.333|M. J., że wniosek

ad a. doznał przychylnego załatwienia w ustawie z 11. Czerwca 1881 N. 50. dz. pr. p., dotyczącej ułatwień w opłacie należności przy konwertowaniu wierzytelności hipotecznych; co do wniosku

ad b. zażądał Pan Minister sprawozdania po poprzedniem porozumieniu się z c. k. Prokuratorją skarbu.

C. k. Prokuratorja skarbu przedkładając w tym przedmiocie zażądaną opinię zwraca uwagę, czy wobec ustawy z dnia 21. Czerwca 1882 N. 81. dz. pr. p. upoważniającej galicyjski Bank krajowy do ściągania przymusowego w drodze administracyjnej zaległych odsetek i rat rocznych od wierzytelności hipotecznych żądanie *ad b)* postawione nie stało się bezprzedmiotowem.

Ponieważ z osnowy §. 9. statutu galicyjskiego Banku krajowego wynika, iż tenże nabywa istniejące już wierzytelności hipoteczne, a zatem wciąga w zakres swego działania także konwersję wierzytelności hipotecznych, do których w razie skonwertowania odnosilyby się postanowienia powołanej dopiero co ustawy, gwarantującej galicyjskiemu Bankowi krajowemu prawo ściągania odsetek i rat rocznych od tych wierzytelności w drodze politycznej egzekucyi, przeto mam zaszczyt upraszać Świetny Wydział krajowy o uprzejme oznajmienie mi, czy wobec powyższych uwag utrzymuje Świetny Wydział krajowy wniosek swój zawarty pod lit. *b.* powołanego wyżej pisma z 29. Marca 1881. L. 6.880, lub też uważa za stosowne odstąpić od tego wniosku.

Lwów dnia 26. Lutego 1883.

W zastępstwie:

Zaleski w. r.

Alegat 7. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z. r. 1883.

O d p i s

odezwy Wydziału krajowego z dnia 13. Marca 1883. L. W. 10.556. do Prezydium
c. k. Namiestnictwa w miejscu.

W odpowiedzi na szacowną odezwę z dnia 26. Lutego b. r. l. 12.612 mamy zaszczyt
oznajmić, że nawet po zaprowadzeniu Banku krajowego uwzględnienie przedstawienia z dnia
29. Marca 1881. l. 6.880, aby dla skryptów dłużnych, które przy konwersyi długów hipotecznych
za poręczeniem gmin wystawione zostaną, przyznane zostało prawo politycznej egzekucyi —
wydaje nam się równie pożądanem, nawet potrzebnem, jak podówczas, gdy po raz pierwszy pod-
niesione zostało.

Prawo egzekucyi politycznej przyznane Bankowi krajowemu ustawą z dnia 21. Czer-
weca 1882. (Dz. u. p. Nr. 81.) odnosi się tylko do wierzytelności hipotecznych przez Bank nabytych,
kiedy tymczasem w powołanej na wstępie odezwie Wydziału krajowego chodzi o uzyskanie takiego
prawa także dla skryptów pod poręczeniem gmin wystawionych.

Różnica ta ma ważne znaczenie praktyczne, jeżeli Bank krajowy użyje obligacyj ko-
munalnych jako jeden ze środków konwersyi, gdyż w takim razie gminy, które wystawiły
Bankowi skrypt dłużny, wystawione byłyby na egzekucyę w drodze administracyjnej (§. 70. ust.
gm.) a nie miałyby równego bezpieczeństwa prawnego w ściąganiu wierzytelności od członków,
między których rozpozyczyły kapitały uzyskane w Banku krajowym na konwersyę.

Lwów dnia 13. Marca 1883.

Alegat 8. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z. r. 1883.

O d p i s

odezwy Wydziału krajowego z dnia 24. Października 1882. l. 40.768. do Św.
Prezydium c. k. Namiestnictwa w miejscu.

W skutek szacownej odezwy Św. c. k. Prezydium z dnia 30. Czerwca 1882. l. 6.645|pr.
zażądał Wydział krajowy okólnikiem z dnia 11. Lipca r. b. l. 34.067. od Reprezentacyj powiatowych
objawienia opinii w sprawie sprzedawania soli miątkiej zamiast dotychczasowych topków. Dotąd
otrzymał Wydział krajowy odpowiedź od 45 Reprezentacyj powiatowych, a tem samem poznał
opinię większej połowy kraju. Z 45 Reprezentacyj powiatowych jedna tylko (Brzesko) oświadcza
się stanowczo za wyrobem i sprzedażą soli miątkiej obok dotychczasowych topków w przypusz-
czeniu, że sól miątkowa będzie lepszą i tańszą. — Wydział powiatowy w Buczaczu oświadcza, że
byłby za sprzedażą soli miątkiej, gdyby przy drobnej sprzedaży nie domięszywano do niej szkodli-

wych ingredjencyj. — Wydział powiatowy w Rohatynie objawił zdanie, że produkcya soli miądkiej, a więc tańszej, byłaby w każdym razie pożądana, że jednak bezsprzecznie dałaby sposobność do wielkich nadużyć. Aby uniknąć nadużyć ile możności, proponuje Wydział powiatowy, by miąłka sól tylko w trafikach choćby łącznie z tytoniem pod kontrolą organów rządowych była sprzedawaną, i aby dla potrzeb gmin i obszarów dworskich sprzedawano ją w salinach w beczkach co najmniej 50 kilogramów zawierających. Wszystkie inne Reprezentacye powiatowe oświadczyły się stanowczo za zatrzymaniem topek z obawy, aby sól miąłka nie nastęczyła niesumiennym zakupniom sposobności do wyzyskiwania ludu wiejskiego przez domieszanie innych często szkodliwych ingredjencyj lub przez sztuczne podniesienie wagi zapomocą zwilgożenia.

W obec takiej przewagi głosów oświadczających się za zatrzymaniem sprzedaży soli w topkach, Wydział krajowy uważa pozostawienie obecnego stanu rzeeczy za najkorzystniejszy dla ludności. Do opinii w sprawie fabrykacyi soli miądkiej dodały niektóre Reprezentacye powiatowe prośby o wyjednanie innych ustępstw w sprawie produkcyi i sprzedaży soli w ogóle.

Wydział krajowy podaje życzenia te do wiadomości Świątyni c. k. Prezydium a ewentualnie do łaskawego uwzględnienia w miarę możności. — I tak Wydział powiatowy w Sannoku wyraża życzenie, aby obok topek 1 kilogramowych sprzedawano także topki 5 kilogramowe. Wydział powiatowy w Bóbrce prosi o wyjednanie sprzedaży soli bydłcej po cenach niższych niż obecnie. O sól bydłcą upominają się dalej Wydziały powiatowe w Krośnie, Podhajcach i Horodence. Wydział powiatowy w Nadwórnie upomina się o sól nawozową dodając, że powodem zmniejszenia się popytu na sól nawozową było domieszanie znacznej ilości (prawie 99%) popiołu. Wydział powiatowy w Kossowie wyraża życzenie, aby sprzedawano sól miąką w worach (wagi najmniej 12½ kilogr.) plombami salinarnemi zaopatrzonych dla użytku gospodarstw większych, gdyż sól taka ze względu na niższą cenę dla chowu bydła byłaby wielce pożądaną. Wydział powiatowy w Rawie oświadcza się za sprzedawaniem soli w większych topkach, tak zwanych hurmanach. Wydział powiatowy w Cieszanowie prosi o niższenie ceny soli w ogóle. Wydział powiatowy w Pilźnie wyraża życzenie, aby na topkach była oznaczona waga. Wydział powiatowy w Złoczowie domaga się, aby sprzedaż soli odbywała się podobnie jak sprzedaż tytoniu tylko na mocy osobnej koncesyi.

Lwów, dnia 24. Października 1882.

Alegat 9. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z. r. 1883.

O d p i s

odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 22. Listopada 1882. L. 12.096|pr.
do Wydziału krajowego we Lwowie.

Odpis odezwy c. k. krajowej Dyrekcji skarbu z dnia 14. Listopada 1882. l. 60.473
do Św. Prezydium c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Odnośnie do szacownego pisma z dnia 5. listopada b. r. l. 11254/pr., którego załącznik się zwraca, c. k. krajowa Dyrekcja Skarbu ma zaszczyt względem pewnych ustępstw w produkcyi i sprzedaży soli żądanych przez niektóre Reprezentacye powiatowe, oznajmić co następuje:

Co do życzenia, aby obok topek 1 kilogramowych sprzedawano także topki 5 kilogramowe, względnie większe topki tak znane hurmany, nadmieniam się, że 1 kilogr. i 5 kilogr. topki nie

mogą być równocześnie z soli produkowanej na jednej i tej samej panwie wyrabiane, gdyż suszarnie dla tych topek muszą być odmiennie skonstruowane i czas suszenia jest różny.

Chcąc więc wyrabiać 5 kilogr. topki na salinach, musiano by do tego celu osobne panwie przeznaczyć, i przy nich będące suszarnie rekonstruować, co spowodowałoby znaczne koszta, gdyż suszarnia do jednej panwy 4000 do 5000 zł. kosztuje i powstały by różne niedogodności manipulacyjne, gdyż na salinach, oprócz Lacka, są tylko po 2 panwy, więc rekonstruując 1ną panew dla 5 kilogr. topek, zmniejszonoby produkcję 1 kilogr. topek na połowę obecnej ilości, a popyt na 5 kilogr. topki byłby zapewne w kraju znacznie mniejszy niż na 1 kilogr. więc mianoby zwykle 5 kilogr. topek za wiele a 1 kilogr. topek za mało w zapasie. W Drohobyczu była dawniej jednapanew urządzona dla wyrobu 30 funtowych hurmanów, lecz dla braku popytu na tę sól była rzadko czynną i dla tego około 1870. roku przekształcono tę panew na obecny system, a to doświadczenie dostatecznie poucza, że los panew urządzonych dla 5 kilogr. topek byłby prawdopodobnie tenże sam. Z tych więc powodów nie można zezwolić na wyrób 5 kilogr. topek soli, a to tem więcej, że kurzyśce dla konsumentów z wyrobu 5 kilogr. topek soli obok 1 kilogr. nie jest całkiem widoczną.

Co do żądania zaprowadzenia sprzedaży soli bydłowej, odwołuje się krajowa Dyrekcya Skarbu na swą odezwę z dnia 22 października r. b. l. 56317 z tem dolożeniem, że Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa rozpiasało już pod dniem 5. listopada b. r. nagrodę w kwocie 1000 dukatów za najlepszy środek do denaturyzowania soli, względnie do przeistoczenia soli kuchennej na sól bydłową.

Co dalej tyczy się żądania zaprowadzenia sprzedaży soli nawozowej, soli miałkiej, tudzież życzenia, aby sprzedaż soli odbywała się podobnie jak sprzedaż tytoniu tylko na mocy osobnej koncesyi, odwołuje się krajowa Dyrekcya Skarbu na odezwę z dnia 30. września 1881 l. 42790, z tem nadmienieniem, że sól nawozowa produkowaną bywa przy c. k. Salinach na podstawie orzeczenia chemiczno-rolniczej stacyi doświadczalnej w Wiedniu, w ten sposób, że zawiera oprócz innych ingrediencyi 20% czystej soli, a nie, jak Wydział w Nadwornie mylnie twierdzi, 99% popiołu — że jednak nie ma odbytu.

Co do życzenia zniżenia ceny soli w ogóle zauważa się, że w myśl ustawy z dnia 7. czerwca 1868 (Dzien. p. p. Nr. 70) i ustawy z 27. czerwca 1878 art. XI. (Dz. ust. Nr. 62) na podstawie umowy między Wysokiem c. k. Ministerstwem Skarbu a Wysokiem kr. węgierskiem Ministerstwem Skarbu ceny soli w obu połowach Państwa tak mają być uregulowane, aby transportowanie soli z jednej połowy Państwa do drugiej nie opłacało się, na które postanowienia miano wzgląd przy układaniu taryfy sprzedaży soli zaprowadzonej ustawą z dnia 21. grudnia 1875.

Wobec tych okoliczności nie może być mowa o zniżeniu ceny soli a to tem mniej, ile że ceny soli w innych prowincjach Państwa w porównaniu z ceną soli galicyjskiej są wyższe.

Co w końcu dotyczy żądania, by na topkach oznaczona była waga, nadmienia się, że waga każdej topki jest jedna i ta sama t. j. 1 kilogr., więc wypisanie wagi na topce byłoby zbędne i pociągnęłoby za sobą niepotrzebny wydatek.

C. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie.

L. 12096/pr.

Odezwa.

Mam zaszczyt udzielić Świętn. Wydziałowi krajowemu we Lwowie odnośnie do szacownego pisma z 24. października br. L. 40768 i tutejszych odezww z dnia 30. Czerwca br. L. 6645 i 7 Listopada 1882 L. 11540/pr. do uprzejmej wiadomości.

Lwów dnia 22. Listopada 1882.

W zastępstwie
Loebl.

Alegat 10, do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1883.

O d p i s

okólnika Wydziału krajowego z dnia 18. listopada 1882 l. 55640 wydanego do Wydziałów powiatowych.

W załatwieniu petycji wniesionej przez Wydział powiatowy w Brzesku w sprawie sprzedaży soli 5. września b. r. l. 2117 Wysoki Sejm powziął na posiedzeniu z 9. października b. r. następującą uchwałę:

„Wzywa się e. k. Rząd, ażeby w obec zarządzonego w roku przeszłym zamknięcia granicy dla przypędu bydła z Rosyi i Księstw Naddunajskich w celu umożliwienia i ułatwienia gospodarzom wiejskim, zarządzeniem tem w niektórych częściach kraju naszego ciężko dotkniętym, rozwinięcia hodowli bydła, jak najspieszniej poczynił potrzebne kroki, iżby już w roku 1883 nastąpić mogły wyrób i sprzedaż soli dla bydła po cenie stosunkowo niższej t. j. po takiej cenie, ażeby się zachód i koszt wydzielenia domięszywanych przy wyrobie soli dla bydła innych ingydyencyj i oczyszczenia z nich tej soli w celu użycia jej dla ludzi nie opłacały.“

Wskutek tej uchwały Prezydyum e. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 7. listopada b. r. l. 11.540 pr. uwiadomiło Wydział krajowy, że e. k. krajowa Dyrekeya skarbu według odezwy swej z 22. października b. r. l. 56317 nie widzi się spowodowaną do poczynienia w tym względzie jakichkolwiek dalszych kroków, ileże według reskryptów wys. e. k. Ministerstwa skarbu z 23. czerwca i 12. lipca b. r. L. 19225 i 20996 rokowania względem zaprowadzenia sprzedaży soli bydłowej są w toku i wkrótce w tej mierze nastąpić ma stanowcza decyzya.

O tem uwiadamia się Wydział powiatowy.

Lwów, dnia 18. Listopada 1882.

Alegat 11 do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1883.

O d p i s

odezwy e. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 6. Marca 1883. L. 2.046|pr.
do Wydziału krajowego we Lwowie.

Według odezwy e. k. krajowej Dyrekeyi skarbu we Lwowie z dnia 27. Lutego b. r. L. 11835, postanowiło Wys. e. k. Ministerstwo skarbu reskrytem z dnia 22. lutego b. r. L. 4447, iż dla uzyskania pozwolenia do poboru surowicy bądź to bezpłatnie ze źródeł solnych, bądź za opłatą ceny z e. k. salin w celu polepszenia pokarmu dla bydła, wystarczyć ma potwierdzenie zwierzchności gminnej lub też obszaru dworskiego eo do wykazu stanu bydła petenta i rzeczywistej potrzeby surowicy do powyższego celu, że zatem w podobnych wypadkach nie należy wymagać więcej od dotyczących stron przedłożenia przepisanego dekretem byłej kamery nadwornej z dnia 19. maja 1836, L. 11449, (zbiór norm. z roku 1842. N. 53, str. 25,) świadectwa lekarza powiatowego. Podobne podania wnoszone być winny do e. k. Nadzorów straży skarbowej, których obowiązkiem będzie po poprzednim sprawdzeniu podawanych przez obszary dworskie lub

zwierzchności gminne dat, co do ilości i gatunku bydła, jakoteż co do potrzeby surowicy, przedkładać te podania bezzwłocznie wprost c. k. krajowej Dyrekcji Skarbu z odpowiednim wnioskiem.

Tymże samym reskryptem zniżyło Wys. c. k. Ministerstwo Skarbu, ustanowioną reskryptem ministerjalnym z dnia 9. czerwca 1876, L. 3787, cenę surowicy wydawać się mającej przy zarządzie salinarnym w Wieliczce dla stron zamieszcowych na kąpiele, lub na poprawienie pokarmu dla bydła w kwocie 1 zł. 22 ct. od hektolitra, na kwotę 70 ct. od hektolitra. Cena zaś surowicy dla stron w miejscu t. j. w Wieliczce zamieszkałych (26 ct. od hektolitra) tudzież ceny przy wszystkich innych salinach (w kwocie 1 zł. 22 ct. a względne 26 ct. od hektolitra) pozostają nie zmienione. O tem mam zaszczyt zawiadomić Świetny Wydział krajowy odnośnie do szacownej odezwy z dnia 18. Listopada 1882, L. 53885, z nadmienieniem, iż równocześnie wydaję polecenie do wszystkich c. k. Starostw, by o powyższych ułatwieniach przy poborze surowicy dla bydła zawiadomiły niezwłocznie wszystkie gminy i obszary dworskie.

We Lwowie 6. marca 1883.

Potocki m. p.

Alegat 12. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego w r. 1883.

O d p i s

odezwy c. k. krajowej Dyrekcji Skarbu we Lwowie z dnia 18. Sierpnia 1882. L. 32371.
do Wydziału krajowego we Lwowie.

Odnosnie do szacownej odezwy z dnia 21. Stycznia 1879 L. 45813/78 i dodatkowo do tutejszego pisma z dnia 11. Czerwca 1879 L. 4433, ma c. k. krajowa Dyrekcya skarbu zaszczyt oznajmić, że od roku 1879 aż do końca roku 1881 przedsięwzięto ponowne dochodzenia i roboty w celu zbadania wydajności surowicy Starosolskiej w celu reaktywowania tamtejszej żupy.

Wyniki warzelniarne żupy Starosolskiej od roku 1787 aż do roku 1853, w którym żupa ta zwinięta została, przedstawiały się według starszych aktów jako bardzo niekorzystne, gdyż surowica zawierała ledwie 19 klgr. soli na jeden hektoliter, a zatem nierównie mniej, jak do wyrobu soli zdalna surowica (32 klgr.) mieć powinna. Oprócz tego i przyływ surowicy niebył dostateczny, tak, że kilkakrotnie ruch warzelniarny przerwany być musiał i koszta produkcji soli nierównie wyższe były, jak przy innych salinach tutejszokrajowych, co nareszcie było powodem, iż reskryptem Wysokiego c. k. Ministerstwa Skarbu z dnia 30. Września 1853 l. 12407 żupy Starosolskie zwinięte i równocześnie przy sąsiednich salinach w Lacku i Stebniku aparaty warzelniarne w celu zabezpieczenia potrzebnej produkcji soli powiększone zostały.

Ponowne w roku 1879 z wszelką starannością przeprowadzone badania wykazały prawdziwość powyższych dat, gdyż przez mierzenie wydajności surowicy wyczerpanej z dawniejszych szybów skonstatowano, że nawet w głębszych warstwach niewykazała surowica dostatecznej słonności, i toż samo okazał się przyływ surowicy tak mały, żeby ledwie wystarczał na roczną produkcję 19.000 met. cetnarów.

Na podstawie takich rezultatów nie mogła c. k. krajowa Dyrekcya skarbu bezwarunkowo stawiać wniosek na reaktywowanie tej żupy, coby według dotyczących obliczeń ze względu na nowe wybudowanie huty, maszyny parowej do ciągnięcia surowicy, zakupno potrzebnych gruntów, budynków i t. p. wydatku w kwocie 103.500 zł. wymagało, lecz zaproponowała Wysokiemu Ministerstwu Skarbu, aby najsamprzód przekonano się otworem świdrowym, czyby nie

można natrafić w większej głębokości na wydatniejsze pokłady solne, na którą propozycję Ministerstwo Skarbu wysokim reskryptem z dnia 16. Kwietnia 1880 L. 3675 przystało.

Rozpoczęto zatem wiercenie i przeprowadzono takowe aż do głębokości 143.33 metrów.

Po przewierceniu kompleksu warstw nakładowych, który zwykle tutejszokrajową formację solną przykrywa t. j. gipsowatego iłu, okazały się w głębokości 88 mtr. najpierw słabe ślady surowicy (15 klgr. soli na jeden hektoliter), dalej zaś dostano się do solonośnego pokładu, który trwał aż do głębokości około 105 metrów, przeto 15 metrów był gruby.

Ten pokład solnego iłu (Salzthon) zawierał obok anhydrytu także pomniejsze małe bryły solne, jak to zwykle w tych warstwach (Hafelgebirge zwanych) bywa.

Lecz już w głębokości 105 metrów wystąpiły oznaki, które kazały się domyślać, że osiągnięto tak zwany łupek menilitowy stanowiący domniemaną tu w kraju granicę produktywnego utworu solnego.

Mimo tego zgłębiono dalej otwór widoczny dla przekonania się, czy warstwy menilitowe nie są tu włączone w formie izolowanej bryły, jak to się czasami, mianowicie na granicy utworu wolnego w tutejszych salinach natrafia, lub czy też nie tworzą wklonowania warstwy solne.

Gdy jednak c. k. Zarząd salinarny w Laaku, bezpośrednio kierujący temi robotami, sprawozdaniem z dnia 8. Lutego 1881 L. 578 doniósł, iż dowiercono do głębokości 124.48 mtr., a warstwy jedynie uległy zmianie, iż szary margiel z domieszką wapienia i kwarcu w grubości 27 metrów wystąpił, i nienatrafiono więcej na solne warstwy, to było prawie pewnem, że znajdujemy się już ostatecznie w granicznym utworze formacji solnej, co też do głębokości 144.33 mtr. dalej prowadzone świdrowanie potwierdziło.

W takich stosunkach dla uniknięcia dalszych bezowocnych wydatków zawezwano c. k. profesora mineralogii, paleontologii i geologii w tutejszej szkole politechnicznej p. Juljana Niedzwiedzkiego do udania się do Starejsoli i objawienia swego zdania w tej sprawie ze stanowiska geologicznego.

Z tych poprzednich techniczno-górnicznych i z następnych geologicznych badań okazało się, że świdrowaniem na całkiem odpowiednim miejscu założonem pokład solny 15 metrowy przewiercono, którego grubość z uwagi na stromą pochyłość kompleksu warstw napotykaných w odsłonięciach w pobliżu, zaledwie połowę tej miary, zatem około 7½ metrów wynosić może, dalej, że oznaki nafty natrafione w pokładach występujących pod solnym iłem wskazują, że się otworem świdrowym zbliżono do grupy aligoceniowych łupków menilitowych zawierających naftę — i że wystąpiono z formacji solonośnej, a dalsze prowadzenie świdrowania byłoby zupełnie bezskutecznem, gdyż z postępowaniem roboty wzmogą się ślady nafty, które surowicę uczynią beużyteczną, przeto pogłębienie wiercenia w celu odkrycia solonośnych pokładów ze względów geologicznych nie może być doradzanem.

Na podstawie tych wyników pozwoliło Wysokie c. k. Ministerstwo Skarbu, ażeby dalszej roboty w tym celu w Starejsoli zaniechano, zaś otwór świdrowy i niektóre do dalszego prowadzenia tych robót potrzebne urządzenia gminie Starosolskiej, jeżeli ma zamiar dalszego poszukiwania nafty na własne koszta bezpłatnie oddane zostały, co też wykonano.

W ostatecznem załatwieniu tej sprawy jako też wniesionej do Tronu i sygnowanej przez Najjaśniejszego Pana prośby gminy Starejsoli o reaktywowanie żupy Starosolskiej, — oznajmiło Wysokie c. k. Ministerstwo Skarbu reskryptem z dnia 16. Czerwca 1882 l. 16911 na mocy Najwyższego upoważnienia z dnia 1. Czerwca 1882, iż prośbie tej zadość uczynić nie można, gdy według wyniku przeprowadzonych badań Starosolskich pokładów, nie można się spodziewać wydobycia surowicy w dostatecznej ilości i odpowiedniej jakości.

O tem uwiadamia się równocześnie gminę Starosolską.

Załączniki wyżej powołanej odezwy zwraca się.

Lwów, dnia 18. Sierpnia 1882.

Alegat 13. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1883.

O d p i s

odezwy c. k. krajowej Dyrekcji Skarbu we Lwowie z dnia 26. Lutego 1883 L. 10988.
do Wydziału krajowego we Lwowie.

Odpis odezwy c. k. krajowej Dyrekcji Skarbu we Lwowie z dnia 26. Lutego 1883.
L. 10.988. do Wydziału powiatowego w Kałuszu.

Na szacowną odezwę z dnia 22. Stycznia 1883 L. 106 ma c. k. krajowa Dyrekcya Skarbu zaszczyt odpowiedzieć, że według sprawozdania c. k. Zarządu Salinarnego w Kałuszu z dnia 9. Lutego 1883 L. 88 przy tamtejszej warzelnii panew Nr. 1 puszczona została w ruch jeszcze dnia 9. Stycznia 1883 t. j. zaraz po świętach Bożego Narodzenia rit. gr. i że odtąd bez przerwy jest w ruchu i pozostanie jak długo tylko można. Dnia 5. Stycznia była bowiem już ruska wilia. Jak się dowiedziano istnieje przeważający popyt za solą. Temu jednak na razie zaradzić nie można, póki druga panew urządzoną nie zostanie, nad zarządzeniem drugiej panwy pracuje się skrzętnie, lecz od dni kilku musiano zaprzestać robotę mularską, ponieważ wapno, piasek i woda wewnątrz budynku tak silnie marzły, że robota była do niczego, a nawet ogrzewanie ogniem nie pomagało. Roboty reszty profesyi kontynuują się, i zależy też c. k. Zarządowi bardzo na tem, by tę robotę, która znaczniejszą się okazuje, jak przy panwie poprzednio urządzonej, jak najrychlej, ale też i trwale do skutku doprowadzić.

Co do obfitości szybu Barbary, to wykazały już dawne doświadczenia, że jej surowica nawet dla jednej panwy nie wystarcza.

(Na odpisie powyższego) L. 10988. Odezwa! Udziela się Świątnemu Wydziałowi krajowemu we Lwowie do uprzejmej wiadomości odnośnie do szacownej odezwy z dnia 19. Lutego 1883 L. 4995.

Lwów dnia 26. Lutego 1883.

Alegat 14. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1883.

O d p i s

odezwy c. k. krajowej Dyrekcji Skarbu z dnia 27. Maja 1883 L. 28295. do Wydziału Rady powiatowej w Pilźnie.

C. k. Prezydium Namiestnictwa odstąpiło pismem z dnia 10. Maja b. r. l. 4570/pr. do dalszego zarządzenia wniosek Świątnego Wydziału z dnia 16. Kwietnia b. r. l. 322 postawiony u Wydziału krajowego w sprawie ułatwień przy poborze surowicy, dążący ku temu, aby na ważniejszych stacyach kolejowych zaprowadzone zostały składy surowicy, z którychby publiczność z łatwością surowicę nabywać mogła. Z tego powodu c. k. krajowa Dyrekcya skarbu ma zaszczyt oznajmić Świątnemu Wydziałowi, iż wniosek powyższy jest niewykonalnym. Dekretem kamery nadwornej z dnia 19. Maja 1836, l. 11449 pozwolono na wydawanie surowicy w celu polepszenia pokarmu dla bydła w wypadkach panującej lub grożącej zarazy na bydło pod warunkiem przed-

łożenia przez stronę, która zezwolenie uzyskać chce, wykazu stanu bydła przez kompetentną władzę polityczną potwierdzonego, tudzież świadectwa lekarza powiatowego o rzeczywistej potrzebie surowicy w celu zapobieżenia nagminnym chorobom bydła. Do udzielenia zezwoleń do poboru surowicy upoważnioną została jedynie krajowa władza skarbowa, a zezwolenia muszą opiewać na imię strony (a względnie Gminy do wspólnego poboru dla jej członków), która o wydanie zezwolenia prosi. Uzyskawszy na tej podstawie zezwolenie na pobór surowicy, strona płaci przy dotyczącym c. k. Urzędzie sprzedaży soli przypadającą należność, urząd wystawia dla strony boletę, na którą c. k. Zarząd salinarny zapłaconą ilość surowicy wydaje. Ze względu na liczne nadużycia, które ze surowicą popełniane bywają, poleciła oraz pomieniona władza nadworna, by o każdym zezwoleniu poboru surowicy dotyczące organa straży skarbowej celem zapobieżenia tym nadużyciom zawiadamiano, organa te przeto muszą wiedzieć, komu pobór dozwolono. W skutek petycji c. k. Towarzystwa gospodarzo-rolniczego w Krakowie widziało się Wysokie c. k. Ministerstwo skarbu spowodowanem dla ułatwienia gminom poboru surowicy reskryptem z dnia 22. Lutego b. r., l. 4447 nie tylko zniżyć dotychczasową cenę surowicy w Wieliczce z 1 zł. 22 ct. na 70 ct., ale także zmienić uciążliwe warunki do uzyskania pozwolenia do poboru surowicy o tyle, iż postanowiło, aby miasto powyższych potwierdzeń władzy politycznej i lekarza powiatowego, wystarczyło pojedyncze poświadczenie zwierzchności gminy lub obszaru dworskiego do uzyskania rzeczzonego pozwolenia. Ulgi te okazały się bardzo korzystnymi dla posiadaczy bydła, gdyż obecnie znacznie większa ilość osób i gmin z powyższego zezwolenia korzysta. Dalsze jednak formalności i środki ostrożności przy poborze surowicy zostały nienaruszone i muszą ze względu na istotę monopolu rządowego i nadal być zachowane. Ustanowienie składów surowicy na stacyach kolejowych i dowolne wydawanie, a względnie nabywanie surowicy zniweczyłoby zupełnie kontrolę, a co najmniej utrudniłoby takową znacznie, a nadużycia, obecnie tak często popełniane, stałyby się bardzo groźnymi. Dla stron zaś nie wynikałaby z tego wedle tutejszego zdania żadna korzyść, przeciwnie wywołałoby dla nich większe koszty, gdyż najem lokalu na magazyn, utrzymywanie organów do wydawania surowicy i zawiadywania magazynami, sprawienie i utrzymywanie beczek lub innych naczyń do transportu i w magazynach, dwukrotny transport i dwukrotne naładowanie i składowanie i t. d. wymagają wydatków, o któreby cenę surowicy podwyższyć wypadało, przez co podrożałaby surowica znacznie, przeciwnie zaś, strona bezpośredni transport z saliny w naczyniach własnych czy to koleją czy końmi o wiele taniej skutecznie może. Nadto mogłyby ubytki w transporcie lub magazynach przez pęknięcie naczyń, kradzież i t. p. skarbowi państwa szkodę przysparzać. Nareszcie staje też ta okoliczność na przeszkodzie, że surowica przechowywana przez dłuższy czas w naczyniach nie całkiem napełnionych, ulotniłaby się częściowo i powstałaby na spodzie krósta solna.

Lwów, dnia 27. Maja 1883.

Alegat 15. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1883.

O d p i s

okólnika Wydziału krajowego z dnia 28. Marca 1883 L. 14502 wydanego do wszystkich Wydziałów powiatowych.

Zawiązane w roku przeszłym Towarzystwo kółek rolniczych wzięło sobie za zadanie umoralnienie ludu tudzież podniesienie jego bytu materyalnego. Usiłowania dążące do spełnienia

powyższego zadania, mające bardzo doniosłe znaczenie dla przyszłości kraju pod względem ekonomicznym i społecznym, pożądaný skutek osiągnąć mogą tylko wtedy, jeżeli znajdą w kraju należyte poparcie. Z tego powodu wzywamy Wydział powiatowy, ażeby na działalność Towarzystwa kółek rolniczych szczególną zwrócił uwagę, udzielił Towarzystwu czynnej pomocy i opieki, oraz starał się jak najusilniej przyczynić się do usunięcia przeszkód, któreby stały na zawadzie twrczeniu się lub tamowały rozwój kółek rolniczych w powiecie tamtejszym.

Lwów, dnia 28. Marca 1883.

Alegat 16. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z. r. 1883.

List fundacyjny.

Dnia 24. Maja 1882. złożyła JW. Pani Feliksa Marya dw. im. z hrabiów Golejewskich Czarkowska w kasie Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem sumę stu tysięcy złotych wal. austr. w pięcio-procentowych listach hipotecznych c. k. uprzyw. galic. akcyj. Banku hipotecznego, z kuponami od 1. Maja 1882. bieżącymi, z których pierwszy płatnym był dnia 1. Listopada 1882. r., mianowicie: Ser. E. Nr. 0078, 0081, 0082, 0083, 0084, 0085, po 10.000 zł. Ser. D. Nr. 0035, 0036, 0037, 0038, 0045 i 0046 po 5.000 zł. Ser. C. Nr. 0256, 0862, 0863, 0864, 0865, 0866, 0867, 0892, 0898 i 0899 po 1.000 zł. z przeznaczeniem utworzenia z kapitału tego fundacyi mającej na celu podniesienie rękodzielnictwa i przemysłu w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

W skutek tego Wydział krajowy wydaje — zgodnie z życzeniem fundatorki, objawionem w piśmie jej pełnomocnika z dnia 24. Maja 1882. następujący list fundacyjny:

Art. I. Fundacya niniejsza istnieje będzie pod nazwą: „Fundacya inienia Feliksy Maryi z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców pochodzenia polskiego w kraju zawód rękodzielniczy lub przemysłowy podejmujących“.

Art. II. Majątek zakładowy fundacyi stanowią powyżej wyszczególnione listy hipoteczne c. k. uprzyw. galic. akcyjnego Banku hipotecznego złożone na imię fundacyi, z zawowaniem prawa poboru dochodów dla fundatorki na czas Jej życia.

Art. III. Fundacya wchodzi w życie dopiero po śmierci fundatorki, jeżeliby ona przedtem inaczej nie postanowiła, oraz po spłaceniu przepisanej należytości rządowej.

Art. IV. Połowa czystego dochodu z majątku zakładowego fundacyi przeznaczoną zostaje na stypendya dla uczniów uczęszczających do szkół rękodzielniczych lub przemysłowych, czy to w kraju czy za granicą kształcących się z dobrym powodzeniem na rękodzielników lub przemysłowców, i prowadzących się moralnie, oraz dla uczniów, którzy po ukończeniu szkół rękodzielniczych lub przemysłowych, w zamiarze praktycznego wykształcenia się, chcą zwiedzić i badać zagraniczne szkoły albo zakłady rękodzielnicze. Druga połowa dochodu z majątku zakładowego fundacyi ma być użyta na zasiłki dla zakładania warsztatów rękodzielniczych w kraju przez tych uczniów, którzy po ukończeniu nauki w pewnym zawodzie rękodzielnictwa nie mają dostatecznego funduszu do rozpoczęcia zawodu swojego.

Art. V. Stypendya dla uczniów wynosić będą po trzysta (300 zł. a. w.) rocznie; dla uczniów za granicą kształcących się mogą być stypendya te podniesione aż do kwoty sześciuset zł. a. w. (600 zł. a. w.) rocznie, w miarę zachodzącej potrzeby i uznania Wydziału krajowego. Zasiłki dla zakładania warsztatów w kraju udzielane będą w kwocie — według wykazanej potrzeby przez Wydział krajowy przyznanej. Kwota zasiłku takiego nie może jednak przechodzić

ilości tysiąca zł. a. w. Dla otrzymania zasiłku na założenie warsztatu rękodzielniczego w kraju, ma uczeń żądający zasiłku przedłożyć poświadczenie moralności, nauki i uzdolnienia swojego od właściciela lub naczelnika zakładu, w którym praktycznie kształcił się.

Jeżeliby z czasem, w skutek zmiany stosunków, stypendya po (300 zł.) trzysta zł. rocznie z uprawnieniem powyżej określonym podniesienia onych w danym razie aż do kwoty sześciuset zł. a. w. (600 zł.) rocznie, albo też zasiłki na zakładanie warsztatów w kraju, ograniczone do maksymalnej ilości tysiąca zł. a. w. (1.000 zł.)—okazały się nie wystarczającymi na cele listem fundacyjnym wskazane, wówczas wolno będzie Wydziałowi krajowemu nie tylko zaniechać tworzenia nowych stypendyów lub zasiłków, ale natomiast podnieść już istniejące do wysokości odpowiedniej potrzebie, a nawet zmniejszyć w tym celu liczbę już utworzonych stypendyów i zasiłków.

Art. VI. Nadwyżki dochodów stałych nie wynoszące trzysta zł. (300 zł.), a względnie kwoty na udzielenie zasiłku odpowiednie, intercalaria, jakoteż wszelkie nadzwyczajne dochody, jakie fundacya mieć może z wylosowania efektów itp., winny być ulokowane w efektach pupilarne bezpieczeństwo dających i do majątku zakładowego wcielone.

Wzrastające w ten sposób dochody fundacyi będą służyły, według okazującej się ze stosunków potrzeby i uznania Wydziału krajowego, na pomnożenie liczby stypendyów, lub zasiłków na założenie warsztatów w kraju przeznaczonych.

Art. VII. Stypendya nadawane będą uczniom uczęszczającym do szkół rękodzielniczych i przemysłowych na czas trwania nauki — pod warunkiem, że tak pod względem postępu jak i zachowania się odpowiedzą wszelkim wymaganiom.

Uczniom, którzy po ukończeniu szkół rękodzielniczych lub przemysłowych — w zamiarze praktycznego kształcenia się, chcą jeszcze pobierać naukę w zagranicznych zakładach rękodzielniczych, stypendya nadawane będą prawidłowo na rok jeden, mogą być jednak pozostawione na czas dłuższy, najdłużej na trzy lata, jeżeliby wydoskonalenie się w zawodzie przez stypendystę obranym wymagało dłuższego pobytu za granicą.

Zasiłki na zakładanie warsztatów wypłacane będą naraz — stypendya zaś w ratach, mianowicie: stypendya dla uczęszczających do szkół za granicą w ratach z dołu płatnych po upływie każdego kursu, — stypendya zaś na podróż za granicę w dwóch ratach półrocznych z góry, z których pierwszą pobierze w chwili wyjazdu za granicę, drugą po upływie sześciu miesięcy — pod warunkiem, że stypendysta przedłoży poświadczenie właściciela lub naczelnika zakładu, w którym się kształci, jakoteż sprawozdanie z podróży i studyów swoich w tym czasie odbytych. Tak stypendyści jak i obdarzeni zasiłkiem w założeniu warsztatu zobowiązują się pismną deklaracją, że wykonywać będą rękodzieła lub przemysł w kraju najmniej przez lat 10, a w razie niedotrzymania tego warunku, zwrócą fundacyi pobrane stypendyum lub zasiłek wraz z 6% odsetkami.

Art. VIII. Nadawanie stypendyów, jak zasiłków, odbywać się będzie w drodze konkursu, które rozpisuje Wydział krajowy. Przy rozpisaniu konkursu oznaczy Wydział krajowy rodzaj rękodzielnictwa lub przemysłu, dla którego nadane będą stypendya lub zasiłki na założenie warsztatów.

Podania o stypendyum lub zasiłek wnoszone być mają do Wydziału krajowego, który przedłoży je wraz ze swoją opinią każdorazowemu posiadaczowi utworzyć się mającej Ordynacji familijnej imienia Czarkowskich. Ordynat będzie nadawał stypendya i zasiłki tym ze zgłaszających się kandydatów, których na podstawie opinii Wydziału krajowego za najzdolniejszych i pomocy najgodniejszych uzna; prawo rozdawnictwa zastrzegła bowiem fundatorka na zawsze każdorazowemu posiadaczowi Ordynacji Czarkowskich.

Dopóki Ordynacya ta nie przyjdzie do skutku w sposób odpowiadający wymaganiom prawnym, lub gdyby Ordynacya z jakiegokolwiek powodu w ogóle nie przysłała do skutku, albo z czasem istnieć przestała, prawo rozdawnictwa przechodzi na Wydział krajowy, a w razie gdyby

Wydział krajowy istnieć przestał, na władzę wstępującą w jego atrybucye. — Skoro Ordynacya imienia Czarkowskich wejdzie w życie, Wydział krajowy zasięgać będzie zdania posiadacza Ordynacyi we wszystkich kwestyach dotyczących się wysokości stypendyów i zasiłków, oraz sposobu wykonywania prawa rozdawnictwa.

Art. IX. Zarząd fundacyi należy do Wydziału krajowego.

Art. X. C. k. Namiestnictwu jako najwyższej władzy fundacyjnej służy nadzór nad tą fundacyą.

Alegat 17. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r 1883.

O d p i s

odezwy Wydziału krajowego z dnia 11. Stycznia 1883, L. 1901 do Prezydium
c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Komisya lustracyjna Wys. Sejmu w swem ostatniem sprawozdaniu poruszyła między innemi sprawę ustanowienia osobnych katedr prawa polskiego na uniwersytetach we Lwowie i Krakowie i przedłożyła Wys. Sejmowi rezolucyę, która uchwałą z dnia 17. Października 1882 przyjętą została do wiadomości. Rezolucya ta opiewa:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, aby

1) na uniwersytetach we Lwowie i w Krakowie systemizował osobne katedry prywatnego prawa polskiego i jego historii;

2) ażeby przedmioty powyższe uznane były za obowiązkowe przy egzaminach ścisłych z historii prawa na uniwersytetach lwowskim i krakowskim.“

Rezolucyą powyższą ponowił tylko Wys. Sejm życzenie, wyrażone w uchwale dnia 24. Lipca 1880 powziętej — z powodu, że nie zostało ono dotychczas w zupełności spełnione.

Stan sprawy, który zresztą Świątnemu Prezydium c. k. Namiestnictwa z własnych jego aktów wiadomym będzie, jest bowiem następujący:

Reskryptem z dnia 30. Sierpnia 1881, L. 15640, oświadczył p. Minister wyznań i oświaty, że „gotów jest poczynić zarządzenia, by polskie prawo prywatne i historia tegoż na uniwersytecie Lwowskim w podobny sposób były traktowane, jak to już ma miejsce na uniwersytecie Krakowskim, — sądząc jednakże, że wykłady prawa polskiego nie mogłyby zająć osobnego profesora przez dwa półrocza, zażądał pan Minister wyjaśnienia, czy między profesorami obecnie na uniwersytecie Lwowskim funkcjonującymi nie znajduje się taki, któryby mógł i zechciał objąć zastępstwo powyższego przedmiotu za odpowiedniem wynagrodzeniem.“

Natomiast nie przychylił się p. Minister do żądania Wys. Sejmu, by prawo prywatne polskie i historię tegoż przedmiotu zaliczono do obowiązkowych przedmiotów egzaminów ścisłych z historii prawa, a to dla tego, że przedmioty te nie stanowią historycznej podstawy obowiązującego u nas dzisiaj prawa prywatnego.

Gdy następnie dekanat wydziału prawniczego tutejszego uniwersytetu przemawiając za utworzeniem osobnej katedry dla prawa polskiego i jego historii oświadczył, że nie może na razie przedstawić odpowiedniej osobistości na wspomnianą katedrę i zastrzegł sobie późniejsze

przedstawienie odpowiedniego kandydata, postanowił p. Minister według reskryptu z 15. Lutego 1882, l. 61 nie przychylić się do wniosku ustanowienia tej katedry a to na tak długo, „dopóki nie zostanie przedstawiona zupełnie ukwalifikowana ku temu osobistość.“ Tymczasem zaś poruczył wykłady prawa polskiego i jego historii profesorowi Dr. Fangorowi.

Decyzja ta, jakkolwiek pozornie uzasadniona oświadczeniem Wydziału prawniczego tutejszego uniwersytetu, nie może wszelako pod żadnym warunkiem być uważaną jako konieczne następstwo faktycznego stanu rzeczy.

Katedry bywają ustanawiane dla tego, że są potrzebne, bez względu na to, czyli kandydaci do ich zajęcia istnieją lub nie, a kwestya, czyli kandydaci tacy się znajdują, może mieć znaczenie dopiero po ustanowieniu katedry. Katedra prawa polskiego i jego historii mogła i powinna była przeto być ustanowioną, skoro potrzeba jej wszechstronnie uznaną została — poczem niezawodnie pokazałoby się, iż obawa o brak kandydata uzdolnionego do jej objęcia była płonna. Tyle co do uniwersytetu Lwowskiego.

Co do uniwersytetu Krakowskiego nie podobna nie przyznać słuszności uwadze komisji, że sposób traktowania nauki prawa polskiego i jego historii, który p. Minister zastosować chciał także do uniwersytetu Lwowskiego, nie jest odpowiednim. W Krakowie nie ma osobnej katedry prawa polskiego, a wykład tego przedmiotu połączony jest z wykładem prawa niemieckiego.

Urządzenie takie nie może być uważane za prawidłowe i zadawalniające, raz, że nauce prawa polskiego odejmuje należące się jej słusznie znaczenie, a powtóre, że nie zawsze może znaleźć się profesor chcący i mogący się poświęcić z równem zamiłowaniem dwóm przedmiotom i uzdolniony do wykładania obudwu w sposób odpowiedni.

Wreszcie co do motywu przytoczonego przez p. Ministra wyznań na poparcie odmownego załatwienia żądania, by prawo polskie i jego historia stanowiły przedmiot obowiązkowy przy egzaminach ścisłych z historii prawa, nadmienić wypada, że lubo przedmioty te nie stanowią podstawy obowiązującego w monarchii Austryackiej prawa prywatnego, to jednak praktyczną ważność ich dla prawników w naszym kraju żadną miarą zaprzeczyć się nie da.

Każdemu praktycznemu juryście aż nadto dobrze wiadomo, że zdarzają się w naszym kraju bardzo często sprawy, których bez dokładnej znajomości prawa polskiego zrozumieć, wyjaśnić ani osądzić niepodobna. Jeżeli przeto już nie z naukowych i narodowych względów, to po prostu ze względów utylitarnych dokładna znajomość prawa polskiego jest dla naszych prawników niezbędną i przynajmniej przy rygorozach wymaganą być powinna.

Z tych powodów Wydział krajowy uprasza, by Światne Prezydium c. k. Namiestnictwa przytoczoną na wstępie rezolucję Wys. Sejmu p. Ministrowi wyznań i oświaty z poparciem ze swej strony przedłożyć i nas o skutku w swoim czasie zawiadomić raczyło.

Lwów, dnia 11. Stycznia 1883.

Alegat 18. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1883.

Wykaz należytości, uiszczeń i zaległości zaliczek

daných c. k. Radom szkolnym okręgowym po koniec Czerwca 1883. r. z uwidocznieniem korespondencyi przez Wydział krajowy przeprowadzonych z c. k. Radami szkolnymi krajowymi i okręgowymi, tudzież z c. k. Starostwami.

Nazwa Rady szkolnej okręgowej	Udzielone zaliczki		Zwrócono w ciągu 1882 r.		Zalega z końcem Czerwca 1882 r.		z Radami szkolnymi okręgowymi	z krajow. Radą szkolną	z c. k. Starostwami, urzędami powiatkowymi i Wydziałami powiatowymi	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.				
										zł.
Korespondencye i urgensa Wydziału krajowego										
1 Bochnia	19.900	—	6.000	—	13.900	—	zbiorowo	specyjalnie	LW. 5.728/82, 25.837/82, 20.783/82 34.120/82, 36.432/82, 37.607/82 43.268/82, 43.271/82, 48.695/82 59.046/82, 61.636/82, 59.540/82 56.547/82, 769/83, 26.116/83 2.023/83, 2.945/83, 5.398/83 6.985/83, 10.376/83, 6.615/83 22.528/83, 6.342/83.	61.092/82
2 Gródek	11.071	44 1/2	3.243	90	7.827	54 1/2	zbiorowo	specyjalnie	LW. 36.432/82, 43.268/82, 48.695/82, 56.447/82, 58.914/82, 64.642/82, 59.540/82, 56.547/82, 10.376/83, 6.615/83, 22.528/83, 43.268/82, 2.945/83, 6.342/83.	59.025/82
3 Kałusz	5.000	—	—	—	5.000	—	zbiorowo	specyjalnie	LW. 33.413/82, 36.432/82, 37.118/82, 48.695/82, 56.547/82, 6.615/83, 2.945/83, 43.268/82, 59.540/82, 6.342/83, 10.376/83, 22.528/83.	59.025/82
Czerwiec 1882 i przosono o zarządzenie rychłego osiągnięcia zaległości										
Lipca 1882 i liczbami jak poniżej poszczególniono.										
Czerwiec 1883										
Lipca 1883										
Sierpnia 1883										
Września 1883										
Października 1883										
Listopada 1883										
Grudnia 1883										
Stycznia 1883										
Lipca 1883										

4	Pilzno	7.183	17	1.183	17	6.000	—
5	Ropczyce	2.000	—	2.000	—	—	—
6	Tarnopol	21.210	—	7.518	91	13.691	09
I	Suma zaległych z r. 1881.	66.364	61 1/2	19.945	98	46.418	63 1/4
B. Udzielone w r. 1882.							
7	Tarnopol do LW. 34154/82	2.000	—	—	—	2.000	—
8	Kraków 16771/82	600	—	600	—	—	—
9	Kolbuszowa 2935/82	2043	—	20	43	—	—
10	Stryj 11222/82	14887	—	148	87	—	—
11	Gorlice " "	1346	—	13	46	—	—
	II. Suma	2.782	76	782	76	2.000	—
	I. Suma	66.364	61 1/2	19.945	98	46.418	63 1/2
	Razem	69.147	37 1/2	20.728	74	48.418	63 1/2

LW.	36.432/82,	48.695/82,
"	56.547/82,	4.734/83,
"	2.945/83,	10.049/83,
"	43.268/82,	59.450/82,
"	6.615/83.	10.376/83,
LW.	36.432/82,	43.268/82,
"	48.695/82,	56.547/82.
LW.	25.274/82,	36.432/82,
"	37.616/82,	43.111/82,
"	48.696/82,	56.551/82,
"	59.026/82,	1.228/83,
"	63.581/82,	6.616/83,
"	6.342/83,	9.515/83,
"	6.617/83,	22.335/83,
"	56.547/82,	59.540/82,
"	10.376/83,	22.528/83.
		7.975/83

Łącznie z Radą szkolną krajową urgowano i Radę szkolną okręgową pod
 Odezwą Wydziału krajowego z dnia 20. Lipca 1882 l. 36.432 przedstawiono stan zaliczek z końcem

Z powyższą 6. łącznie urgowano
 LW. 21.013/82.

Alegat 19. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1883.

W Y K A Z

zaliczek udzielonych gminom na budynki szkolne od roku 1876 po koniec 1882.

Liczba porząd- kowa	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1884 do spłaty przypadające		Zaległość po koniec r. 1882	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	Bachorzec	500	—	50	—	—	—
2	Balice	300	—	—	—	—	—
3	Balińce	600	—	100	—	—	—
4	Bar	200	—	20	—	—	—
5	Bernadówka	500	—	—	—	—	—
6	Biała (powiat Czortków)	600	—	100	—	—	—
7	) Biskupice (	1000	—	—	—	—	—
8		500	—	100	—	—	—
9	Blich	500	—	62	50	—	—
10	Bohutyn	300	—	50	—	—	—
11	Bolestraszyce ,	1000	—	—	—	—	—
12	Boniszyn ,	500	—	—	—	—	—
13	Borszczów	1500	—	150	—	—	—
14	Borek	100	—	—	—	—	—
15	Bortków	400	—	100	—	50	—
16	Borszczów ,	—	—	—	—	—	—
17	) Bóbrka (	1000	—	100	—	—	—
18		1000	—	100	—	—	—
19	Brzyszczyki	270	—	27	—	—	—
20	Buczacz . ,	1500	—	150	—	75	—
21	Busk	1000	—	100	—	—	—
22	Capowce	300	—	—	—	—	—
23	Cetula	600	—	—	—	—	—
24	Chyrow	600	—	60	—	—	—
25	Cyków	400	—	40	—	—	—
26	Czarnokońce małe	250	—	—	—	—	—
27	Czarny potok	400	—	—	—	—	—
28	Czekaj	150	—	50	—	—	—
29	Czerniechowce	2000	—	—	—	—	—
30	Czerniejów	500	—	50	—	—	—
31	Czudec	500	—	50	—	—	—
32	Czudeckie przedmieście	500	—	50	—	—	—
33	Czystopad	200	—	32	—	—	—
34	Czyszki (powiat Brody)	200	—	—	—	—	—
35	Czyszki (powiat Lwów)	200	—	20	—	40	—
36	Derachów	600	—	100	—	—	—
37	Dąbrowa	6000	—	415	39 ¹ / ₂	—	—
38	Derzów	1000	—	—	—	—	—
39	Dobromil miasto	3000	—	300	—	—	—
40	Dobrotwór	300	—	50	—	—	—
41	Dubiecko	1500	—	150	—	600	—
42	(Dukla (	800	—	80	—	—	—
43		2000	—	200	—	—	—
	do przeniesienia	35.270	—	2.856	89 ¹ / ₂	765	—

Liczba porząd- kowa	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1884 do spłaty przypadające		Zaległość po koniec r. 1882	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	35.270	—	2.856	89 ¹ / ₂	765	—
44	Duleza wielka	800	—	80	—	—	—
45	Duńkowice	1000	—	100	—	—	—
46	Dylagówka	300	—	—	—	—	—
47	Dzurków	500	—	50	—	50	—
48	Firlejówka	100	—	—	—	—	—
49	Folwarki żydaczowskie	820	—	82	—	82	—
50	Gaje starobrodzkie	600	—	60	—	—	—
51	Ganczary	500	—	50	—	—	—
52	Glinik	500	—	50	—	—	—
53	Gołogóry wieś	500	—	50	—	—	—
54	„ miasteczko	800	—	80	—	—	—
55	Gorajowiec	130	—	13	—	—	—
56	Grzymałów	1000	—	200	—	100	—
57	Hadyńkowce	500	—	50	—	—	—
58	Hodowica	400	—	—	—	—	—
59	Hruszów i Kłonice	530	—	66	25	16	25
60	Hućisko Oleskie	100	—	—	—	—	—
61	Hyżne	400	—	40	—	40	—
62	Jaryczów stary	500	—	50	—	100	—
63	Jasień	1000	—	100	—	—	—
64	Jazłowiec	300	—	—	—	—	—
65	Jezierzanka	300	—	30	—	15	—
66	Ławcze	500	—	50	—	—	—
67	Jordanów	1000	—	100	—	—	—
68	Ispas	300	—	50	—	200	—
69	Izdebnik	1000	—	100	—	—	—
70	Kałuż	2000	—	200	—	—	—
71	Kędzierzawce	200	—	—	—	—	—
72	Klimiec	300	—	100	—	—	—
73	Koburzyn	250	—	—	—	—	—
74	Kobylnica ruska	550	—	—	—	—	—
75	Kobyłowlaki	1000	—	100	—	—	—
76	Kołomyja	1000	—	100	—	—	—
77	) Komarno (powiat Rudki) (	1000	—	—	—	—	—
78		500	—	—	—	—	—
79	Kopki	300	—	—	—	—	—
80	Korecyn (powiat Stryj)	600	—	—	—	—	—
81	„ (powiat Krosno)	500	—	50	—	—	—
82	Koropiec (powiat Czortków)	400	—	—	—	—	—
83	„ (powiat Złoczów)	300	—	50	—	—	—
84	Kornalowice	600	—	—	—	120	—
85	Kosmacz	350	—	—	—	—	—
86	Kozy	500	—	—	—	—	—
87	Krakowiec	400	—	40	—	—	—
88	) Krościenko (	200	—	—	—	—	—
89		1000	—	100	—	—	—
90	Krotoszyn	500	—	50	—	—	—
	do przeniesienia .	62.100	—	5.098	14 ¹ / ₂	1.488	25

Liczba porząd- kowa	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1884 do spłaty przypadające		Zaległość po koniec r. 1882	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	62.100	—	5.098	14 ¹ / ₂	1.488	25
91	Krowniki	400	—	—	—	—	—
92	Królin	102	—	10	20	—	—
93	Krynica	1000	—	—	—	451	88
94	Kryłów	500	—	50	—	—	—
95	Krzęcin	500	—	50	—	—	—
96	Krzyszkowice	1000	—	100	—	—	—
97	Krzyweze	800	—	80	—	—	—
98	Kulików	2000	—	—	—	—	—
99	Kuty	3000	—	300	—	—	—
100	Lachowice	600	—	60	—	60	—
101	Lacka wola	600	—	—	—	—	—
102	Lackie wielkie i małe	600	—	—	—	—	—
103	Lanckorona	600	—	60	—	—	—
104	Leszczyn	200	—	20	—	—	—
105	Leszniów	400	—	—	—	—	—
106	Leżajsk	5000	—	—	—	—	—
107	Lisko	800	—	100	—	—	—
108	) Lisowice (	900	—	—	—	—	—
109		) (	300	—	—	—	—
110	Lipnica dolna	400	—	40	—	80	—
111	„ murowana	600	—	150	—	—	—
112	Lipinki	300	—	100	—	—	—
113	Łopatyn	1000	—	200	—	—	—
114	Lubaczów	2000	—	—	—	—	—
115	Lubacza	600	—	—	—	—	—
116	Lubiana	400	—	100	—	100	—
117	Lubla	200	—	—	—	—	—
118	) Łańcut miasto (	2000	—	—	—	—	—
119		) (	4000	—	400	—	200
120	Łęki	500	—	50	—	50	—
121	) Łoszniów (	500	—	62	50	—	—
122		) (	500	—	50	—	—
123	Łukowa	250	—	—	—	—	—
124	Łuczyce	150	—	50	—	—	—
125	Markowa	600	—	—	—	—	—
126	Markowce	400	—	—	—	—	—
127	Mateniów	300	—	—	—	—	—
128	Męcina	129	—	—	—	—	—
129	Męcinka	150	—	50	—	—	—
130	Milatyn	200	—	20	—	—	—
131	Mitulim	300	—	50	—	—	—
132	Młyniska	600	—	—	—	—	—
133	Myścowa	250	—	—	—	—	—
134	) Nadwórna (	400	—	40	—	40	—
135		) (	3200	—	320	—	—
136	Nahorcie	400	—	—	—	—	—
137	Nauże	400	—	—	—	—	—
	do przeniesienia .	102.131	—	7.610	84 ¹ / ₂	2.470	13

Liczba porząd- kowa	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1884 do spłaty przypadające		Zaległość po koniec r. 1882	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	103.131	—	7.610	84 $\frac{1}{2}$	2.470	13
138	Narajów	200	—	—	—	—	—
139	Nawsie	400	—	50	—	—	—
140	Niemików	800	—	80	—	—	—
141	) Niepołomice (	161	—	—	—	—	—
142		1000	—	100	—	100	—
143	Nisko gmina	1500	—	150	—	—	—
144	Nowy Sącz	400	—	—	—	—	—
145	Nowy Targ	1000	—	—	—	—	—
146	Nowosielce	600	—	—	—	—	—
147	Ochładów	100	—	—	—	—	—
148	Ochrymowce	800	—	—	—	—	—
149	Odrzykoń	600	—	100	—	—	—
150	Olszanik	400	—	—	—	—	—
151	Olszyce	2000	—	200	—	—	—
152	Osiek (powiat Biła)	500	—	—	—	—	—
153	„ (powiat Wadowice)	400	—	40	—	—	—
154	„ (powiat Jasło)	250	—	50	—	—	—
155	Ostrowczyk polny	300	—	—	—	—	—
156	Oświęcim	500	—	100	—	—	—
157	Ożydów	500	—	100	—	—	—
158	Padew narodowa	500	—	50	—	—	—
159	Petlikowce	500	—	50	—	—	—
160	Pisarzowice	500	—	—	—	—	—
161	Piskorowice	500	—	50	—	—	—
162	Pistyn wieś	600	—	60	—	60	—
163	„ miasteczko	400	—	40	—	20	—
164	Pobereże	600	—	60	—	60	—
165	Podborce	500	—	100	—	100	—
166	Pohorce	200	—	20	—	20	—
167	Podhorodce	500	—	—	—	225	73
168	Podłęże	129	—	—	—	—	—
169	Podwysokie	1000	—	200	—	—	—
170	Poreba radna	200	—	—	—	—	—
171	Porszna	300	—	50	—	50	—
172	Potok złoty	500	—	50	—	—	—
173	Przemysł	6000	—	600	—	—	—
174	Przewłoczna	300	—	50	—	—	—
175	Przewrotne	800	—	80	—	80	—
176	Przybówka	400	—	40	—	—	—
177	Radłowice	400	—	—	—	—	—
178	Radymno	3000	—	250	—	—	—
179	Radziechów	5650	—	376	65	—	—
180	Rakowczyk	500	—	50	—	—	—
181	Rasztowce	500	—	50	—	25	—
182	Rawa gmina	500	—	—	—	—	—
183	Raźniów	200	—	33	33	—	—
184	Reniów	200	—	—	—	—	—
	do przeniesienia .	139.921	—	10.840	82 $\frac{1}{2}$	3.210	86

Liczba porząd- kowa	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1884 do spłaty przypadające		Zaległość po koniec r. 1882	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	139.921	—	10.840	82 ¹ / ₂	3.210	86
185	Rodatyce	500	—	50	—	—	—
186	Rohatyn	5000	—	500	—	—	—
187	Rozhureze	600	—	60	—	—	—
188	Równie	400	—	40	—	—	—
189	) Rudki (	1600	—	—	—	—	—
190		500	—	—	—	—	—
191	Ryków	300	—	50	—	—	—
192	Rzepniów	100	—	—	—	—	—
193	Rzeszów	3000	—	300	—	—	—
194	Sanok gmina	1200	—	120	—	—	—
195	Sarny	1000	—	100	—	—	—
196	Schönangier	500	—	50	—	—	—
197	Siary	500	—	—	—	—	—
198	Sielec	400	—	—	—	—	—
199	Siemiakowce	600	—	100	—	100	—
200	Siennów	1000	—	100	—	—	—
201	Sieniawa	1582	96	—	—	1582	96
202	Siepraw i Łyczanka	800	—	—	—	—	—
203	) Skała (	500	—	50	—	50	—
204		2000	—	200	—	—	—
205	) Sokołów (	300	—	—	—	—	—
206		2000	—	200	—	—	—
207	Smarzów	400	—	100	—	—	—
208	Sokolniki	1000	—	100	—	200	—
209	Sromowce	300	—	50	—	—	—
210	Stary Wiszniez	130	—	—	—	—	—
211	Starzawa	500	—	—	—	120	—
212	Stawna	200	—	20	—	—	—
213	Stare miasto	500	—	50	—	—	—
214	Stulsko	1000	—	—	—	—	—
215	Stupnica i Kotowanja	400	—	—	—	—	—
216	Stęchnikowce	250	—	—	—	—	—
217	Stojanów	400	—	50	—	—	—
218	Stubno	600	—	—	—	100	—
219	Stulsko	800	—	—	—	—	—
220	Strachocina	400	—	—	—	50	—
221	Stroniatyn	1000	—	100	—	100	—
222	Stronibaby	200	—	—	—	—	—
223	Srodopolce	600	—	60	—	—	—
224	Sroki	200	—	20	—	20	—
225	Stryjówka	1500	—	250	—	—	—
226	Suchodoły	500	—	100	—	—	—
227	Suchowola	400	—	100	—	—	—
228	Sutkowice	800	—	80	—	—	—
229	Swileza	600	—	100	—	—	—
230	Szebnie	100	—	—	—	—	—
231	Szmańkowce	400	—	—	—	—	—
	do przeniesienia .	177.483	96	13.940	82 ¹ / ₂	5.533	82

Liczba porząd- kowa	N a z w a g m i n	Zaliczka pierwotnie dana		Raty w r. 1884 do spłaty przypadające		Zaległość po koniec r. 1882	
		zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
	Z przeniesienia .	204.927	26	16.318	95 ¹ / ₂	6.782	40
279	Zawidcze	200	—	33	33	—	—
280	Zazdrość	500	—	50	—	—	—
281	Zdziarzec	600	—	60	—	—	—
282	Żólkiew	1500	—	250	—	—	—
283	Żołynia miasto i wieś	400	—	40	—	—	—
284	Żubrza	1500	—	150	—	150	—
285	) Żulice (	400	—	66	66	—	—
286		400	—	—	—	—	—
287	) Żurawno (	2000	—	200	—	400	—
288		3000	—	300	—	—	—
289	Żulec	400	—	—	—	—	—
290	Żydaczów	2000	—	—	—	—	—
	Suma .	217.827	26	17.468	94 ¹ / ₂	7.332	40
	Z zaległości wykazanej po koniec Grudnia 1882 r. jak wyżej 7332 zł. 40 ct. rozdziela się:						
	zaległość z lat dawniejszych po 1. Stycznia 1882 r.	—	—	4233	43	—	—
	zaległości z r. 1882 niespłacone . z tego roku raty	—	—	3098	97	—	—
	jak wyżej .	—	—	7332	40	—	—

Alegat 20. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1883.

W Y K A Z

należytości, uiszczeń i odpisów taks, wymierzonych na fundusz szkolny krajowy
w czasie od 1. Stycznia 1882. po koniec Czerwca 1883.

L. p.		N a l e ż y t o ś ć				Odpisano		Uiszczono	
		zaległa		bieżąca		zł.	ct.	zł.	ct.
		zł.	ct.	zł.	ct.				
1	Kasa krajowa	71	35	214	75	4	15	127	55
2	Biała	—	—	162	75	—	—	109	20
3	Bóbrka	—	—	133	70	—	—	108	35
4	Bohorodeczany	—	—	38	85	—	—	23	10
5	Borszczów	13	65	325	50	8	40	134	40
6	Brody	8	40	219	45	5	25	139	65
7	Brzesko	58	80	121	80	38	85	73	50
8	Brzeżany	12	60	192	20	—	—	51	45
9	Brzozów	—	—	15	75	—	—	14	70
10	Buczacz	—	—	136	50	—	—	30	45
11	Bochnia	4	20	216	25	4	20	141	70
12	Chrzanów	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Cieszanów	—	—	128	10	—	—	121	80
14	Czortków	74	55	271	95	—	—	187	95
15	Dąbrowa	—	—	134	60	—	—	6	30
16	Dobromil	65	10	61	92	38	80	28	32
17	Dolina	—	—	67	25	—	—	6	30
18	Drohobycz	15	75	211	15	14	70	72	45
19	Gorlice	—	—	232	10	—	—	172	20
20	Gródek	180	60	235	25	13	65	66	15
21	Grybów	3	15	39	90	—	—	37	80
22	Horodenka	159	65	292	85	68	25	235	20
23	Husiatyn	2	10	103	95	—	—	103	95
24	Jarosław	122	85	411	60	38	85	371	70
25	Jasło	211	05	207	90	129	20	152	25
26	Jaworów	8	4	33	60	25	20	35	70
27	Kałusz	—	—	98	18	—	—	44	63
28	Kamionka strumiłowa	—	—	280	35	—	—	108	15
29	Kolbuszowa	—	—	49	87 ^{1/2}	—	—	49	87 ^{1/2}
30	Kołomyja	—	—	118	65	—	—	67	20
31	Kossów	—	—	242	50	—	—	154	35
32	Kraków	—	—	38	85	—	—	11	55
33	Krosno	—	—	73	50	—	—	37	80
34	Limanowa	—	—	33	60	—	—	33	60
35	Lisko	87	15	93	45	4	20	112	35
36	Lwów	281	40	409	50	23	10	305	55
37	Łańcut	—	—	120	75	—	—	33	60
38	Mielec	—	—	121	80	—	—	100	80
	Do przeniesienia	1.456	35	5.890	62 ^{1/2}	416	80	3.611	57 ^{1/2}

L. p.		N a l e ż y t o ś ć				Odpisano		Uiszczono	
		zaległa		bieżąca		zł.	ct.	zł.	ct.
		zł.	ct.	zł.	ct.				
	Z przeniesienia	1.456	35	5.890	62 ¹ / ₂	416	80	3.611	57 ¹ / ₂
39	Mościska	—	—	572	25	—	—	401	10
40	Myślenice	68	25	203	70	10	50	156	45
41	Nadworna	—	—	48	30	1	05	46	20
42	Nisko	—	—	10	50	—	—	10	50
43	Nowy Targ	—	—	173	50	2	10	176	40
44	Pilzno	54	60	102	90	46	20	87	15
45	Podhajce	27	30	72	45	26	25	72	45
46	Przemyśl	178	50	261	45	246	75	144	90
47	Przemyślany	—	—	44	10	—	—	44	10
48	Rawa	28	35	172	20	—	—	79	80
49	Rohatyn	25	20	101	28	11	55	84	53
50	Ropczyce	45	15	117	60	11	15	111	30
51	Rudki	—	—	90	30	1	05	81	90
52	Rzeszów	47	11	169	05	61	85	105	—
53	Sambor	61	95	180	60	15	75	159	60
54	Sanok	12	60	130	20	3	15	85	05
55	Nowy Sącz	4	20	178	20	2	10	121	45
56	Śkałat	113	40	48	30	23	70	56	70
57	Śniatyn	53	55	109	20	—	—	49	35
58	Sokal	198	45	129	70	153	30	118	65
59	Stanisławów	40	95	86	10	9	35	52	50
60	Staremiasto	3	15	45	15	—	—	31	50
61	Stryj	—	—	140	70	2	10	119	70
62	Tarnobrzeg	—	—	28	35	—	—	28	35
63	Tarnopol	—	—	162	75	—	—	162	75
64	Tarnów	3	15	21	65	2	10	174	30
65	Tłumacz	11	55	27	30	—	—	27	30
66	Trembowła	163	80	336	65	65	10	261	45
67	Turka	97	60	79	80	38	80	53	55
68	Wadowice	45	15	267	75	47	25	236	25
69	Wieliczka	86	10	155	20	44	10	112	15
70	Zaleszczyki	74	55	28	35	4	20	27	30
71	Zbaraż	51	—	100	15	5	25	81	25
72	Złoczów	181	65	270	90	68	25	79	80
73	Żółkiew	—	—	39	90	—	—	37	80
74	Żydaczów	3	15	73	65	3	15	37	80
75	Żywiec	—	—	215	20	—	—	142	75
	Suma	3.136	76	10.888	95 ¹ / ₂	1.322	90	7.470	65 ¹ / ₂
	Od tego suma odpisów	—	—	14.025	71 ¹ / ₂	—	—	—	—
		—	—	1.322	90	—	—	—	—
	Pozostaje	—	—	12.702	81 ¹ / ₂	—	—	—	—
	Zaległość	—	—	—	—	—	—	5.232	16
	Razem	—	—	12.702	81 ¹ / ₂	—	—	12.702	81 ¹ / ₂

O d p i s

pisma Jana Matejki. dyrektora Szkoły sztuk pięknych w Krakowie z 14. Listopada 1882.
do Wydziału krajowego we Lwowie (L. W. 56.675|82.)

Wysoki Wydziale krajowy!

Odpowiadając na bardzo uprzejmą odezwę Wysokiego Wydziału z dnia 28. Października 1882. r. L. 51.569 czuję się w obowiązku zaraz na wstępie najszczerze złożyć podziękowanie tak Wysokiemu Wydziałowi za wniosek, jak również Wysokiemu Sejmowi za uchwałę względem utworzenia stypendyum dla uczniów Szkoły sztuk pięknych, które mojem imieniem nazywać się będzie.

Jako przewodniczący zakładu, obrawszy sobie za najgłówniejsze zadanie, by młodzież nasza wykształciła się na ukończonych artystów, a potem kolejną czasą prowadziła dalej artystyczną sztukę krajową z korzyścią dla naszej ojczyzny; cieszę się bardzo, że dziś nowe powstają środki dla tej młodzieży naszej, która do powyższych celów dojsćby pragnęła.

Jeżeli więc dar z pracy mojej dla kraju zyskuje uznanie, jak o tem Wysoki Wydział krajowy uprzejmie wspomina, to mi jest miło, że korzyść z tego spada obecnie na ubogą młodzież, która rozwinąć może zdolności swoje, a potem, jak mam nadzieję, wystąpi na widownię społeczeństwa naszego z godnością i chlubą.

Przy wprowadzeniu jednak tegoż stypendyum w życie, nastęrczają mi się niektóre ważne uwagi, które tem chętniej podaję, iż Wysoki Wydział krajowy sam o nie w odezwie swej zapytuje.

Po dłuższych doświadczeniach sprawdzonych na naszej młodzieży przyszedłem do przekonania, że wyjazd uczniów Szkoły sztuk pięknych za granicę, byłby rzeczywiście korzystnym, gdyby wyjeżdżający nasi uczniowie mogli się dostać albo do Szkoły sztuk pięknych w Paryżu lub w Rzymie, gdzie kierunek artystycznej nauki odbywa się bardzo poważnie.

Gdy jednak przystęp do tych zakładów dla cudzoziemców jest zwykle trudny, a często nawet i niemożliwy, z tych więc powodów wyjeżdżający za granicę uczniowie, albo błąkają się po różnych tam galeryach, i bałamucą się tylko widokiem tylu tysięcy obrazów, porozwieszanych na ścianach, — różnych epok, — różnych szkół malarskich, — różnych zalet i różnych wad nawet, — nie mogąc i nie umiając wytworzyć sobie prawdziwego sądu o nich; albo niedoświadczonem patrząc się okiem przyswajają sobie pewien kierunek malowania, przeistoczony jeszcze w ich własnem pojęciu i zastosowany tak, że on się staje ujemną stroną w ich przyszłości.

To przeglądanie dzieł sztuki nagromadzonych po zagranicznych galeryach, można porównać do obzierania literackich utworów i książek w bibliotekach złożonych, które to obzieranie chociażby było najstaranniejsze, żadnego dla nauki nie przyniesie pożytku.

Przy wysyłaniu zresztą uczniów naszych za granicę, należy przedewszystkiem mieć bacność na naturę ich ducha, na ich przymioty uzdolnień, — talentu, — na cały ich ustrój psychiczny, a mianowicie na wrażeniowość ich artystyczną, na pewien zmysł kompozycyjny itd. Nieraz albowiem najzdolniejszy z naszych uczniów, rokujący wielkie nadzieje, wyjechawszy za granicę, powraca mniejszym niż był w kraju: należy to do tych niespodziewanych zagadek w życiu, które w losach ludzi zdarzają się często. Wybór więc uczniów przy wysyłaniu za granicę musi największej ulegać rozwadze, — powinien na dojrzałych opierać się rozumowaniach.

Już znakomity uczony wiedeński Rudolf Eitelberger, zastanawiając się nad tem, dla czego artyści w ogóle w Austrii, wysyłani od tylu lat za granicę, tak mało przynoszą dla sztuki korzyści, przyszedł do przekonania, które w następujących dadzą się streścić uwagach:

1. Młodzież artystyczna wyjeżdżająca za granicę nie ma i mieć nie może ścisłego pedagogicznego nadzoru; nie ma tego przychylnego doradcy, opiekuna, któryby ciągle czuwał, ciągle pilnował, aby ta młodzież nie błąkała się samopas według upodobania, ale szła w pewnym wyższym, wytkniętym i określonym z góry kierunku; — nie ma takiej nad sobą władzy, któraby ciągle śledziła, czy uczeń nie odstępuje przypadkiem od tego właśnie wyższego programu, który w artystycznych pracach jego powinien się koniecznie i zawsze odbijać.

2. Ze wszystkich więc narodów jedni tylko Francuzi zbierają z wyjazdu za granicę prawdziwe dla sztuki korzyści, albowiem mają w Rzymie osobny zwierzchniczy swój artystyczny zakład — mają tam własną francuską akademię, w której mieszkając, muszą pracować w dziedzinie sztuki tak, jak im każe opiekuńcza ich władza, czuwająca nad utrzymaniem wyższego i pomyślnego kierunku w sztuce.

Rozważywszy więc to wszystko, mniemam, że jedno już istniejące stypendjum Imienia Najjaśniejszego Pana, które Wysoki Wydział krajowy dla jednego ucznia Szkoły sztuk pięknych z warunkiem wyjazdu za granicę przeznacza, jest zupełnie wystarczającym.

Mając albowiem w oddziale kompozycyjnym Szkoły sztuk pięknych w Krakowie corocznie tylko ukończonych od ośmiu do dziesięciu najwięcej artystów, mógłbym z tej liczby po głębszem zastanowieniu się, zaledwo wybrać jednego tylko dla wysłania go za granicę.

Z drugiej znowu strony, ponieważ krakowska Szkoła sztuk pięknych, dzięki pomyślnemu obecnie rozwojowi swemu, zyskuje coraz więcej znaczenia nawet i za granicą; z tego więc powodu dość często się zdarza, iż artyści z zagranicznych akademii ubiegają się ciągle o przyjęcie ich do krakowskiej Szkoły sztuk pięknych. Gdyby więc szczupły i niedostateczny już na teraz gmach Szkoły sztuk pięknych był większym w Krakowie, to liczba artystów z zagranicy dla umieszczenia się w krakowskiej szkole byłaby także znacznie większą.

Wspominam o tem właściwie tylko dla tego, by jaśniej i zrozumialej poprzeć me zdanie i uzasadnić me wnioski, które w przedmiocie mającego wejść w życie nowego stypendjum postawić bym pragnął:

a) Każdy młody artysta pracujący w sztuce powinien być dłuższy czas najsumienniejszemu dozorowany, by w swoich utworach nie odstępował od tego wyższego kierunku, który jest przeznaczeniem sztuk pięknych.

b) Nie każdy chociażby najzdolniejszy artysta może za granicą się kształcić z korzyścią dla sztuki: zależy to od natury ducha artysty, jego wrażeń, uczucia i jego zmysłu artystycznego; najwięcej zaś może zależnem będzie od tej wrodzonej często artystycznej rozwagi, która jest najtrudniejszą zdobyczą, a przychodzi dopiero po doświadczeniach i dłuższej pracy.

Opierając się na powyższych rozumowaniach, jestem przekonany, że uchwalone przez Wysoki Sejm stypendjum o rocznych 1.000 zł. większą przyniesie korzyść dla sztuki, gdy rozdzielonem zostanie na dwa stypendya o rocznych 500 zł. z przeznaczeniem dla artystów oddziału kompozycyjnego krakowskiej Szkoły sztuk pięknych, bez zastrzeżenia koniecznego wyjazdu za granicę.

Inne warunki w projekcie Wysokiego Wydziału krajowego umieszczone mogą pozostać te same, z dodaniem jednak, że stypendjum wchodzi w życie od 1. Stycznia 1883. r.

W Krakowie, dnia 14. Listopada 1882.

Alegat 22. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z. r. 1883.

L. W. kr. 51.432|82.

O k ó l n i k

wydany w skutek uchwały Wysokiego Sejmu krajowego z dnia 13. Października 1882. r.
w przedmiocie poprawy dróg powiatowych i gminnych.

Wydział krajowy mając na uwadze, że dobre drogi są jedną z głównych dźwigni dobrobytu i bogactwa krajowego i że kraj nasz dopiero wtedy potrafi korzystać w całej pełni z sieci kolei żelaznych, tudzież z dróg państwowych i krajowych, gdy posiadać będzie sieć uregulowanych dróg niższego rzędu, przedstawił Wysokiemu Sejmowi sprawozdaniem z dnia 27 Czerwca b. r. l. 30.888 (Alegat 9. do sprawozdań stenograficznych Sejmu krajowego 1882. r.) program gruntownej i systematycznej poprawy dróg powiatowych i gminnych w całym kraju, na podstawie obowiązującej ustawy drogowej za pomocą środków, któreby nie przesądzały reformie ustawy rzeczonej, owszem dały się zastosować także do każdej nowej ustawy drogowej, jakaby Wysoki Sejm w przyszłości uchwalił, a dozwalały cel zamierzony stopniowo osiągać, bez zbytecznego przeciążenia mieszkańców kraju, a to głównie za pomocą racjonalnego zużytkowania obowiązkowych prestacyi drogowych, przy rozwinięciu stosownego systemu subwencyjnego i zaprowadzeniu odpowiedniego okolicznościom nadzoru administracyjnego i technicznego.

Prestacye drogowe, które gminy i obszary dworskie obowiązane są uiszczać na potrzeby dróg gminnych łącznie z funduszami, które Rady powiatowe mogłyby uchwalać na cele drogowe, przedstawiają w każdym powiecie bardzo znaczny zasób.

Ażeby jednak ten zasób nie był marnowany, ale mógł być zużytkowany racjonalnie, na to potrzeba pomocy kraju i gorliwego udziału Reprezentacyi powiatowych.

Pomoc ta i praca wspólna objawiać się powinny w dwóch kierunkach, a to: przez udzielanie stosownych zasiłków pieniężnych oraz przez czuwanie nad tem, ażeby tak prestacye obowiązkowe, jakoteż subwencye i wszelkie inne fundusze drogowe używane były z jak największą korzyścią dla drogi.

Udzielanie subwencyi na poprawę dróg gminnych jest atoli nietylko środkiem zapobiegającym marnowaniu prestacyi drogowych i umożliwiającym spożytkowanie tego wielkiego zasobu na budowę dróg, lecz także środkiem służącym do wyrównywania faktycznych różnic w miejscowych stosunkach drogowych i dającym zarazem możność zapobiegania skutkom niejednostajnego rozkładu ciężarów drogowych, który jak wiadomo jest głównym powodem utyskiwania na postanowienie §. 12. ustawy drogowej, nakładające co do dróg gminnych, innego rodzaju powinność na obszar dworski, a innego rodzaju na mieszkańców gminy, w skutek czego bądź jedna bądź druga strona ponosi ciężar częstokroć zanadto wielki i nieproporcjonalny, wymagający z tego powodu pewnej ulgi i korektury w powinnościach drogowych, gminy lub obszaru dworskiego.

Jeżeli rozwinięcie stosownego systemu zasiłków bezzwrotnych pożądane jest w interesie rozwoju komunikacyi, to system udzielania pożyczek na cele drogowe ma jeszcze i tę zaletę, że dozwala ciągłego obrotu funduszy przeznaczonych na poprawę dróg i rozszerza koło korzystających z subwencyi.

Tymi względami powodowany, zaproponował Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi obok podwyższenia dotychczasowej dotacyi subwencyjnej do sumy 100.000 zł. mającej wzrastać w miarę zmniejszających się potrzeb na budowę i rekonstrukcyę dróg krajowych, wytworzenie

w ciągu lat dziesięciu funduszu bezprocentowych pożyczek w sumie 300.000 zł., z którego powiatom, tudzież gminom i obszarom dworskim, za poręką Rad powiatowych, mogłyby być udzielane na publiczne cele drogowe bezprocentowe pożyczki, w okresie najwyżej dziesięcioletnim unarzać się mające. Wychodząc z zapatrywania, że udzielanie subwencji w takim tylko razie wyda pożądane owoce i przyczyni się do przeprowadzenia gruntownej i systematycznej poprawy dróg powiatowych i gminnych, jeżeli pomoc krajowa uregulowaną zostanie podług stałych prawideł a bezpośredni nadzór przysługujący Wydziałom powiatowym w myśl §. 27—2) ustawy drogowej nad urzędami gminnymi i obszarami dworskimi co do budowy i utrzymania dróg gminnych, będzie ujęty w pewną organizację opartą na umiejętnem i fachowem kierownictwie i uwzględniającą odrębne miejscowe warunki, przedstawił Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi owe zasadnicze wymogi, od których w razie przychylenia się Wysokiego Sejmu do zapatrywania powyższego i przyjęcia wniosków uczynionych zależeć ma skuteczne przeprowadzenie programu stopniowej poprawy dróg powiatowych i gminnych przy pomocy zasiłków z funduszu krajowego.

Wymogi te są następujące:

A) Do budowy dróg powiatowych i ważniejszych dróg gminnych przyczyniać się będzie fundusz krajowy subwencją bezzwrotną wynoszącą 25—50% kosztów ogólnych, do regulacji zaś dróg gminnych mniej ważnych zasiłkiem wynoszącym 10—25% tychże kosztów. Reszta kosztów ma być pokryta środkami miejscowymi a mianowicie: funduszami powiatowymi, prestacjami obowiązkowymi gmin i obszarów dworskich, ofiarami dobrowolnej stron bezpośrednio interesowanych i t. p.

Na tej podstawie, przy ścisłym wykonywaniu rozporządzeń Wydziału krajowego i życzliwym poparcie ze strony c. k. Rządu, gruntowna poprawa komunikacji powiatowych i gminnych dałaby się przeprowadzić w ten sposób, że biorąc ogół dróg niższego rzędu, około $\frac{2}{3}$ części kosztów uporządkowania możnaby pokryć środkami miejscowymi, wskutek czego na posiłkujący fundusz krajowy przypadłaby $\frac{1}{3}$ część kosztów powyżej wymienionych.

B) Reprezentacje powiatowe winny przystąpić jak można najrychlej do racjonalnego użytkowania prestacji powiatowych funduszy drogowych i w tym celu nadać swemu nadzorowi nad drogami, ich zarządowi i opiece powierzonymi, organizację odpowiadającą warunkom i stosunkom miejscowym, nie pomijającą przytem jednak w żadnym razie trzech niezbędnych czynników w drogowem gospodarstwie powiatu, a mianowicie:

- a) zaprowadzenia katastru dróg gminnych;
- b) dokonania podziału dróg gminnych w powiecie na ważniejsze i mniej ważne;
- c) ustanowienia powiatowej służby drogowej dla miejscowego nadzoru dróg powiatowych i gminnych.

C) Wydział krajowy nie spuszczać z oka organicznego rozwoju sieci drogowej w całym kraju, winien rozciągnąć kontrolę nad systematyczną poprawą dróg powiatowych i gminnych, wydawać na mocy postanowienia §. 25 Ustawy drogowej odpowiednie instrukcje administracyjne i techniczne, oraz czuwać przez swe organa techniczne nad tem, ażeby rzeczona poprawa dróg odbywała się wedle zasad umiejętnych, których ścisłe przestrzeganie daje największą rękojmię, że fundusze wyłożone na budowę dróg będą odpowiednio celowi użyte.

Wysoki Sejm przychylając się do tych poglądów, które zawarte były w przytoczonym powyżej sprawozdaniu Wydziału krajowego, a które poparła sejmowa komisja drogowa w sprawozdaniu swem z dnia 10. Października r. b. l. sej. 845/82, przyjął bez zmiany wnioski Wydziału krajowego w przedmiocie poprawy dróg powiatowych i gminnych, wydając na posiedzeniu dnia 13. Października r. b. następującej treści uchwałę:

„1) Sejm postanawia utworzenie zakładowego funduszu pożyczkowego w sumie 300.000 zł. w. a., przeznaczonego na publiczne cele drogowe i wyposażyć się mającego ze skarbu krajowego w ciągu lat dziesięciu corocznemi dotacyami po 30.000 zł. w. a., począwszy od 1883 r.

2) Z drogowego funduszu zakładowego udzielane będą powiatom, gminom i obszarom dworskim bezprocentowe pożyczki, które spłacane być mają ratami rocznymi i umorzone najpóźniej w ciągu lat dziesięciu od dnia zaciągnięcia pożyczki.

3) Na bezwrotne zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych przeznacza Sejm na rok 1883. sumę 100.000 zł. w. a.

4) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w miarę zmniejszania się rocznych wydatków na budowę i rekonstrukcję dróg krajowych, wstawiał do preliminarza budżetu krajowego odpowiednio zwiększać się mające kwoty na zasiłki dla dróg powiatowych i gminnych“.

Przystępując do wykonania tej uchwały Wydział krajowy zanim wyda w porozumieniu z c. k. polityczną władzą krajową regulamin drogowy, w którym zamierza na podstawie dotychczasowych doświadczeń objaśnić i rozwinąć niektóre postanowienia ustawy drogowej z dnia 18. Sierpnia 1866. r., odnoszące się do uiszczenia prestacyi i kompetencyi władz, i zanim na tej zasadzie wyda szczegółowe instrukcje administracyjne i techniczne, postanowił już teraz nietylko obeznać Wydział powiatowy z głównymi zasadami nowego programu drogowego, lecz zarazem unormować w ogólnych zarysach bez pośrednią pomoc kraju w tej ważnej i doniosłej sprawie i w uzupełnieniu okólników swych z dnia 17. Listopada 1874. l. 22.861. i 12. Października 1877. l. 30.354. wskazać te warunki i wymogi, które odtąd stanowić będą nieodmienną podstawę do oceniania prośb wnoszonych o udzielenie zasiłków z funduszu krajowego na budowę dróg powiatowych i ważniejszych dróg gminnych, niemniej też na uregulowanie dróg gminnych mniej ważnych.

Warunki te i wymogi są następujące:

I. Do podania o udzielenie subwencji z funduszu krajowego, czy też dla ważniejszej czy też dla mniej ważnej drogi, dołączyć należy odpowiedni operat techniczny, któryby jasno przedstawiał roboty do wykonania przeznaczone, jakoteż koszta z wykonaniem projektowanych robót połączone.

Zanim w tym względzie wydaną zostanie przez Wydział krajowy szczegółowa instrukcja techniczna, stosować się należy do następujących przepisów ogólnych:

W operacie technicznym dotyczącym budowy albo rekonstrukcyi drogi należy za pomocą profilu podłużnego uwydatnić i wymierzyć roboty ziemne, wskazać rozkład przedmiotów sztucznych oraz spadki i wzniesienia, niemniej też linie proste i łuki drogi projektowanej.

Dalej należy system budowy przedmiotów sztucznych i pokładu szutrowego przedstawić na oddzielnych rysunkach, kosztorysy zaś szczegółowe oprzeć na odpowiedniej analizie cen, sporządzonej podług miejscowych cen materiałów i robocizny.

Powyższe dane techniczne, niezbędne w operacie dotyczącym dróg ważniejszych i takich, których budowa przedstawia się w warunkach trudniejszych, mogą być mniej ścisłe i przedłożone tylko w ogólnych zarysach, jeżeli dotyczą dróg mniej ważnych lub znajdujących się widocznie w warunkach łatwiejszych.

W każdym jednak razie projekt budowy, lub rekonstrukcyi winien być jak najskrupulatniej wystudowany co do należytego odwodnienia drogi bez względu na jej większą lub mniejszą ważność.

Przedłożony projekt budowy lub rekonstrukcyi drogi winien zawierać opracowany w szczegółach operat techniczny, dotyczący części drogi przeznaczonej do budowy w najbliższym roku lub innym okresie czasu, a nadto obejmować całość drogi pod względem potrzeb i przybliżonych kosztów ogólnych, rozumiejąc pod całością: drogę pomiędzy ważniejszymi miejscowościami (jakiemi są n. p. miasta i miasteczka) powiatu lub też drogę prowadzącą od ważniejszej miejscowości do granicy innego powiatu.

Z wymienionych powyżej ogólnych prawideł wynika samo przez się, że operat techniczny mający służyć za podstawę do wykonania robót drogowych winien być sporządzony przez technika obeznanego należycie z inżynieryą w teorii i praktyce.

Gdyby jednak technik, któremu Wydział powiatowy ma poruczyć wypracowanie projektu, nie posiadał dostatecznych kwalifikacji do zadośćuczynienia powyższym warunkom, natenczas będzie Wydział powiatowy upoważniony do żądania pomocy technicznej od Wydziału krajowego, który w takim razie wysle swego inżyniera dla zlustrowania trasy, zbadania warunków budowy i udzielenia osobom przez Wydział powiatowy do tego przeznaczonym szczegółowych wskazówek co do wypracowania operatu technicznego, jako też co do innych wymogów przepisanych rozporządzeniami Wydziału krajowego.

II. Wedle przytoczonej powyżej zasady zasiłek krajowy dla dróg powiatowych i ważniejszych dróg gminnych wynosić może 25 — 50% kosztów ogólnych, dla dróg zaś gminnych mniej ważnych 10 — 25% tychże kosztów.

Postanowienie to wymaga, ażeby bez względu na inne powody już dla celów subwencyonowania, podzielić drogi gminne w każdym powiecie na dwie kategorie, a mianowicie: na ważniejsze i mniej ważne.

Czynność ta, będąca w związku z zaprowadzeniem katastru dróg gminnych, wymagać będzie dłuższego czasu, o ile sądzimy, dwóch do trzech lat, zwłaszcza w tych powiatach, których Reprezentacye nie zebrały dotąd dat potrzebnych.

Zanim przeto czynność ta dokonana zostanie wedle instrukcyi, którą wyda Wydział krajowy po ogłoszeniu regulaminu drogowego, obowiązany będzie Wydział powiatowy w sprawozdaniu swem dotyczącem subwencyonowania pewnej drogi gminnej, wykazać i poprzeć datami odnośnemi do której z powyższych dwóch kategorii droga zaliczoną być winna ze względu na swą ważność dla handlowego i przemysłowego ruchu w powiecie.

Uznanie większej lub mniejszej ważności drogi gminnej zależeć będzie ostatecznie od zapatrywania i decyzji Wydziału krajowego, który stosownie do tej decyzji odpowiednią wyznaczy subwencyę, w granicach wyżej oznaczonych.

Od uznania i decyzji Wydziału krajowego w każdym specjalnym wypadku zależeć będzie również samo stopnio wanie subwencyi w powyższych granicach procentowych.

W tym względzie, ze stanowiska ogólnego, tyle tylko dziś już powiedzieć możemy, że na wymiar wyższego stopnia subwencyi przy równych warunkach co do ekonomicznego znaczenia drogi subwencyonować się mającej, zasłuży sobie na wyższy stopień zasiłku ten powiat, który więcej łoży na drogi z funduszków powiatowych i bardziej krząta się około polepszenia komunikacyi i że w ogóle ofiarność stron interesowanych, z drugiej zaś strony faktyczne przeciążenie odnośnych gmin i obszarów dworskich wpływać będą na oznaczenie większego stopnia subwencyi w granicach skali przeznaczonej dla obu kategorii dróg objętych programem krajowym.

III. Ponieważ wedle programu przyjętego fundusz krajowy przyczynić się może tylko w części do kosztów budowy lub regulacyi drogi, przeto reszta kosztów winna być pokryta środkami miejscowymi i Wydział krajowy tak długo subwencyi udzielić nie może, dopóki nie nabędzie przekonania, że środki miejscowe łącznie z zasiłkiem krajowym wystarczą na całkowite pokrycie kosztów budowy zamierzonej.

Dlatego dalszym warunkiem udzielenia subwencyi krajowej będzie udokumentowanie ze strony Wydziału powiatowego sposobu pokrycia wszystkich kosztów, wynikających z powodu zamierzonej budowy drogi w całości.

Czynniki, jakie mogą się składać na pokrycie kosztów, są dostatecznie znane. Należy wszakże przy wprowadzaniu do tego rachunku czy to obowiązkowej prestacyi gmin, czy też dobrowolnej robocizny w naturze nie poprzestawać na wykazie ilości dni, ale ten udział wyrazić robotą wymiarową, której zgodnie z postanowieniem §. 15. ustawy drogowej żądać potrzeba od wykonujących robotę pieszą lub ciągną. Tak samo dobrowolne ofiary lub też prestacyę obowiązkową obszarów dworskich co do dostawy materiałów należy ściśle określić pod względem

wymiarów materiału drewnianego, który winien być dostarczony podług projektu budowli i kosztorysów.

Ponieważ poprawa dróg tylko stopniowo odbywać się będzie, przeto pokrycie potrzeb zamierzonej budowy może być rozłożone na dłuższy lub krótszy przeciąg czasu, stosownie do rozporządzalnych środków, w każdym jednak razie przedstawia się możliwość ułożenia takiego sposobu pokrycia, przy którym niedobór miejscowych środków nie przekraczałby granic, wyznaczonych dla udziału funduszu krajowego.

Z powyższych powodów obowiązany będzie Wydział powiatowy do każdego podania o udzielenie subwencji dołączyć udokumentowany preliminarz pokrycia potrzeb budowy drogi
 %/ sporządzić się mający wedle załączonego wzoru A. %/.

Przytoczone w tym wzorze przykłady objaśnia Wydział powiatowy dokładnie co do stosownego wypełnienia go w każdym specjalnym wypadku.

IV. Droga zbudowana lub uregulowana przy pomocy subwencji ze skarbu krajowego winna być następnie utrzymywana w stanie odpowiednim do wyłożonych funduszy, gdyż inaczej cel zamierzony nie zostałby osiągnięty a fundusze wydane zostałyby zmarnowane.

Tej zasady Wydział krajowy nie spuści nigdy z oka i dlatego stawia również jako jeden z warunków do udzielenia subwencji za zabezpieczenie już zbudowanych i uporządkowanych dróg od zepsucia przez obmyślenie skutecznej ich konserwacji, jak niemniej zabezpieczenie należytej konserwacji dróg na nowo uporządkowanych.

Tego celu byłoby trudno dopiąć, jeżeli Reprezentacya powiatowa nie ułoży sobie z góry programu gospodarstwa drogowego, które byłoby w stanie przewidzieć tak ogólne potrzeby jakoteż sposoby ich pokrycia. Bez takiego ogólnego programu budowa i stan dróg w powiatach zależałyby częstokroć od przypadkowych okoliczności i czynników, jakimi mogą być np. zmiany w składzie Reprezentacji powiatowej.

W razie ułożenia programu gospodarstwa drogowego w powiatach na dłuższy przeciąg czasu stworzył by się system i cel wytknięty, bez którego wszelka działalność musi być jałową.

Jako dowody zabezpieczenia przyszłej konserwacji dróg uporządkowanych winny być przedłożone preliminarze rocznych potrzeb konserwacyjnych i sposoby całkowitego pokrycia tychże.

Oznaczony wyżej wzór A. wskazuje, w jaki sposób ma być sporządzony preliminarz pokrycia potrzeb konserwacji drogi.

Wydział krajowy oświadcza z góry, że dawać będzie subwencje tylko dla takich dróg, które będą miały zabezpieczone środki odpowiedniego utrzymania, i którym Reprezentacya powiatowa zapewni swą opiekę i nadzór na przyszłość.

Jednym z głównych warunków skutecznego nadzoru jest odpowiednia służba drogowa tak przy budowie jako też przyszłej konserwacji.

Dla tego dążyć należy usilnie do wytworzenia takiej służby, a to nietylko do ustanowienia inżynierów i konduktorów, lecz także droźników tak na drogach powiatowych, jako też i gminnych.

Ustanowienie droźników także na tych drogach gminnych, których uporządkowanie odbywa się środkami miejscowymi, bez subwencji krajowej, byłoby ze wszech miar pożądane, gdyż jak wiadomo, drogi bardzo często wymagają tylko nieznacznych poprawek w pierwszej chwili popsucia, w braku których stają się w krótkim czasie niemożliwymi do przebycia.

V. Otrzymując subwencję, przyjmuje Wydział powiatowy na siebie następujące obowiązki:

a) Techniczne prowadzenie budowy drogi subwencyonowanej winno koniecznie być poruczone osobie posiadającej w stosunku do potrzeby odpowiednie kwalifikacje fachowe.

W prośbie o subwencję należy osobę tę imiennie wskazać.

b) Roboty winny być prowadzone zgodnie ze sprawdzonymi przez oddział techniczny Wydziału krajowego projektami, a wszelkie odstępstwa od nich muszą być należycie usprawiedliwione.

c) Po zamknięciu rachunków budowy w obec użycia całej subwencji winna być przeprowadzona kolaudacja robót, o terminie której należy poprzednio w swoim czasie zawiadomić Wydział krajowy dla możliwości wydelegowania w razie potrzeby urzędnika technicznego do wzięcia udziału w kolaudacji ze strony Wydziału krajowego.

Akt kolaudacyjny winien zawierać dokładne ocenienie ze stanowiska technicznego robót wykonanych i być poparty przy dołączeniu pierwotnego projektu szczegółowym kosztorysem wykonawczym, udokumentowanymi rachunkami z użycia subwencji i wszystkich innych zasobów rozporządzalnych, sprawozdaniem technicznym, usprawiedliwiającem dokładnie zaprowadzone zmiany lub odstępstwa w porównaniu z pierwotnym kosztorysem oraz wykazem pokrycia kosztów budowy.

Wykaz rzeczony sporządzić należy podług załączonego wzoru B., który objaśniony został również stosownymi przykładami.

VI. W razie wniesienia prośby o udzielenie bezprocentowej pożyczki na cele drogowe, należy oprócz dopełnienia powyższych warunków przedłożyć w wyciągu protokolarnym uchwałę pełnej Rady powiatowej, upoważniającą Wydział powiatowy do zaciągnięcia pożyczki i wystawienia odpowiedniej karty dłużnej.

Te są główne zarysy programu poprawy dróg powiatowych i gminnych, opartego na uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 13. Października r. b.

Wydział krajowy dołoży wszelkich starań, ażeby ten program urzeczywistnić przy szczerej a wytrwałej pomocy Wydziałów powiatowych.

Do tej wspólnej pracy powołujemy niniejszym okólnikiem wszystkie Reprezentacje powiatowe, w imię wielkiego, na korporacjach autonomicznych ciężącego obowiązku dźwignia kraju z niemocy ekonomicznej.

Wydział krajowy zdaje sobie sprawę z trudności zadania, jakie w tem dziele przypadnie każdej Reprezentacji powiatowej, wie, że tylko przy użyciu całej sprężystości, przy działaniu opartem na gruntownej znajomości stosunków i potrzeb komunikacyjnych powiatu a prowadzonym z głęboką rozważką, można będzie powoli i stopniowo zbliżyć się do zamierzonego celu i jest przekonany, że jak każda, tak też i tamtejsza Reprezentacja powiatowa pomnażającymi następstw, jakie z poprawy dróg powiatowych i gminnych wypłynąć mogą dla powiatu i kraju, podejmie z całą gorliwością to trudne i doniosłe — a tak wdzięczne zadanie.

We Lwowie, dnia 22. Grudnia 1882.

O d p i s

pisma Wydziału krajowego z dnia 30. Stycznia 1883. L. 2160.
do Jego Ekscelencyi Dr. Kazimierza Grocholskiego, Przewodni-
czącego polskiego koła posłów galicyjskich na Radę państwa
w Wiedniu.

Ekscelencyo! Wysoki Sejm krajowy uchwalając dnia 23. Lipca 1880. r. ustawę o pomocy kraju dla wykończenia galicyjskiej tak zwanej kolei transwersalnej uchwalił równocześnie rezolucyę do c. k. Rządu w sprawie ustanowienia w kraju siedziby naczelnego zarządu tej kolei, oraz zaprowadzenia języka polskiego w jej administracyi.

Wydział krajowy udawał się już trzykrotnie do c. k. Rządu z przypomnieniem powyższej rezolucyi, a mianowicie dnia 12. Kwietnia 1881. bezpośrednio do c. k. Ministerstwa, w dniach zaś 7. Stycznia i 29. Grudnia 1882. za pośrednictwem c. k. Prezydum Namiestnictwa.

W odpowiedzi oznajmiło wspomniane Prezydum Wydziałowi krajowemu odezwą z dnia 8. Stycznia b. r., że uchwałą sejmową z dnia 23. Lipca 1880. r. przedłożyło c. k. Ministerstwu handlu relacyą z dnia 16. Października 1880. L. 8214/pr., lecz nie otrzymało dotychczas żadnej decyzji w sprawie przyszłej siedziby naczelnego zarządu galicyjskiej kolei transwersalnej oraz zaprowadzenia języka polskiego w przyszłej stałej administracyi tej kolei.

Ten stan rzeczy świadczący wymownie o statecznem milczeniu c. k. Ministerstwa w sprawie obchodzącej żywo kraj cały, pozwala sobie Wydział krajowy podać do wiadomości Waszej Ekscelencyi z uprzejmą prośbą o łaskawe objawienie go dostojnemu kołu galicyjskich posłów na Radę państwa, któremu Wasza Ekscelencya przewodnicysz.

Racz Ekscelencyo przyjąć wyrazy naszego wysokiego poważania.

D. j. w.

Do Jego Ekscelencyi Dr. Floryana barona Ziemiałkowskiego
c. k. ministra (i t. d.) w Wiedniu!

Ekscelencyo! Wysoki Sejm krajowy uchwalając dnia 23. Lipca 1880. r. ustawę o pomocy kraju dla wykończenia galicyjskiej tak zwanej kolei traswersalnej uchwalił równocześnie rezolucyę do c. k. Rządu w sprawie ustanowienia w kraju siedziby naczelnego zarządu tej kolei, oraz zaprowadzenia języka polskiego w jej administracyi.

Wydział krajowy udawał się już trzykrotnie do c. k. Rządu z przypomnieniem powyższej rezolucyi, a mianowicie dnia 12. Kwietnia 1881. bezpośrednio do c. k. Ministerstwa, w dniach zaś 7. Stycznia i 29. Grudnia 1882. za pośrednictwem c. k. Prezydum Namiestnictwa.

W odpowiedzi oznajmiło wspomniane Prezydum Wydziałowi krajowemu odezwą z dnia 8. Stycznia b. r., że uchwałą sejmową z dnia 23. Lipca 1880. r. przedłożyło c. k. Ministerstwu handlu relacyą z dnia 16. Października 1880. L. 8214/pr., lecz nie otrzymało dotychczas żadnej

decyzji w sprawie przyszłej siedziby naczelnego zarządu galicyjskiej kolei transwersalnej oraz zaprowadzenia języka polskiego w przyszłej stałej administracji tej kolei.

Wydział krajowy pozwala sobie powyższy stan rzeczy podać do wiadomości Waszej Ekszelleneyi z uprzejmą prośbą o łaskawą interwencję w sprawie obchodzącej tak żywo kraj cały.

Racz Ekszelleneyo przyjąć wyrazy naszego wysokiego poważania.

D. j. w.

Alegat 24. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1883.

L. W. 19.908/83.

Instrukcja rachunkowa

dla zarządu funduszków budowy i utrzymania publicznych dojazdów kolejowych wydana odnośnie do ogólnej instrukcyi Wydziału krajowego z dnia 27. Maja 1881 L. W. 21.321.

§. 1.

Podstawą wszelkich robót przy publicznych dojazdach kolejowych tak we własnym zarządzie jakoteż w drodze przedsiębiorstwa, winien być operat techniczny przedłożony przez Wydział powiatowy a zatwierdzony przez Wydział krajowy. (L. W. 21.321/81).

§. 2.

Zasoby publicznych dojazdów kolejowych składają się w myśl §. 4. ustawy z dnia 15. Kwietnia 1881 (Dz. U. kr. N. 46):

- a) z gotówki;
- b) z prestacyi w materyale lub robociznie.

Wydział powiatowy zarządzający funduszami publicznych dojazdów kolejowych utrzymuje dokładną ewidencję takowych i w tym celu prowadzi następujące rachunki:

1. Dziennik kasowy dochodów i wydatków (wzór A.)
2. Konta stron konkurencyjnych dochodów (wzór B.)
3. Wydatki według szematu rubryk (wzór C.)

§. 3.

Dziennik kasowy, który należy prowadzić podług dołączonego wzoru w chronologicznym porządku, przedstawia następujące rubryki:

1. „Liczba porządkowa“ poczyna się każdego roku od 1 a wszelkie pozycye tak dochodu jakoteż wydatku otrzymują numeru bieżące.

2. „*Data*“ z wyszczególnieniem dnia, miesiąca i roku, w którym otrzymano dochody lub uskuteczniono wypłaty.

3. „*Przedmiot*“ treściwe wpisanie przy dochodach od kogo i za co otrzymano; a przy wydatkach, komu, jakim tytułem wypłacono.

4. „*Dochody* w zł. — ct.“

5. „*Wydatki* w zł. — ct.“

w powyższe rubryki wpisuje się kwota pieniężna otrzymana w „*Dochody*“, a wypłacona w „*Wydatki*“.

6. „*Uwagi*“. W rubryce tej powołać należy wszelkie dowody dołączone do dziennika kasowego a nadto przy dochodach datę i liczbę odnośnego pisma.

§. 4.

Wszelkie objęte dziennikiem kasowym pozycje tak dochodu jakoteż wydatku muszą być poparte legalnymi dowodami, mianowicie: dochody kontrakwitami, wykazami lub asygnatami, wydatki zaś: listami płacy, bądź za wynagrodzeniem dziennem, bądź też od wymiaru, jeżeli roboty wykonano we własnym zarządzie; a kwitami, jeżeli roboty lub dostawy wykonano w drodze przedsiębiorstwa za umową lub kontraktem. Przy zakupie materiałów, narzędzi lub wykonaniu robót w drodze przedsiębiorstwa za umową jakoteż kontraktem, mają być dołączone kwity ostemplowane według IIgiej skali.

§. 5.

Prestacje:

a) w materyale od obszarów dworskich;

b) w robociźnie od gmin należy przeprowadzać w dzienniku kasowym tak przez dochody jakoteż wydatki, a odnośne kwoty pieniężne wyprowadza się przy częściowo dostarczanych materiałach po poprzednim odebraniu i oszacowaniu tychże, zaś przy robociźnie podług cen ustanowionych przez Radę powiatową.

Datki dobrowolne od stron, jakoteż gmin i korporacyi, o ile nie przypadają specjalnie na rachunek pewnej strony konkurencyjnej a dotyczą ogółu konkurencyi, mają być również wciągnięte do dziennika kasowego a jeżeli je złożono w materyale lub robociźnie, po poprzednim ocenieniu przez Wydział powiatowy.

§. 6.

Zamknięcie dziennika kasowego następuje po wykonaniu wszelkich robót objętych kosztorysami, po przeprowadzeniu kolaudacyi i wypłacie reszty należności przedsiębiorcom.

W razie trwania robót około publicznego dojazdu kolejowego przez dwa lub więcej lat, należy zamknąć dziennik kasowy z końcem każdego roku.

Przez potrącenie wydatków od dochodów wyprowadza się pozostałość kasową, którą należy przenieść do następnego dziennika jako pierwszą pozycję dochodu.

§. 7.

Konta dochodów stron konkurencyjnych prowadzi się w jednym zeszycie na druku podług dołączonego wzoru, obejmującego następujące rubryki:

1. „*Liczba porządkowa*“ poczynająca się przy każdym koncie od 1.

2. „Przedmiot“ treściwie wpisanie przy dochodach od kogo, za co i w jakich terminach ma nastąpić wpłata; a przy wydatkach, komu, jakim tytułem i w jakich ratach przypada wpłata. Przy zawartych umowach z przedsiębiorcami należy powołać odnośny kontrakt.

3. „Należytość“ wstawia się kwotę pieniężną, jaka ma być wpłaconą przez kontrybuenta lub też wydana odnośnej stronie za wykonane roboty jakoteż dostawę materiału.

4. „Uiszczenie“ składa się z następujących subrubryk:

a) „Data“ pod którą wpłacono lub wydano odnośną kwotę w dzienniku kasowym.

b) „Artykuł dziennika kasowego,“ wpisuje się liczbę porządkową dziennika kasowego, pod którą zaciągnięto odnośną kwotę.

c) „Kwota“, rzeczywiście uskutecznione częściowe wpłaty lub wydatki na przypisaną obok należytość.

5. „Uwagi,“ — wszelkie notatki dotyczące się tego konta.

§. 8.

Konto dochodów prowadzi się w jednym zeszycie folio, na dwie strony, z powodu, że przy dochodach mogą być korelatywne wydatki jak n. p. zwroty nadpłaconych należytości przez odnośne strony.

Strona konkurencyjna, obowiązana w myśl §. 3. ustawy krajowej z dnia 15. Kwietnia 1881 do ponoszenia ciężaru tak w gotówce jakoteż prestacyi bądź w materiale lub też robociźnie, otrzymuje w doc hodach osobne folio, a takowe prowadzi się w następujący sposób:

Nad głową folia wypisuje się znacznymi literami odnośną stronę konkurencyjną n. p. „Przedsiębiorstwo c. k. uprzyw. kolei X“. „Prestacye w materiale od obszarów dworskich“.

Po uznaniu potrzeby budowy rekonstrukcyi, przełożenia lub utrzymania publicznego dojazdu kolejowego, po ustanowieniu wydatków i ustanowieniu datków konkurencyjnych, wpisuje się w należytości szczegółowych kont kwoty, przypadające do wpłaty przez odnośne strony konkurencyjne.

Przy prestacyach, jakoteż datkach dobrowolnych w materiale, należy wymienić ilość i wymiary dostarczyć się mającego materiału z podaniem wartości, a przy prestacyach lub datkach dobrowolnych w robociźnie należy podać ilość dni roboczych wraz z ich wartością.

Wpłatę przez odnośną stronę konkurencyjną częściowej lub całej deklarowanej należytości wpisuje się najprzód do dziennika kasowego, a z takowego do odnośnego konta szczegółowego w rubrykę „uiszczenie“ zgodnie z rzeczywiście pobraną kwotą pieniężną i z powołaniem się na datę i artykuł dziennika kasowego.

§. 9.

Wydatki na publiczne dojazdy kolejowe prowadzi się podług załączonego wzoru C., wpisując z dziennika kasowego w odnośne rubryki wydatków kwoty rzeczywiście wypłacone za roboty wykonane.

§. 10.

Roboty i dostawy wykonywane być mogą w drodze przedsiębiorstwa za kontraktem lub też we własnym zarządzie.

Oddawanie robót lub dostaw w przedsiębiorstwo odbywa się podług norm przepisanych dla dróg krajowych.

§. 11.

Ostateczny odbiór wykonanego dojazdu kolejowego następuje przez komisję odbiorczą złożoną z zastępców stron konkurencyjnych.

Akt ostatecznego odbioru sporządzony podług dołączonego wzoru D. należy przedłożyć Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia.

Zaproszenie stron konkurencyjnych do wzięcia udziału w odbiorze, winno być tymże doręczone przynajmniej 8 dni przed terminem odbioru, a dowody doręczenia mają być załączone do aktu ostatecznego odbioru.

Akt odbiorczy winien być poparty wykazem robót w zupełności wykonanych, usprawiedliwiającym wszelkie odstępstwa od pierwotnego projektu zatwierdzonego przez Wydział krajowy.

Do użytku komisji odbiorczej służą: operaty techniczne, dziennik kasowy, rachunki dochodów i wydatków, kontrakty z przedsiębiorcami i akta kolaudacyjne częściowych robót i dostawy materiałów wykonanych tak w drodze przedsiębiorstwa, jakoteż we własnym zarządzie.

Wszystkie powyższe dokumenty przedłożyć należy Wydziałowi krajowemu wraz z ostatecznym aktem odbioru.

We Lwowie dnia 8. Maja 1883.

Alegat 25. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1883.

Wykaz porównawczy

wydatków na kosztą leczenia ubogich w roku 1881. i 1882. wedle sprawdzonych rachunków.

Liczba porządk.	Szpitale	Rok 1881.				Rok 1882.			
		Za ile kwartałów	Ilość dni	Zapłacona kwota		Za ile kwartałów	Ilość dni	Zapłacona kwota	
				zł.	ct.			zł.	ct.
		U w a g a		U w a g a		U w a g a			
1	Biała	4	13.721	6.724 05	4	6.712	3.084 05		
2	Bochnia	4	17.159	7.924 63	4	13.837	7.397 70		
3	Brody	4	5.592	2.809 46	4	12.747	6.514 76		
4	Brzezany	4	11.167	5.545 32	4	11.321	6.162 85		
5	Drohobycz	4	12.401	6.849 62 ¹ / ₂	4	12.150	6.175 42		
6	Jasło	4	13.692	6.659 06	4	15.111	7.457 10		
7	Kołomyje	4	22.157	11.212 89	4	22.488	10.478 77		
8	Kraków Św. Łazarza	4	134.484	113.594 73	4	158.153	131.637 09		
9	"	za r. 1881.	17.136	12.810 50	za r. 1882.	18.127	22.329 90		
10	Klinika	i zaległości	118.775	113.386 71 ¹ / ₂	i zaległości	171.653	137.996 45		
11	Lwów Oddział chorych	4	—	—	4	3.076	2.736 42		
12	"	—	—	—	4	106.743	102.906 53		
13	Kulparków obłąkani	—	—	—	4	13.608	6.950 26		
14	Podhajce	4	13.995	7.721 47	4	7.041	2.675 70		
15	Przemysł	4	21.528	10.326 74	4	20.705	11.142 56		
16	Rzeszów	4	22.744	12.634 07	4	9.826	5.852 30		
17	Sambor	4	7.590	4.661	4	16.118	9.849 37		
18	Sanok	4	15.348	8.865 78	4	9.425	5.066 90		
19	Sącz nowy	4	8.250	4.823 20	4	2.238	1.229 29		
20	Sniatyn	4	2.510	1.335 25	4	13.354	6.958 03		
21	Sokal	4	14.468	6.482 15	4	22.104	11.946 61		
22	Stanisławów	4	23.100	11.985 20 ¹ / ₂	4	17.352	10.189 83		
	Stryj	4	17.735	12.351 25					
				Zaliczka 2.000 zł.					

23	Tarnopol	4	18.813	10.01749	19.301	11.08287
24	Tarnów	4	46.810	27.20190	28.315	17.71305
25	Wadowice	4	2.960	1.62485	4.933	2.64510
26	Zaleszczyki	4	5.924	2.91320	6.516	3.18160
27	Złoczów	4	16.749	8.64542	18.010	8.99688
28	Zółkiew	4	11.331	4.94490	15.065	7.18070
	Razem		616.139	424.05084 ^{1/2}	776.029	567.58809
29	Szpitala zagraniczne		111.621	62.33838 ^{1/2}	121.412	65.60915
30	" wojskowe		3.826	1.53095	3.186	1.27450
	<i>Suma we wszystkich szpitalach</i>		731.586	487.92018	900.627	634.67174
31	Szpitalowi w Jasle zasilek bezzwrotny			3.000	200	—
	Razem			490.92018	634.67174	
32	Do tego: Należności wypłacone za sprawdzenie rachunków aptekarskich i recept oraz inne wydatki i zwroty			12.71137	8.66203 ^{1/2}	
	Ogółem			503.63155	643.33377 ^{1/2}	
	Od tego: Zwroty zaliczek od gmin i inne			16.15515 ^{1/2}	23.27298 ^{1/2}	
	Pozostaje czysty wydatek			487.47639 ^{1/2}	620.06079	

Z powodu zrealizowania do końca Czerwea 1883. wynik z r. 1882. może ulec zmianie jednak nieznacznej.

Allegat 26. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego z r. 1883.

Obliczenie oszczędności w skutek niżenia taks szpitalnych.

Liczba porządkowa	Nazwa szpitala	Zniżono taksę w roku		Ilość zapłaconych z funduszu krajowego dni leczenia wnosika						Razem	Przebiegające	Pomnożywszy przez liczbę dni leczenia przez ilość cen-tów niżenia	Okazuje się zmniejszenie wydatku o złotych	
		1881.	1882.	1883.	W r o k u									
		o	e	n	t	ó	w	1878.	1879.					1880.
1	Biada	5	—	—	11.737	10.485	10.791	13.560	6.712	53.285	10.657	5	533	
2	Bochnia	—	3	—	18.621	18.987	18.625	17.159	13.837	87.229	17.446	3	523	
3	Drohobycz	6	—	—	9.626	11.751	14.454	12.401	12.150	60.382	12.076	6	725	
4	Kołomyja	—	9	—	19.202	11.576	18.692	22.157	22.488	94.115	18.823	9	1.694	
5	Kraków Sw. Kazarza;	—	—	—	94.349	131.305	108.935	90.520	100.790	525.899	105.180	12	12.622	
6	Od chorych i położnic	—	—	12	44.718	60.234	48.865	43.964	57.363	255.144	51.029	18	9.185	
7	Lwów	—	6	—	170.598	95.780	120.547	118.775	171.653	677.353	135.471	6	8.128	
8	Podhajce	8	—	—	14.253	18.553	15.744	13.995	13.608	76.153	15.231	8	1.218	
9	Przemysl	17	—	—	33.990	30.792	31.005	21.528	7.041	124.356	24.871	17	4.228	
10	Rzeszów	3	5	—	16.111	17.740	29.941	22.744	20.705	107.241	21.448	8	1.716	
11	Sambr	5	—	—	11.919	11.626	15.267	7.590	9.826	56.228	11.246	5	562	
12	Sącz nowy	6	—	—	11.556	13.526	9.362	8.250	9.425	52.119	10.424	6	625	
13	Tarnopol	—	3	—	20.188	23.932	23.859	18.813	19.301	106.093	21.219	3	637	
14	Tarnow	10	—	—	43.262	38.485	52.177	46.810	28.315	209.049	41.810	10	4.181	
15	Wadowice	—	—	3	4.950	4.450	4.168	2.960	4.933	21.461	4.292	3	129	
16	Zloczów	7	—	—	16.340	17.164	16.856	16.749	18.010	85.119	17.024	7	1.192	
	Razem	—	—	—	541.420	516.386	539.288	477.975	516.157	2,591.226	518.247	—	47.898	
							2,591.226							

Alegat 27. do sprawozdania z czynności Wydziału kraj. za r. 1883.

Wykaz

wydatków w trzech zakładach krajowych w r. 1877, 1881 według

L. p.	Nazwa zakładu	L w ó w			K r a k ó w		
	ilość dni leczenia	193.455	168.959	175.344	133.821	160.659	154.689
	Rok	1877	1881	1882	1877	1881	1882
1	Żywienie chorych	64.919	47.786	50.320	53.415	44.245	43.880
2	Bielizna	7.990	6.744	7.676	6.790	5.542	6.200
3	Pranie	7.345	7.653	10.043	6.536	5.519	4.848
4	Opał	6.120	3.874	3.372	4.893	6.458	5.331
5	Oświetlenie	6.397	1.502	1.619	2.051	3.005	2.981
6	Leki i apteka	4.668	5.301	5.382	5.968	5.758	4.980
7	Koszta sanitarne i narzędz. chir.	4.814	3.812	4.633	2.365	3.565	4.510
8	Sprzęty	3.583	1.094	944	966	1.582	2.792
9	Słoma i siano do sienników . .	388	489	369	730	531	573
10	Utrzymanie kapelanów i kaplicy	1.683	1.344	1.446	1.200	1.050	1.050
11	Utrzymanie koni	—	—	—	607	805	623
12	Utrzymanie ogrodów	—	—	—	819	1.706	2.695
13	Koszta pogrzebowe	107	505	500	674	246	212
14	Utrzymanie budynków	11.527	3.313	5.377	2.894	6.079	4.046
15	Utrzymanie dyrekt., lek. i akusz.	22.523	22.540	23.017	12.812	16.274	17.096
16	Koszta zarządu	8.874	9.725	10.407	10.072	9.323	9.706
17	Utrzymanie Sióstr M. oddział. .	6.003	5.854	6.027	7.284	4.719	4.731
18	Służba	17.350	16.188	16.817	12.292	11.597	11.628
19	Czynsze	8.026	6.376	6.072	3.000	—	—
20	Koszta kancelaryjne	1.456	1.203	873	709	815	739
21	Wodociągi	—	—	—	—	—	50
	<i>Suma A.</i>	183.773	145.289	154.892	136.077	128.819	128.671
	Do tego dolicza się:						
1	Zaliczki na płace	1.141	716	—	50	2.114	217
2	Pensye i emerytury	3.509	3.415	3.524	1.850	361	250
3	Zaopatrzenia, dary, łaski i odprawy	333	286	276	173	73	134
4	Remuneracye i zapomogi	1.215	911	1.130	1.399	1.121	900
5	Nadzwyczajne wydatki budowlane	4.887	—	—	—	1.000	—
6	Utrzymanie dzieci w szpitalach i obłąkanych	1.395	10.219	9.528	11.049	11.327	10.826
7	Odsetki od kapitałów dłużnych .	352	352	352	—	—	20
8	Zapisy	—	—	—	112	111	112
9	Podatki i daniny	—	—	—	1.347	1.129	1.158
10	Wydatki z prawa patronatu . . .	—	—	—	358	122	20
11	Dyety i koszta podróży	—	—	—	56	89	15
12	Utrzymanie podrzutków	—	—	—	8.544	2.327	1.595
13	Utrzymanie dzieci na oddz. położ.	11	14	36	139	94	158
14	Zapomogi dla położnic	1.836	2.478	2.532	930	1.188	1.350
15	Wikty udzielane za zwrot kosztów	—	—	—	—	—	—
16	Rozmaite wydat. gospod. i drobne	1.230	269	591	329	2.328	2.075
	<i>Suma B.</i>	15.909	18.660	18.241	26.336	23.384	18.830
	Ogólny wydatek z r. 1877, 1881,						
	1882	169.989	163.949	173.133	162.413	152.203	147.501

Alegat 28. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego a rok 1883.

W y k a z

ruchu chorych, położnic i obłąkanych w zakładach krajowych w 1882 r.

Zakład	Ilość łóżek	Ilość leczonych	Ilość dni leczenia	Śmiertelność		Średni pobyt w zakładzie	Ilość syfilitycznych
				liczbowa	procentowa		
Chorych :							
W szpitalu lwowskim	668	8.427	164.846	664	7·87	19·5	1.760
„ św. Zofi dla dzieci	74	831	17.955	215	25·80	21·6	19
„ św. Łazarza w Krakowie	416	5.557	121.353	556	10·00	21·8	1.708
„ św. Ludwika dla dzieci	100	641	21.652	130	20·28	33·7	—
Razem	1.258	15.456	425.806	1.565	10·12	27·5	3.487
W 1881 r. było	1.228	14.927	325.308	1.646	11·00	21·8	2.765
Różnica	+ 30	+ 529	+100·498	— 81	— 0·88	+ 5·7	+ 722
Położnic:							
W szpitalu lwowskim	42	576	10.498	16	2·77	18·2	
„ krakowskim	15	199	4.039	5	2·51	20·2	
Razem	57	775	14.537	21	2·72	18·6	
W 1881 r. było	57	749	14.001	29	3·87	18·6	
Różnica	—	+ 26	+ 536	— 8	— 1·15	0	
Obłąkanych:							
W Kulparkowie	500	760	136.372	127	16·71	179	
„ Krakowie	70	231	26.502	18	7·79	114	
Razem	570	991	162.874	145	14·63	164	
W 1880 r. było	570	1.012	168.469	141	13·94	166	
Różnica	—	— 21	— 5.595	+ 4	+ 0·69	— 2	

Alegat 29. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za r. 1883.

Wykaz

ruchu chorych w szpitalach prowincjonalnych w r. 1882.

Liczba porządk.	Nazwa szpitala	Ilość łóżek	Ilość leczonych	Ilość dni leczenia	Śmiertelność		Średni pobyt chorego	Ilość obłąkanych	Ilość syfili-tycznych
					liczbowa	pro-centowa			
1	Biała	93	663	16.894	87	13·12	25·5	3	172
2	Bochnia	55	638	15.986	78	12·22	25·0	1	65
3	Brody	53	563	10.471	30	5·32	18·5	6	85
4	Brzeżany	50	468	11.976	48	10·25	26·5	2	99
5	Drohobycz	80	493	14.640	76	15·41	29·6	7	130
6	Jaśło	100	786	17.331	62	7·88	22·0	23	120
7	Kołomyja	70	602	17.123	60	9·96	28·0	23	248
8	Podhajce	60	567	13.008	50	8·81	24·5	7	123
9	Przemysł	160	1.569	27.247	124	7·90	17·3	21	397
10	Rzeszów	80	762	21.254	67	8·79	27·8	—	104
11	Sambor	54	405	9.336	41	10·12	23·0	1	95
12	Sanok	80	578	16.896	41	7·09	29·0	—	94
13	Śniatyn	24	133	2.639	5	3·75	19·0	—	48
14	Sokal	52	680	14.330	66	9·70	21·1	—	82
15	Stanisławów	120	1.024	28.751	93	9·08	28·0	2	406
16	Stryj	77	734	20.576	67	9·12	28·0	3	218
17	Sącz nowy	60	396	10.271	38	10·32	25·9	1	120
18	Tarnopol	75	925	20.668	61	6·59	22·3	12	305
19	Tarnów	140	1.617	31.122	127	7·85	19·2	—	306
20	Wadowice	30	202	5.264	11	5·44	26·0	—	93
21	Zaleszczyki	40	407	7.814	23	5·67	19·2	—	175
22	Złoczów	80	694	16.522	69	9·94	23·0	5	116
23	Żółkiew	40	561	15.299	60	10·69	27·2	—	80
	Razem	1.673	15.467	365.418	1.384	8·7	23·9	117	3.681
	W 1881 r. było	1.670	15.974	383.729	1.474	9·2	24·0	159	3.466
	Różnica	+ 3	— 507	— 18.311	— 90	— 0·5	— 0·1	— 42	+ 215

Wykaz

ruchu pielęgowanych podrzutków w r. 1881.

Liczba porządk.	Z a k ł a d	Pozostało z końcem r. 1881	Przybyło w r. 1882	Razem	Ubytek			Pozostało z końcem 1882 r.
					Wyszło	Umarło	Razem	
1	We Lwowie	113	9	122	52	5	57	65
2	W Krakowie	139	1	140	65	3	68	72
	Razem	252	10	262	117	8	125	137
	W r. 1881 było	373	7	380	112	16	128	252
	Różnica	— 121	+ 3	— 118	+ 5	— 8	— 3	— 115

Alegat 30. do sprawozdania z czynności Wydziału kraj. za rok 1883.

Zamknięcie
z obrotu funduszków szpitali prowincjonalnych

Rubryki:	Biała		Bochnia		Brody		Brzeżany		Drohobycz		Jasło		Koło- myja		Pod- hajce		Prze- myśl		Rzeszów			
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		
Urzymywanie bndynków							550		650											650		
Konserwacye zwykłe			79	25	124	26	32	38	110	05	113	11	15	12	60	61	287	92		190	10	
Budowy i roboty nadzwyczajne	1.154	05	1.106	60							315		5	75	120	37						
Podatek domowy						90															158	
Asekuracya ogniowa	42	72	36	88	33	97					25	90			50	03	35	36			795	
Czyszczenie kominów	16				18	56	10		16	69	11	04	8	94	21		30				10	
Czyszczenie kanałów i kloak			27		40		23	10			1		53		63	42	35				32	20
Wikt	4.752	63	3.294	70½	498	61½	2.859	73	3.332	58	3.914	68	4.159	06	2.858	18	3.361	88	5.539		46	
Płaca lekarza ordynującego	500		499	92	500		600		500		600		499	92	500		500		500		500	
Płaca sekundaryusza			300		200		250		300		300		250		250		240		250		250	
Lekarstwa	887	47	967	68	369	45	541	68	750	33	687	12	1.300	91	697	04	1.693	22			940	10
Sanitarne wydatki	68	71	73	88	45	04	29	21	13	11	72	19	23	18	145	08	137	17			161	22
Narzędzia chirurgiczne			52	71			2	06		60	4	96			29	98	97	19			72	77
Bielizna i pościel	69		369	16	185	35	83	13	59	55	8	08	163	34	344	68	78	21			395	59½
Pranie	100		57	60	26	33	36	88	48	85	31		16	73	39	16	109	14			90	
Sprzęty domowe	34	68	66	56	37	18	106	34	686	57	18	25	54	71	69	01					126	41
Słoma i siano	131	75	82	20	4	50	17	68	43	92	81	44	39	56	22	62	38	41½			135	05½
Opał	353	99	223	03	440	30	127	30	340		324	50			492	20	2.161	25			18	60
Oświetlenie	254		51	09	16	96½	40	74	23	07½	50	18	79	12	71	47	196	96½			80	08
Płaca rządcy	400		499	92	240		600		637	50	500	02	499	92	600		800		500		500	
Dyurniści					300		100				100		100		120						288	16
Koszta kancelaryjne	131	32	69	22	15	65	72	72	67	50	84	43	109	30	64	80	107	70			77	29
Pogrzeby	203	52	131		20		28	80	66	97½	37	80	154	68	66	20	98	71			72	40
Duchowna obsługa	65				50										50		120					
Płaca sług	328		968	40	334	80	243	18	348	60	311	60	452	12	420	25	818	36			730	69½
Wikt sing	533	25	182	50			303	42					116	92	547	50	691	04				
Akuszerka i cyrulik			20		40				8		14		2		15		2				27	
Wydatki administracyjne	178	13			160						132	83					500					
Remuneracye			274	63			150						111	59	60		50				100	
Emerytury, prowizye i pensye											186											
Zaliczki Wydziałowi krajowemu					800		150				1.000				225							
gminne			1.632	27					1.000		100		13.741	09								
Należytość liwerantom															772	92						
Suma rzeczywistych wydatków	10.204	22	11.066	20	4.451	87	7.008	35	8.703	90	8.925	13	21.665	45	8.762	22	12.258	54	10.996	66		
Fundusz rezerwowy			1.200				300										10.250					
Zaliczki do wyrachowania	450				8				200	59½	70		280	23	50		100				500	
Kaucye i depozyta			50						40		140	55	10.354	99½							35	
Różne inne	3.727	15	212	61	1.036	66	4	50	88	60					48		176	50			5.948	09½
Rozchód ogólny	14.381	37	12.528	81½	5.496	53	7.312	35	9.033	09½	9.135	68	32.300	67	8.860	22	22.785	04	17.479		76	
Dochód	16.872	93	13.344	38	5.557	58½	7.597	25	9.359	36½	9.030	39	32.324	63	8.860	22	32.249	18	18.264		53	
Różnica { więcej mniej	2.491	56	815	56½	61	05½	284	40	326	27			23	96			9.464	14	784		77	
Kapitał żelazny	10.200		1.150		24.703		600		1.105		903		420				10.506	25			7.026	
Zaległość kosztów leczenia	5.595	15	297	82	4.127	61	1.651	45	3.457	35	1.750	60	6.425	02	4.452	62	10.527	97			7.855	46
Należytości niespłacone							621	79	5.855	15	5.077	71	3.425	31	719	95					11.127	46½
Taksa szpitalna	45	25	54	30	52	30	55	30	51	30	50	30	57	30	52	30	33	20			52	28
Ilość dni leczenia w r. 1881.	19.474		16.365		10.119		12.231		14.435		15.551		13.210		15.442		26.174		23.141			

rachunków

zatwierdzone przez Wydział kraj. na rok 1881.

Sambr		Sanok		Sącz nowy		Śniatyn		Stani- sławów		Sokal		Stryj		Tarnopol		Tarnów		Wado- wice		Żółkiew		Złoczów		Zale- szczyki		Suma rubryki			
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		
								621	02					86	64			234									2.791	66	
126	70	81	61				33			180				115		475	90				107	41	291	96	105	70	2.530	08	
4	20	699	47	4.793				917	07			333	33	26						1.192	58					10.667	42		
	82	4	37½				22	22½						67½		91								5	10	16	58½		
15	48	34	68	9	99		31	18	20	70	39	28	20	13	6	16	59	18		74	07	24	14			567	80		
15		35	56				5		57	11			18	99	16	54	50			27	68	15		5		388	11		
36							3		20		65				220	159	88			62	50	40		15		896	10		
1.961	86	3.213		1.785	72½	550		4.556	36	3.444	08	4.577	57½	4.948	55	10.462	85	732	14	5.171	68	2.701	84	1.713	63	80.390	81		
500		500		400				600		500		400	01½	600		800	2	300		450		499	92	175		10.924	79½		
216	68	200				156	41	300		200		166	65	250		550	4			200		199	92	50		4.279	70		
722	79	776	01	507	42	10		1.353	06	421	60	906	24	823		3.562	4½	192	25	1.215	20	336	63	497	41	20.158	65½		
11	90½	31	32	2	89	22	50	134	32	201	34			7	81	586	60½			653	38	95	62	60		2.576	48		
52	95	4	50	42	33½					143	11			50		62	86			69	22	61	88	10		757	12½		
45	85	422	34					1.243	06	308	50			78	75	751	60	2	30	574	10	528	77			5.711	36½		
77	24	112	47	99	92			167	83	88				24	53	183	20	40		151	18	26	28	25		1.551	34		
19	14	235	18	39	14½	7		325	75	201				214		399	29½	1	92	157	69	228	74	24	07	3.115	84		
39	67	121	54	66	37	10		194	71	86	10			47	47½	217	85	30		37	20	26	60	40		1.514	65		
238	25	273	13	259	24	173	05	765	98	303	96			728	14	1.039	73	86	95	747	68	471		154	25	9.722	53		
52	07½	79	86	1	76	20		185	46	126	50			116	66	320	43	6	13	115	91	85	90	38		2.012	37		
333	30	400		500		180		600		360		600		166	64	650	2	150		600		453	26	500		10.775	58		
110	50	30				130	3	130	3	300		300		692		594						80		60		2.904	69		
71	95	64	25	38	77	2	80	303	35	185	10	47	63½	76	12	234	41	23	60	46	45	34	12	44		1.972	53½		
42	97½	70	40	15	05	5		61	10	37	90					3	75	30		92	90	92	95	13		1.345	11		
187		30	83			100		100				164								100		40				719	83		
197	65	335		357	77	267	80	1.052		540		228		737	80	1.099	64½	180		677		493	93	308		11.424	95		
						800		693	50	585	15					1.095				723	75	904	2	292		7.665	70		
		6		10	95			14		30								3		9	98	6		5	17	213	10		
		12	81					556	14	35						200		4	43	186	35					1.965	69		
						100		100		100		100		230								130		25			1.331	22	
						150						450				133	37										469	37	
		1.214	80							1.000		211	43½			1.600											5.439	80	
		332	43			543	89			1.100						1.262	56										19.873	67½	
				559	81																		474	19½			2.906	92½	
5.079	98	9.421	56	9.490	14	2.022	85	15.329	5	10.259	97	9.139	20	10.262	49	26.555	15	2.016	72	13.443	91	8.352	67	4.165	33	229.581	59		
														2.403	98	585	3.132	85	250								14.403	98	
1.805	10	47	62									1.423				3.132	85			300						7.147	29		
276	67	35	40							3.858	26	3.345	86	481	07	2.811	14½					70				12.922	90		
7.161	75½	9.536	58½	9.730	52½	2.149	11½	15.329	5	14.118	23	14.008	06	13.732	54½	32.860	99½	2.266	72	13.743	91	8.353	37½	4.165	33	236.470	22		
7.175	17½	10.064	23½	10.634	50	2.324	06	16.609	76½	14.119	76	14.201	15	14.117	40	34.521	42½	2.271	74½	14.453	39	10.823	62½	4.356	58	309.133	27		
13	42	527	65	903	97½	174	94½	1.280	71½	1	53	193	09	334	86½	1.660	43	5	02½	709	48	2.470	25	191	25	22.763	33		
																											105	29	
11.389	39	139		4.200		174		2.304		3.000		29.313	11			850								311		96.904	36		
13.409	47½	4.733	84	501	20½	448	14	7.379	80½	2.935	65	1.967	10½	2.906	78	5.243	71½	953	25	4.273	24	4.033	26	4.968	89½	97.929	32½		
60	30	19.872	32½			3.279	40	362	42	3.036	24	33.919	34½	5.000		1.050	65	155	41	265	23	529	79	1.858	98	114.566	64		
11.424		60	30	54	30	55	30	55	30	55	30	60	35	54	30	50	30	55	30	50	30	50	30	50	30	50	30	333.729	
		15.549		9.914		2.545		25.611		13.771		18.337		23.036		48.366		4.099		14.134		17.464		8.337					

rachunków

zatwierdzone przez Wydział kraj. za rok 1882.

Sambor		Sanok		Sącz nowy		Śniatyn		Sokal		Stani- sławów		Stryj		Tarnopol		Tarnów		Wado- wice		Żółkiew		Złoczów		Zalesz- czyki		Suma rubryki					
zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.		
														281 64				390										3,234 14			
106 71		80				55		60 57		492 27		8		150		126 60				212 73		165 33		123 10			3,478 05				
106 13				815 46				100		300 34		411 95				1,994 52						318 23					7,382 47				
3 82						1 41				15 39				67 1/2		6 89											52 97 1/2				
22 33		31 93		11 02		31 18				53 80		28 93		31 54		59 18				89 40		37 61		11 70			675 67				
15		35 56		51 73		5		2 70		43 56		38 54 1/2		19 76		40				30		15		5			450 69 1/2				
22						2		26 85		50		44		100		130 40				49 98		62					854 03				
2,021 52		4,223 80		1,790		617 82		2,089 49		5,356 80		4,606 69		5,709 97		7,937 35		1,114 78 1/2		2,839 23		2,739 20		2,088 46			80,673 54				
500		500		400				458 26		600		399 98		600		848 35 1/2		300		499 92		499 92		400			11,307 01 1/2				
183 33		200						166		300		166 60		250		620 10				200		199 92		100			4,185 93				
321 05		599 49		527 27		147 99		469 92 1/2		1,587 69		969 14		729 48		1,918 42		161 72		897 65		378 42		133 99			16,075 88 1/2				
50 05		43 56				16 93		204 04 1/2		250 34		277 85				403 91				348 90		47 83					2,345 73 1/2				
77 94				37 90				33 06							51 71					76 70				55			519 85				
586 40		510 81		387 72		57 20		66 68		829 28		805 64		385 95 1/2		247 54		18 90		73 14		189 39					3,185 23 1/2				
92 35		128 50		75				45 01 1/2		67 10		661 45		57 59		157 08		40		122 90		24 11		25			2,191 75 1/2				
117 75		388 24		100		5		93		511 24		323 09				211 06		7 60		130 52		238 37		56			3,296 95				
37 76		123 09				3		4 96		225 03		133 40		72 68		66 54		18 90		49 60		19 64		7			1,256 32				
237 35		332		366 60		135 60		214 70		1,531 31		1,259 93		1,163 57 1/2		771 44		103 30		532		314		336 70			13,099 01 1/2				
59 70		87 61		25 02		8 01 1/2		76 13 1/2		177 81		400 02		197 98 1/2		191 57		5 31		173 14 1/2		156 39					2,455 92				
433 33		400		500		180		366 63		585		600		500		650		150		400		500		500			10,804 96				
189 88		30						137 20		137 20				365		365											1,897 08				
75 34		73 65		37 40		4 25		56 04		196 84		108 48		53 17		159 44 1/2		24 58		69 44		46 60		46 60			1,946 40				
51 55		100 40		6 85		3		28 90		60 23		55		120		60		32		78 30		121 80		14			1,556 13 1/2				
		40						100		44 80						100				50		30					714 80				
234		360 65		420 17		247 20		521		1,185 50		408		705 80		914 05		180		525		571 93		337 02			11,685 53 1/2				
241 58								821 50		800		513		24		1,186 25				509 06 1/2		988 45		287			8,757 68				
		8						20		20		50				50		3		11 96		12					250 95				
		15 37		200				487 50		100		316 23		80		200		3 63		21 10		80		79 89			3,097 58				
								100		50		50				62 30		100				200		25			1,291 72				
								750								55 55											991 55				
		964						22 72				800															2,397 92				
																											22 99				
296 78		40 77		180 62				34 56		40		1,489 09		909 53		1,687 31		1 10		35 07		4 30					6,564 60				
								782 49				450															1,854 47				
1,050		992 08				516						180				19 85											6,485 48				
7,133 65		10,314 51		5,932 76		2,036 59 1/2		6,745 23		16,854 23		15,599 81 1/2		12,508 35		21,243 42		2,654 82		8,025 75		7,960 94		4,631 46			221,825 75				
						25				1,351 35				1,668 07				250				2,144 86					5,105 99				
5,290 65								150		224		620		400		736				132 29							11,009 81				
3,714 40														50		150											7,501 90				
16,133 70		10,314 51		5,932 76		2,061 59 1/2		6,895 23		18,429 58		16,219 81 1/2		14,626 42		22,129 42		2,904 82 1/2		8,158 04		10,105 80		4,631 46			245,443 45				
16,997 37		10,390 58		6,640 14		2,115 72		6,967 43		18,693 34		16,231 25 1/2		14,921 80		22,970 25		4,023 27 1/2		8,223 49		13,449 34		4,714 25			264,341 63 1/2				
858 37		76 07		707 38		54 12 1/2		72 25		263 76		11 44		295 33		840 33		1,118 45		65 45		3,343 24		82 79			18,898 20 1/2				
														30,257 23													66,160 23				
5,938 99		5,725 94		257 39		444		3,758 90		2,355 19		2,163 12 1/2		2,143 13 1/2		4,998 30		693 45		4,545		6,189 33		4,389 69 1/2			88,389 37				
60/30		60/30		54/30		55/30		55/30		55/30		60/35		51/30		50/30		55/30		50/30		50/30		50/30			365,421				
9,336		16,896		10,271		2,639		14,330		28,751		20,576		20,668		31,122		5,267		15,299		16,522		7,814							

Alegat 32. do sprawozdania z czynności Wydziału kraj. za rok 1883.

B u

szpitali powszechnych na prowincyi

Rubryki:		Biała	Bochnia	Brody	Brze- żany	Droho- bycz	Jaśło	Koło- myja	Pod- hajce	Prze- myśl	Rzeszów
Utrzymanie budynków	Czynsz najmu	.	350	.	550	1.350	.	.	.	.	650
	Konserwacye zwykłe	600	.	50	30	100	130	384	60	280	80
	Budowy i roboty nadzwyczajne	427	.	200	.	.	.	.	50	500	200
	Podatek domowy	.	3	2	.	200	.	.	15	2	2
	Asekuracja	43	36	35	.	30	26	50	60	40	10
	Czyszczenie kominów	16	8	20	10	15	12	10	24	30	12
" kloaków	.	50	40	30	35	2	56	70	36	50	
Wikt	Żywność i wino	5.274	3.572	2.240	2.364	3.054	2.987	3.734	3.717	5.290	5.333
Leczenie	Płaca lekarza ordynującego . .	500	500	500	600	500	600	500	500	600	500
	" sekundaryusza	200	300	200	250	.	300	.	250	250	250
	Lekarstwa	1.055	777	521	609	764	582	849	679	1.523	900
	Sanitarne wydatki	150	100	60	50	25	70	25	140	100	180
	Narzędzia chirurgiczne	65	14	50	15	55	35	.	10	130	60
Koszta gospodarcze	Bielizna, pościel	540	400	252	250	282	653	784	685	230	500
	Pranie	100	220	30	60	60	38	190	60	100	90
	Sprzęty domowe	.	60	60	40	154	85	60	50	130	400
	Słoma i siano	140	80	50	30	50	80	500	30	50	100
	Opał	520	360	360	250	500	400	50	500	1.100	324
	Oświetlenie	300	70	80	45	90	55	100	70	120	100
	Płaca rządcy	400	500	340	600	500	500	500	600	800	640
Zarząd	Dyurniści	50	.	300	.	.	.	120	120	500	.
	Koszta kancelaryjne	105	88	87	69	69	77	100	73	100	70
	Pogrzeby	161	150	25	40	30	50	160	70	190	75
Wydatki rozmaite	Duchowna usługa	65	.	.	50	50	.	.	50	120	.
	Płaca sług	408	834	394	366	466	360	420	414	960	747
	Wikt służby	657	196	566	510	460	.	500	548	868	200
	Cyrulik i akuszerka	.	34	40	.	20	15	10	15	30	30
	Zwrot kosztów administracyjnych	.	135	100	100	.	135	120	123	50	150
	Remuneracye	100	.	52	128	.	.	.	.	50	40
	Emerytury i pensye	.	.	.	.	.	186	.	.	.	.
	Zwrot zaliczek fund. krajowemu	.	.	856	.	.	400	.	720	.	.
	Różne inne	20	20	15	22	38	248	10	15	221	100
	Należyłość liwerantom	100	680	632	.	440	1.531	1.822	.	.	1.800
	Zwrot zaliczek gminie	.	.	.	.	.	1.570	.	.	.	.
Pogład ogólny	Rozchód	11.996	9.537	8.157	7.068	9.337	11.127	11.054	9.718	14.400	13.733
	Dochód	14.353	9.776	9.041	8.232	8.027	9.692	12.261	9.125	22.942	15.589
	Różnica	2.357	239	884	1.164	1.310	1.435	1.207	593	8.542	1.856
	Kapitał żelazny	10.200	1.150	24.650	.	.	.	.	.	.	7.200
	Zaległości kosztów leczenia . .	3.131	1.226	6.174	2.039	3.200	886	5.573	1.615	7.660	5.267
Taksa szpitalna	45/25	51/30	52/30	55/30	51/30	50/30	48/25	52/30	33/20	52/28	

dżety

zatwierdzone przez Wydział krajowy na rok 1883.

Sanok	Sambor	Sącz Nowy	Śniatyn	Stani-sławów	Sokal	Stryj	Tarnopol	Tarnów	Wado-wice	Żółkiew	Złoczów	Zale-szczyki	Sumy rubryk
.	189	.	.	.	.	.	260	300	312	.	.	.	3.961
100	96	60	30	560	545	50	292	1.907	.	200	250	100	5.844
846	1.007	.	.	550	.	300	.	6	.	2	350	.	4.438
10	2	.	1	5	.	.	1	59	.	.	40	5	347
40	22	11	31	25	39	29	92	40	.	100	35	10	744
40	15	25	5	60	10	39	19	200	.	30	15	5	620
.	80	10	2	50	50	22	110	.	.	50	62	15	820
3.267	2.126	2.006	658	5.512	3.026	4.166	5.074	11.148	1.000	2.466	3.630	2.057	83.697
500	500	400	.	600	500	400	600	800	300	500	500	350	11.250
200	200	.	.	300	200	200	250	550	.	200	200	100	4.400
714	584	509	143	1.378	526	961	526	2.229	210	587	495	428	17.549
30	52	10	10	200	150	150	30	568	.	300	40	60	2.500
15	55	10	60	50	55	6	65	98	.	70	60	55	1.028
509	614	188	293	210	625	200	502	721	100	100	400	200	9.238
100	85	120	.	100	110	200	115	180	40	100	50	25	2.173
150	224	160	10	130	.	200	60	255	10	200	89	15	2.542
120	37	423	.	180	50	60	40	168	30	50	20	40	2.328
352	217	50	180	1.100	316	400	864	906	100	450	500	325	10.124
75	52	85	.	188	150	120	125	226	11	50	90	40	2.242
400	400	500	180	600	400	600	500	650	200	400	329	500	11.539
30	200	60	.	300	.	300	365	365	.	.	500	60	2.770
.	100	64	.	300	70	67	90	184	40	102	39	42	1.936
80	81	75	.	100	40	30	58	60	30	50	100	13	1.768
.	.	.	.	100	.	.	120	.	.	.	.	.	575
450	324	437	.	1.200	552	408	624	916	180	444	687	308	11.899
40	260	385	248	800	822	548	652	1.186	.	459	561	206	10.672
.	.	25	.	20	20	50	.	.	10	20	10	6	355
105	.	100	.	600	.	.	.	200	15	120	80	8	2.281
.	.	.	.	.	.	21	80	.	.	.	.	25	496
.	.	.	.	.	.	251	.	.	.	.	.	.	437
.	.	.	93	.	150	3.006	.	.	.	.	.	.	5.225
50	90	5	42	.	20	40	155	223	10	20	20	10	1.392
4.555	.	.	.	.	1.015	.	700	3.004	100	564	600	1.590	19.133
1.644	.	.	.	.	.	2.506	.	.	.	.	.	200	5.920
14.432	7.612	5.718	1.986	15.218	9.441	15.330	12.229	27.189	2.698	7.684	9.791	6.798	242.253
14.432	9.820	5.800	1.986	15.630	9.441	14.167	13.130	28.614	3.782	8.458	12.980	7.080	264.358
.	2.208	82	.	412	.	1.163	901	1.425	1.084	774	3.189	282	22.105
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	43.200
4.375	5.390	2.072	448	6.708	2.731	2.578	2.009	3.232	425	1.278	4.666	3.005	75.688
60/30	60/30	54/30	55/30	55/30	55/30	60/35	51/30	50/30	55/30	50/30	50/30	50/30	

O d p i s

**odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie z dnia 18. Października 1882. L. 10479/pr.
do Wydziału krajowego we Lwowie (L. W. 52660/1882).**

Jego ces. i król. Apostolska Mość Najwyższém postanowieniem z dnia 16. Września b. r. nie raczył użyzyć Najwyższej sankcyi uchwalonemu na posiedzeniu Wys. Sejmu z dnia 23. Października z. r. projektowi do ustawy, zmieniającej postanowienia §. 3. ustawy z dnia 20. Marca 1874. o założeniu i wewnętrzném urządzeniu ksiąg hipotecznych w królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiém Księstwem Krakowskiém, a to z następujących powodów:

Powyższy projekt ustawy zmierza ku temu, by pod pewnemi zastrzeżeniami tak ze stanowiska prawa prywatnego, jak i prawa publicznego dozwoloném było przenosić grunta z tabuli krajowej do zwykłych ksiąg gruntowych i nawzajem dopisywać nieruchomości ze zwykłych ksiąg gruntowych do istniejących ciał tabularnych.

Potrzebę zarządzenia powyższego, które zamierzano przeprowadzić w drodze zmiany §. 3. galic. ustawy o zakładaniu ksiąg gruntowych, motywowano tém, iż byłoby ono pożądaném dla ułatwienia komasacyi i arondacyi wielkich posiadłości.

Otóż co do komasacyi, czyli łączenia gruntów, które w istocie rzeczy polegać może tylko na zamianie gruntów, to przeprowadzenie téj zamiany musi być uwidocznioném w księgach publicznych.

Co się zaś tyczy arondacyi przez powiększenie pewnej posiadłości, to nie można pominąć uwagi, że dla ekonomicznego przeprowadzenia tych operacyi zupełnie jest obojętném, w jakiej księdze gruntowej one przeprowadzone zostały i że do tego celu przeniesienie posiadłości ze zwykłej księgi gruntowej do tabuli krajowej wcale nie jest potrzebném.

Na tych więc motywach projektowanej zmiany ustawy oprzeć nie można.

Przeciw zmianie téj zachodzi oprócz tego przeszkoda zasadnicza nie małej wagi.

We wszystkich krajach, w których istnieją tabule krajowe, służą one zarazem jako kataster wyborezy dla klasy wyborców z wielkich posiadłości.

Gdy ordynacye wyboreze tych krajów tylko pewną kategorię posiadłości jako podstawę prawa wyborczego w klasie wyborców z wielkich posiadłości uznają, wykluczając wszelkie rozszerzenie téj kategorii posiadłości, to musiano przy wydaniu ustaw o zakładaniu ksiąg gruntowych baczyć na to, ażeby do tabul krajowych weszły tylko takie grunta, którym przysłuża właściwość tabularności.

W skutek tego wszystkie ustawy o zakładaniu ksiąg gruntowych, które, jak to ma miejsce w ustawie dolno-austryackiej z dnia 2. Czerwca 1874 dz. u. p. Nr. 88., wyraźnie tę kwestyę omawiają, uczyniły dopisanie gruntów do tabularnego wykazu hipotecznego zawisłém od równoczesnego lub poprzedniego odpisania gruntów tych samych rozmiarów.

Sejm galicyjski chciał wprawdzie zapobiedz temu, aby zwiększenie posiadłości tabularnych nie wywołało zmiany stosunków wyborczych i uczynił z tego powodu każde dopisanie gruntów do tabularnego wykazu hipotecznego zawisłém od warunku, że Namiestnictwo i Wydział krajowy na to

przyzwolą; jednakowoż pominąwszy, że następstwa udzielanego w pojedynczych wypadkach przyzwolenia na powiększenie posiadłości tabularnej na przyszłość przewidzieć się nie dadzą, to tym środkiem ostrożności, mającym na celu zapobieżenie nadużyciom, możnaby zadowolnić się tylko wówczas, gdyby powiększenie tabularnego wykazu hipotecznego przez dopisanie posiadłości nie tabularnej miano uznać w ogóle za dopuszczalne.

Dopóki jednak dotychczasowy rozdział między posiadłościami tabularnymi i nie-tabularnymi utrzymany będzie w mocy, nie można popierać rozszerzenia tych posiadłości tabularnych.

Powyższy projekt ustawy idzie pod tym względem za daleko.

Nie można zresztą pominąć milczeniem, że przyjęte przez Sejm krajowy zastrzeżenie prywatno-prawne, wedle którego rozmaitego stanu biernego mianoby uważać jako przeszkodę do dopisania gruntów do tabularnego wykazu hipotecznego, nie jest zupełnie trafnym.

Przy redakcyi tego postanowienia przeoczono, iż umieszczenie prywatno-prawnego postanowienia w tém miejscu w ogóle jest zbytecznym, ponieważ prywatno-prawne zastrzeżenia przy dopisywaniu i odpisywaniu unormowane są ustawą z dnia 6. Lutego 1869. dz. u. p. Nr. 18. w sposób na wszelki wypadek wystarczający.

Ponieważ powołana ustawa państwowa nie może być zmieniona ustawą krajową, to nasunęła się i ta trudność, że zaproponowane przez Sejm postanowienie nie licuje zupełnie z powyższą ustawą.

Postanowienie to, w którym jest mowa w ogólności tylko o przyzwoleniu wierzycieli hipotecznych nie jest także dość dokładnym.

Nie wspomniano przytém, że przyzwolenie ze strony wierzycieli hipotecznych potrzebnem jest tylko do odpisania gruntów nieobciążonych; nie uwzględniono dalej, że w myśl przepisanej w pomienionej ustawie państwowej postępowania, nie wymaga się do odpisania wyraźnego przyzwolenia wierzycieli hipotecznych i że odpisanie takie w pewnych wypadkach nawet pomimo sprzeciwiania się wierzycieli hipotecznych przeprowadzonym być może.

Wreszcie należy rozważyć, że przez sankcyonowanie powyższego projektu ustawy przesądzonoby poruszoną kilkakrotnie reformie praw agraryjnych, mianowicie co do posiadłości włościańskich.

Mam zaszczyt zawiadomić o tém Świetny Wydział krajowy w skutek reskryptu wys. c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 2. b. m. L. 5045/M. J., odnośnie do szacownego pisma z dnia 23. Października z r. L. 869/S., przy dołączeniu oryginalnego w wys. c. k. Ministerstwie sprawiedliwości sporządzonego tekstu motywów, z których pomienionemu projektowi ustawy odmówiona została Najwyższa Sankeya.

We Lwowie d. 18. Października 1882.

Alegat 34. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1883.

O d p i s

okólnika Wydziału kraj. z d. 13. Lutego 1883. L. 56.677/82 do Wydziałów powiatowych.

Dotychczasowe doświadczenie uczy, iż pomimo że ustawa krajowa o księgach hipotecznych (dz. ust. kraj. Nr. 29/874) od roku 1874. weszła w wykonanie, włościanie, w których interesie ustawa ta głównie została wydana, dotąd ani o korzyściach jej nie nabyli przekonania, ani o donio-

słości jej jasnego nie mają pojęcia i z narażeniem na szkodę swej własności wcale nie zgłaszają do wpisywania w księgi te interesów prawnych, pociągających za sobą zmiany co do ich posiadłości gruntowych bądź w skutek pozbycia części tejże, albo obciążenia takowej, bądź w skutek nabycia dla siebie praw korzystnych, przywiązanych do posiadłości gruntowych.

Gdy w tym względzie i do Wys. Sejmu wniesionem zostało przedstawienie, przeto Wydział krajowy odnośnie do swego okólnika z 17. Kwietnia 1874. L. 6566, poleca Wydziałowi powiatowemu, ażeby w porozumieniu z c. k. Starostwem dołożył starania, iżby bądź bezpośrednio, bądź pośrednio przez wpływy dotyczących duszpasterzy wpojono przekonanie włościanom po gminach tamtejszego powiatu o konieczności wpisywania do ksiąg gruntowych nie tylko nabywanej przez nich własności, lecz także wszelkich co do tejże następnie zachodzących zmian.

Mianowicie przestrzedz ich także należy o możliwych szkodach, jakieby ponieść mogli z mocy postanowienia §. 443 ust. cyw. gdyby nie przestrzegając własnego interesu nie troszczyli się o księgi gruntowe i przy nabywaniu własności nieprzekonywali się o ciężarach, jakie na takowej w księgach gruntowych zapisane być mogą, a które z nabytą własnością prawnie na nich przechodzą już z tytułu samego zanotowania w tychże księgach.

Spodziewając się, iż Wydział powiatowy żadnej nie pominie sposobności, ażeby w powyższym kierunku wpływać na gminy wiejskie także przez Reprezentantów tychże gmin w Radzie powiatowej zasiadających, odnosimy się równocześnie do c. k. Namiestnictwa, o wydanie odpowiedniego polecenia także c. k. Starostwu, celem skutecznego współdziałania w tej sprawie.

Również zawiadamiamy o tem c. k. wyższy Sąd krajowy celem udzielenia stosownych wskazówek komisjom hipotecznym, które przy zakładaniu ksiąg gruntowych w powyższym kierunku na włościan skutecznie wpływać mogą.

We Lwowie dnia 13. Lutego 1883.

Alegat 35. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1883.

O d p i s

**relacji Wydziału pow. w Nowym Targu z dnia 29. Marca 1883. do L. 450. do
Wydziału kraj. we Lwowie.**

(L. W. kr. 16421/83.)

Wysoki Wydziale krajowy!

Odnośnie do okólnika z dnia 13. Lutego 1883. L. 53677/82., którym Wysoki Wydział krajowy poleca Wydziałowi powiatowemu, aby starał się wpływać na ludność wiejską, iżby ta mogła nabrać przekonania o korzyściach i doniosłości ustawy o zaprowadzeniu nowych ksiąg gruntowych i konieczności wpisywania do nowych ksiąg gruntowych tak własności nowo nabytej jakoteż zmian następnie powstałych, poczytuje sobie Wydział powiatowy za obowiązek przedstawić Wys. Wydziałowi krajowemu swoje spostrzeżenia w tym przedmiocie:

Większa część ludności powiatu tutejszo-sądowego posiada dosyć dokładne wyobrażenie o ważności wpisów hipotecznych. — częścią bowiem pojęcie to wyrobiło się z tego powodu, że w dawniejszych czasach po większej części istniały w tej okolicy księgi ingrosaryjne, częścią zaś przy zakładaniu nowych ksiąg gruntowych ludność przez dotyczących urzędników sądowych o ważności tych nowych ksiąg gruntowych poinformowaną została.

Pomimo tej świadomości o ważności wpisów hipotecznych i skutków zaniedbania uskutecznienia zgłoszeń do intabulacji praw rzeczonych, ludność tutejsza w bardzo niewielkiej ilości korzysta z dobrodziejstwa nowych ksiąg gruntowych, a wszelkie perswazyje w tym względzie nie mogą wywrzeć należytego skutku, z tej przyczyny, że koszta sporządzenia kontraktu kupna w formie aktu notaryalnego i koszta, jakie pociąga za sobą zrobienie podania intabulacyjnego należytem stemplem zaopatrzonego, są tak wysokie, że opłaty te w połączeniu z opłatą skarbową od przeniesienia własności przypadającą, są w nieproporcjonalnym stosunku z ceną kupna. I tak np. kupujący grunt w obszarze około jednej morgi za cenę 150 zł. ponosi mniej więcej następujące wydatki:

1. Czesne dla notaryusza za sporządzenie kontraktu kupna i za fatywę przy poprzednim przejrzaniu księgi gruntowej i mapy hipotecznej	8 zł.
2. Stemple do aktu i wypisu stronie doręczonego	1 zł. 13 ct.
3. Za uskutecznienie wypisu	1 „ —
4. Za podanie intabulacyjne	1 „ 50 „
5. Za stemple do tego podania i do 2ch napisów	1 „ 62 „
6. Należytość rządową od przeniesienia własności w przybliżeniu	6 „ 55 „

Razem 19 zł. 80 ct.

Nieliczyć więc kosztów podróży do miasteczka w celu sporządzenia kontraktu kupna koniecznej, i kosztów ugoszczenia świadków, którzy tożsamość osoby kontrahentów stwierdzić mają, od kupna gruntu za kwotę 150 zł. kupujący musi w najprostszym i najszcześliwszym wypadku zapłacić kwotę 19 zł. 80 ct. a. w. co, zdaniem Wydziału powiatowego, jest nadto wiele.

Rzecz jednak jest o wiele niekorzystniejszą dla kupiciela, gdy nabywa od sąsiada nie całe gospodarstwo lub gdy nabywa tylko części pewnych parcel gruntowych, — wówczas bowiem do należytego sporządzenia kontraktu kupna potrzeba przedłożyć plan nabytych części realności wraz z odnośniami miarami długości i szerokości każdej z podzielić się mających parcel katastralnych; gdy zaś plan taki może sporządzić tylko mierniczy przy pomocy mapy katastralnej, przeto koszta tej czynności, rachując tylko kilka parcel w tym planie uwidocznic się mających, bez względu na wysokość ceny kupna będą wynosić prawie tyle, ile wynoszą koszta wyżej co do kontraktu kupna wyliczone, a w ten sposób koszta w celu przeprowadzenia intabulacji prawa własności gruntu wartości 150 zł. ogółem wynosić będą około 40 zł. czyli przeszło $\frac{1}{4}$ część całego kapitału.

W skutek powyższego, niedbałość ludu tutejszego w przedmiocie korzystania z nowych ksiąg gruntowych nie pochodzi z niewiadomości skutków ustawy, lecz pochodzi z nadmiaru kosztów jakie w różnych formach wyłożyć trzeba, by uzyskać intabulację. Jeżeli się zważy, że trzeźwy i pracowity lud tutejszego powiatu odmawia sobie niezbędnych potrzeb życia jak np. większą część roku żyje kartoflami, kwaśnicą zamiast omasty okraszonymi, i skąpi sobie nawet soli, aby tylko nabyć przy nadarzonej sposobności kawałek sąsiedniego gruntu, to zaniedbanie starania się o uzyskanie intabulacji prawa własności tego nabytego kawałka gruntu, spowodowane brakiem pieniędzy na opłacenie z tąd wynikłych kosztów, raczej uważać należy za niemą rezygnację, którą lud tutejszy wyraża w zdaniu „com kupił rzetelnie, i posiadam, nikt mi odebrać nie potrafi“.

Dopóki więc przeszkody natury fiskalnej usunięte nie zostaną, dotąd trudno nawet marzyć, aby księgi gruntowe uważane były przez ludność wiejską za dobrodziejstwo i aby ludność w całej możliwej rozciągłości z ksiąg tych korzystała, — przy dzisiejszym stanie rzeczy korzystać będą z ksiąg gruntowych tylko majątni gospodarze, którzy nabywając grunta lub odstępując całe lub części gospodarstwa swym dzieciom przy zawarciu małżeństwa są w możności ponieść wszystkie wydatki połączone z takim ustąpieniem.

Przedstawivszy w ten sposób prawdziwy stan rzeczy, sądzi Wydział powiatowy, że Wys. Wydział krajowy zechce poczynić starania odpowiednie w celu usunięcia złego, dla którego nowe księgi gruntowe należycie rozwinąć się nie będą mogły, tudzież nie wydadzą przewidzianych skutków.

Z swej strony uważały Wydział powiatowy za stosowne, aby dotychczasowe przepisy w ten sposób zmienione zostały:

1. Aby c. k. geometrowie w siedzibach c. k. Starostwa urzędujący obowiązani byli bezpłatnie sporządzać stronom potrzebne do kontraktu i podania intabulacyjnego plany gruntów w skutek zamierzonego kupna rozdzielić się mających.

2. Aby należytość intabulacyjna, gdy kontrakt do kwoty 300 zł. jako ceny kupna opiewa całkiem uchyloną została, a nawet, aby strony od ostemplowania podan i rubrów w takiej sprawie uwolnione zostały.

3. Aby co do kontraktów kupna i zamiany gruntów, w razie gdy cena gruntu względnie wartości zamienionego gruntu nie przedstawia kwoty wyższej nad 300 zł. w a., przymus notaryalnego lub sądowego legalizowania podpisów na kontrakcie uchylony został i aby w tych wypadkach wystarczało legalizowanie podpisem stron przez naczelnika gminy bezpłatnie uskutecznione.

4. Aby c. k. Rząd za pośrednictwem dotyczących organów, czuwał nadtem, aby c. k. notaryusze nie pobierali od stron przy zawarciu kontraktu kupna nigdy wyższych należytości jak takowe ustawa przypisuje, i aby w celu powzięcia wyższych opłat niepotrzebnie nie pisali kontraktów rozwlekłych na dwóch lub więcej arkuszach papieru, jak to po większej części w celu osiągnięcia wyższego czesnego czynić zwykli; niemniej, aby peryodycznie od czasu do czasu sprawdzono, czyli wysokość czesnego na akcie notaryalnym uwidocznionego zgadza się z kwotą rzeczywiście od strony powziętą, tudzież, aby starano się usunąć praktykę niektórych notaryuszy, którzy w celu ominięcia przepisów o należytości notaryuszów za sporządzenie kontraktów w formie aktów notaryalnych, spisują kontrakty zwykłe i sami na takowych tylko podpisy stron legalizują.

5. Aby c. k. urzędy podatkowe przyjmując kontrakty przedłożone przez strony w celu wymierzenia należytości skarbowej, pouczyły ludność, że opłata skarbową od nabytego kontraktem gruntu lub domu nie jest intabulacją, i że bez intabulacji, o którą w sądzie starać się trzeba własność gruntów w nowej księdze gruntowej zapisanych ze skutkiem prawnym nabytą być nie może.

6. Aby c. k. notaryusze obowiązani byli z urzędu zaraz po sporządzeniu kontraktu w ich kancelaryi spisanego, wnosić do sądu imieniem stron kontrakt zawierających podania intabulacyjne, co wraze przyjęcia punktu pod 2) niepociągając za sobą żadnych wydatków, bardzo łatwą rzeczą będzie

Nowy Targ dnia 29. Marca 1883.

Alegat 36. do sprawozdania z czynności Wydziału krajowego za rok 1883.

O d p i s

odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 12. Grudnia 1882. L. 12809/pr. do Wydziału krajowego.

Odnośnie do szacownej odezwy z dnia 21. Października b. r. L. 958, mam zaszczyt oznajmić Świątnemu Wydziałowi krajowemu, iż c. k. krajowa Dyrekcyja skarbu, której przesłałem do dalszego zarządzenia udzieloną mi powyższą szacowną odezwą uchwałę Sejmu krajowego z dnia 21. Października b. r. wraz z petycyami Wydziałów Rad powiatowych w Jaśle, Krośnie, Gorlicach, Wydziału okręgowego Towarzystwa rolniczego w Jaśle, i komitetu Towarzystwa gospodarczo-rolniczego w Krakowie w sprawie ulg w podatku gruntowym z powodu klęsk elementarnych, odpowiedziała mi pismem z dnia 8. Grudnia b. r. L. 2262, co następuje:

„Na mocy najw. post. ces. z 13. Maja 1843. dz. ust. kr. Nr. 62. z r. 1881., może być ulga w podatku gruntowym z powodu klęsk elementarnych tylko w tych trzech wypadkach przyznana, jeżeli plony na pniu stojące, lub z ziemi jeszcze nie wydobyte uszkodzone zostały przez grad, wylew wód lub pożar.

„Powołany przepis stanowi dalej, że poszkodowani obowiązani są, pod utratą prawa domagania się ulgi, donieść władzy podatkowej pierwszej instancyi o gradobiciu lub wylewie wód w przeciągu dni 14, zaś do 8 dni o pożarze.

„Gdy w obec tego uchwały Sejmu krajowego powołane w szacownej odezwie Świątnego Prezydium pod 1 i 2 zawisłe są od ocenienia czynników ustawodawstwa państwowego, zupełne zaś wstrzymanie ściągania podatków (uchwała pod 3.) z samego tytułu klęsk elementarnych co do części gruntów nie uszkodzonych i podatków od przedmiotów innych jest niedopuszczalne w obec przepisów obowiązujących, przeto sprawę niniejszą przedłożono równocześnie wysokiemu Ministerstwu skarbu do odpowiedniego zarządzenia.

„Świątne Prezydium zechce następnie przyjąć do swej wiadomości, że ulgi w podatku gruntowym we wszystkich wypadkach, w których zachodzą na wstępie powołane warunki prawne, przyznawane bywają z możliwym pośpiechem, że jednak straty poniesione przez zrośnięcie zboża i paszy z powodu tegorocznych słoń jako nieobjęte powołaniem najw. ces. postanowieniem nie mogły być przedmiotem odnośnych likwidacyi.

„Co do uchwały pod 3 oznajmia się w końcu Świątnemu Prezydium, że według §. 19. przepisów egzekucyjnych wydanych rozp. ministr. z 15. Listopada 1881. L. 1335, obowiązane są Starostwa już przed wdrożeniem egzekucyi te kwoty podatkowe wykreślać z wykazu zaległości, których poszkodowani kontrybucenci mogą się w przybliżeniu spodziewać tytułem opustu z powodu klęsk elementarnych, tudzież, że wszędzie tam, gdzie zachodzą stosunki uwzględnienia godne, zezwala krajowa Dyrekcyja skarbowa w granicach własnego zakresu pojedynczym kontrybucjentom, jeżeli o to proszą, na możliwe ulgi w spłacaniu podatków“.

Lwów d. 12. Grudnia 1882.

Alegat 37. do sprawozdania z czynności Wydziału kraj. za rok 1883.

O d p i s

rozporządzenia c. k. Ministerstwa sprawiedliwości w Wiedniu
z dnia 23. Marca 1883. L. 4559.

Ich beehre mich dem löblichen galizischen Landesausschuss eine Abschrift der Verordnung des Justizministeriums betreffend die Errichtung des Bezirksgerichtes Mszana dolna zur gefälligen Kenntnissnahme mitzutheilen und zugleich in Erwiderung der geschätzten Note vom 31. Jänner 1882. Z. 4554, mit welcher es gefällig war die baldige Durchführung aller seit dem Jahre 1875. vom galizischen Landtage gefassten Beschlüsse insbesondere auf Errichtung neuer Bezirksgerichte in Erinnerung zu bringen, Nachstehendes zu eröffnen:

Jeder Landtagsbeschluss bildete den Gegenstand eingehender Erhebungen seitens der beteiligten Landesbehörden, welche bei der Verschiedenheit der dabei hervorgekommenen Ansichten und bei dem nicht seltenen Widerstreite der Interessen längere Zeit in Anspruch nahmen, so, dass die Verhandlungen erst in jüngster Zeit in ein solches Stadium gelangten, welches dem Justizministerium ermöglicht, sich darüber auszusprechen, welche Bezirksgerichte in Galizien nebst den bereits neu errichteten zu Złoty potok, Czarny Dunajec, Mszana dolna und Żydaczów noch zu bestellen wären.

Um den allseitig anerkannten Bedürfnissen des rechtssuchenden Publicums und einer geordneten Justizpflege zu entsprechen, nimmt das Justizministerium unter Voraussetzungen der Ah. Ortes von Fall zu Fall einzuholenden Allerhöchsten Genehmigung die Neuerrichtung von noch vier Bezirksgerichten und zwar mit den Amtssitzen zu Biecz, Żabno, Podwołoczyska und Dynów in Aussicht.

Die Errichtung eines jeden dieser Bezirksgerichte wird jedoch dadurch bedingt, dass die damit verbundenen Auslagen, - dass namentlich die Kosten für die Miethe oder Herstellung der Amtslocalitäten für den ohnedies überlasteten Staatsschatz keine unverhältnissmässig grossen Opfer erheischen.

Aber selbst unter dieser Voraussetzung kann das Justizministerium auf die von dem löblichen Ausschusse gewünschte bindende Zusage über den Zeitpunkt der jeweiligen Aktivirung dieser Gerichte nicht eingehen, und muss an dem dem löblichen Landesausschusse wiederholt bekanntgegebenen Modus des nur successiven Vorgehens festhalten, weil die Rücksichtnahme auf die finanzielle Lage des Staates dringend erheischt, die durch jede Neuerrichtung von Gerichten unvermeidliche Mehrauslage nur allmählig und nach Massgabe der Zulässigkeit dem Staatsschatze aufzuerlegen.

Durch die in Aussicht genommene Neuerrichtung der erwähnten vier Bezirksgerichte dürfte dem Interesse der Rechtspflege und der Rechtsuchenden in Galizien auf längere Zeit genügt und jenen Beschwerden abgeholfen werden, welche dermal dortlandes bestehen und deren Grundhäftigkeit auch das Justizministerium nicht verkennt.

Zu weitergehenden Verfügungen kann jedoch das Justizministerium seine Zustimmung derzeit nicht geben und hofft, dass der löbliche Ausschuss aus Obigen so wie aus der Mittheilung über die Errichtung von 3 neuen Gerichtshöfen ausser den bereits neuactivirten Kreisgerichten zu Kolomea und Wadowice die beruhigende Ueberzeugung gewinnen wird, dass das Justizministerium entschlossen ist, dem vorhandenen Bedürfnisse nach Möglichkeit zu entsprechen.

Wien am 23. März 1883.

A b s c h r i f t.

Nr. 4559.

Verordnung

des k. k. Justizministeriums vom 23. März 1883. betreffend die Errichtung des Bezirksgerichtes
Mszana dolna in Galizien.

Auf Grund des §. 2. des Gesetzes vom 11. Juni 1868. R. G. Bl. Nr. 59 wird im Sprengel des Kreisgerichtes Neu Sandec für die Gemeinden und Gutsgebiete: Chyżówka, Dobra, Glisne, Gruszowice, Jurków, Kasina wielka, Kosinka, Konina, Łętowa, Łapuszna, Lastówka, Lubomierz, Mszana dolna, Mszana górna, Niedźwiedź, Olszówka, Podebin, Potrzeczki, Poreba wielka, Raba niżna, Słomka, Wilczyce, Witów, Włostówka, Zadziele, Przenosza Skrzydlna und Wola skrzydlańska ein Bezirksgericht mit dem Amtssitze zu Mszana dolna errichtet.

Mit dem Beginne der Amtswirksamkeit dieses Gerichtes, welche nachträglich bestimmt und bekanntgegeben werden wird, scheiden die obengenannten Gemeinden und Gutsgebiete aus dem Sprengel des Bezirksgerichtes Limanowa aus.

Präsident, m. p.

